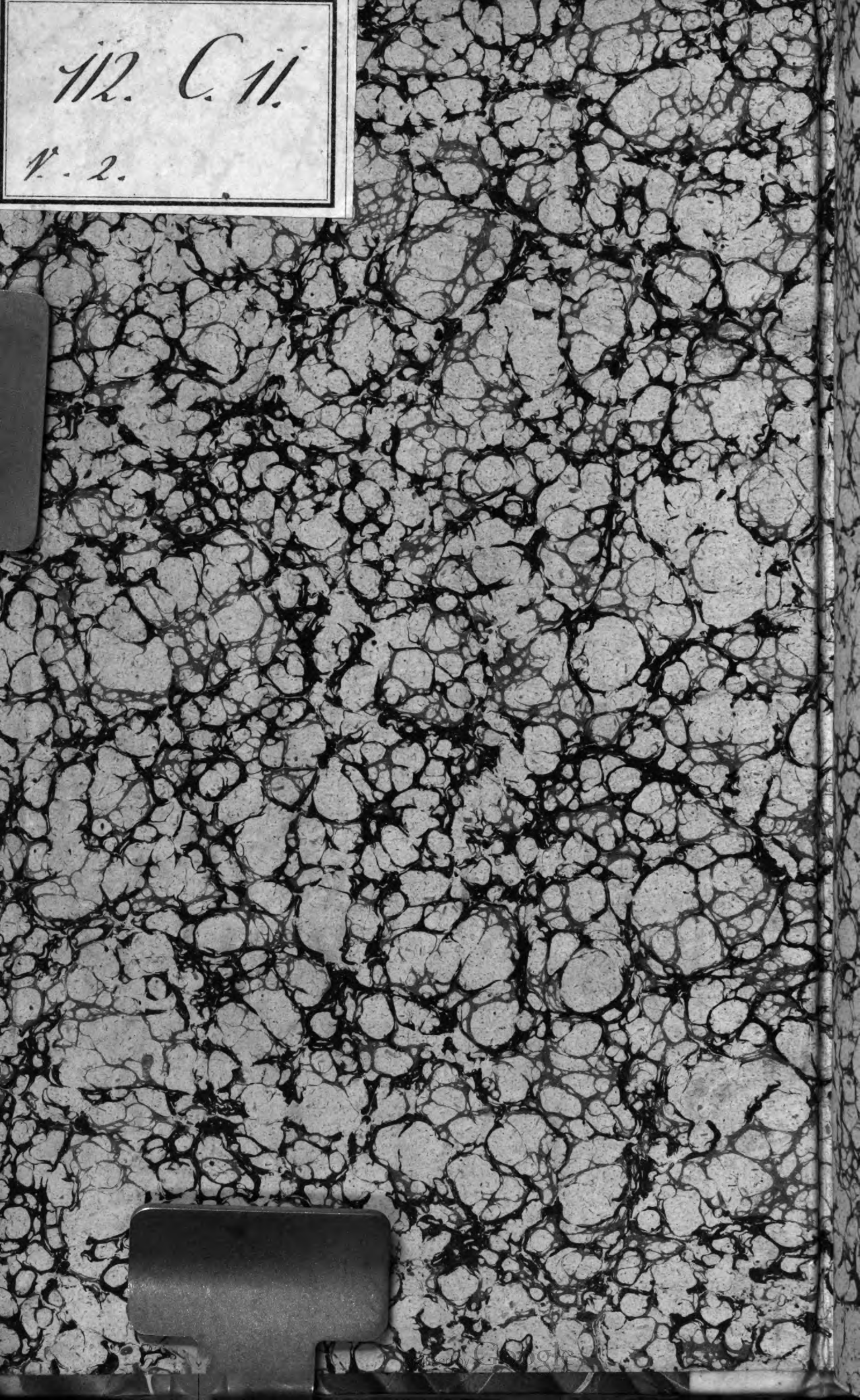

112. C. 11.
V. 2.

Österreichische Nationalbibliothek
+Z228274108

Digitized by Google

BILJARSTVO.

Uputa u poznavanje bilja.

SPISAO

BOGOSLAV ŠULEK.

II. Dio.

U ZAGREBU,
BRZOTISKOM KARLA ALBRECHTA
1 8 5 9.

Povjestnica
jugoslavenskoga biljarstva.

Plemenito je svojstvo jugoslavenskoga naroda, i u obće slavenskoga, ljubav prirode, koju zasvjedočuju njegovi starovjerski obredi i običaji, njegove pjesme i poslovice, a najpače poznavanje životinjah i bilja. Ovo se opet odtuda vidi, što u hrvatskom jeziku ima za sve domaće životinje i bilje pravih narodnih imenah. A nepoznatim stvarim nenadieva se ime.

Da je pako jugoslavenski narod već u ono doba nastojao oko izpitivanja prirode, do kojega povjestnica nedopire, to nam jasno dokazuje ta okolnost, što su imena bilja ponajviše ista istovjetna u sva četiri glavna slavenska plemena. Tako n. p. latinski *Dictamnus*, ruski ясенец, poljski jesionka, česki jesenka, naški jasenak; *Erica*, r. верескъ, p. wrzos, č. vřes, naški vries; *Satureia*, r. чаберъ, p. cząbr, č. čabr, čubr, naški čubar; *Atriplex*, r. лебеда, p. łoboda, č. lebeda, naški loboda, i stotina drugih.

No prevario bi se, tko bi uzeo sadašnji mladji naraštaj za dokaz ove ljubavi i poznavanja prirode. Odkad su se i našinci poveli za tudjim blistavilom, odkada su tudji običaji kod nas zavladali, nestade ponajviše onoga krasnoga svojstva, a š njim i naravne prostote. Samo gdjekoja starica znade ti jošte kazati ime svakoj domaćoj biljki i razlagati njezinu hudost ili korist.

a*

Zato i jest mučno pisati biljarstvo; jer nemože jedan čovjek zaći po narodu i izpitivati redom biljarice za imena bilja, koje poznadu, a književnost naša prirodoslovna vrlo je siromašna. Nu opet toga ima i kod nas više nego što mnogi misle, samo što je mučno dokopati se rukopisah i knjigah, govorećih o bilju.

Biljarstvo se je stoprv u naše doba počelo osebice i znanstveno razvijati, a odprije bijaše samo diel ljekarstva. Zato hrvatska imena bilja nalazimo ponajviše samo u knjigah ljekarskih, štono ih po Bosni zovu ljekaruše, a ima ih ondje poviše i starih. Pokojni Jukić je u svom Bosanskomu prijatelju (I. svezku) objavio izvadak takovih ljekarušah, a ja se nisam mogao dočepati nijednoga ovakvoga djelca.

Najstariji latinsko-hrvatski imenik bilja (koliko ja znadem) dodat je njekomu latinskomu rukopisu mljetačke knjižnice sv. Marka (Cod. MS. Lat. Cl. VI. Cod. LIX.), gdje ga je našao i odanle prepisao sadašnji učeni čuvar iste knjižnice g. Jos. Valentinelli. U ovom imeniku ima 458 bilinah hrvatski protumačenih.

Orfelin piše u svom Podrumaru, da u patriarhovoj knjižnici u Karlovcih ima njeki rukopisni Srbski travnik; nu kada je napisan, kolik je, i kakva sadržaja, niesam mogao doznati.

U sinjskom samostanu (u Dalmaciji) našao je g. I. Kukuljević glasoviti *Herbarium* od Mathiola, u kojem su po uzkrajcih zabilježena hrvatska imena opisanih u knjizi travah (Arkiv II. 2. str. 334). —

Petař Bartulović Puović, kanonik, spisao je njekakvo djelce, kojim se posluži Visiani. (Gledaj ovoga niže).

Doktor Barbieri, trogirski liečnik (oko g. 1820.)

napisa takodjer malenoga travara, kao što piše pomenuti Visiani.

Vrli čuvar tršćanskoga muzeja, g. Henriko Freyer, (Slovenac), sakupio je u dva svezka jugoslavenska imena bilja i uzajmio ih meni. Imena ova sabrao je koje sam, koje njegovi zemljaci baron Karlo Zoys i J. A. Brekerfeld (g. 1784). Njihovimi rukopisi posluži se g. Freyer.

Pavić A. doktor, požežki liečnik, preminuvši prije 4 godine, sakupio je slavonsko, po imenu požežko bilje i više narodnih imenah. Njegov biljnik ima sada najstariji mu sin, doktor Pavić.

Naš neumorni rodoljub g. Mijat Sabljar, (c. k. major) sakupio je takodjer veliko množtvo našega bilja i narodnih mu imenah, pak mi uzajmi svoju sbirku.

Ovo su rukopisi, za koje sam ja doznao. Sada ću izbrojiti biljarske knjige, u kojih ima hrvatskih imenah bilja.

Najstarija je takova knjiga djelo Alojzije Anguillare, nastojnika padovanskoga biljarišta: »Semplicci dell' Eccellente Messer Luigi Anguillara. In Venegia 1561.« U ovom se djelu opisuje preko 760 rodovah dalmatinskoga bilja, kojemu su dodata ponajviše i narodna imena.

U naše doba je toga više pisano. Evo knjigah, u kojih ima sad više sad manje hrvatskih imenah bilja!

Болићъ Прокопъ (архимандритъ карловачкій): Совершенъ Винодѣлацъ или наставленіе винодѣлію. У Будиму 1816.

U trećoj knjizi ovoga djela (Словаръ винодѣлца 1818) ima povelik biljarski rječnik i Linnéov sustav na srbski jezik preveden.

Лазићъ Григорије (учитељъ на карловачкой гимназији). Проста наравна исторія. У Будиму 1836.

Od str. 95—167 razlaže se biljarstvo.

Маринковићъ Вукь (докторъ и учитељъ у Біограду): Єстествена повѣстница за младежь србску. У Београду 1851.

Od str. 339—450 razlaže se biljarstvo.

Veselić Kr. Jos.: Domaće Biljoslovje. Pokušanje u Travoslovje. U Novom Sadu 1852.

Do sada su izišla tri svežčića.

Kiseljak Ivan (doktor i učitelj): Pouka u botaniki za c. k. austrijske nižje gimnazije od Věkoslava Pokornoga. Prevedena iz němačkoga. U Beču 1856.

Орѳелинъ: Искусни подрумаръ.

Ostrag navodi mnogo bilja s naškimi imeni.

Freyer Heinrich: Verzeichniss (süd)slavischer Pflanzennamen. Zur Completirung allen Vaterlandsfreunden anempfohlen. Laibach 1836.

Ovo je azbučni jugoslavenski imenik bilja.

Josch Eduard: Die Flora von Kärnthen. Verzeichniss der daselbst wachsenden Pflanzen. (Jahrb. des Kärnthn. Museums 1853. str. 53.)

Dodao je gdješto i slovenska imena.

Lalangue I. B.: Medicina ruralis iliti vrachtva ladanyzka. Vu Varasdinu 1776.

Na strani 294. ima malo kazalo ljekarskoga bilja.

Jukić J. F.: Domàći ljekar. (Gl. Bosanskoga prijatelja sv. I. str. 128.)

Volný Andrija (učitelj na karlovačkoj gimnaziji) pokupio je imena bilja, navedenog u Vukovom srbskom rječniku.

Stulli Joakim (reda S. Frane) u svom Rjecsosloxju, izašlom u Dubrovniku 1806, navodi množtvo naških imenah bilja.

Lambl Vilem (doktor): Nástin (nacrt) flory dalmatinské, a seznam rostlin podle jmén prostonárodních, která lid slovanský po břehach adriatického moře užívá.

U Časopisu českého Museum 1852. Svezak I. str. 98. Svez. II. str. 41. Ima straga mali hrvatski biljarski rječnik.

Visiani Robertus (M. D.): Stirpium dalmaticarum specimen. Patavii 1826 in 4. pag. 57.

— Flora Dalmatica, sive enumeratio stirpium vascularium hactenus in Dalmatia lectarum et observatarum. Cum tabulis aeneis. Tomi III. Lipsiae 1852.

(Razsudu ovoga djela čitaj u časopisu *Flora* 1852, str. 218.)

Opisanomu bilju u ovih knjigah dodata su i narodna imena.

Alschinger Andreas (Professor Jadrensis): Flora Jadrensis, complectens plantas phanerogamas hucusque in agro Jadertino detectas et secundum systema Linnaeano-Sprengelianum redactas. Jaderae 1832. Pag. 248.

Dodao je i naška imena opisanomu bilju.

Petter Franz (Prof. in Spalato): Botanischer Wegweiser in der Gegend von Spalato in Dalmatien. Ein alphabetisches Verzeichniss der von dem Verfasser in Dalmatien und insbesondere in der Gegend von Spalato wildwachsenden Pflanzen. Ein botanisch. Taschenbuch. Zara 1832 in 16.

Izbrojenomu bilju dodao je pisac i hrvatska imena.

Schlosser (M. D.) et Farkaš Vukotinović: Syllabus Florae Croaticae. Additis descriptionibus specierum novarum. Zagrabiae 1857.

Izbrojenomu u knjizi bilju dodata su ponajviše i hrvatska imena.

Pančić Joseph (M. D., Professor am Lyceum in Belgrad): Verzeichniss der in Serbien wildwachsenden Phanerogamen, nebst den Diagnosen einiger neuer Arten.

(In den Verhandlungen des zoologisch-botanischen

Vereines in Wien. Band VI. Jahr 1856. Wien, pag. 474—598.)

Dodata su i naška imena.

Svi su ovi pisci barem gdješto i hrvatska imena bilja naveli. Veća je povorka onih biljarah, koji su jugoslavensku Cvjetanu opisali, neobziruć se na narodni naš jezik. Evo ih redom abecednim:

Agardes: Algae maris mediterranei et adriatici. Parisiis 1842 in 8.

Agosti Josephus (e S. I.): De re botanica tractatus, in quo praeter generalem methodum et historiam plantarum, eae stirpes pecualariter recensentur, quae in agro Bellunensi et Fidentimo vel sponse crescunt, vel arte excoluntur. Belluni 1770.

Na str. 80, 128 i 477 govori o dalmatinskomu bilju.

Alschinger: Ueber die Thätigkeit der Botaniker Dalmatiens. (Beil. der Botan. Zeitung von Mohl und Schlechtendahl 1850, Nr. 43. str. 195.)

Gledaj i prvo kazalo.

Andrae Dr. C. J.: Beiträge zur Kenntniss der Flora des südlichen Banats, und der Banater Militärgrenze. (Botan. Zeitung 1852, str. 209.)

Bartling Fr. Th.: De litoribus ac insulis maris Liburnici dissertatio geographico-botanica. Hannoverae 1820.

— und H. L Wendland: Beiträge zur Botanik. Göttingen 1825.

Bejthe: Stirpium nomenclator pannonicus. Impress. cum Clusio. Antverpiae 1584. in 8.

Bertoloni Ant. (M. D.): Flora Italica. VIII. Tomi. Banoniae 1833—46.

Opisuje i istransko bilje.

Biasoletto Bartol. (tršćanski ljekarnik): Viaggio di S. M. Federico Augusto re di Sassonia per l' Istria, Dalmazia e Montenegro. Trieste 1841 in 8.

Biasoletto B.: Conspectus plantarum agronomicarum Istriae. (Tiskano u djelu „Pittoreskes Oesterreich“ Nr. 13. Wien 1840 in 4.)

Boccone Paolo (Cisters): Museo di piante rare della Sicilia, Malta, Corsica, Italia, Piemonte e Germania. Venezia 1697.

Iz onoga, što na strani 23. piše, vidi se, da je i dalmatinske otoke obišao.

Brasavola Antonius Musa, (Medicus): Examen omnium simplicium medicamentorum, pag. 247. Venetiis 1539.

Cavallini: Pugillus melliteus. Impr. cum ejus Brevis enumeratio plantarum, pag. 103—199. Romae 1689 in 12.

Cresz Joannes: De Potentillis Hungariae, Croatiae, Transilvaniae, Dalmatiae et Littoralis Hungarici. Pestini 1837 in 8. Pag. 30.

Czompo Joannes: De Euphorbiaceis Hungariae, Croatiae, Transylvaniae, Dalmatiae et Littoralis Hungarici. Pestini 1837 in 8. Pag. 14.

Donati Vitaliano: Saggio della storia naturale marina dell Adriatico. Venezia 1750.

Ebel: Zwölf Tage auf Montenegro. Königsberg 1844 in 8.

Opisuje crnogorsko bilje.

Eble Wilhelm (M. D.): Elenchus plantarum Dalmaticarum. Königsberg 1844.

de l' Ecluse (Clusius): Rariorum aliquot stirpium per Pannoniam, Austriam et vicinas provincias observatarum historia. Antverpiae 1583 in 8.

Feueregger Carolus: De Valerianeis Hungariae, Croatiae, Transylvaniae, Dalmatiae et Littoralis Hungarici. Pestini 1837 in 8. Pag. 30.

Fleischmann A. (Custos des bot. Gartens in Laibach): Die Flora an der südlichen Staatseisenbahn von Laibach

bis Cilly. (Verhandl. des zool. botan. Vereines 1853. str. 286.)

Fleischmann A. (Custos des bot. Gartens in Laibach): Uebersicht der Flora Krains. Laibach 1844 in 8.

— Supplementum ad Floram carniolicam 1847.

Flora oder Botanische Zeitung. Regensburg 1816—1859.
Ima u njoj mnogo članakah govorećih o našoj Cvjetani.

Fortis Abbate: Saggio di Osservazioni sopra l' isola di Cherso ed Osero. Venezia 1771.

— Viaggio in Dalmazia. Vol. II. Venezia 1774.
Na str. 68. opisuje Dominico Cirillo bilje otoka Cresa.

Frauenfeld Georg: Die Algen der dalmatinischen Küste, mit Hinzufügung der von Kurzing im adriatischen Meere überhaupt aufgefundenen Arten. Mit Darstellung eines Theiles desselben in Naturselbstdruck. Wien 1855. in 4.

Friwaldsky: Popis balkanskoga bilja u ljetopisih magjarskoga učenoga družtva. Buda 1835 na str. 235—276.

Gebhard: Verzeichniss der von 1804—1819 in Steyermark gesammelten Pflanzen. Gratz 1812. in 12.

Ginanni: Opere postume. Venezia 1755 in fol.
U prvom djelu naslikano je bilje rastuće u Jadranskom moru.

Graf R. (Prof.): Beiträge zur Flora des Lavantthales. (Jahrbuch des naturh. Landesmuseums. Klagenfurt 1852; 1853. str. 21).

— Ueber eine *Utricularia Grafiana* (Flora 1848, Nr. 17. Flora 1852, Nr. 10.)

Griesebach (Dr. et Prof.): Specilegium Florae Rumeliæ et Bithyniæ. 8. Vol. II. Brunnsvigae 1843—44.

Hacquet: Plantae alpinae carniolicae. Viennae 1782 in 4.

Herder: Reise durch Serbien.

Heufler Ludvig: Erinnerungen aus dem Küstenlande. (U njegovu djelu: Italienische Briefe. Wien 1853.)

Hoppe David Heinrich Friedr.: Tagebuch einer Reise nach den Küsten des Adriatischen Meeres und den Gebirgen von Krain, Kärnthen, Tirol, Salzburg, Baiern, Böhmen, vorzüglich in botanischer und entomologischer Hinsicht. Regensburg 1818. in 8. Pag. XII. et 283.

Host Josephus: Plantae in Dalmatia lectae anno 1802. MS.

Pisac je bio zagrebački kanonik-čuvar i preminuo g. 1836 u 82. g. svoje dobe. Zagrebački narodni muzeum nasljedio je njegovu sbirku bilja.

Host Nicolaus Thom. (M. D.): Icones et Descriptiones graminum austriacorum. Volumina IV. Vindobonae 1801—1809.

Opisuje i jugoslavenske trave.

Josch: Ueber die seltenen phanerogamischen Pflanzen, welche wild wachsend in Kärnthen vorkommen. (Oesterr. bot. Wochenblatt. I. str. 193.)

Kittel M. B. (M. D.): Taschenbuch der Flora Deutschlands. II knjige. Nürnberg 1844.

Opisuje i jugoslavensko bilje.

Koch D. G. I. (M. D.): Synopsis Florae Germanicae et Helveticae. Francofurti ad Moenum 1843. III. knjige.

Povukao je u njemačku Cvjetanu i naše bilinstvo.

Gl. Mertens et Koch.

Kokeil Friedr.: Aufzählung der in der Umgebung von Klagenfurt vorkommenden phanerogamischen Gewächse und Farrnkräuter. (Jahrb. des naturh. Landesmuseums. Klagenfurt 1852.)

Lehmann C. B,: Das *Sempervivum Döllianum.* (Flora 1850, Nr. 29.)

Maly Jos. Car. (M. D,): Enumeratio plantarum phanerogamicarum imperii austriaci universi. Vindob. 1848.

Izbraja i jugoslavensko bilje.

Maly J. C. (M. D.): Flora Styriaca. Gratz 1838 in 12.
— Ueber die *Orobanche Kochii.* (Oesterr. botan. Wochenbl. 1851, str. 327.)
— Ueber die botanischen Schätze der Umgebung von Tüffer. (Oesterr. botan. Wochenbl. I. str. 291.)
— Beiträge zur *Flora Styriaca.* (Oesterr. botan. Wochenblatt 1852, str. 230.)
Marsigli: Danubius panonico-mysicus. Hagae comitum 1726. in fol.
Meneglini: Alghe italiane e dalmatiche. Fasc. I—V. Padova 1842—16 in 8.
Mertens et Koch: Deutschlands Flora. Frankfurt a.M. 1823—39. V knjigah.
Naccari: Algologia Adriatica. Bologna 1827 in 4.
Partsch: Plantae insulae Meledae. (In ejus »Bericht«) Wien 1826. pag. 19—22. in 8.
Pawlowsky A.: Die Flora von Dalmatien. (Oesterr. bot. Wochenbl. 1851, str. 3.)
Peterstein: Ueber periodische Erscheinungen in der Flora von Steiermark. (Oesterr. botan. Wochenbl. 1852, str. 133.)
Peter Fr.: Verzeichniss der Inselflora von Dalmatien. (Oesterr. botan. Wochenblatt 1852, str. 18.)
— Uebersicht der botanischen Erforschung Dalmatiens. (Verhandlungen des zool. botan. Vereins 1852, str. 18.) Gledaj i prvašnje kazalo.
Piller et Mitterbacher: Iter per Comitatum Poseganum et Slavoniam Provincialem.
Pokorny Al. Dr.: Bemerkungen über die unterirdische Flora der Karsthöhlen. (Verhandlungen des zool. botan. Vereines. III. str. 114.)
Portenschlag-Ledermayer: Enumeratio plantarum in Dalmatia lectarum. Viennae 1824 in 8.

Reichenbach Ludovicus (Dr. Phil. Med. Chir.): Flora Germanica excursoria, ex affinitate regni vegetabilis naturali disposita, sive principia synopseos plantarum in Germania terrisque in Europa media adjacentibus sponte nascentium, cultarumque frequentius. Lipsiae 1830—32. II. Tomi.

— Icones Florae Germanicae.

— Icones plantarum rariorum et minus cognitarum. Lipsiae 1823—8.

— Iconographia botanica. Lipsiae 1834—47.

U sva četiri djela opisuje se i jugoslavensko bilje.

Reiner (Vest) und Hohenwarth: Botanische Reisen. Klagenfurt 1812 in 8.

Na str. 127—260 Flora alpina.

Rochel: Pflanzenumrisse aus dem südöstlichen Karpath des Banats. Wien 1820 in fol.

— Plantae Banatus rariores iconibus et descriptionibus illustratae. Pestini 1828 in fol.

— Verzeichniss der Pflanzen des Banats; u njegovu „Botanische Reise in das Banat." Pest 1838 in 8.

Sadler: De Filicibus veris Hungariae, Transylvaniae et Croatiae. Budae 1830 in 8.

Sartori: Specimen nomenclatoris plantarum Styriae. Viennae 1808 in 8.

Schlosser J. (M. D. liečnik županije zagrebačke): Systema vegetabilium legibus physiographicis superstructum. (Oesterr. botan. Wochenblatt 1852, str. 281.)

— Ueber *Artemisia annua.* (Oesterr. botan. Wochenblatt 1852, str. 12.)

Gl. Vukotinović.

Schramm: Ueber die botanische Ausbeute von einer Reise nach Triest. (Oesterr. botan. Zeitschrift 1853, str. 65.)

Scopoli: Flora Carniolica. Viennae 1760 in 8. Drugo izdanje 1772.)

Scopoli: Deliciae Florae et Faunae. Ticini 1786—8.

de Seenus Joseph: Beschreibung einer Reise nach Istrien und Dalmatien, vorzüglich in botanischer Hinsicht. Mit einer Vorrede von H. D. Hoppe. Nürnberg 1805.

Suffren: Catalogue des plantes du Friaul et de la Carnia. Venise 1802.

U njegovu djelu »Principes de botanique.«

Tommasini M. (Tršćanin): Ueber die im Floragebiete des österr. Küstenlandes vorkommende *Orchideen* und ihre geographische Verbreitung. (Oesterr. botan. Wochenbl. 1851, Nr. 2—6.)

Drugi njegovi članci u istom časopisu br. 50, 1852 br. 4, 11, 1853, str. 151.

— Der Berg Slavnik im Küstenlande. Halle 1839 in 8.

de Visiani R.: Plantae rariores in Dalmatia recens detectae. Gl. Flora oder botanische Zeitung 1819. I. Bd. Regensburg.

— Plantae dalmaticae nunc primum editae. Flora 1830.

Gledaj i prvašnje kazalo.

Farkaš-Vukotinović Ludovicus (Custos Zagrabiensis Musaei nationalis): Hieracia croatica in seriem naturalem disposita. Zagrabiae 1858, in 4. Pag. 21.

— Noch einiges über Hieracium. Gl. Oesterr. botan. Wochenblatt. Wien 1854, Nr. 12.

— Ueber das Genus *Ficaria*. (Oesterr. botan. Wochenbl. III. str. 69.)

— Ueber *Hieracia*. (Oesterr. botan. Wochenbl. 1853, str. 113 i 375.)

— Ueber eine Varietät von *Veronica* acinifolia. (Oesterr. botan. Wochenblatt 1853. str. 183.)

— Beiträge zur Flora von Croatien. (Verhandl. des zool. botan. Vereines 1853, str. 131.)

— Die Botanik nach dem naturhist. Sistem. Agram 1855 in 8.

Schlosser et Vukotinović: Bericht über eine Reise im Jahre 1852 nach dem kroatischen Küstenlande, Lika und Korbavien.

Waldstein Fr. Comes et Kitaibel M. D.: Descriptiones et Icones plantarum rariorum Hungariae. Viennae 1805, Tomi III.

Zanardini: Synopsis Algarum in mari Adriatico collectarum. Taurini 1841 in 4.

Zerapha: Florae melitensis thesaurus. Melitae 1827 in 4.

Gledeć na pojedine jugoslavenske zemlje najmarljivije su protražili hrvatsku Cvjetanu doktor Schlosser i Vukotinović, slavonsku Pavić, sriemsku dri. Volný i Buday; banatsku Rochel i Wierzbicky, srbsku dri. Pančić i Griesebach, crnogorsku Ebel. Dalmatinska Cvjetana našla je najviše štovateljah, zato što je vrlo obilata; jer budući s jedne strane moru okrenuta, a s druge visokimi gorami opasana, izvodi sila svakojakoga bilja, uspievajućega samo pod blagim južnim nebom. Najbolje ju je ipak proučio njezin sin dr. Visiani, Šibeničanin. Usuprot neznam, da-li je itko do sada izpitivao bosansku Cvjetanu, akoprem i ona zaista veliko blago čuva, koje će, ako Bog dâ, mladji naši biljari na vidjelo iznieti.

Istru su vrlo pomnjivo izpitali Tršćani Biasoletto i Tommasini; Kranjsku Scopoli, Freyer i Fleischmann; Štajersku Wulffen, Graf i Malý; Korušku Josch.

Imade jošte više naših biljarah, koji su domaće bilinstvo iztraživali, a posljedak svoga truda niesu svietu ob-

javili, već su se njihovimi sbirkami drugi poslužili. Dor. Vinko Jadrov, Šibeničanin, Miotto i Andrić, Trogirani, kupili su dalmatinsko bilje. Fr. Mayer i Jos. Kargl obišli su svu Dalmaciju, da kupe bilje. — Jos. Rubrizzius protražio je zadarsku i dubrovačku Cvjetanu, a Neumayer dubrovačku. — J. V. L. Noë razmotrio je Kvarnerske otoke, ljekarnik Kajetan Brizzi pažku Cvjetanu, a Petar Nisiteo hvarsku. Slovenci Mat. Ravnikar, G. B. Zankar, Dollenz, Trampuš, Gasparini, Liker, Dolliner, Brittinger, Hladnik, Sommerauer i Vest biljarili su po Sloveniji, a dr. Klinggräff po Hrvatskoj.

Pokle je narodna knjiga opet oživila, nadamo se, da će se i broj naših biljarah znatno umnožiti.

UPUTA U BILJARENJE.

Благословляю васъ, лѣса,
Долины, нивы, горы, воды!
Благословляю я свободу
И голубыя небеса!
И посохъ мой благословляю,
И эту бѣдную суму,
И степь отъ края и до краю,
И солнца свѣтъ, и ночи тьму,
И одинокую тропинку,
По коей, нищій, я иду,
И въ полѣ каждую былинку,
И въ небѣ каждую звѣзду!
О, еслибъ могъ всю жизнь смѣшать я,
Всю душу вмѣстѣ съ вами слить!
О, еслибъ могъ въ свои объятья
Я васъ, враги, друзья и братья,
И всю природу заключить!

Гр. А. Толстой.

I. Uvod.

Přírodo, má svatá matko!
V chrámu tvého tichém stínu
Spočinut je rajsky sladko,
Jak dítěti v matky klínu!

Nebeský.

Kad se gora preodjene listom, a rudina zelenom travicom, dà, plemenite slasti, šetati se po pitomu vrtu i pomladjenu polju, po cvatućoj livadi i hladovitoj šumi, po vrletnih gorah i ubavih dolinah; šetati se i nasladjivati nebrojenim blagom obilate majke prirode. Ovdje niče, gotovo izpod sniega, tamno zeleni kukuriek ili bieli kao snieg podriemak (visibaba), ondje se rumeni bezlista brnduška; izpod šljunka na putu probija nježna gladuša, a stazu ti okriljuje crven medić i šaren krasuljak; u vrtu te vabi modri zumbul blagim mirisom, a uz potoke širi se zlatna kaljužnica pored kitnjasta repuha; brežuljke je nakitio rani petoprst i dlakava bjeka, a gudure plavetna pavenka i divno mirisna moškatica; u šumi te pozdravlja snježna vjetrenica i raznomanjasti plućnjak, u grmiku čudan kopitnjak i ljubka ljubica — a tko da izbroji na broj sva gizdava čeda kićene Cvjetane, štono pomaljaju naočite glavice izmedju tankovita vlaća raznolikih travah na njivi i livadi! Sve su ovo vjerni prijatelji, stari znanci pomnjiva biljara, koje sada, probudivše se iz dugotrajna sna, ljubeznom dobrodošlicom pozdravlja, kao da su se iz daleka puta opet povratili, te pije sladki miris, kojim mu odzdravljaju i pari oči divnom gizdom njihove odjeće, kojom ih je nebeski otac nakitio, da ju nose i da se ponose.

No evo nova gosta, evo nepoznate biline! Biljar joj se željno primače, ogleda ju i razgleda, nit miruje, dok nedozna, kakva je roda i koljena. Pak eto mu sada plemenite radosti, što je poznao opet novu jednu bilinu, što je stekao nova prijatelja!

Ovako boravi biljar krasne danke mladoga proljeća, srčuć jednako slast iz čaše, što mu je priroda natočila, dok drugi, neznajući cieniti ili baš niti nepoznavajući prirodne ljepote, vole za peću čamiti ili kojekako dangubiti, nego po božjoj prirodi smatrati njezinu divotu. Ako ovakvi ljudi kadšto napokon izadju u pomladjeno polje, nit im šta mili, nit ih šta veseli; jer tumaraju kao po tudju svietu nemogući dočekati, da se kamo svrate ili kući povrate.

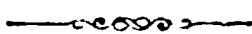
Nu veselje i zabava nije jedini razlog, zašto treba poznavati rašće. Biljarstvo jošte bistrî razum iztraživanjem sličnosti i različitosti bilja; uči poznavati pravu ljepotu i zajedno obrazuje krasoćut; probudjuje želju napredovanja, a steže oholost i nadutost s učenosti, pokazujuć sveudilj nedostatnost i krnjavost čovječjega znanja; priučava nas pomnji i redu, točnosti i sustavnosti, a napućuje na trpljivost i postojanost, bez koje nećeš razaznati rastline. Biljarstvo nam odkriva čudno ustrojstvo svake biline, svakoga praška, kojim se bilje razplodjuje; objavlja divni sklad u toliku raznoličju prirode; oglašuje nepostižnu premudrost u odredbi svake i najmanje biljke, i ovako nas vodi pod okrilje zviezde predhodnice čovječanstva, vodi u naručaj vjere, od koje nas opaki ljudi himbenimi mudrijami, a jošte više svojimi opačinami jednako odvraćaju. A za nesretnika, kojega tuga i nevolja hoće zemlji da obori, ima-li za njega ljepše utjehe nego pogled na ljiljane u polju, kako rastu, netrudeć se i nepreduć, i opet ni Solomun u svoj svojoj slavi neobuče se kao jedan od njih? „Evo kako se dobri Bog za nas stara i nas odieva: niesi-li ti od nas mnogo pretežniji?“ — tako ti šapće svaki cvietak, i ti se vraćaš kući okriepljen i ohrabren, jer ti je bol oduminula. Napokon biljarski putci *(excursie)* jače tielo

i odvraćaju od drugih opasnih zabavah; da mučim o svakdanjoj koristi, koju nam donosi poznavanje stvarih, kojimi se hranimo, bez kojih ni življeti nemožemo.

Zato se mladeži našoj nemože napreporučivati biljarstvo (i u obće prirodopis), i to ne samo onim mladićem, koji će se posvetiti ljekarstvu, gospodarstvu ili obrtu, nego upravo svakomu. Biljarstvo će nam odvraćati mladež od gadnoga, za svaki narod ubitačnoga samoživstva i kruhoborstva, te neće upravo samo ono učiti, čega treba da službicu uhvati, ili da koji grošić zasluži, nego će si prisvojiti ono znanje, koje dušu plemeni i um obrazuje, da mu se duh ponese nad zemaljski prah svakdanjega života i da poleti nebu pod oblake smjeljim od orla letom; da nedrži sebe za središte cieloga svieta, i da bude gotov žrtvovati sebe i svoje za braću. Biljarstvo će nam mladež odvraćati od pogubnih zabavah i slastih, kojih se sada hvata više putah od duga vremena, a plaćâ ih zdravljem i imutkom, poštenjem i svom budućom srećom. Ala će ugodno i brzo proletjeti praznici mladiću berućemu i iztražujućemu bilje svoga zavičaja, i on će se ipak s veseljem u školu vraćati; jer se je radovao, al i radio; jer je i tielo i duh kriepio! A drugo djače, nasladjujuće se samo jelom i pilom, bezposlicom ili drugimi opakimi zabavami, oprašta se na izmaku praznikah razcviljenim srcem sa mastnom zdjelom, da ju zamieni sa suhoparnom za njega knjigom.

Što za mladež kazah, valja za svakoga, koji neće da bude tudjin u svojoj domovini — u prirodi; koji neće da mu duh podivlja i ogrezne u glib tjelesne slasti; koji neće da sa sebe sbriše biljeg božanstvena podrietla, a nije osudjen, da bude po vas život tudje radilo.

Tko je dakle čovjek od napredka, napried za mnom!

II. Biljarenje.

Razem młodzi przyjaciele!..
Choć droga stroma i śliska,
Gwałt i słabość bronią wchodu:
Ze słabosci ą łamać uczmy sie za młodu!
Mickiewicz.

Tko želi poznavati bilje, ponajprije treba da pozr aje njegove česti i udove, da prouči dobro biljevno čestoslovje i udoslovje (gl. str. 5. i 9. I. diela Biljarstva). Jer tko nepoznaje djelovah jedne stvari, nezna je razlučiti od druge slične joj stvari: zato se neuku više putah čine dvie biline iste istovietne, a vješt biljar sagledav je, zamjećuje na prvi pogled, kako se razlikuje jedna od druge. Kazao sam, da udoslovje treba upravo proučiti, a ne samo proštiti; jer ti treba pravo znamenovanje svakoga biljarstvenoga naziva potanko razabrati, svaki naziv sa slikom stvari, koju znači, pomnjivo sravniti, i uvjeriv se, da stvar kako valja razumieš, i rieč upamtiti, i sliku utuviti. Ako, izpitujuć kakvu bilinu po ovoj knjizi, naidješ na rieč, koje dobro nerazumieš, a ti ju potraži odmah u rječniku, da vidiš, gdje se tumači i gdje je njezin predmet naslikan; jer više putah se dogadja, da čovjek radi jedne rieči, koju je naopako shvatio, nikako nemože napredovati, niti bilinu, štono ju razgleda, poznati. Ovaj je posao, istina, malko dosadan i pomučan, al bez muke neima nauke. Samo nemoj u početku duhom klonuti, prevalit ćeš i preko ove vrleti. Trud će ti se ovaj znatno omaliti, ako budeš izprva samo poznato bilje, i to povelika cvieta, iztraži-

vao (n. p. tulipan, lier, podriemak (visibabu), jagorčiku itd.) i kad se ovako uvješbaš u razabiranju česticah bilja, i naučiš nazivlje, onda istom primi se i nepoznata cvietka.

Kad već staneš kakvo rašće izpitivati, najbolje ćeš uspjeti, ako sjedneš za stol u sobi, gdje ti ni sunce ni vjetar nesmeta; a kasnije treba (ako se ikako može) na licu mjesta svaku bilinu razaznavati. Da ju lašnje i vještije razglobiš i sitne njezine čestice točno razgledaš: nabavi si šiljast i oštar nožić, prociepčić *(Pincette)*, tanko šilo i većalo *(Lupe)*, što sve možeš kupiti u Zagrebu u knjigarnici Franje Župana, skupa s tokom, za jedno 2 stotinjaka. Nu opominjem, da ono negledaš na većalo, što možeš prostim okom razabrati; jer se mnogim gledanjem kroz ovo staklo ban badava oči kvare. Samo one sićušne čestice, kojih prosto oko nerazbira, treba na većalo razmotriti. Kad razaznaš bilje, što raste oko kuće, a ti kreni dalje: najprije u vrtove i voćnjake, zatim u polje, na livade, pašnike i ledine, veri se oko plotovah i živicah, obilazi bare i jezera, potočiće i rieke; zaviri u sitnike, cretove i tršćake; provlači se kroz grmlje i šume, izadji na gore i planine, penji se na stiene i hridi, otidji na pustare i pješčare, spusti se u jame i pećine, razgledaj zidine i kamenike — dà, neima gotovo mjesta, koje nebi trebalo biljaru obilaziti, jer svagdje raste drugo bilje; a opet drugo proljećem, drugo ljeti i drugo jeseni. Ovakvo putovanje i branje bilja zovemo biljarenje ili botaniziranje: dakle biljariti reći će otići u bilje, kao što se kaže, otići u drva, u gljive itd. Čim snieg okopni, treba da počneš biljariti; jer više putah ima već na svrsi ožujka cvieća, koje ćeš kasnije zaman tražiti. Ovamo idu kukuriek, lieska, maslinica, podriemak, žabji vlas, briest itd. Od onda treba ti se, makar svaki drugi dan, odputiti drugamo, sve do mrtve jeseni; jer dok obidješ sva izbrojena mjesta, procvast će ondje, kamo si bio najprije pošao, opet koja nova bilina, il će dozrieti plod na rašću, s kojega si bio onda cviet ubrao. Tako ćeš imati biljarenjem cielo ljet

posla; nu posao ovaj je vrlo ugodan, i da i zdravlju služi, to dokazuje dug život biljarah; n. p. Linné je živio 71, Jussieu 88, Jacquin 90 god., a slavni Alexander Humboldt namirit će evo već 90. godinu.

Kad ovako biljareć naidješ na nepoznat cvietak i želiš ga razaznati, t. j. doznati mu za ime i za rod, u koji spada (latinski se to kaže *determinare,* a njemački *bestimmen*), nemoj ga odmah ubrati, nego primaknuv se, ili sjedav na zemlju, razmotri pazljivo oda svuda cielu bilinu, da dobro utuviš njezino obličje. Ako neimaš vremena i nemožeš ju odmah i razaznati, a ti ju izkopaj i s korienjem. Tomu ti treba jak nož, pače i željezna lopatica, koja se može ozdol na batinu navrnuti, jer i najjači nož lasno puca. Palica treba da ti je ozgor kukasta, da možeš kukom sagnuti grane cvatućega drveća i izvaditi bilje rastuće u vodi. Osim toga ponesi sobom papirčićah, zapisnicu i tušku (olovku), da možeš zapisati, gdje si koje bilje našao; nadalje ovu uputu, pomenuti biljarski orudnik (*botanisches Besteck*), i dugačku valjastu kutiju od lima, štono se ruski zove žestenka (*Botanisirbüchse*), a ima s obje strane ušice za povraz, i može se preko ramena objesiti. U ovu žestenku meće se bilje, koje niesmo odmah razabrali, ili ga želimo spraviti, da nepovehne, dok se kući nepovratimo. U tu svrhu valjaju i korice od kakve knjižurine, u koje smo metnuli po koju knjigu bugačice (*Fliesspapier*) i pritvrdili na svaku koricu vrvcu, da se mogu svezati, da neizpane metnuto u korice bilje.

Kao što već rekoh, najsgodnije je razaznavati svaku bilinu ondje, gdje smo ju našli; jer ponajviše ima na blizu više istovietna bilja razne dobe, te možemo u jedne biljke pupoljke motriti, u druge cviet, u treće i plod; a mnogo rašće nemožeš razaznati iz samoga cvieta, već ti treba i plod gledati, a kadšto i prvo lišće. Na licu mjesta može se više putah sve ovo naći; ako pako želiš bilje stoprv kod kuće razaznavati, lasno ćeš zaboraviti ponieti shodnih pri-

mjerakah, i svakako ćeš brzo napuniti žestenku istorodnim biljem, te će ti ponestati mjesta za rašće poslije nadjeno. Ako mnogo bilja na jedanput kući doneseš, lasno će ti povehnuti ili se pokvariti, makar ga i odmah u vodu stavio; il će ti naspjeti zapreka, s koje ga nemožeš odmah razaznavati, il ćeš se umoriti razaznavajuć ga, prije nego što si sve poznao, a svakako je mučno upamtiti, kako valja, u jedan put premnogo bilja. Jošte znaj, da su i biline božja stvorenja, i da je grehota čupati ih bez potrebe. Zato će pravi biljar, kad nadje riedko bilje, ubrati samo koji cvietak, i na mjestu ga razaznati, stabljiku pak ostaviti u zemlji, da se ljepota ova razplodi; a neće počupati sve, što vidi, te sljednik nemože ništa više naći. Ovako rade barbari, nedostojni imena prirodoslovca; ovakvi taribiljci iztriebili su već u mnogoj okolici ondašnje krasno bilje, koje ju je odprije resilo. To je gadna sebičnost ili sirova bezćutnost, nedostojna posve znanstvenika.

Mlad biljar prolazeć pokraj rašća treba da bude osobito na oprezu, da sam sebe neprevari. Mnoge su biljke sićušne, da ih jedva vidiš, n. p. gladuša, pržnica itd.; u drugih je majušan cviet (n. p. u trave, treskavice), u njekojih je zelen i neznatan (n. p. u veprinca), u inih skriven u tulcu (n. p. u kozaoca), ili na naličju lišća poput sitnih piegah (n. p. u paprati), te ovakov cviet neopažaš i misliš, da bilje jošte nije procvalo. Ima opet bilja, za koje misliš, da ga poznaješ, jer je slično drugomu, koje si razaznao: a opet su to posve različite vrsti ili baš i rodovi; n. p. glašnik i mačji rep; podriemak i dremovac; prvenac i broćina; šaš i šašina, šilj i rogoz; djetelina i cecelj; mišjak i volujak; zanoviet i žutilovina itd. To i jeste velika korist biljarstva, što nas uči paziti i smatrati, sravnjivati i razlikovati. Nestašno biljarče neće toga mnogo ni zapaziti, što razborit biljar s daleka vidi. — Neprezri nikada biline kakve, zato što ti se čini neznatna i nevriedna tvoga iztraživanja: spomeni se krasnih riečih prabiljara Linné-a, pi-

šućega: „Koja ti se godier plodina nadâ, a ti joj se čudi i razmotri je, ma bila i najprostija, te ćeš nasumce zamietiti na ovakvu bilju ili živini pojavah i svojstvah, kojih inače nebi bio ni opazio, i koja će ti više putah čista veselja i plemenite naslade donieti, pače i obretom, znamenitim za život i znanost, put otvoriti.“ Tako da samo jedan primjer navedem, zornica i moškovica biljke su na oko posve neznatne, a kad ih staneš razmatrati, začudit ćeš se ljepoti zornice, a jošte više mirisu moškovice, koja sasvim po mošku *(Moschus)* zaudara, odkuda je i ime stekla.

Prolazeć grmljem i šušnjem, štropotaj pred sobom palicom, da zaplašiš zmiju, ako je ondje sakrivena, te bi mogao na nju stati, a ona bi te ujela. Da se ovoj pogibelji ukloniš, obuj kožne čizme povisokih sarah; jer otrovni zubi zmije nemogu progrizti kože. Kad se spremaš u cretove i bare, obuj juftenu obuću, da ti noge nenazebu. Ostala odjeća neka bude od platna, a ne od sukna, koje vrlo grije, a lasno se podere. Glavu pokrivaj šeširom široka oboda.

Za zdravlje se takodjer brini i uči od mladosti svladati štetne požude. Nemoj dakle znojan ili vruć na mrzloj zemlji i stieni sjedjeti ili ležati; niti na vjetru stajati, niti mrzle vode piti; nemoj se na opasna mjesta bez nevolje pentrati; niti svaku travu u usta metati, da se neotruješ. Napokon pazi na naredbe oblastih, da ih neprekršiš.

Prolazeć pokraj cvietka, nemisli, da ćeš ga moći i drugi put razgledati; jer mnogi cvietak cvjetâ samo jedan dan, ili možeš nanj zaboraviti, i kad opet onuda prodješ, bit će se cviet već otriebio.

Kad kakvu nepoznatu bilinu nadješ i razaznaš, upiši odmah u svoju zapisnicu njezino ime i stanište, gdje raste, zatim ime mjesta, gdje si ju našao, dan, kada je cvatila itd. Pred ove opazke stavi broj, pak onda izvadi papirčić, napiši nanj isti broj, proreži ga i natakni na stabliku, da došav kući nezaboraviš koju okolnost.

III. Biljnik.

Bilja ima toliko, da početnik uz najveći trud nemože za uviek zapamtiti sliku i ime bilja, što ga je razaznao. Ovomu nedostatku doskočit će se **biljnikom** *(Herbarium)* t. j. sustavnom sbirkom usušena bilja. Ovakva je sbirka vrlo koristna, i pravi biljar nemože ni biti bez nje; jer nijedna slika nije onako vjerna kao što sama bilina, s toga biljnik nadmašuje sve i najsavršenije slike, ako je bilo bilje kako valja sušeno. Čestim pregledanjem svoga biljnika tako utuvi mlad biljar ime, oblik i svojstvà svake rastline, da ih nikad više neće zaboraviti; da mučim o nasladi, koju uživa premećuć zimi svoj biljnik, jer mu se čini, kao da se upravo sada šeće po cvatućoj livadi, ili po zelenoj šumi, gdje je ovo bilje nabrao. — Biljnikom se i razaznavanje rašća olakoćuje; jer ako nadješ kakvu bilinu, koja ti se poznata čini, a ti samo pogledaš u svoj biljnik, i znat ćeš odmah, da-li ju već imaš. Ili ako su dvie biline vrlo slične i težko ti ih je po suhom opisu razlučiti, ti pako jednu od njih imaš već u biljniku: a ti ju samo izvadiš i odmah znaš, što je i kako je. I u svakdanjem životu je biljnik više putah koristan, što možemo svakomu pokazati bilinu, o kojoj se je rieč zametnula, ili kojom se tko liečiti ima. Uz to traje biljnik, ako se dobro čuva, vrlo dugo, kao i knjiga sa slikami; tako n. p. biljnici, sabrani od Tourneforta i Linnéa, prije 100 godinah, jošt su i danas cieli i valjani. Istina je, da kao što svako znamenito djelo tako i sabiranje biljnika puno stoji truda i zahtieva veliku pomnju i marljivost: nu sva ova trudba i muka naplaćuje se čovjeku obilatim veseljem i korišću; a ono njekoliko forintih, što nas stoji priprema za biljnik samo su neznatan dio novca, koji svake godine trošimo na tašte zabave i nepotrebite stvari. Sam posao nije baš mučan i težak, te ga može svaki mladić lasno uza svoje školske poslove svladati. Skupljanje biljnika potriebuje samo puno

vremena, a vremena ima mladež ponajviše toliko, da neznajuć ga više putah dobro uložiti, trati ga u zalud.

Tko želi sabirati i sušiti bilje, neka kupi 2 do 4 daske ravne, na gladko oblanjane, 4nuglate, s palca debele, a veće od pole velika arka. Zatim nabavi 4—5 rizmah (rizma ima 250 arakah) bugačice; al ne one proste sive, što se u nju roba zamotava u dućanih, jer ova nevalja za taj posao, nego kupi hartije, na kojoj se knjige tiskaju. Ako gdje dobiješ stare novine dovoljne veličine, proći ćeš najjevtinije. Napokon nabavi si jedno 4 kamena, svaki od 30—40 funtih težine — pak evo ti sve pripreme za biljnik.

U papir ovaj meće se sakupljeno bilje, da mu hartija popije vlagu, što je ima u svakoj bilini: upravo zato nemože se rabiti za taj posao pisaći papir nego samo tiskarski, i to povelik, da se može i poveće bilje unj smjestiti. Nu pod same cvietke treba podmetati ostrižke fina pisaćega papira (od prilike onakva, na kojem se pisma pišu); jer ako metneš ružičast, modar itd. cvietak u bugačicu, osinjavit će ti za koji dan. Ovakve ostrižke treba podmetati i pod druge nježne česti bilja, a nježne biljke suše se ciele u pisaćem papiru, koji netreba da bude posve čist i biel, već može biti i zapisan, samo ako nije inače zamrljan. Najbolje valjaju za taj posao stara nepotrebna pisma (listovi); ako neimaš ovih, a ti uzmi druge fine hartije.

Kad nabaviš tiskarskoga papira, izreži ga na pole arka, ostaviv samo jedno 150 cielih arakah. U svaki ovaj cieli list umetni jedno 10 polah, i onda uvrzi jaka konca u veliku iglu *(samarušu, čuvalduz)*, probodi svaku ovu svezku gori i doli, od prilike za palac daleko od kraja, i to na pregibu ciela arka a konac odsjeci na jedno 2 palca, i ove krajeve sveži, da budu kao ušice, kroz koje ćeš moći kakvu motku provući, kad uztreba papir sušiti. Ovako ćeš prištediti i posla, i neprilikah. Papir, u koji se meće bilje, pije tako brzo njegovu vlagu, da je izprva za njekoliko satih vas mokar: zato treba

umetnuto bilje više putah prometati i vlažan papir sušiti. Izmedju svake biline treba da ima 5—6 arakah: ako dakle onakve svezke pripraviš, netreba ti kod umetanja arke brojiti; kad koja svezka odvugne, možeš ju lasno na kakvoj motki na polju posušiti, niti ti se bojati treba, da će ti vjetar raznieti papir, i opet će ga moći dobro promahivati, jer su u svakoj svezci izprerezani listovi, da se neliepe. Da ti premetanje, o kojem ćemo niže na široko govoriti, brže ide od ruke, uviek slaži tako svezke, da budu pregibi od ciela arka u svih svezakah na jednoj strani.

1. Umetanje.

Sada hoću da kažem, kako treba umetati u papir bilje, koje želimo sušiti. Ovo je važan al i pomučan posao, no samo izprva, dok ruke nenauče s biljem postupati: naoružaj se dakle trpljivošću i postojanošću, i nepoštedi truda ni vremena kod umetanja prvih rastlinah, da ti neomrzne sav posao, zato, što ti prvi pokus nije izpao za rukom. Prije umetanja upeti ova pravila:

1) Nemoj umetati rosna, pokisla ili drugčije mokra bilja, jer će ti pocrnjeti. Ako doneseš mokra bilja kući, zareži ga ozdol (ako neima koriena) i metni zarezan kraj u vodu, da ti bilje ostane svieže, dok s polja nepresahne. Bilje s polja suho metni umah u papir, čim kući dodješ; pače kad uvješbaš umetanje, ponesi sobom, kad ideš u bilje, u koricah od kakve knjižurine njekoliko knjigah tiskarskoga papira, i metni unj svaku nadjenu biljku na licu mjesta. Jer bilinu treba onako u papir staviti, kao što živi, mnoge pako biline sklapaju cvietke u hladu, druge vehnu ili barem gube naravni oblik, kad se izkopaju: na duljem putu pokvarit će ti se dakle puno liepa rašća, ako ga za dugo nosiš u žestenki, ili će te mnogo truda stati, dok ga kao što treba na papiru razastreš i naravni mu

oblik podieliš, a bilina istom ubrana laglje se umeće u papir. Netreba ti u tu svrhu mnogo papira sobom nositi, dosta će biti, ako poneseš 2—3 knjige; jer u korice možeš izza svakoga lista drugu bilinu metnuti, a kad kući stigneš, premetnut ćeš ga bez velika truda u svezke, kao što ću kasnije kazivati.

2) Prije nego ubereš koju bilinu, dobro ju razgledaj, kakva je struka i stasa, da ju uzmogneš onako u papir metnuti, kakva je u naravi. Bilje za života poniklo, krivo, izkrivudano nemoj dakle nikada na papiru izpravljati, niti viseće cvietke pridizati, koso stojeće lišće položito metati itd. Bilina treba da zadrži svoj naravni oblik i u papiru, i kad je usušena, tako da ju svaki biljar na prvi pogled pozna.

3) Gledaj da cielu rastlinu u papir metneš: dakle ne samo cviet s komadom stabaljke i sa gdje kojim listom, nego i korien i podanačko lišće (ničuće iz podanka), i plod sa sjemenom. Uviek se tako, istina, nemože raditi; jer tko bi golemo bilje ili baš drveće u papir metao? Tko bi veliko korienje i gomolje sušio? To valja dakle samo za manje rašće; no više putah možeš si ovdje pomoći, metnuv n. p. križku velika koriena ili gomolja u papir. Ako je lišće vrlo veliko, dosta ti je jedan pomanji listak, samo neka je ista oblika s ostalim lišćem. Ako je pako list koje biline veći od tvoje hartije, a ti ga presjeci i usuši obje pole, pak želeć vidjeti pravi lik lista, sastavi obje polovice. Ako ima bilje raznovrstna lišća, n. p. drugo u korienu, a drugo ozgor na stabliki: uzmi od svake vrsti po jedan list i to s komadićem stabaljke, da se vidi, kako je bio za nju pritvrdjen. Visoko bilje, ako nije predebele i mesnate stablike, možeš na više komadah izpresiecati, i sve komade u bugačicu pometati; samo ih koso sjeci, da se laglje mogu sastaviti. Ako iz podanka niču vrieže, uzmi i od njih jednu; ako bilje ima vitice, gledaj, da je ima i na tvom

komadu; od trnja i bodaljah sreži samo one, koje ti smetaju, te nemožeš bilinu u papiru pritisnuti. Napokon nezaboravi si nabaviti i ploda sa sjemenom od svake biline koju sušiš; ako se plod neda sušiti, n. p. dinja, jabuka itd., a ti ostavi bar sjemena. Gdjekoji biljari zadovoljni su samim cvietóm: to nevalja, jer se mnoge biline razlikuju upravo sjemenom, kao što n. p. sve one, koje cvjetaju kao peršun ili mrkva. Buduć da je sjeme ponajviše samo od sebe suho, neće ti skupljanje zadati mnogo truda.

4) Kad umećeš bilje, pazi da nikada neleži jedan listak na drugom, jer će ti oba osinjaviti ili pocrnjeti. Ako oblik bilja zahtieva, da leži list na listu, a ti metni medju oba lista pisaćega papira. Ovo valja osobito za cvietke, koji su dika ciele biline, i zato je biljaru mnogo za tim stalo, da ih uzdrži u podpunoj ljepoti, a to se drugčije neda postići, van ako prometneš medju pojedine listke cvietka papirne ostrižke, da se nigdje dva cvietna perca nestiču. Kadšto je sva stablika gustim lišćem obrasla: onda ostavi samo savršeno lišće i samo toliko, da mu se njegov naravni vid nepromieni, a ostalo lišće osjeci, ostaviv samo komadić peteljke, da se vidi, gdje je lišća bilo.

5) Odveć sočno i mesnato bilje sûši napose, i to zato, jer ovakvo bilje polaganije sahne i pušta mnogo soka, koji bi lasno do bližnje koje nježne biljke dopro, te bi ti pocrnjela. Zato treba sočno rašće izprvice i po tri puta na dan premetati, 2—3 svezke bugačice pod svaku bilinu metati i slabo ih pritiskivati, dok im ponestane suvišna soka. Stoprv poslie 14—18 danah moći ćeš ovakvo bilje bolje pritisnuti. S netreskom (čuvarkućom), s kaktusi, lukovicami i gomolji treba osobito postupati; jer ove još i pritisnute rastu i razvijaju se, treba dakle da ih ubiješ. Utakni ih dakle u vodu varom vruću i drži ih, n. p. procjepkom, u njoj koji čas, dok se kao neobare; al ne dotle, dok se neskuhaju, jer bi ti onda sagnjili. Jošte pazi, da

voda nedopre do cvieta, jer bi ti osinjavio. Izvadiv bilje ostavi ga na bugačici, dok nepresahne, i onda ga umetni u papir. Ili pako metni ovakvo bilje medju svezke bugačice, i gladčaj ju vrućim gladčalom *(Bügeleisen)*. Iz bilja izbija puno soka, a bugačica ga pije, zato ju treba više putah promieniti. I ovdje pazi, da se gladčalom nedotakneš cvieta. Poslie toga umetni ovo bilje ko i ostalo u papir i premeći ga marljivo. Obično treba ovakovu bilju 3—4 mjeseca, dok sasvim neusahne; srećom ga neima mnogo, te čovjek može uz sušenje ostaloga bilja lasno i ovaj posao svladati.

6) Cvatuće i lisnate grane drveća, bodljače, suncokret i drugo razkrečito bilje suši takodjer napose, jer ovakvo rašće treba opet umah s početka vrló pritisnuti; osim toga bi se, budući odveć kruto, utisnulo u bližnje nježne biljke, kad bi se š njimi u istoj hrpi sušilo.

7) Vodnice (t. j. bilje rastuće u vodi) sklopit će ti se ili smežurati, čim ih izvadiš iz vode. Ako ih dakle želiš liepo usušiti i naravni im oblik udržati, a ti uzmi jaka papira, izvadi na njem onakvu vodnicu, metni ju zajedno s onom jakom hartijom u bugačicu, i ovu dotle mienjaj, dok ti se biljka liepo neposuši. Onda tek skini s nje onaj jaki papir, a da to prije učiniš, smežurala bi ti se vodnica, i trud bi ti bio u zalud.

8) I druge nježne biljke posušit ćeš najsigurnije, ako je razastreš na listovni papir, a ovaj metni u kakvu knjižurinu i ostavi ga ondje u miru jedno 2—3 nedjelje danah; jer ako prije otvoriš knjigu, da vidiš kako sušenje biljke napreduje, skóžurat će ti se u tinji čas. Da će pako pocrnjeti zato, što ju nepremećeš, toga ti se netreba bojati, budué da u ovakvih nježnih rastlinah malo ima soka.

9) Ima i ljepljiva bilja, kao što su ogranci johe, ljepčarica i t. d. Da ti se ovakvo rašće nepriliepi za pa-

pir, pospi ga sjemenom od crvotočine *(semen Lycopodii)*, koje prodaju ljekarnici, pak ti neće jamačno prionuti, a kad se usuši, spuhni s njega crvotočinu.

10) Gljive se nedadu sušiti, jer umah gnjiju. Najbolje ćeš učiniti, razaznavajuć ih, ako svaku na brzu ruku naslikaš, što nije mučan posao niti za neslikara, buduć da su gljive jednostavna oblika.

Da vidimo sada već, kako treba rukovati biljem kod umetanja. Kad kakvu bilinu hoćeš da umetneš, ponajprije potraži cielokupan komad, u kojeg ima ciela lišća, više procvalih cvietakah, koji nije okrnjen ni kržljav. Gledaj, da na njem ima i podanačkoga lišća; jer se ovim mnoga bilina razlikuje od ostalih. Kad ovakvo prikladno rašće nadješ, a ti ga izkopaj i s korienom, očisti ili speri s njega zemlju i metni bilje u žestenku, ako se jošte niesi uvještio u umetanje; inače metni ju umah u korice od knjige, u kojoj ima bugačice. Ovako postupaj sa svakom bilinom. Ako se stoprv vješbaš u umetanju, a ti došav kući iz biljarskoga putka, metni na stol poviše svezakah papira, donesi nožice (makaze, škare), procjepčić (da njim izpraviš sitne djelove, koje se nemogu prstima shvatiti) i ostrižakah pisaćega papira, koje ćeš prometati medju dva lista i latice (t. j. perca od cvietka), koje imaju ležati jedna na drugoj. Prije jošte potraži jedno 20—30 gladkih šljunakah ili piljakah (kamenčićah); odmah ćeš doznati, čemu. Kad ovako sve pripraviš, izvadi iz žestenke bilje, i metni ga u kakvu zdjelu. Onda uzmi s reda koju bilinu, prepiši iz zapisnice na papirčić njezino ime, stanište, mjesto i dan, kad si ju našao, red i razred, i kad pismo usahne, natakni ovaj prostriženi papirčić na bilinu, koju si u to dobro razgledao, da se spomeneš njezina naravna stasa i da vidiš što treba s nje ostrići, n. p. suvišno ili suho lišće i t. d. Samo se čuvaj, da toga odviše neosiečeš, te bi rašću nestalo naravna oblika.

Kad se spomeneš, kako je tvoja bilina u zemlji stajala, i kad smisliš, kako ju treba razastrieti, da zadrži naravni vid i oblik: stavi preda se jednu svezku papira, metni na nju bilinu i razastri ju prema njezinoj naravi. Ako dakle cvietci nikada niesu posve otvoreni, nemoj ih onako razastirati, kao cvietke zrakasto cvatuće; ako lišće nije u ružicu skićeno, ili ako ga mnogo imade, nemeći sve na naličje, već ostavi gdjekoji list na licu, da mu se vidi naličje. Ako biljka ima granah, nemoj ih ni više ni manje razkrečivati, nego što je bilo u žive biljke. Gdjekoji diel (n. p. cvietak, listak) neće više putah da ostane onako, kao što smo ga namjestili, već se uviek povraća u prijašnje stanje, a opet nevalja silom što pregibati i prekretati, da ti se neošteti ili neslomi, prstah pako neimamo toliko, da bismo mogli njimi sve djelove pritisnuti. Ako dakle koji dio biline neće da ostane u odredjenom za njega položaju, a ti samo metni nanj 1—2 šljunka, i nastavi namještanje. Kad ovako cielu bilinu razastreš i ostrižke papira kamo treba pomećeš: onda uzmi svezku papira, pokri njom cielu bilinu i s kamenčići a pritisni ju malko razastrtom ljevakom, desnicom pako vadi šljunak po šljunak, dokle sve neizvadiš, te će ti sve ostati onako namješteno, kao što si želio. — S prvom si rastlinom sada gotov, prihvati dakle drugu, pa onda treću i t. d., i postupaj s njimi kao što i s prvom, dok sve onaj dan nadjeno bilje neumetneš. Pošto ovako sve složiš, izravnaj svezke, da leži upravo jedna na drugoj, da ti se nebi strovalile, metni pazljivo cielu ovu gomilu na dasku, a drugom ju daskom pokrij i pomeći na nju toliko kamenja, da bude gomila za dvie trećine niža nego što je bila izprva. Više nevalja bilje u početku pritiskivati, osobito ako je sočno, jer bi se smrskalo: prva 4 dana bit će dakle dosta dva velika kamena, i stoprv kasnije pritisni gomilu i ostalim kamenjem. Ovako ćeš sav sok iz bilja malo po malo, kao što treba, izciediti. Ovaj posao ide izprva

sporo od ruke, a kad se uvješbaš, moći ćeš za jednu uru 16—20 komadah umetnuti, to jest od prilike onoliko, koliko ćeš iz jednoga biljarskoga putka kući donieti.

Ako je koja bilina nježna, i strah te je, da će ti se pokvariti, a ti umetni po dva komada, da barem jedan spasiš. Poviše komadah samo od onoga bilja treba spravljati, za koje znamo, da ga drugdje neima, te ćemo ga moći zamieniti s drugimi biljari za onakvo rašće, kojega kod nas neima. Drugčije nevalja više komadah od iste biline sušiti, jer bilja ima toliko, da ćeš jedva dospjeti, ako budeš po jedan komad od svake vrsti sušio.

Razumieva se samo po sebi, da se bilje samo na suhu mjestu može usušiti, a drugdje bi ti se upljesnivilo; i neupotrebljene svezke papira treba da na suhu držiš, inače nevaljaju.

Kad njekoliko putah doneseš bilja kući, bit će ga toliko, da bi ti se lasno svezke strovalile i bilje potrlo i oštetilo, kad bi sve na jednu gomilu metao. Nijedna gomila neka dakle nebude viša od $1^1/_2$ cipele. — Kruto i vrlo sočno bilje treba svako napose izprva sušiti, a dobro ćeš uraditi, ako sve svježe, istom sakupljeno rašće uviek njekoliko danah napose budeš čuvao, da njegova suvišna vlaga neprobije do ostaloga već prilično suhoga rašća; a poslie osam od prilike danah (kad malko prosahne) možeš ga slobodno s ostalim u jednu gomilu slagati. Odavde vidiš, kako je sgodno imati više dasakah i pritisakah; ako ih nemožeš mnogo nabaviti, a ti barem razstavi svježe, sočno, kruto bilje sa više suhih svezakah.

2. Premetanje.

Bilje pritisnuto kamenjem pušta vlagu, koje ima u njem a papir ju pije i to više putah tako brzo, da je već za koji sat izza umetanja sav mokar, akoprem medju dvjema bili-

nama ima i više od 6 tabakah. Ako ostaviš svoje bilje u ovaku mokru papiru, pocrnjet će ti za malo. Treba dakle da ga premetneš u suh papir. Izprva nemožeš prečesto bilje premetati: vrlo sočno bilje treba onda do 3 puta na dan premetnuti, a ostalo 1—2 puta, svakako barem jedan put. Izza 8—10 danah, kad već prisahne, dosta će biti, ako ga dnevice jedanput premetneš. Ovako radi jedno 8 danah, i od onda premeći ga svaki treći dan, dok se posve neposuši. Nu točno se neda kazati, koliko putah ti ga treba premetati: to visi o naravi bilja (jedno je sočno i mučnije se suši od drugoga, u kojem ima malo soka) i o vremenu (na liepu vremenu brže će ti se sušiti nego onda, kad je zrak pun vlage).

Odavde vidiš, da je premetanje vrlo važan posao i zato ćemo ga potanko opisati. Koju gomilu bilja hoćeš da premetneš, jami s nje pritiske, i ako je pretežka gomila, i daske, te shvativ ju ozgor i sa dna, digni na stol s lieva, tako da pregibi cielih arakah od svezakah budu lievo okrenuti. Do ove gomile stavi, takodjer s lieva, gomilu suhih svezakah onako, kao što stoji gomila bilja. Na desnoj strani stola treba da je prazno. Sada prihvati desnicom vrhovnu svezku, pod kojom je rastlina, i pridiži ju polagano, ljevakom pak odljepljuj biljku, ako je gdje za ovu svezku prionula, što se prvih danah često dogadja. Kad ovako pazljivo gornju svezku snimiš, metni ju s desna na tle, a ljevakom shvati sa suhe gomile papira svezku i pokrij njom odkrivenu bilinu. Onda nasloniv na nju desnicu, prihvati ovu i sliedeću svezku, pod kojom opet leži bilina, i odljepljuj ju od ove druge svezke, kao što si kod prve činio. Kad uzvidiš, da druga bilina nigdje neprijanja za gornju svezku, koju, pridižeš, a ti podmakni pod ovu svezku ljevaku, a gornju suhu svezku priklopi desnim dlanom, i obrnuv obje svezke, metni ih s desna na stol, tako da bude suha na dnu, a onu drugu odliepi opet pazljivo od biline i baci ju s desna na tle. Tako si evo prvu bilinu premetnuo i ona leži netegnuta na suhu papiru.

S lieva je sada opet jedna rastlina odkrivena: uzmi dakle suhu svezku, pokrij ju njom, i onda, shvativ desnicom suhu i sliedeću svezku, odljepljuj ljevakom treću bilinu, pak obrnuv svezke, metni ih s desna, tako da premetnutu već bilinu suhom svezkom pokriješ. Vlažnu svezku odliepi i baci s desna na tle, i onda se opet okreni lievo i postupaj, kao što je do sada kazano, doklegod nepremetneš cielu gomilu iz vlažne hartije u suhu. Premetnutu gomilu stavi umah medju dvie daske, i pritisni ju kamenjem, a mokre svezke natakni na motke ili tačke i objesi na polje, ako je liepo vrieme, inače ostavi ih gdje pod krovom, kuda vjetar promahuje, da se brže posuše.

Premetanje je evo, kao što vidiš, lak posao, i kad se malo uvješbaš, moći ćeš za jednu uru i 100 bilja premetnuti. Samo pazi, da nepotrgaš priliepljeno bilje. Zato ćeš dobro učiniti, ako nježne biljke metneš najprije u pisaći papir i ovaj medju dvie svezke bugačice, te ostavi biljku u pisaćem papiru netegnutu, dok se neposuši, i mienjaj samo svezke, medju kojimi leži.

Čim budeš izprva češće premetao bilje, tim bolje; samo kruto i razkučito rašće ostavi prvi dan na miru pod pritiskom, da zadrži položaj, kako si ga složio. Ostalo bilje premetni prve sedmice (nedjelje) jutrom i večerom; druge sedmice jedanput na dan; treće sedmice dva do tri puta na nedjelju, a kasnije jedno dva krat na tjedan. Za 4—5 sedmicah usušit će se navadno u toliko, da ga možeš u gomili ostaviti, dokle sasvim neusahne. Da to bude čim prije, iznesi gomilu na tavan ili drugamo na suho mjesto, kamo dopire sunčana toplina i vjetar, i poklopi ju daskom, da ti se papir neizmetne, jer bi se i bilje u njem skožuralo.

Da se uvjeriš, da-li je bilina posve suha, metni ju na ruku ili na obraz: dok je hladnija od papira, na kojem leži, dotle ima u njoj vlage, a kad se sasvime posuši, jedne je s njim topline.

Premećuć bilje, razgledaj svaku bilinu i ceduljicu na nju nataknutu, da tako i oblik njezin i ostale okolnosti sve to bolje upamtiš i upetiš. Premetanje će ti onda, istina, sporije od ruke ići; nu zato ćeš sve to više u biljarstvu napredovati.

Opazka. Upravo sada javljaju novine, da je erfurtski vrtlar Schmidt izumio puno brži i laglji način sušenja bilja. On istom ubrani cviet meće na topli piesak, i nasiplje nanj sitkom vrlo sitna takodjer topla pieska, koji pije svu vlagu od cvieta. Mast (boja) ovako sušenoga cvieća osinjavi malko, nu može se umjetno opet našarati, da mu se povrati naravna ljepota.

Ja jošte nisam mogao pokušati ovoga načina sušenja, i samo ga javljam mladim prijateljem biljarstva, neka ga kušaju, nebi-li si tako olakotili trudno doista sušenje bilja.

3. Redjanje.

Kad poviše bilja nasušiš, a ti ga uredi. Nu dobro gledaj, da-li je posve suho; jer ako se prenagliš, pokvarit će se bilje, i sav trud bit će u zalud. Ako si se osvjedočio, da je rašće sbilja posvè suho, a ti metni svaku bilinu napose u jedan arak čista, gladka, pisaćega papira, i onda je sve sustavno poredjaj, da brže nadješ svaku rastlinu, koju si sušio. Najbolje ćeš uraditi, ako je porediš izprva po Linnéovu sustavu; jer se u njem početnik brže iznadje, a uredjivanje mu ide brzo od ruke, buduć da ima na svakoj ceduljici, što je na bilje nataknuta, napisan red i razred, kamo spada.

Ako si više vrstih od jednoga roda sabrao, a ti skupi sve arke, u kojih su ove vrsti, oklopi ih sve posebnim arkom, i na ovaj napiši ime roda. Isto tako skupi sve redove u osobit arak, a ozgor napiši ime razreda (n. p. Jednopestićje). A razrede istoga reda saberi i sveži u dvie korice od lepenke, u kojih je na svakoj strani vrvca pritvrdjena, napiši ozgor ime reda (n. p. Jednoprašnjaci), i pométaj ih redom poput knjigah u svoj knjižnik. Zimi, kad već neima bilja za sušenje, uredi svoj biljnik po naravnom sustavu, kojemu si se, iztražujuć i razaznavajuć bilje, više manje već ljeti priu-

čio. Zimi imaš dosta vremena, netreba ti se dakle odviše žuriti i možeš jošte jedanput razgledati svaku biljku i pročitati njezinu cedulju. Tako ćeš se opomenuti njezinih svojstvah i ostalih okolnostih, i zajedno ćeš se sjetiti ugodnih časovah, sgodah i nesgodah, koje su te kod branja svake biline zadesile i ovako se jošt i zimi nasladjivati ljetnimi šetnjami. Vjeruj mi, da neima za te plemenitije zimske zabave.

Mnogi biljari priljepljuju usušeno bilje za biel čist papir; nu to nevalja; jer se onda nemože naličje njegovo gledati. Ako te je strah, da će ti bilje izpadati, ili da će se čestim pomicanjem oštetiti: a ti zabodi iglom preko stabaljke jedanput gori, a drugi put dolje i ostavi podugačke krajeve od konca, da ih možeš na spoljašnjoj strani papira (gdje neleži bilina) svezati, i ako ti treba bilje oda svuda razgledati, lasno ga možeš odkopčati.

Ni najmarljiviji biljar nemože u jedno ljeto sve bilje svoje okolice pokupiti, i treba mu više godinah nastojati oko toga posla: nu ako samo prvu godinu uztraješ postojano u nakani, tako će ti posao omiljeti, da ćeš jedva dočekati proljeće, da ideš u bilje. Nije biljarstvo kao sladko jelo, koje se čovjeku napokon dojede i ogadi, ma bilo i najtečnije: a biljaru što se dulje svojom znanošću bavi, to mu je sladja.

Da ti se ovaj tolikim trudom sakupljeni biljnik nepokvari, čuvaj ga od vlage, držeć ga u suhu mjestu; a od moljacah i bubah, koje toče suho bilje, vežuć ga čvrsto i pregledajuć ga često, jer se onda gamad nemože u njem zaleći. Za veću sjegurnost pométaj u biljnik ostrižke od papira namazana *tinkturom opii crocati,* koja se u ljekarnici dobiva. Bube nepodnose njezina vonja.

Evo ti biljnika! Nu nemoj zaboraviti, da je biljnik samo sredstvo, a ne cilj. Gdjekoji misli, da je sve što treba učinio, kad nabere bilja, kojemu više putah niti za pravo ime nezna. Šta ćeš š njim? Cilj je biljarstva: razaznati svaku bilinu, poznati njezina svojstva, njezinu narav, ime i ustroj-

stvo, stanište i domovinu, korist ili štetu, porabu ili znamenitost, da tako poznav skrozi svaku bilinu, budeš podoban shvatiti i postići svekoliko bilinstvo. Biljnik je sredstvo olakoćujuće put k ovomu cilju. Koju dakle bilinu nisi sam razaznao, nego si možebiti od drugoga golo njezino ime doznao — u zalud ju mećeš u svoj biljnik; van ako je bilina inostrana, ili ako nije opisana u tvojoj cvjetani.

Kako se nadjeno bilje iztražuje i razaznaje, u to će te uputiti sliedeće poglavje. No ako želiš u tom pomučnom poslu brzo napredovati, treba da ovu uputu upravo na pamet naučiš. Čitaj ju dakle više putah, dok sve neutuviš, što se ovdje kaže. Ako koje rieči nerazumieš, potraži je u rječniku: ondje je jamačno protumačena, ili je naznačen §., u kojem se tumači, i broj slike, koja ju predstavlja.

IV. Razaznavanje.

Razaznavati bilje, to će reći, tražiti na njem biljegah i znakovah, po kojih se doznaje red i razred, u koji spada i ime, kojim se zove. U tu svrhu ima knjigah, u kojih je svaka bilina tako opisana, da to možeš iz samog opisa bez slike razabrati. Ove knjige zovu se cvjetane (*flora*); jer se u njih izbraja i opisuje cvieće, što ga ima u kojoj okolici ili pokrajini; a sam kratak pregled svega ondašnjega bilja zove se biljarski ključ; jer nam kao vrata od cvjetane otvara. U biljarskom ključu navode se rodovi od svakoga reda bilja, koje raste u kojoj pokrajini, a svakomu rodu dodani su glavni znakovi, kojimi se razlikuje od ostalih rodovah. Kad poznaš rod, onda potraži njegov broj u cvjetani, gdje su opisane vrsti. Ova knjiga je upravo samo ključ jugoslavenske cvjetane, koja će, ako Bog da sreće, kasnije na svietlo izaći.

Kazat će tko, da bi se bilje najprečim putem poznalo, kad bi čovjek imao knjigu, u kojoj su sve biline naslikane. Negledajuć na to, da bi onda samo golo ime naučio, i da su ovakve knjige neizmjerno skupe (tako n. p. Reichenbachovo djelo „Icones Florae mediae Europae“ kad cielo izadje, stajat će preko 1000 for. sr.): kolik bi to trud bio, da moraš kod svake nadjene biljke cielo djelo pregledati, dok naidješ na njezinu sliku! Pa da je barem sve rašće vjerno naslikano; nu to u mnogoga bilja čovječjemu umu nije gotovo nimoguće, zato bi se više putah upoznao u mnogu sliku i zalutao s puta.

Glavna je stvar kod znanstvenoga razaznavanja bilja, naći u njega znakove i biljege, kojimi se jedno od drugoga razlikuje. Kadšto je to lak posao: i čovjek, koji nije vješt biljarstvu, zna više putah kazati, čim se jedna bilina razlikuje od druge; nu ponajviše je to mučna stvar, te nevještak drži dvie posve različite rastline istom istovietnom, ili, ako i vidi, da niesu iste, a ono nezna kazati, kakva je razlika medju njimi. Ponajprije dakle prouči dobro biljevno udoslovje (Gl. str. 9—62 diela Biljarstva); jer u bilja ima više putah udovah, kojih inače nećeš razabrati.

Da početnik nepoznatoj bilini brže nadje ime, poredjali su biljari sve glavne znakove bilja, i po tome su razdielili bilje na redove i razrede, na rodove i vrsti. U mnogih bilinah vidiš, da sve imaju ovo ili ono svojstvo, ovaj ili onaj znak, u ostalom se sasvime razlikuju: ovakvo bilje ide u jedan r e d *(Classis)*. Pregledajuć bilje istoga reda nadjoše biljari, da gdjekoje od ovih rastlinah imaju jošte više zajedničkih biljegah, po tome su svaki red razredili na više ili manje razredah *(Ordo)*. Bilje jednoga razreda ima dakle biljegah, koji se nalaze u svih njegovih bilinah, al ima i takvih, koje će se samo kod njekojih naći: ovakvo srodno bilje istoga razreda zove se r o d *(Genus)*. No i bilje jednoga roda neslaže se uviek sasvim: zato su rodove razvrstili na v r s t i *(Species)*.

Pače i bilje iste vrsti razlikuje se ponješto jedno od drugoga, s toga imaju mnoge vrsti r a z l i k a h ili o d l i k a h *(Varietas)*. Bilje iste odlike jeste dakle posve istovietno, a obično i bilje iste vrsti; no rašće jednoga roda već se razlikuje jedno od drugoga, ako nije i jedne vrsti. Jošte veće ima razlike u bilinah jednoga razreda, a kud kamo više razlikuju se biline jednoga reda, akoprem imaju i poviše zajedničkih biljegah. Sliedeća dva primjera jošte će bolje ovo razjasniti. Ako pogledaš cviet od šljive i tulipana, naći ćeš, da su posve različiti, zato i spadaju obje ove biline u razne redove. U tulipana i mrazovca *(Colchicum, Herbstzeitlose)* ima već više sličnosti, i sbilja spadaju oba u jedan red; jošte je tulipanu ili lali sličniji od mrazovca lier *(Lilium)*, zato se i broje u jedan razred; od tulipana ima opet više vrstih, koje sve zajedno čine jedan rod; jer su jedna drugoj srodnije nego lieru. — Cviet od šljive je sličniji jabuci nego hrastu, dakle šljiva i jabuka idu u jedan red; no u šljive ima plod pećku (košticu), a u jabuke jedarca, dakle šljiva i jabuka spadaju u različite razrede: šljiva ide medju pećkovnice, a jabuka medju jabučnjake. Sličnija je šljivi trešnja; jer i ova ima košticu u svom plodu: dakle se šljiva i trešnja broje u isti razred. No tko bi ipak kazao, da je šljiva i trešnja jedno? Ima i medju njimi razlike, zato se svaka u drugi rod redja. Rod šljive razvršćuje se na dvie vrsti, na cibore i prave šljive, koje imaju opet više odlikah kao što su: pintare, jajače, cjepače, okruglice itd. Svatko će priznati, da su ovo šljive, a opet će naći veće ili manje razlike medju njimi. Biljari su sve ove različne i slične biljege sabrali i po njih su bilje razredili.

Glavna je dakle stvar u razaznavanju bilja, da čovjek znade, u čem se bilje jednoga reda slaže, a čim se razlikuje od ostalih redovah. Zatim, kako se razlikuje jedan razred od drugoga, i kako jedan rod od drugoga. Tko poznaje ove razlike, on je svladao ponajveći posao. No upravo tu zapinje,

što je to mučan posao, naučiti ove tolike razlike. One su od dvie vrsti: jedne su stalne, iz ustrojstva ciele biline vadjene, no vrlo često tako skrivene, da ih čovjek jedva zamjećuje; druge su očite, da ih i početnik lasno razabira, al su opet nestalne i promjenljive. Prema tomu je i sve bilinstvo razredjeno i razpostavljeno po dva sustava: jedan se sustav drži onih očitih, al vrlo često nestalnih razlikah, pokupljenih iz cvieta — to je Linnéova sustava, u kojoj se radi ove nestalnosti znakovah ista bilina u više redovah može uvrstiti. Drugi redjaju bilje po razlikah stalnih, iz naravi ciele rastline vadjenih, nu tako sitnih i skrivenih, da ih prostim okom ponajviše nemožeš ni razabrati — to je sustav naravni, kao što su ga stvorili Jussieu, Decandolle, Reichenbach i Endlicher. *) — Nije mučno ustanoviti cienu i korist svakomu od ovih sustavah: Linnéov valja za početnika, jer mu olakoćuje razaznavanje bilja; naravni dolikuje znanstveniku i znanosti, jer ova potrebuje točnost i temeljitost. Najsgodnije je dakle, sastaviti biljarski ključ po sustavu Linnéovu, a cvjetanu razrediti po naravnom sustavu. Po ovom je načelu i ova knjiga napisana.

Budać da se Linnéov sustav u mnogom sa naravnim posve sudara, zato mu se početnik nehotice priučava, razaznavajuć bilje po Linnéu, kojega sa njegova 24 reda voli, nego naravnu sistemu sa njezinih 60 redovah (po Endlicheru), da mučim o razredih, koji se po Linnéu malo ne u svih redovah po istom načelu poznavaju; a u naravnom sustavu razredjuje se gotovo svaki red po drugom načelu. Nu kasnije, kad početnik uznapreduje u biljarstvu, i glavom se uvjeri o nedostatcih Linnéove razredbe, prianja sve to više za naravni sustav.

Da vidimo sada, kako treba tražiti biljege i znakove na bilini, koju hoćemo da razaznamo. Prije negoubereš nadje-

*) Gledaj stranu 48. I. diela Biljarstva,

nu rastlinu, dobro ju razgledaj oda svuda, da ti se njezina slika u pamet upije: više putah ćeš se onda dosjetiti, da je ova drugoj već tebi poznatoj bilini slična i srodna, a tim će ti se olakotiti iztraživanje. No prvim pogledom nedaj se sasvim zavarati: početniku se više putah čine dvie biline srodne, a one su svojim ustrojstvom razdaleko kao nebo od zemlje; stoprv onda, kad ih potanko razvidi, nalazi u njih razliku nezapaženu na prvi pogled.

Ponajprije gledaj stablo, da-li je pravo stablo (deblo) ili samo batvo, da-li vlat ili stabaljka, šašljika ili badrljica; je-li visoko ili nizko; osovljeno i uzpravo, ili krivo i poniklo; oblo ili nuglato; bodljavo ili bez bodaljah; gladko ili hrapavo; golo ili dlakavo; zeljno ili drveno itd.

Onda gledaj, ima-li tvoja bilina lišća i kakva, da-li jednostavna ili sastavljena, ciela ili izciepana, okrugla ili duguljasta; kako je namješteno, da-li naprama sebi ili izmjenice, u prešljen ili unakrst; da-li jedan list leži na drugom ili su skićeni u ružicu; niče li iz stablike, ili iz podanka; prije cvatnje ili poslije. Ondje, gdje listak niče iz stabaljke, ima više putah koprice, pališća ili ušicah; gdjekoje lišće se završuje bodljikom, osinom, čekinjom, ili viticom, kojom se ovija oko bližnjih stvarih.

Evo nas sada kod cvieta, najvažnijega diela biline, zato ga i valja jošte pazljivije razmotriti nego ostale djelove. No puno ima bilja, koje neima ni cvieta ni prava sjemena, nego samo prašak nazvan trus. Ovaj trus niče u paprati iz naličja lišća, poput crnih ili smedjih piegah; u crvotočine ima trusa medju lišćem; u maha u osobitih mahovicah; u lišajah pod tjenicom, a u gljivah u sredini ploda ili na površju. Sve ovo bilje, u kojega neima očita cvieta nego samo trus, smjestio je Linné u svoj 24. red, u tajnocvietke (*Cryptogamia*).

Ako rastlina ima cvieta, onda gledaj, da-li cvietci stoje pojedince, na kraju granah i stablike, ili u pazušicah lišća;

ako ima više cvietakah zajedno, da-li su skićeni u štit ili paštit, u grozd ili u kitu, u glavicu ili metlicu itd.

Sad uberi jedan cvietak, ako ih ima mnogo, da ga posve razmotriš i razglobiš. Pod mnogim cvietkom nači ćeš listićah t. j. listakah, razlikujućih se oblikom a ponajviše i mašću od pravoga lišća. Kadšto ima više listićah naokolo cvietka naredjanih, i onda se zovu obojak. Rese su više putah iz ovakvih listićah sastavljene, koje se u njih ljuštice zovu.

Nad obojkom ili listićî (ako ih ima) jeste pravi cvietak. Nepodpun cvietak ima samo ocvieće, a podpun ima čašku i vjenčić. Ovdje početnik lasno zabludi; jer u njekojih bilinah, n. p. u maka, pada čaška, čim pupoljak procvati, a u drugih pada vjenčić, istom što se je razvio, te početnik misli, da tu neima podpuna cvieta nego samo ocvieće. Da se ovako neprevariš, uviek razvidi i koji pupoljak od nadjene biline, te ćeš doznati, da-li je bilo u cvietka čaške i vjenčića.

Kod čaške pogledaj, da-li je sulapna t. j. od jednoga lapa ili lista (ili pravo govoreć od više sraslih listovah) ili mnogolapna, t. j. sastavljena iz više lapovah. Više putah je sulapna čaška do dna razsječena: pazi dakle, da ovakvu izsječenu al opet sulapnu čašku nedržiš za mnogolapnu. Dolnja strana sulapne čaške zove se tulajica, a gornja krajac; — pregledaj ga takodjer, da-li je ciel ili izrezuckan, pilast, nazubljen itd.

Isto tako promotri vjenčić, je-li sulatičan t. j. od jedne ili upravo od više barem u dnu sasvime sraslih laticah (perah), oli pako mnogolatičan t. j. od više ni malo nesraslih laticah. U sulatična vjenčića zove se dolnja strana takodjer tulajica (cievka), a gornja, ako je razastrta, krajac. Sulatičan vjenčić može biti jezičast, cievast, ljevast, zvonast, kolast, usnat, gubičast, zievajući itd. Mnogolatičan može biti ružičast, ukršten, leptirast (imajući jedro, ladjicu i vesla ili

krila), kaćunast (imajući ozgor kao kapu ili šišak, a ozdol jezik). Jošte pogledaj, neima-li vjenčić na dnu laticah kakve jamice ili ljuštice (medovišta), ili otraga ostrugu, koju više putah i čaška ima.

U travah ima mjesto čaške p l j e v a, a mjesto vjenčića k o š u l j i c a.

Napokon dodjosmo ka glavnomu obilježju biline po Linnéovu sustavu, i to su p l o d i l a t. j. p r a š n i c i i p e s t i ć i, štono čuče ponajviše u sredini cvietka. Po broju, veličini, razmjerju i odnošenju prašnikah k pestićem razgodio je veleumni Linné svekoliko cvjetajuće bilinstvo na 23 reda (u 24. red idu tajnocvietke); a redove je razredio ponajviše po broju pestićah, ili po sjemenu.

Dobro pogledaj, ima-li u cvietku, štono ga motriš, plodilah; jer su ova više putah kao skrivena, n. p. u kaćuna; drugdje opet brzo padaju. Ako nadješ u svakom cvietku barem po jedan prašnik i pojedan pestić, onda je cviet dvojni *(hermaphroditus)*, ako ima u njekojih cvietcih samo prašnikah, a u drugih samo pestićah, onda je cviet jednovit ili razlučen; u kojem cvietku neima ni prašnikah ni pestićah, taj je prazan.

Ako ima na istom stablu m j e š o v i t i h cvietakah t. j. i dvojnih i jednovitih, ovakve biline idu u 23 red.

Ako pak ima na jednom stablu samo prašničkih cvietakah, a na drugom samo pestićkih, to se zove d v o d o m s t v o (jer plodila stanuju rek bi u dva doma) i čini 22. red.

Drugdje ćeš naći na istom stablu u njekojih cvietcih samih prašnikah, u drugih samih pestićah, a u nijednom nisu oba plodila zajedno — to je 21. red. j e d n o d o m s t v o.

U ostalih redovah sve je bilje dvojnoga cvieta, no ima tu drugih razlikah. U njekih bilinah srasla su se plodila, t. j. prašnici nestoje **oko** pestića nego upravo **na** njem. Ove smo nazvali s u p l o d i o c e, čineće 20. red.

U drugih redovah stoje prašnici oko pestićah; nu mnogo ima bilja, u kojega su se prašnice srasle u cievčicu, kroz koju je pestić promoljen. To je suprašničje, 19. red.

Opet ima rašća, u kojega su prašnice proste, t. j. nisu se srasle; nu zato su se srasle niti, na kojih sjede prašnice. Ako su se niti u više od dva svežčića srasle, to je Mnogosuniće, 18 red.

Ako su se niti u dva pasca srasle, to je dvosuniće, 17. red.

Više putah srastaju se niti u cievčicu, na kojoj stoje proste prašnice, a kroz nju je promoljen pestić, to se zove suniće, 16. red.

Ako naidješ na dvojni cvietak, u kojega su niti i prašnice proste, a ti ih prebroj, i ako su 4 ili 6, dobro pogledaj nisu-li 2 ili 4 viša; jer ako su od 6 njih 4 veća, to je 15. red, naime četrmoćje.

Ako su pak od 4 prašnika 2 veća, to je 14. red, dvomoćje.

U ostalih redovah svi su cvietci dvojni, a prašnici u njih prosti; da-li su i jednake visine, na to se više negleda, nego se samo broje. No više putah ima u iste biline u jednom cvietku više, u drugome manje prašnikah, n.p. u mišjakinje ili crievca, (zato i jeste Linnéov sustav nesavršen): s toga prebroj uviek prašnike u više cvietakah, i koliko ih ima u većini cvietakah, taj broj odlučuje, u koji red spada bilina.

Bilje, u kojem ima svaki cvietak po 1 prašnik, ide u jednoprašnjake, u 1. red.

Bilje sa 2 prašnika ide u dvoprašnjake, 2. red.

Bilje sa 3 prašnika ide u troprašnjake, 3. red.

Sa 4 prašnika u četrprašnjake, 4. red.

Sa 5 prašnikah u petoprašnjake, 5. red.

Sa 6 prašnikah u šestoprašnjake, 6. red.

Sa 7 prašnikah u sedmoprašnjake, 7. red.

Sa 8 prašnikah u osmoprašnjake, 8. red.

Sa 9 prašnikah u devetoprašnjake, 9. red.

Sa 10 prašnikah u desetoprašnjake, 10. red.

(Sa 11 prašnikah neima bilja).

Sa 12—19 prašnikah u dvanaestoprašnjake, 11. red.

Sa 20 ili više prašnikah, stojećih na čaški, u 12. red, dvadesetoprašnjake.

Napokon bilje sa 20 i više prašnikah, nestojećih na čaški nego na dnu cvietka (na cvjetištu), spada u mnogoprašnjake, 13. red.

Evo ti sviuh redovah! Pročitav ovo, pomislit ćeš, da bi ti već sada znao za svaku bilinu kazati, kojemu redu patri. I vješt biljar će ti sbilja na prvi pogled reći, kamo koja rastlina spada. No ti ćeš se više putah prevariti, dok se neuvješbaš: sad ćeš držati ljuštice, štono ih više putah ima na dnu cvietka, za plodila, sad pestiće za prašnike, sad prašnike za pestiće; a dogodit će se, da nećeš ni plodilah u cvietku naći. Ima toga mnogo, u čem početnik izprva grieši: zato ću ti sve redove jošte jedanput potanko protumačiti, i sve napomenuti, na što treba kod svakoga reda paziti, da nezalutaš. Ujedno ću razložiti, kako se svaki red razredjuje na razrede.

V. Razlaganje Linnéova sustava.

I. red. Jednoprašnjaci *(Monandria)*. Ovamo ide bilje dvojnoga cvieta s jednim jedinitim prašnikom u svakom cvietku. Rašće ovakvo je vrlo različito i ponajviše nesavršeno, al ga malo ima. Razredjuje se na troje, po broju pestićah ili njihovih vratovah.

U 1. razred idu jednoprašnjaci, imajući u svakom cvietku po jedan pestić, zato se ovaj razred zove Jednopestićje (*Monogynia*); u 2. razredu imaju cvietci po 2 pestića ili barem vrâta, i to je Dvopestićje (*Digynia*), a u 3. razredu ima po 3, i to je Tropestićje (*Trigynia*). Ovako se po broju pestićah razredjuje prvih 13 redovah, no kadšto ima više vratovah nego cielih pestićah, te se onda samo vratovi broje; i ako pestić neima očita vrata, broje se samo njuške. Nu pazi, da nedržiš njuške na vratu za ciele pestiće, a kamo-li da brojiš ciepce od razciepljena vrata kao ciele vratove.

II. red. Dvoprašnjaci (*Diandria*). Bilje ovoga reda ima u svojih dvojnih cvietcih po 2 prosta prašnika. Razredjuje se na dvoje:

U 1. razred idu dvoprašnjaci s jednim pestićem i to je Jednopestićje (*Monogynia*). Ovamo spadaju osim drugoga bilja mnoge travurine, t. j. rastline, na prvi pogled nalik na travu (od njih biva kiselo sieno), kao što je šaš, šašina, sita, i t. d., koje se sve od prave trave razlikuju cvietom, plodom i ostalim ustrojstvom. Ove imaju 1 kratak vrat, a 2—3 dugačke njuške: pazi dakle, da se neprevariš, i da nebrojiš njuške mjesto vratovah.—

2. razredu, Dvopestićju (*Digynia*), patre rastline sa 2 pestića ili vrata, ponajviše trave. Kako treba ove razaznavati, o tom ću govoriti na široko u 3. redu, kamo ih najviše patri.

III. red. Troprašnjaci (*Triandria*), sa 3 prosta prašnika u dvojnom cvietu. Razreda imaju 4.

U 1. razred, Jednopestićje (*Monogynia*), sa jednim pestićem i 1-om ili više njušakah u svakom cvietku, spadaju osim pomenutih već travurinah, njekoje lukovnice nepodpuna, i samo 4 biljke podpuna cvieta.

U 2. razred, Dvopestićje (*Digynia*), idu prave trave, imajuće po 2 vrata. U travah neima navadna

cvieta, već su plodila pljevami oklopljena i pljeve ponajviše u klas skićene. Za početnika je mučan posao razglabati trave, najbolje će učiniti, ako bude izprvice razglabao samo poznate trave, n. p. cviet od pšenice, ječma, jer će ovako brže naučit razabirati osobite biljege, kojimi se razlikuju trave. Po imenu treba razlučiti klasak ili klasić od klasa, koji je sastavljen iz klasakah. Cvietci na jednoj stapci sjedeći zovu se klasak. U svakoga klaska je ozdol 1 ili više pljevah, u kojih neima plodilah, te su kao čaška. One ljuštice, u kojih su plodila, zovu se košuljice. Trave se razlikuju, prvo: brojem cvietakah u jednom klasku: u njekih travah imaju klasci po 1 jedan cvietak, u drugih po 2, 3, 4, i više cvietakah (no više putah ima mjesto ciela, samo zametak cvietka). Jošte se razlikuju trave tim, što su u njekih svi cvietci dvojni, a druge su mješovita cvieta. Kada dakle želiš razaznati travu, a ti najprije prebroj cvietke u klasku, da vidiš, koliko ih ima u svakom klasiću, ujedno pogledaj, jesu-li svi cvietci dvojni ili su mješoviti. Buduć da se u travah cvietci više putah izmeću: to treba da razglobiš više podpunih klasakah (a podpuni su obično u sredini klasa ili metlice), da se tako obavjestiš o pravom broju i naravi klasakah. — Medju trave idu mnoge visoke biline, koje se u svakdanjem životu onamo nebroje, n. p. kukuruz, trska. — Jošte pazi u travah, da nabojitu metlicu nedržiš za klas: ona je na oko posve nalik na klas; nu ako ju razglobiš, vidjet ćeš, da u nje više klasakah na jednoj zajedničkoj stapci stoji: to je dakle metlica, jer klas je sastavljen iz jednostavnih klasićah.

U 3. razredu troprašnjakah, Tropestićju *(Trigynia)* sa 3 vráta, ima posve malo i to raznolika bilja; a 4. razredu, Četrpestićju *(Tetrandria)*, patri cigli jedini vazdazeleni grm.

IV. red. Četrprašnjaci *(Tetrandria)* imaju po 4 prašnika jednake visine u dvojnom cvietu. Razreda imaju 4:

U 1. razred, Jednopestićje *(Monogynia)*, s jednim pestićem, ide veliko množtvo bilja, po imenu Gomionice (*Aggregatae*), zato tako nazvane, što je u njih puno cvietakah u glavicu sabijeno i nagomilano. Ove ruke bilje dobro valja razlučiti od suprašničarah, spadajućih u 19. řed, jer su u njih prašnice u cievčicu srasle. U gomionicah ima svaki cvietak svoju posebnu čašku i vjenčić, a ciela cvietna glavica obavita je ozdol obojkom, prašnice se pako nisu srasle: u suprašničarah cvietci neimaju čaške nego samo jedan obćenit obojak. — Ostalo bilje podpuna cvieta, koje u ovaj red ide, il je podplodna cvieta, zato tako nazvana, što mu vjenčić izpod plodnice niče, il naplodna, kad vjenčić stoji na plodnici. Ovim sulatičnim naplodnicam pripadaju osim ostalih i Broćnice *(Rubiaceae)*, u kojih je vjenčić sitan, kolast, na četvoro razciepljena krajca, kao što ga broć ima.

U 2. razred, Dvopestićje (*Digynia*), sa 2 pestića ili vrata, ide malo bilja, a jošte manje u 3. razred, Tropestićje (*Trigynia*), sa 3 pestića ili vrata. Na 4. razred, Četrpestićje (*Tetragynia*), spada osim jednoga vazda zelenoga grma samo njekoliko sitnih bilinah.

V. red. Petoprašnjaci (*Pentandria*), sa 5 prostih prašnikah u dvojnom cvietu. Ovomu redu pripada množina bilja, razredjena na šestoro:

1. razredu, Jednopestićju *(Monogynia)*, s po jednim pestićem, pripada jedno 50 rodovah. Da početnik, našav bilinu sa 5 prašnikah i 1 pestićem, nemora čitati opise sviuh ovih rodovah, razgodiše ih biljari na više hrpah, prema tomu, da-li je cviet podpun ili nepodpun; da-li je vjenčić sulatičan ili mnogolatičan, podplodan ili naplodan. Sulatičnicah ima najviše, zato se opet razdieljuju po sjemenu: u jednih bo je sjeme golo, u drugih je zaklopljeno tobolcem, mjehurom, zaklopnicom il je utaknuto u bobulju. Ovomu razredu patre Tulajnice *(Tubiflorae)*, zato tako nazvane,

što im je vjenčić ozdol nalik na tulajicu (tako se zove ciev dolje na lievku); krajac njihova vjenčića razciepljen je na petero.

2. razred, Dvopestićje (*Digynia*), sa 2 vrata i kadšto samo sa 2 plodnice, sadržava jošte više bilja nego prvi razred. Ovamo idu štitonoše (*Umbelliferae*), zato tako zvani, jer su im cvietci u štit skićeni; u njekojih je taj štit nalik na glavicu. Izza travah je najmučnije razaznati štitonoše, jer su znakovi, kojimi se jedan od drugoga razlikuju, tako maleni i kao skriveni, da ih početnik neumie razabrati. Zato neka se izprva u razaznavanju štitonošah vješba na poznatu bilju, po imenu na kopru, mrkvi, anišu (sladkom janušu) itd. Štitonoše se razdjeljuju po plodu na više hrpah: zato ti kod razaznavanja uviek treba tražiti bilinu, na kojoj ima ploda i cvieta. — Ima još i drugoga rašća, koje se razaznaje po plodu i cvietu. Nu ove ruke bilje cvati obično vrlo dugo, tako, da dok ozdol ima već zrela ploda, ozgor ima cvieta i pupoljakah. — U štitonošah je cieli plod sastavljen iz dvie polutke ili plodka, koji su prave rožke (*Achaenium*), zato se cieli plod zove surožka (*Diachaenium*). Ova se surožka obično sama razpada na dvie rožke; no kadšto se obje rožke srastaju (n. p. u paprice ili koriandru) te ih valja silom razstaviti, da vidiš, kakva su iznutra oblika. Slika nam predstavlja ovakovu surožku i njezine više putah tako sićušne čestice, da se kadšto navadnim većalom jedva mogu razabrati. Vrlo ćeš si olakotiti razaznavanje, ako surožku razklopiš i onda jednu rožku u prieko (a ne uzduž) presiečes: na prosjeku ćeš onda razabrati rebra (t. j. glavne kao žile uzduž rožke), rebarca (t. j. pomanje ovakve žile), brazde (t. j. one dolice medju dvama rebrima), pruje (t. j. sićušne cievčice poput strieke, a na prosjeku rožke poput smedje točke) i okrilje (ako je rožka okriljena). Da ovo sve dobro razumieš, prouči dobro, što je kazano na str. 53. I. diela Biljarstva o dvo-

golcu t. j. surožci, a sravni opis sa slikom. Tako naoružan i pripravljen svladat ćeš i štitonoše, čim ih njekoliko razaznaš.

U ovaj razred ide jošte više bilja, al nepodpuna cvieta (a štitonoše cvjetaju podpunim cvietom). Po imenu spadaju ovamo svilnice *(Asclepiadeae)*, u kojih se njuška čudno razrasta, a pod njom su skrivene 2 plodnice i 5 prašnicah bez nitih, tako da se početnik nemože za dugo domisliti, kojemu redu oto bilje patri.

U 3. razredu petoga reda, Tropestićju *(Trigynia)*, sa 3 pestića, ima poviše grmlja, a ostalo rašće su ponajviše sitne biljke. — Od 4. razreda, Četrpestićja *(Tetragynia)*, sa 4 vrata, rastu kod nas samo 2 biline. Mnogo više ih ima od 5. razreda, Petopestićja (*Pentagynia*), sa 5 vratovah ili njušakah, no i to su ponajviše samo nizke biljke. — Od 6. razreda, Mnogopestićja *(Polygynia)*, sa više od 5 njušakah, rastu kod nas opet jedva 3—4 roda.

VI. red. Šestoprašnjaci (*Hexandria*), imaju u dvojnom cvietu 6 prostih prašnikah jednake visine. Razredjuju se na četvoro:

1. razred, Jednopestićje (*Monogynia*), sa 1 pestićem, sadržava ponajviše samo bilje nepodpuna cvieta. Ocvieće je pljevasto, zeleno, nalik na čašku kao što u travurinah ; ili je cvietoliko, nalik na vjenčić, kao što u lukovnicah, u kojih ima povrh čuperasta koriena lukovica. — Od 2. 3. i 4. razreda (Dvopestićje, Tropestićje, Mnogopestićje, *Digynia, Trigynia, Polygynia*), sa 2, 3 i više od 5 pestićah, nalazi se kod nas samo gdjekoja bilina, koju ćeš lasno razaznati, čim doznaš za njezin red i razred.

VII. red. Sedmoprašnjaci (*Heptandria*), sa 7 prostih prašnikah u dvojnom cvietu. Ovaj se red razredjuje po broju pestićah na 4 razreda, al u svakom imamo samo 1—3 roda.

VIII. red. Osmoprašnjaci (*Octandria*), sa 8 prostih prašnikah u dvojnom cvietu. Ima 5 razredah.

U 1. razred, Jednopestićje (*Monogynia*), s 1 pestićem, spada raznoliko bilje. — U 2. razredu (Dvopestićje, *Digynia*), sa 2 vrata ili njuške; u 3. razredu (Tropestićje, *Trigynia*), sa 3 vrata ili njuške; u 4. razredu (Četrpestićje, *Tetragynia*), sa 4 vrata ili njuške, ima u svakom razredu samo njekoliko rodovah; a od 5. razreda (Peto-Desetopestićje, *Penta-Decagynia*), sa 5—10 njušakah, raste kod nas cigla jedna bilina.

IX. red. Devetoprašnjaci (*Enneandria*), sa 9 prostih prašnikah u dvojnom cvietu, imaju kod nas samo dva roda. U 1. razred, Jednopestićje (*Monogynia*), s 1 pestićem ide Lovor, rastući samonikom na jugu; a u 2. razred, Šestopestićje (*Hexagynia*) sa 6 pestićah, ide Kosan, rastući u mlakah i barah.

X. red. Desetoprašnjaci (*Decandria*), sa 10 prostih prašnikah u dvojnom cvietu, imaju 6 razredah:

U 1. su razredu (Jednopestićju, *Monogynia*) Vriesine (*Ericineae*) t. j. vriesu srodno grmlje vazda zelena lišća s 1 pestićem. — Na 2—5 razred (Dvo-Petopestićje, *Di-Pentagynia*) spadaju ponajviše samo Klinčevice (*Caryophyllinae*), srodne klinčiću ili karanfilju, u kojega je cviet nalik na klinac široke glavice. — U 6. razredu, sa 5—10 vratovah (Peto-Desetopestićje, *Penta-Decagynia*) imamo samo 3 roda, koja se mogu lasno razaznati.

XI. red. Dvanaestoprašnjaci (*Dodecandria*) imaju u dvojnom cvietu po 12—19 prostih prašnikah. Ovaj se broj razredjuje po broju pestićah na petero; nu svakomu razredu patre kod nas samo 1—3 biline. U 5. razred (Šesto-Dvanaestopestićje, *Hexa-Dodeca-*

gynia), sa 6—12 vratovah, idu Sokovnice (*Succulentæ*), mesnata i sočna lišća.

XII. red. Dvadesetoprašnjaci (*Icosandria*), Bilje ovoga reda ima u dvojnom cvietu 20, a kadšto i više prašnikah, stojećih na krajcu čaške, i tim se razlikuje od sliedećega reda, u kojega prašnici stoje na dnu cvietka. Da poznaš, patri-li koji cvietak, u kojem ima mnogo prašnikah, ovomu rodu, a ti ga presieci ozgor do dna, i jasno ćeš razabrati, stoje-li prašnici na čaški ili na dnu. Ovaj je red po broju pestićah na petero razredjen i obuzimlje ponajviše sámo Ružatice (*Rosiflorae*) t. j. bilje, u kojega su cvietci od 5 laticah, skićenih u ružicu. Ovamo patre dakle naše ruže, voćke i slično im grmlje; zatim jagodnjak i slično mu bilje.

XIII. red. Mnogoprašnjaci (*Polyandria*) imaju u dvojnom cvietu obično više od 20 prašnikah, stojećih na dnu cvietka (na cvjetištu), a ne na kraju čaške, kao što u prijašnjega reda. Razredah ima 5:

1. razred, Jednopestićje (*Monogynia*), s 1 pestićem; 2. razred, Dvopestićje (*Digynia*), sa 2 pestića; 3. razred, Tropestićje (*Trigynia*), sa 3 vrata; 4. razred, Petopestićje (*Pentagynia*), sa 5 vratovah; 5. razred, Mnogopestićje (*Polygynia*), sa mnogo pestićah. U ovaj posljednji razred ide i mnogovrstni, posvuda razprostranjeni žabljak ili opješnica (*Ranunculus*).

XIV. red. Dvomoćje (*Didynamia*), sa 4 prosta prašnika u dvojnom cvietu, od kojih dva su dulja, (rek bi moćnija), a dva kraća, pa sva 4 prirasla su za tulajicu vjenčića. No više putah su ona 2 prašnika samo maličak kraća od druga dva, te je mučno opaziti ovu razliku. Pamti dakle, da su sve biline ovoga razreda usnatice (*Labiatiflorae*), zato tako nazvane, što im je vjenčić kao otvorena usta sa 2 usne. Samo u njekojih neima gornje usne; u drugih je vjen-

čić nalik na koso osiečen naprstak, a opet u drugih je mal ne pravilan, ozgor na 4—5 nejednakih ciepacah razciepljen. Ovoga reda bilje ima uviek samo po 1 pestić, zato se razredjuje po plodu, i to na dvoje:

1. razredu pripadaju Gološavke (*Gymnospermia*), to jest one usnatice, u kojih sjede na dnu čaške 4 gole sjemenke. Od ovakvih usnaticah ima preko 20 rodovah, zato, da ih lašnje razaznaš, razdieljene su opet na dvoje: u jednih je i čaška dvousnata, u drugih je 5zuba ili 5ciepna, to će reći, il je krajac čaške kao na petoro razsiečen i razciepljen il se čini, da je na krajac čaške pet zubih kao naraslo.

U 2. razred idu Tobočarke (*Angiospermia*), zato tako nazvane, jer njihove mnoge i sitne sjemenke nisu na dnu čaške nego u posebnom tobolcu, koji u čaški sjedi. U njekojih je vjenčić nalik na zatvorenu gubicu, u drugih zieva, il je više manje pravilan.

XV. red. Četrmoćje (*Tetradynamia*), sa 6 prostih prašnikah u dvojnom cvietu, no 4 su dulja, a 2 kraća. Ova razlika prašnikah tako je više putah neznatna, da je početnik nezamjećuje. Jasnije se ovaj red razlikuje tim, što je u njega vjenčić uviek sastavljen iz 4 unakrst namještene latice, a čaška iz 4 isto tako namještena lapa: zato se sve biline ovoga reda zovu Krstašice (*Cruciatæ*). Sve imaju samo po 1 pestić, s toga se razredjuju takodjer po plodu, i treba da počekaš, dok plod ozdol dozri, prije nego staneš bilinu razaznavati.

U 1. razred idu one krstašice, u kojih je plod mohunica, zato se zovu i Mohuničnice (*Siliculosæ*). Mohunica je sitna mohuna, u koje je širina veća od duljine. U njekojih je mohunica okrugla, ne ozgor do dna, nego u prieko pregradjena i nikad se nerazpukne sama od sebe, kad sjeme dozri: ovakva mohunica zove se oraščić.

2. razredu patre Mohunjače (*Siliquosæ*), u kojih je plod mohuna (mauna), više manje dugačka, no

uviek dulja nego što je široka. Mohuna je sastavljena iz dva dugačka klopca, medju kojimi je opnen pretinac, a za njega su prirasle sjemenke il u jednom redu il u 2 reda. Gdje se oba klopca sastaju, to se zove š a v; kad sjeme dozri, šav se obično razpori, da mogu sjemenke izpasti. Samo rotkvena huna nije uzduž ovakvim pretincem pretinjena, već je u prieko izpregradjena i kao čislo (brojanice) ili grotulja iz više članakah (oraščićah) sastavljena, koji nepucaju, kad sjeme dozri. Ovakova mohuna zove se č l a n k o š a. Mohunjače su od dvie ruke, u jednih stoje lapovi čaške uzpravo, u drugih su više ili manje razastrti..

XVI. red. S u n i ć e (*Monadelphia*). Bilje ovoga reda ima u dvojnom cvietu proste prašnice, a niti su se ozdol u prstenak srasle, kroz koji pestić viri. Razredjuje se po broju prašnicah na četvoro:

1. r a z r e d obuzimlje ono bilje, u kojega su po 3 prašnice sraslih nitih i to su T r o p r a š n j a c i (*Triandria*). Ovamo spadaju L a n i D i n j o r o d k e (*Cucurbitaceæ*); no u ovih ima više putah i po 5 prašnicah, kojim su se niti srasle, te onda pripadaju 2. r a z r e d u, P e t o p r a š n j a k o m (*Pentandria*). — 3. r a z r e d, O s m o p r a š n j a c i (*Octandria*), sa 8 prašnikah, ima samo 2 roda; a 4. r a z r e d, D e s e t o p r a š n j a c i (*Decandria*), sa 10 prašnicah, ima 4 roda, po imenu i Ž d r a l o v n i c e (*Geraniaceæ*), nalik na poznati ž e r a v a c (*Pelargonium*). Ime im je ovo nadjeveno, jer im plod ima dugačak kljun, kao što ga ima ždral ili žerav. Ostali rodovi, koji bi se imali ovdje izbrojiti, jesu tako zvane L e p t i r n j a č e (*Papilionaceæ*), jer im je vjenčić kao leptir, i zato svim svojim ustrojstvom pripadaju sliedećemu redu, gdje su i poimence izbrojeni. — U 5. r a z r e d u ima svaki cvietak više od 10 prašnicah, kojim su se niti zajedno s vjenčićem u kolutić srasle (M n o g o p r a š n j a c i, *Polyandria*); ovamo patre samo Š l j e z o v n i c e (*Malvaceæ*), nalik na poznati Š l j e z.

XVII. red. Dvosuniće (*Diadelphia*). U ovom redu su se niti u 2 snopića ili u razciepljenu ciev srasle, a prašnice su proste. Po njihovu broju ima ovaj red 3 razreda:

U 1. razredu, u Šestoprašnjakah (*Hexandria*), sa 6 prašnikah, srasle su se niti u 2 vrpce, a na svakoj sjede po 3 prašnice. Ovamo idu samo 2 roda ostrugasta vjenčića; a u 2. razredu, jedinita roda, srasle su se niti u 2 žliebića, koji obuhvataju pestić, a na vrhu svakoga žliebića sjede po 4 prašnice, to je dakle Osmoprašnjak (*Octandria*).

3. razred bere Desetoprašnjake (*Decandria*), u kojih se je 9 nitih u ciev sraslo, na kojoj ima 9 prašnicah, a kroz nju je pestić protaknut, 10. pako nit s prašnicom jeste kao odciepljena od one cievke. Ovamo idu sve samo Leptirnjače, i ovdje se uvršćuju i oni rodovi prijašnjega reda, za koje smo kazali, da imaju leptirast vjenčić, koji je sastavljen iz jedra, ladjice i vesalah ili krilah (gl. str. 44. I. diela). Leptirnjačah ima vrlo mnogo, zato se razdjeljuju na dvoje: na sunitke, spadajuće, po srastu nitih, u prijašnji red, i na prave dvosunitke. Ove se razpadaju opet na dvoje: na Komušnice (*Leguminosae*), u kojih je plod komuška, koja se samo time razlikuje od mohune, što neima opnena pretinca; a u drugih je plod člankoša, t. j. komuška izpregradjena u prieko i sastavljena iz članakah.

XVIII. red. Mnogosuniće (*Polyadelphia*) ima u dvojnom cvietu mnogo prašnikah, kojim su se niti ozdol u više snopićah srasle. Razredjuju se na dvoje, po broju pestićah: u 1. razred, Jednopestićje (*Monogynia*), s 1 pestićem, ide samo 1 rod (Limun i Naranča); a u 2. razred, sa 3—5 vratovah (Tro-Petopestićje, *Tri-Pentagynia*) spada takodjer samo 1 rod, Pljuskavica (*Hypericum*).

XIX. red. Suprašničje (*Syngenèsia*). Cvietci neimaju čaške, već samo viencoliko ocvieće. Svi stoje na istom cvjetištu, i skupljeni su u glavicu, uborak zvanu, koja je ozdol obojkom oklopljena: zato se zovu i ubornjače (*Calathideæ*), ili sucvietke (*Compositæ*). Svaki dvojni cvietak ima po 5 prašnikah, kojim su niti proste i samo prašnice su se srasle, zato se ove ruke bilje zove suprašničje (*Synanthereæ*), i tim se razlikuje od Gomionicah (*Aggregatæ*), o kojih smo već gori u IV. redu govorili. — Cvietci su ubornjačam vrlo maleni, tako da početnik misli, da su to prašnici ili latice jednoga vjenčića: nu samo ih bistro pogledaj, odmah ćeš razabrati, da je svako perce po jedan cvietak, noseći povrh sebe prašnice u cievčicu srasle, a u njoj pestić. Ovaj red sadržava najviše bilja, nu pomučno ga je razabrati; jer se svojim sitnim ustrojstvom razlikuje od ostaloga rašća, pak je i na razrede osobito razgodjeno. Budući da ima u svakom dvojnom cvietku po 5 prašnikah s 1 pestićem, zato se kod razredjivanja nemože gledati na plodila, nego na okolnosti posve druge. To je uzrok, da se početnik žaca suprašničarah; nu ako sve dobro upamti, što će se ovdje kazati, srećno će prevaliti sve zapreke. — Svakako ćeš i ovdje bolje napredovati, ako ponajprije razglobiš kakvu poveću ubornjaču, n. p. Maslačak (mliečac, regrad, jergud), štono cielo ljeto žutim cvietom cvjeta, i ako njegove česti sravniš s opisom. Prosieci ga uzduž, i skini koje perce, vidjet ćeš, da je to ciel cvietak jezičasta ocvieća, nad kojim strši razciepljen pestić. Ako ga pazljivo izvadiš, ostat će cievčica od 5 sraslih prašnicah, stojeća na kratkih prostih nitih. Kad ocvieće opane, ostaje izza njega kunadra t. j. kao štitica (parazol) od dlake na držku, o kojem visi sjeme (rožka). Ono mjesto, na kojem cvietci stoje, zove se cvjetište, te je kao gumance u obojku ponajviše golo, nu više putah i pljevno ili dlakavo.

Željeć råzaznati suprašničara, uviek potraži takvu bilinu, na kojoj ima i ploda, pa gledaj, ima-li kunadru i kakvu: njekoje bo imaju mjesto kunadre samo vienac od pljevicah, druge čuperak dlake, onajviše biele, a opet druge imaju kao štiticu izvrnutu i to od dlake jednovite ili peraste, t. j. poput ptičjega pera s obje strane razgranjene. — Ocvieće suprašničarah jest od 2 vrsti: il je kao cievčica ozgor na 3—5 ciepacah razciepljena (ovakvo se ocvieće zove cjevasto); il je otegnuto kao vrpca ili jezičac, i to je jezičasto ocvieće. Više putah je sav uborak sastavljen iz samih cjevastih, drugdje opet iz samih jezičastih cvietakah: one prve sucvietke zovu se radi toga Cievkovice (*Tubulosæ*), a ove druge Jezičnice (*Ligulatæ*). Napokon ima suprašničarah, u kojih su na svakom cvietku s kraja naokolo jezičasti cvietci poput zrakah namješteni, a u sredini sami cjevasti cvietci — to su Zrakače (*Radiatae*), kao što n. p. u titrice (kamile) ili u bilice (volovskog oka, ivanštice), gdjeno su jezičasti cvietci (nazvani zrake) bieli, a cjevasti (prozvani kotur) žuti. —

U suprašničarah nisu svi cvietci dvojni, već ima često i jednovitih, sad prašničkih, sad pestićkih, a gdjekoji su posve prazni. Da-li je cvietak dvojni, to ćeš lasno poznati, ako ga oštro pogledaš: u dvojnoga cvietka viri iz prašničke cievčice razciepljen i kao rogat pestić; u prašničkih cvietakah ima samo cievčica od prašnicah bez pestića, a pestićki imaju sam pestić, al nije ozgor razciepljen. Po tom je veleumni Linné razredio suprašničje na šestoro:

1. razred nazvao je *Polygamia aequalis,* što su svi cvietci jednaki, i to dvojni. Ovaj se razred razpada na Jezičnice, sastavljene iz samih jezičastih, (kao što n. p. maslačak) i na Cievkovice, sastavljene iz samih cjevastih cvietakah (n. p. bodljače).

U 2. razred *(Polygamia superflua)* idu uborci, u kojih su u kotura (t. j. u sredini uborka) sami dvojni i plodni

cvietci, a pokrajnji imaju goli pestić, nu plodni su takodjer, jer i njih suviše oplodjuje pelud od kotura. Ovaj se razred razpada na Z r a k a č e (*Radiatae*), u kojih je kotur zrakakami obrubljen i na K o t u r a č e (*Discoideae*), imajuće kotur bez zrakah.

3. r a z r e d u patre one ubornjače, kojim je kotur sastavljen iz dvojnih cvietakah, a pokrajnji cvietci su prazni i zato kao u zalud: odatle se ovaj razred zove *Polygamia frustranea.* U njekojih zrakačah ovamo patrećih cjevaste su i zrake, al su im cvietci puno veći od koturnih; n. p. u različka (sagafilja ili modrice, *Kornblume*).

4. r a z r e d drži u sebi samo 3 naša roda, medju njimi je poznati u cvjetnjacih ž u t e l j (*Calendula, Ringelblume*). U njih su cvietci od kotura dvojni, al šturi (t. j. neplodni), jer im pestić neima posve razciepljene njuške. A zrake imaju samo pestić bez prašnicah, nu ovaj je savršen i plodan, te se oplodjuje peludom kotura. Linné nazva ovaj razred *Polygamia necessaria*, jer su zrake potrebite za razplod.

O d 5. r a z r e d a imamo samo jednoga suprašničara i taj je kruglj asta s j e k a v i c a (*Kugeldistel*), u koje su svi cvietci dvojni i zelenimi pljevicami jedan od drugoga razstavljeni: odavde je ovaj razred stekao ime *Polygamia segregata.*

6. r a z r e d sadržava samo 2 roda (jedan od njih je poznata svakomu l j u b i c a), u kojih su prašnice, istina, sastavljene, nu cvietci nisu skupljeni u uborak nego stoje pojedince, i priliče svim svojim ustrojstvom Petoprašnjakom, gdje su i uvršteni.

XX. red. S u p l o d i o c i (*Gynandria*), u kojih su se oba plodila (t. j. prašnici i pestić), srasla, tako da prašnice na pestiću sjede. Plodila ova su čudnovata, te ih početnik izprva nerazbira; jer prašnica, ponajviše samo jedna, jeste kao ukopana u pestić: istom onda je zagleda, kad se pomoli pelud, koji je u ovoga reda ponajviše ugvaljan u duguljastu

grudicu, imajuću ozdol držak, kojim je za pestić prikopčana, tako da se čini, kao da je to čitav prašnik. — Imà 3 razreda po broju prašnicah:

U 1. razred idu oni rodovi, koji imaju samo 1 prašnicu Jednoprašnjaci, *(Monogynia)*, a od druge se vide samo okrnjci. Prašnica ova ima dva pregradka, sad ozgor sad ozdol razstavljena, te se nevještu čini, da su to dvie prašnice. — 2. razred, Dvoprašnjaci, (*Digynia*) sa 2 prave prašnice, ima samo 1 rod. Bilje od oba ova razreda jesu tako zvane Kaćunovice (*Orchideæ*), odlikujuće se divnim svojim oblikom. — U 3. razredu ima samo 1 rod sa 6 prašnikah (Šestoprašnjaci, *Hexandria)* priraslih za njušku.

XXI. red. Jednodomstvo (*Monoecia.*) Bilje ovoga reda ima na svakoj stabaljci dvovrstan cviet: u jednih su cvietcih prašnici bez pestićah, a u drugih sami pestići bez prašnikah. Ovdje se početnik više putah tim vara, što u mnogom prašničkom cvietku ima zametak pestića, a u pestićkom ima okrnjakah od prašnikah. Pazi dakle dobro, kad razgledaš cvietak, jesu-li oba plodila savršena. Kadšto su pestićki cvietci sasvim drugog oblika nego prašnički; tako n. p. u lieske prašnički su cvietci kao resa, a pestićki kao pupoljak. Ovaj se red dieli na 9 razredah po broju prašnikah; a svaki razred se opet razdjeljuje na više hrpah po broju pestićah.

U 1. razred, Jednoprašnjake (*Monandria*), idu jednodomke, imajuće u svakom prašničkom cvietku po 1 prašnik; ovo su sve vodnice ili vlagu tražeće biline.

2. razred, Dvoprašnjaci (*Diandria*), sa 2 prašnika u svakom cvietku, obuzimlju samo jedno 4 roda, tako različita, da ih lasno možeš razaznati, kao što i rodove 3. razreda (Troprašnjake, *Triandria,*) sa 3 prašnika, razlikujuće se svim ustrojstvom. — U 4. razred (Četrprašnjaci, *Tetrandria*) sa 4. prašnika, i u 6 razred, u Mnogoprašnjake (*Polyandria*), sa više

od 5 prašnikah u svakom cvietku, idu osim ostalih Resovnice (*Amentaceae,*) t. j. bilje (ponajviše drveće i grmlje), u kojega su prašnici, a više putah i pestići, skićeni u resu, (*Kätzchen*), n. p. u lieske, oraha, pak i u koprive. Ovomu razredu patri i čudnocvietni mlječer (kačje mlieko, *Euphorbia*). U 7. razredu, sa prašnici sraslih nitih (Suniće, *Monadelphia*) jeste, osim rogoza, sve samo crnogorica, vazda zelena, čekinjasta lišća; prašnički su cvietci u rese skićeni, a pestićki u češer ili šešarku: zato se ove ruke drveće zove Češernjaci ili Šešarnjaci (*Coniferae*). —

8. razred obuzima Dvo- i Trosuniće (*Mono-Triadelphia*), to jest jednodomke, kojim su se niti na 2—3 snopića srasle, i to su sve Dinjorodke (*Cucurbitaceae*). U 9. razred (Suprašničje, *Syngenesia*) broji se samo jedan jedini rod.

XXII. red. Dvodomstvo (*Dioecia*) ima na jednom stablu same prašničke cvietke, a na drugom same pestićke. Ovaj red ima, po broju i razmjerju prašnikah, 15, razredah. Prvih 12 razredah nosi ista imena, koja i prvih 12 redovah; 13. i 14. razred jeste suniće i trosuniće, a posljednji suprašničje. U svaki ovaj razred ide samo po gdjekoji rod; i budué da se početnik vrlo muti, videć u prašničkom cvietku dvodomakah zametak pestića, te se nedomišlja, da je to dvodomstvo: zato, da mu se posao olakoti, uvršteno je ovamo patreće bilje u one redove, kojim pripada po svom prašničkom cvietu.

XXIII. red. Smjesocvieće (*Polygamia*). Već ime kaže, da ovamo ide bilje mješovita cvieta t. j. u kojeg ima na istome stablu i dvojnih i jednovitih cvietakah. Po tome, kakvih ima cvietakah uz dvojne, razredjuje se ovaj red na dvoje:

U 1. razred ide ono bilje, u kojeg ima na istom stablu osim dvojnih cvietakah još i prašničkih i pestićkih i

to je Jednodomstvo (*Monoecia*); u 2. razred spada rašće, u kojeg ima na istom stablu dvojnih i ujedno samo prašničkih ili samo pestićkih cvietakah, to je dakle Dvodomstvo (*Dioecia*). — Buduć da početniku ovoga reda bilje zadaje mnogo posla, zato su svi ovamo spadajući rodovi uvršteni i u one redove, kojim patre po broju i naravi svojih prašnikah.

XXIV. red. Tajnocvietke (*Cryptogamia*) zovu se one biline, u kojih nevidimo cvieta, pače ni prava sjemena, nego samo razplodjujući prašak, trus nazvan. Ima od njih 8 razredah:

U 1. razred idu Presličnice (*Equisetaceae*), kojim je stablika člankovita, a kod svakoga članka je mjesto lišća narezkana koprica. Samo 1 rod ovamo spada.

2. razred bere Raznorodke (*Marsileaceae*), sve samo vodnice, sitne biljke, kadšto nalik na sîtu.

3. razredu pripadaju Crvotočnice (*Lycopodiaceae*), nalik na mah, od kojega se plodom i svojim šilastim lišćem razlikuju. Od njih rastu kod nas samo 2 roda.

4. razred obsiže raznoliku Paprat (*Filices*), u koje je ciela stablika nalik jednomu listu, koji na svom naličju ima kao piknje i pjege, u kojih je trus.

5. razredu patre Mahovi (*Musci*), poznati svakomu sa svojega sitnoga čekinjastoga lišća. Trus njihov je u mahovicah nalik na sićušne makovke, i tim se razlikuju od Crvotočnicah, kojim je trus medju lišćem.

6. razredu pripadaju Jetrenjače (*Hepaticae*), imajuće kod nas samo 2 roda, kojim je trus takodjer u tobolcih nalik na mahovice, no lišća u njih neima.

U 7. razred broje se Lišajevi (*Lichenes*), neimajući ni tobolacah, ni lišća, ni stablike, nego samo kao krastu. Njim je nalik bilje

8. razreda, Resine (*Algae*), koje se najbolje tim razlikuju od lišajevah, što ovi žive na suhu, a Resine u vodi.

Resine neimaju više putah nikakva stalna oblika, te su najniži stupanj bilinstva.

9. razred obuzimlje poznate svakomu Gljive (*Fungi*), koje se na troje diele: jedne imaju stabliku (stručak zvanu) nalik na glavicu ili na klobuk; druge su kao krugljice; a treće su pliesan.

Opazka. Tajnocvietke razaznavati premučan je posao, koji se gotovo ni neda od početnika svladati; jer za iztraživanje njihovih znakovah nije dovoljno većalo, a kamo li prosto oko, već se tomu hoće dobar sitnozor: zato u Cvjetanah početnikom namienjenih. Tajnocvietakah neima: a ja sam ovdje glavne i obćenito razprostranjene rodove naveo, da se početnik neotudji ovomu tajnorodnomu redu i da bar ono nauči poznavati, što gotovo svaki dan vidi.

Posljednja ploča slikah predstavlja pojedan cvietak od sva dvadeset i četiri reda.

VI. Poraba ključa.

Našao si cvatuću bilinu, ona dakle očevidno patri jednomu od prva 23 reda, a ne Tajnocvietkam. Razgledaj najprije cielu bilinu, kao što je gori kazano, i onda plodila. Da možeš plodila laglje razabrati, a ti ukloni pazljivo procjepčićem čašku i vjenčić sa cvietka. Gledaj, jesu-li cvietci jednoviti, jer bi onda tvoja bilina pripadala Jednodomstvu ili Dvodomstvu. Uvjerio si se, da su u nje svi cvietci dvojni, dakle tu neima mjesta nijedan od imenovana dva reda, a ni Smjesocvieće. Onda gledaj, jesu-li možebiti plodila srasla, po imenu, jesu-li se srasli prašnici s pestićem (Suplodioci), ili prašnice u cievčicu (Suprašničje), ili niti u prstenak oli cievku (Suniće). U tvoga cvietka su prašnici prosti, dakle nepatre nijednomu od ovih redovah. Sada ih razvidi, neima-li ih 6 ili 4, i nije-li koji par veći: u tvoga cvietka ima, istina, 6 prostih prašnikah, no svi su jednako visoki: ovdje dakle neima Četrmoćja (a o tom te može uputiti i vjenčić; jer vidiš, da nije sastavljen od 4 ukrštene latice, kao što u sviuh četrmoćnikah), nego bilina tvoja ide medju Šestoprašnjake. Sada znadeš red, i treba ti potražiti razred. U sredini tvoga cvietka stoji pestić, njuška

mu je doduše na 3 krpice razciepljena; nu vrat je jedan jedini — to je dakle očevidno Jednopestićje. Znaduć red i razred, otvori knjigu, i potraži u ključu, štono sliedi za ovim poglavjem, VI. red, 1. razred. Bilje ovoga razreda dieli se ponajprijé na dvoje, prema tomu, da-li je podpuna ili nepodpuna cvieta: pod *A* su izbrojeni rodovi podpuna cvieta (imajući čašku i vjenčić); pod *B* rodovi nepodpuna cvieta (imajući samo ocvieće). U tvoje biline ima samo ocvieće, treba ti ju dakle pod *B* potražiti.

Nu rodovi pod *B* spadajući opet se na 4 hrpe diele: pod 1) su rodovi ocvieća viencolika, našarana, nezelena, tulcem obavita; pod 2) su rodovi ocvieća našarana, nezelena, nu cvietci bez tulca; pod 3) su rodovi ocvieća čaškolika zelena; pod 4) ocvieća opnena, kao od ljušticah sastavljena. U tebe ima ocvieće viencoliko bez tulca, dakle ga potraži pod 2). Rodovi pod 2) navedeni razpadaju se opet na dvoje: pod *a*) su rodovi ocvieća podplodna, imajućeg ozgor 6 zubacah ili ciepacah; pod *b*) su rodovi ocvieća takodjer podplodna, nu iz 6. peracah sastavljena, ili barem na šestoro preko polovice razsiečena (razšestorena). Tvoj je cvietak sastavljen iz 6 peracah, valja ti ga dakle pod *b*) tražiti. Rodovi ovamo patreći opet su na dvoje razdieljeni, prema tomu, da-li im je vrat ciel i jednostavan (pod *), ili razciepljen (pod **). Tvoj je cvietak samo razciepljene njuške, a vrata čitava, dakle podpada pod **. Rodovom pod ** navedenim ili su prašnice u sredini na hero za niti prikopčane (pod †), ili stoje upravo na niti (pod ††), kao što i tvome cvietku, on dakle ide medju ona 3 roda pod †† opisana. U prva dva roda neima nikakvih jamicah na dnu cvieta (niti u tvom cvietku ih neima), a u trećem redu ima na dnu cvietka kao vrećicah. Tvoj dakle cvietak nije ovoga trećega roda; a od ona druga dva roda, prvi ima vrat na tri srha; toga u tvom cvietku nije, nego 3krpa njuška sjedi neposredno na plodnici. Evo ti lale (*Tulipa.*).

Biljarski ključ.

I. red. Jednoprašnjaci.

(*Monandria.* U dvojnom cvietu po jedan prašnik.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem).

a) **Ima vjenčić i čašku.**

Krajac čaške jedva se vidi. Vjenčić je cjevast, 5ciepna krajca, na dnu grbav i ostrugast. Plod jer ožka s kunadrom . . . . **Mavonj.**

b) **Neima vjenčića.**

* **Stablika lisnata, bez sglobovah.**

Lišće izmjenito, tronuglo, plod crven kao jagoda. Kopnenica pitoma . . . . **Jagodnjak.**

Lišće bubrežasto, dlanasto ili krpasto. Kopnenica . . **Vrkuta.**

Lišće podanačko, veliko, kopljasto. Ozgor neima lišća. Cvati klipom. Kopnenica . . . . **Kozlac.**

Lišće travasto. Cviet u glavatu klasu. Kopnenica . . **Vjetrogon.**

Lišće travasto. Cviet u klipu. Morka . . . . **Voga.**

Lišće vlasato, izmjenito; cviet u njegovih pazušicah. Vodnica . . . . **Borić.**

Lišće prešljenasto. Vodnica . . . . **Žabokrečina.**

** **Stablika sglobovita, a bez lišća.**

Stablika sočna. Slatnica . . . . **Caklenjača.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 pestića *), vrata ili njuške).

a) **Vodnice, bez čaške i vjenčića.**

Lišće cjelcato, napramno, malo ne ukršteno, plivajuće; cvietci u pazušicah imaju po 2 listice . . . . . **Konačac.**

---

*) Mjesto cielih pestićah ima više putah kod ovoga i ostalih razredah samo onoliko vratovah.

b) Kopnenice.

Čaška 3ciepna; cviet u klupku; kasnije biva od njega kao crljena jagoda. Lišće tronuglo. Pitomnica . **Jagodnjak.**

Čaška 2lapna; cviet u pazušicah, klasast; plod rožka. Pjeskovača . . . . **Stjeničnica.**

Trava modrikasto-zelena. Metlica skupljena, kao repić; u svakom klasku njekolici osatni cvietci . . . . **Brčak.**

Trava. U svakom klasku samo 1—2 osatna cvietka; klasci su skićeni u jednostran, končast klas, zubata vretena . . . . **Golorep.**

III. razred. Mnogopestićje.

(*Polygynia.* Sa 3—8 pestićah ili njušakah).

Končasta, plivajuća ili plazuća vodnica . . . . . . **Žabokrečina.**

Travurina (travolika bilina) glavatih 2cvietnih klasićah Barežnica . . . . **Kalac.**

II. red. Dvoprašnjaci.

(*Diandria.* U dvojnom cvietu po 2 prosta [t. j. nesrasla] prašnika).

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem; njuške 1—3.)

a) Nepodpun cviet (bez vjenčića).

* Cviet kao što u trave. Gledaj slike 347—9.

Trava, klasaste metlice (kite), poduprte tokom od lista . **Trnica.**

Trava razastrte metlice a mješovita cvieta: na istom klasku ima i prašničkih cvietakah sa 2 prašnika, i dvojnih sa 3 prašnika . . . . **Medunika.**

Travurina (travasta bilina); klasci 2cvietni, krugljasti; plod je orah u dvostrukoj ljuski. Njuške 3 . . . **Kalac.**

Travurina; klasci mnogocvietni, u 3 reda; njuške 2 . **Rašljika.**

Travurina; pšeno u ljuski; njuške 3; klasci mnogi, 2redni **Šilj suri.**

Travurina; pšeno 3brido. Njuške 3; klasak 1 . . . **Vjetrogon planinski.**

** Cviet nije kao u trave.

Slatnica, sglobovita, sočna, bezlisna . . . . **Caklenjača.**

Vodnica, bez stablike, nalik na leću . . . . **Sočivica.**

Kopnenica; zelina dlanasto-krpasta lišća . . . . . . **Vrkuta.**

Kopnenica; smrdljiva zelina; plod mohunica . . . **Gronica.**

Drvo, perasta lišća, mješovita cvieta . . . . **Jasen.**

b) Podpun cviet. Vjenčić sulatičan, više manje nepravilan, podplodan.

* Plod: 4—2 zrna (tvrdke) u stalnoj čaški; cvietci ponajviše u prešljene skićeni.

Porječnica; zelina kratka 4ciepa vjenčića, cjevaste čaške **Vukonog.**

Suhozemka; zelina 5krpa vjenčića, cjevaste čaške, 3ciepa lišća (cvjetâ klasom) . . . . **Sporiš.**

Grmić, zievajućega vjenčića, rašljastih nitih, čaške gotovo zvonaste . . . . **Slavulja.**

Grmić, usnata vjenčića i čaške, vazda zelena lišća . . **Ružmarin.**

** Plod: tobolac nepregradjen; (vjenčić ima ostrugu).

Na istoj stapki ima više cvietakah razdvojene čaške, gubičasta žuta vjenčića. Vodnica, imajuća medju lišćem mjehurčićah . . . . **Mjehurača.**

Na svakom batvu samo 1—2 modra ili modrikasta cvijetka, usnatih čaškah i vjenčića, no u čaške ima gornja usna 3 ciepca, dolnja 2, a u vjenčića ima gornja usna 2 ciepca, a dolnja 3. Tresetnica . . . . . **Mastnica.**

*** Plod: pregradjen tobolac (sa dva pregradka).

Po jedan cvietak na svakoj stapki ničućoj iz pazušice; tobolac ima 4 klopca; vjenčić usnat, svaka usna razciepljena, a tulajica na 4 srha; končića 4—5, nu samo 2 nose po jednu prašnicu. Barežnica . . **Mjesečnik.**

Po jedan cvietak na stapki, oli pako cvietan k l a s ili g r o z d; vjenčić gotovo kolast, razčetvoren, tobolac spljošten, obsrcast . . . . **Čestoslavica.**

Cvjetâ dvorednim, jednostranim klasom na kraju stablike; vjenčić usnat, u nutri bradat; tobolac ima 4 klopca **Vulfenka.**

Cvjetâ svestranim klasom na kraju stablike; vjenčić je usnat, u nutri bez brade, tobolac ima 4 klopca . . **Milje.**

**** Plod: rožka izprva sa 3 pregradka (nu ponajviše ima samo u jednom pregradku sjeme, a ostala 2 zakržljave).

Cvjetâ izpredvojenim paštitom; cvietci su sabijeni; vjenčić lievast, usnat, 5ciepan; stablika izpredvojena **Motovilac.**

c) Vjenčić sulatičan, pravilan (Drveće i grmlje).

Vjenčić razčetvoren, po gotovu 4latičan; plod perutka, lišće perasto . . . . **Jasenovac.**

Vjenčić razčetvoren, njuška razciepljena; plod bobulja; cvati grozdom ničućim iz pazušicah; vazda zeleno lišće podvita krajca, jednostavno . . . . **Maslina.**

Vjenčić 4ciepan; čaška 3zuba; plod bobulja; cviet kita na kraju granah; lišće usano, bodkasto . . . . **Zimolez.**

Vjenčić 4ciepan; njuška jednovita; plod bobulja; cvati grozdom u pazušicah; vazda zeleno lišće, neima podvita krajca . . . . **Komorika**

Vjenčić 4ciepan; čaška 4zuba; plod tobolac; cvat kita na kraju granah; lišće srcasto-jajasto . . . . . **Jorgovan.**

c) Vjenčić dvolatičan, naplodan. (Zeline).

Čaška razdvojena; vjen. 2latičan; tobolac pregradjen **Čarobnik.**

d) Vjenčić 4latičan, podplodan.

Čaška 4lapna; oraščić sa 2 pretinca; zelina . . . . **Odra.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata).

Trava; klasci 1cvietni, zeleni, sa 2 pljeve; metlica klasasta (kita) . . . . **Trnica.**

Trava mirisna; 1cvietni klasci su svilasti, i imaju po 2 pljeve; metlica klasasta . . . . **Repić.**

Trava mirisna; 1cvietni klasci sa 4 pljeve *); metlica klasasta . . . . **Zlatno koljeno**

Trava; klasci 2—3cvietni, dva pokrajnja dolnja cvietka neimaju pestića; cvati metlicom razastrtom . . **Medunika.**

Trava; klasci mnogocvietni, cvietci u dva reda naredjani; metlica poniklih vele osatnih klasakah . . . **Ovsik.**

Drvo; cvati valjastimi resami; cviet dvodom . . . **Vrba.**

Zelina; 8ciepna ocvieća, krpasta lišća . . . . **Vrkuta.**

Slatnica, bezlisne, sglobovite stablike; na kraju članakah po 3 cvietka . . . . **Caklenjača.**

III. red. Troprašnjaci.

(*Triandria*. Po 3prašnika u dvojnom cvietu.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.*) Sa 1 pestićem (a 1—2—3 njuške).

---

*) Pravo govoreć ima samo 2 pljeve, a druge 2 su košuljice zametnutih, a nedovršenih cvietakah.

A. Nepodpuna cvieta.

a) Trave. (Cviet pljevast).

Klas, imajući sve klaske na jednoj strani (Sitna trava) **Štetika.**

b) Travurine (Šaševi, pljevasta cvieta). Gledaj sliku 350, 351.

*** Cvietci u 2 reda, u spljoštenih klascih.**

Njuške 2—3. Pod golcem neima čekinjah. Klasci su spljošteni, 2bridi, sakupljeni u jednostavan štit, obavit obojkom . . . . **Šilj.**

** Cvietci sakupljeni u svestrane glavate klaske.

Njuške 2. Plod je na dnu okružen vrlo sitnimi čekinjami; klasci su kitnjasti; pestić ozdol debeo, ozgor razciepljen, dolnja čest ostaje na plodu . . . . **Kljunak.**

Njuške 2. Plod nije okružen čekinjami. Pliva u barah. **Rašljika.**

Njuške 3. Plod je na dnu okružen sitnimi čekinjami; klasci su oplosnati, ozdol šturi; pestić pada poslie cvatnje . . . . **Šašina.**

Njuške 3; (kadšto 2—4) resaste. Oko ploda neima čekinjah; pestić je ozdol debeo, i ova debela čest ostaje i na plodu. Visok . . . . **Kalac.**

Njuške 3. Plod na dnu okružen dugačkimi svilastimi čekinjami; pestić padav; klasci jajasto-duguljasti, dolnji imaju stapku . . . . **Vjetrogon.**

Njuške 2—3. Plod na 3 srha, il je okružen kratkimi čekinjami, il ih neima; pestić je svagdje jednako debeo, padav ili postojan; klasci su najkrajnji, il stoje pojedince, il su sakupljeni u štitac . . . . **Sitina.**

Njuške 2—3 Cviet raznoložan t. j. u jednih su cvietcih samo prašnici, a u drugih samo pestići . . . . . **Šaš.**

c) Ocvieće podplodno.

* Svaki cvietak u opnenu tulcu. Ocvieće razšestoreno, našarano (viencoliko); pestić sa 3 njuške; tobolac sa 3 pregradka.

Njuške savite zubčaste; cviet niče prije lišća iz zemlje (iz lukovnice) . . . . **Šafran.**

Kao prijašnji; no njuške su razciepljene i posuvraćene **Brnduška.**

Njuške razložite; ocvieće cjevasto, pregnuto, nepraviono, cvietci jednostrani. Lukovnica . . . . **Mačić.**

Njuške razastrte, nalik na latice, zastiru prašnike; vanjski su lapovi ocvieća posuvraćeni, nutrnji kratki, osovljeni. Gomoljnica . . . . **Sabljić.**

** Cvietci neimaju tulca; ocvieće je manje više zeleno (čaškoliko).

Cviet u klupcih naprama krpastu lišću; ocvieće 8ciepo, svaki drugi lap je malen. 2—4 rožke . . . . . **Vrkuta.**

Cvietci u pazušicah, ponajviše pojedince; ocvieće 5—6lapo; rožka 1. . . . . **Jelica.**

Cviet u klupcih; ocvieće 3—5 lapo . . . . **Trator.**

Cvati glavicom, čuperkom ili izpredvojenom metlicom; ocvieće razšestoreno; tobolac 3klopan . . . . **Sita.**

B. Podpuna cvieta.

Čaška zubata, ponajviše kosa, te je njom plod ovienčan; lišće cielo ili zubato, nikad perasto; stablika izpredvojena. Pitomnica . . . . **Motovilac.**

Čaška čitava krajca; plod ima kunadru; lišće ponajviše češljasto. Divljaka . . . . **Odoljen.**

Čaška 2 lapa; pestić raztrojen; lišće cielo, mesno. Vreluša . . . . **Mokrićnik.**

Čaška 4zuba, praviona, padava; lišće prešljenasto. Šumovica . . . . **Prvenac.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata.)

A. Klasci su dvojnog ili mješovita cvieta. Trave.

a) Klasići jednocvietni, dvojni.

* Košuljica 1; pljeve 2.

Pljeve 2, ozdol srasle, na hrbtu trepavičaste; košuljice 2, nu srasle (i zato kao mješina), pobočke stisnute, na dnu osatne; klasci su sakićeni u klasastu metlicu **Glašnik.**

** Košuljice 2; pljeva 1.

Pljeva 1, sitna; košuljice 2: dolnja ima 1 žilu i osinu. Klasci su jednostrani, razdaleki, skićeni u jednostavan klas, zubata vretena. Prašnik 1, vrata 2 . . **Golorep.**

*** Košuljice 2; pljeve 2—3.

† Klasci sakićeni u debeo klas; pljeve 2.

Košuljice majušne, vlasata hrbta; spoljašnja 5žila, nutrnja sa 2 hrbtice i 2 râta; klasci sakićcni u valjast klas . . . . **Travica.**

Pljeve opnene, krute, manje od košuljicah, sitno osatne; košuljica spoljašnja ima 5 nejednakih osinah a nutrnja ima 2 hrbtice i osine; krugljast klas . . . **Ježura.**

†† Klasci skićeni u 3—7 klasovah na jednom vlatu; pljeve 2—3.

Pljeve 3: najdolnja je majušna, obuhvata ostale; najviša je osovljena i osatna. Košuljice 2, piknjaste. Klasci sjede na zubcih od granah vlata, a grane su u grozd skićene i sve su na jednu stranu obrnute . **Koštan.**

Pljeve 2: dolnja malena, gornja sa 7—9rebarah bodljikavih; košuljice 2 papiraste, oštrljaste. Cvati grozdom, sastavljenim iz kratkih 2—5klasih, gotovo jednostranih granah . . . . **Lopušnik.**

Pljeve 2—3; spoljašnja košuljica svedena, nutrnja plosnata; klasje na kraju vlata kao prsti u dlana namješteno; klasci jednostrani, po 2 zajedno, jedan od njih ima dulju stapku . . . . **Svraćica.**

Pljeve 2; spoljašnja košuljica velikačka; klasje prstato; klasci jednostrani. (Gledaj sliku 352.) . . . . . **Zubaća.**

Pljeve 2: spoljašnja manja; nutrnja košuljica dugačka; klasa 2 na vrhu vlata, klasci jednostrani . . . . **Metličica.**

††† Klasci skupljeni u klasastu metlicu ili kitu; pljeve 2.

Pljeve nejednake, hrbtičave, oštrljate, al bez osine; hrbtica im je trepavičasta; košuljice tubaste, spoljašnja košuljica ima jednu trepavičastu hrbticu; a nutrnja njih 2. Klasasta metlica . . . . **Trnica.**

Pljeve jednake, ladjičaste, hrbtice okriljene, bez osja; košuljice kožne, takodjer bez osja, nutrnja ima hrbticu; na dnu košuljicah ima ljušticah, koje su zametak drugoga cvietka. Klasasta metlica . . . . **Vrabčje sjeme.**

Pljeve jednake, koso oštrljate, ladjičaste, trepavičaste hrbtice; košuljice papiraste, tubaste, bez osja, gornja sa 2 hrbtice; metlica sabijena, klasasta . . . . **Maćica.**

Pljeve šiljasto-osatne, jednake, dlakave, dulje od košuljicah kožnatih; dolnja koš. ima 2 râta, izpod kojih niče dugačka osina. Klasasta metlica . . . . . **Baršunka.**

Pljeve tubaste, osatne, dulje od košuljicah; spoljašnja košuljica osiečena, zubčasta, ima na vršku osinu; nutrnja ima 2 hrbtice. Metlica klasasta, krpasta . . **Ćetka.**

Pljeve kožnate, podugačke; dolnja ili spoljašnja košuljica obuhvata gornju, i nosi na vrhu člankovitu dugačku osinu, koja pada, kad plod dozri. Prešljenasta metlica; stapke su u klasakah ozgor deblje . **Osjopad.**

Pljeve trbušaste, hrbtičave; košuljice opnene; dolnja neima osine i obuhvata gornju; metlica prešljenasta, razastrta, stapke u klasićah ozgor deblje . . . . **Prohulja.**

Pljeve stisnute, hrbtičave, hrbtice bridke; dolnja košuljica nosi navadno osinu na hrbtu; gornja ima 2 hrbtice, vrlo je malena, ili jê niti neima. Metlica . **Rosulja.**

Kao prijašnja; nu dolnja je pljeva kraća od gornje; dolnja košuljica nosi dugačku vlasastu osinu, gornja koš. je razciepljena, a na dnu ima kad što zametak drugoga cvietka . . . . **Svrakoperac,**

Pljeve ozgor vrlo stisnute, ozdol trbušaste, gološave; košuljice 2: dolnja je ozgor osiečena, zubčasta, a pod vrhom nosi osinu . . . . **Veziljka.**

Pljeve ladjičaste, čekinjom okružene, dulje od kožnatih košuljicah; dolnja je koš. osatna, gornja ima 2 rebra. Vlat nalik na trsku. Metlica . . . . **Vlasača.**

Pljeve hrbtičave, gotovo jednake, dulje od košuljicah, imajućih na dnu 1—2 dlakave ljuštice. Nalik na trsku. Metlica . . . . **Svietlika.**

Klasci neimaju osja; pljeve su duguljaste, spoljašnja dlakava; košuljice opnene; prašnika 2. Kita . . . **Repić.**

Pljeve 2 ošiljaste; košuljice 2, gornja nosi na vrhu predugačku, člankovitu osinu. Metlica je tokom lista omotana . . . . **Kovilje.**

**** Košuljice 2, pljevah neima.

Košuljice opnene, ladjičaste, bez osja; spoljašnja obuhvata nutrnju; stapke imaju sglobak (koljence); metlica je rehava (raztresita), izprva u toku utajena **Tajnica.**

Dolnja košuljica kruta, šiljasta, 3srha; pestić 1; klasci na jednostavnu klasu jednostrani, izmjenice u 2 reda poredjani . . . . **Štetika.**

***** Košuljice 3; pljeve 2.

Klasci na granah metlice crepovito naredjani, po 2 i 2 zajedno: jedan sjedi, a drugi ima stapku. Pljeve su okorele, košuljice opnene, nutrnja nosi osinu . . **Sladorovac.**

****** Košuljice 4, pljeve 2:

Dolnja pljeva pola kraća od gornje; najdolnje 2 košuljice osatne; klasasta metlica . . . . **Zlatno koljeno.**

b) **Klasići jednocvietni, mješoviti.**

Klasje prstato; klasići po dva i dva: prašnički imaju stapku, pljevu 1; košuljicu 1 bez osine. Dvojni klasci neimaju stapke, nego 2 pljeve: spoljašnja pljeva je gladka, manjasta (našarana) a nutrnja rebrasta; košuljice 2, spolašnja osatna . . . . . **Brkaš.**

Klasje prstato il u metlicu razriešeno; cvietci po 2 ili po zajedno: ako po 3, onda su dva pokrajnja prašnička, imajuća stapku, 1 pljevu i košuljicu bez osja srednji je dvojni, sjedeći, imajući 2 pljeve, spoljašnju našaranu, i 2 košuljice, spoljašnju osatnu. Vrata 2, a u jedne vrsti samo 1. (Gledaj sliku 353.) . . **Djip.**

Oblo klasje člankovito-zubata vretena, pljeve 2—1; košuljice 2, kožnate, neosatne; dolnja obuhvata gor-

nju 1rebrenu ; u svakom cvietku ima stapčica, kao zametak drugoga cvietka . . . . **Tankorep.**

Po 3 klaska na svakom zubcu stubolika vretena, svaki 1cvietan ; srednji je klasak dvojna cvieta, a pokrajnji ponajviše prašnički ili šturi. Klas krpast . . . . **Ječam.**

Klasasta metlica: stapke klasićah imaju obojak od čekinjah; pljeve 3, najdolnja malena prazna; košuljice 2, kožnate . . . . **Muhar.**

Metlica raztresita, odugačkih granah, bez obojka od čekinjah; pljeve 3; najdolnja je prazna, u gornje 2 uklopljen je dvojni cvietak sa 2 opnene košuljice **Proso.**

Klasci po gotovu jednostrani, vlat poput kruta grozda razgranjen. Pljeve 3, najdolnja prazna; gornje 2 imaju svaka po 5 rebarah i nejednako osje; košuljice 2, piknjaste . . . . **Koštan.**

Klasci su razmješteni po vlatu razgranjenu poput jednostrana kruta grozda. Pljeve 2: dolnja manja, gornja 7—9rebrena. Košuljice 2, oštrljaste . . . **Lopušnik.**

Grane u vlata izmjenito jednostrane. Pljeve 2: dolnja je manja i ima dugačku osinu, a gornja je veća, al ima ponajviše kraću osinu. U jednovita cvietka dolnja je košuljica manje više osatna; u dvojnoga su obje jednake . . . . **Pravobradac.**

c) **Klasci 2-, kadšto 3cvietni.**

* Cvietci svi dvojni.

Klasci svietli u metlicu razmješteni, po dva i dva zajedno, 2cvietni ; pljeve 2, hrbtičave, bez osja ; košuljice 2 : spoljašnja ima povrh dna zasukanu osinu. Metlica granata . . . . **Bus.**

Klasci 2cvietni sa dlakavim zametkom trećega cvietka; pljeve gotovo jednake ; iz spoljašnje košuljice niče povrh dna osina, kijačka a ne zasukana, imajuća bradato koljence ozgor. Metlica . . . . **Bataljak.**

Klasci 2—3cvietni ; pljeve sitno osatne ; košuljice 2 : spoljašnja nosi 5 nejednakih osinah, nutrnja ima 2 osine. Krugljast klas . . . . **Ježura.**

Klasci 2cvietni, kadšto mnogocvietni ; pljeve vele kraće od košuljicah : dolnja majušna, gornja zaokružena, izglodana ; košuljice jednake, bez osja : dolnja 3rebrena, gornja sa 2 hrbtice. Velegranata metlica **Milenac.**

Klasci 2cvietni sa zametkom trećega srednjega cvietka ; pljeve 2, kožnate ; košuljice 2, bez osja. Grozdolika metlica . . . . **Suzica.**

Na svakom zubcu stubolika vretena po 2—4 klaska, 2—3cvietna; pljeve 2. Košuljice bodkaste, gornja sa 2 hrbtice. Klas krpast. . . . . **Ječmika.**

** Cvietci mješoviti.

Na svakom zubcu vretena po 3 klasića, od kojih su pokrajnji 2cvietni (treći, vrhovni cvietak je kršljav), prašnički ili prazni, imajući stapku, a osja neimajući; srednji je klasak dvojni, 1cvietan, te sjedi. Pljeve u svakoga klaska 2, nejednakih stranah, prugasto-šilaste, osatne ili bez osja. Košuljice 2, spoljašnja ima osinu . . . . **Ječam.**

Klasci 2—3cvietni: gornji je cvietak prašnički, i nosi osinu na hrbtu, dolnji dvojni, a bez osja. Metlica za cvatnje razastrta; klasići su na dnu hrskavi. (Gledaj sliku 354.) . . . . **Pahulja.**

Klasci 2—3cvietni: dolnji ili pokrajnji cvietci su u svakoga klaska prašnički, sa 3 prašnika; gornji ili srednji dvojni, sa 2 prašnika, bez osja. Svaki klasak ima 2 pljeve, a svaki cvietak po 2 košuljice: spoljašnja je papirasta, hrbtičava, oštrljata; nutrnja razciepljena, sa 2 hrbtice. Metlica razastrta . . . **Medunika.**

Klasci 2- ili mnogocvietni, gornji cvietak prazan; pljeve 2, bez osja; košuljice 2, dolnja sa 9 rebarah, razciepljena, iz razciepa niče osina; gornja ima 2 hrbtice. Grozdolika rehava metlica; cvietci u 2 reda . . . **Dantonka.**

Klasci 2cvietni, sa 2 pljeve bez osja; dolnji cvietak prašnički s koljenastom osinom na dnu; gornji dvojni, noseći na vrhu upravu osinu. Metlica prešljenastih granah . . . . **Ovsenica.**

Klasci imaju po 2 pljeve bez osja, pa su 2 cvietni: jedan je cvietak dvojni, imajući 2 košuljice, spoljašnju osatnu; drugi je cvietak prašnički ili prazan: prašnički ima 2 košuljice bez osja na stapki; prazan ima samo 1 košuljicu bez osja. Metlica . . . . **Sierak.**

d) Klasci 3- i višecvietni, samo zakržljanjem 2cvietni.

* Pljeve 2; cvat: raztresita, granata metlica.

† Klasci niesu stisnuti s kraja pljevah.

Košuljice golišava dna.
- Metlica rehava, grozdolika, cvietci u 2 reda, klasci 2—mnogocvietni; košuljice 2, dolnja razciepljena, iz razciepa niče zasukana osina . . . **Zobac.**
- Metlica raztresita, klasci 2—mnogocvietni; košuljice 2: dolnja je razciepljena i nosi na hrbtu koljenastu zasukanu osinu. (Gledaj sliku 349.) . . **Zob.**

Košuljice na dnu dlakave.

- Metlica rehava, grozdasta, klasci 3—5cvietni; košuljice 2, okružene na dnu čuperci od vlasja, spoljašnja je koš. 3zuba, srednji je zub poput osine. Lišće žliebasto . . . . **Trozubka.**
- Razgranjena metlica; klasci 3—6cvietni, u 2 reda, porazdaleki, na dnu dugačkom svilastom kosom okruženi: najdolnji cvietak je gološav i ima samo prašnike, ostali su dvojni. Košuljice bez osja, no dolnja je ošrljata, gornja ima 2 hrbtice . . . . **Trska.**
- Metlica raztresita, vele granata: klasci na svilasto-vlasastih stapkah, 2—5cvietni; svi cvietci dvojni, razmakli; košuljice 2, spoljašnja ima ozgor 3 râta; lišće plosnato . . . . **Trst.**

†† Klasci su s kraja pljevah stisnuti.

Spoljašnja košuljica osatna.

- Metlica prerazgranjena, skupljena; klasci jednostrani, mnogocvietni, podugačkih kijačkih stapkah; dolnja pljeva majušna, gotovo nikakva; košuljice 2, dolnja nosi na vrhu dugačku osinu. Prašnik ponajviše samo 1 . . . . **Brčak.**
- Metlica raztresita, klasci 3-, mnogocvietni; cvietci u 2 reda; pljeve nejednake, manje od košuljicah; košuljice 2: spoljašnja je veća i nosi pod razciepljenim brkom osinu; nutrnja ima 2 trepavičaste hrbtice. Klasići imaju dugačke stapke; vreteno je člankovito (Gledaj sliku 355.) . . . . **Ovsik.**
- Metlica ili grozd izrezuckana sa strane vretena. Klasići 2-, mnogocvietni, cvietci u 2 reda, stapke končaste, sglobom sa klasići sglobljene; pljeve gotovo jednake; košuljice 2, bodkaste, spoljašnja zaoštrljena ili osinasta brka, nutrnja sa 2 hrbtice . . . . **Vlasulja.**
- Metlica dugih granah, grane opet razgranjene, a ogranci u krpe ili klubka skupljeni, jednostrani. Klasci 2-, mnogocvietni, stisnuti, zaošiljeni; košuljice 2, bodkaste: spoljašnja pod vrškom kratko osatna, 5rebrena, trepavičaste hrbtice. Njuške dvogubo peraste . **Oštrica.**
- Metlica grozdastih granah. Klasići 2—5cvietni; pljeve nejednake, malene, košuljice 2, razciepljene; spoljašnjoj niče iz razciepa osina . . . . . . **Sumašak.**

Spoljašnja košuljica neima osine.

Metlica raztresita; klasci 2—5cvietni, čunjasti; vretenke ili stapke klasakah člankovite, krške; pljeve kratke; košuljice 2, ozdol trbušaste: spoljašnja oštrljasta, nutrnja sa 2 hrbtice. Vlat ima samo ozdol 1—2 koljenca . . . . **Bezkoljenka**.

Metlica raztresita: klasići 2—mnogocvietni, njihove vretenke člankovite, krške, zato, kad plod dozri, svaki članak pada na pose i s plodom. Pljeve 2: nutrnja veća od spoljašnje, a obje manje košuljicah, od kojih spoljašnja tubasta ima 3—5rebarah od nutrnja 2 hrbtice, bez osine . . . . **Resa**.

Metlica raztresita; klasci 3—mnogocvietni, sa hrbta spljošteni, u sredini trbušasti; pljeve gotovo tolike kolik i klasak; košuljice 2, bez osja: spoljašnja napokon padava. Vretenke klasakah rizkećane, stalne, al ne člankovite, nit krške . . . . **Kosmatka**.

Metlica za cvatnje razvita, poslije privitih k vretenu granah, samo kadšto raztresita. Klasci suobli, člankovita krška vretena, 4—11cvietni, bez osja; pljeve 2, nejednake, tubaste; košuljice 2, gotovo jednake: spoljašnja 5—7rebrena, sprieda razglodana, nutrnja sa 2 hrbtice bez trepavicah. (Gl. sl. 356.) **Pirevina**.

Metlica raztresita: klasići 3—mnogocvietni; cvietci u 2 reda crepovito jedan na drugom ležeći, bez osja; košuljice 2, trbušaste, srčasta dna, nutrnja je manja i ima 2 hrbtice . . . . . **Zvečac**.

Metlica krpasto-klasasta; klasići 2—4cvietni; košuljice 2: spoljašnja oštrljata, obuhvata nutrnju razciepljenu, 2 hrbtice imajuću . . . . **Smilica**.

** Pljeve 2; cvat: kita oli metlica kratko-grana, krpasta, ili klasasta.

Metlica sasvime klasasta; klasci svestrani ili u 2reda, 2—6cvietni. Košuljice 2: spoljašnja razglodana vrha; nutrnja, sprieda razciepljena, ima 2 hrbtice . . **Šašika**.

Metlica nabojita, klasasta; klasci jednostrani, na dnu češljastim obojkom obaviti, 2—5cvietni; košuljice 2: spoljašnja bodljava, nutrnja razciepljena, sa 2 hrbtice . . . . **Krestac**.

Metlica, više ili manje klasasta, sastavljena od dva reda klasićah ; klasci 4— mnogocvietni, sjede na zarezkanu, člankovitu vretenu; pljeve 2, oštrljate, dolnja kraća; košuljice 2: dolnja ima pod vrškom osinu, gornja 2 kruto-trepavičaste hrbtice . . . **Kostrva.**

Metlica sastavljena iz 2—3 izmjenita klasića na prekratkih stapkah. Spoljašnja košuljica nosi na vršku osinu . . . . **Oštrika.**

Metlica skupljena (kita), jednostrana; klasci mješovita cvieta: dvojni su 1cvietni, a od drugoga ili trećega cvietka samo zametak, imaju po 2 pljeve i košuljice; dolnja je koš. pod vrškom osatna; prazni klasci su 5—8cvietni i imaju 1 tubastu košuljicu . . . . **Zlatorep.**

Kita; klasci stisnuti 2—5cvietni: spoljašnja pljeva manja i uža od nutrnje; spoljašnja košuljica ima pod vrškom upravu osinu ili samo osinicu . . **Busica.**

*** Pljeve 2 ; cvat : klas.

Klas zubata ili izrezuckana vretena; klasci u 2 reda, sabijeni, po jedan na svakom zubcu, 3—mnogocvietni; košuljice 2, bodkaste, bez osja ili s osinom na vrhu; nutrnja cjelcita, ima 2 hrbtice . **Pšenica.**

Vreteno od klasa zubato: klasci s jedne strane plosnati, s druge bokati, u 2 reda naredjani, na svakom zubu po jedan, 2cvietni, od trećega cvietka ima samo stapka; košuljice 2: spoljašnja nejednakih stranah, hrbtičava, osatna; nutrnja sa 2 hrbtice **Raž.**

Vreteno u klasa zubato, krško: klasci 4—7cvietni, sjede u 2 reda na zubih vretena, i okrenuti su k njemu plosnatom stranom. Košuljice 2: spoljašnja nosi na hrbtu dugačku koljenastu osinu, nutrnja je izrezana, ima 2 hrbtice . . . . **Zobac.**

Vreteno zubato-člankovito, krško; klasci, 2—5cvietni, sjede u 2 reda izmjenito na zubih vretena i okrenuti su k njemu plosnatom stranom. Svaka od obje pljeve ima hrskavu 3rebrenu osinu i okrenuta je van. Košuljice 2: spoljašnja zubata i osatna . . . . **Ostika.**

Vreteno zubato: na svakom zubu po 2—4 klaska, 2—3cvietna, okrenuta plosnatom stranom k vretenu. Pljeve van obrnute. Košuljice 2, spoljašnja zaoštrljena ili osatna . . . . **Ječmika.**

**** Pljeva 1; cvat: klas.

Vreteno zubato, klasići u 2 reda, stisnuti, 2—mnogocvietni. Košuljice 2, bodkaste; spoljašnja osatna ili bez osja; nutrnja ima bridku trepavicu. (Gledaj sliku 357.) . . . . **Ljulj.**

B. Klasci raznoložna cvieta na istoj stabaljki, i razna cvata.

Prašnički klasci 2cvietni, sakićeni u metlicu na kraju vlata; pestićki klasići 1cvietni, predugačkih njušakah, skićeni u klip . . . . **Kukuruz.**

C. Zeline; cviet im je u pazušicah lišća.

Čaška 5lapa. Vjenčića neima. Plod rožka . . . . **Jelica.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata, ili bar 3 njuške.)

Vjenčić 3latičan; čaška razdieljena; tobolac 3klopan. (Sićušna blatnica) . . . . **Jelika.**

Vjen. 5latičan, nazubljen; čaška razpetorena; tobolac puca na 6zubih . . . . **Plievelj.**

Vjen. 5latičan; čaška razpetorena; tobolac 3klopan; sjemenke krugljaste . . . . **Mišjakinja.**

Vjen. 5latičan, majušan; čaš. 5lapa, 5strana; tobolac 3klopan: s jemenke sjedne strane plosnate, s druge bokate . . . . **Noktiljar.**

Vjen. sulatičan, nejednako razpetoren; čaška 2—3lapa; tobolac 3klopan. (Sićušna vreluša) . . . . . **Mokrić.**

Njuške nalik na latice . . . . **Sabljić.**

Ocvieće razšestoreno, zeleno . . . . **Sita.**

Ocvieće 3—5lapo . . . . **Trator.**

IV. razred. Četrpestićje.

(*Tetragynia.* Sa 4 pestića.)

Čaška 4zuba, vjenčić kolast, razčetvoren . . . . . **Česmina.**

IV. red. Četrprašnjaci.

(*Tetrandria.* U dvojnom cvietu po 4 prosta prašnika jednake visine.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* S 1 pestićem.)

A. Cviet podpun. (Nu čaška se više putih s plodnicom srasla, da se jedva razabire).

a) Vjenčić sulatičan, nepravilan.

* Cvietci skupljeni u glavicu obavitu obojkom.

Vjenčić podplodan, njuška razciepljena; prašnice nisu pregradjene . . . . **Puljka.**

Vjenč. naplodan; cvjetište čunjasto, plievno, pljevice bodljave, ko i ciela bilina . . . . **Češljuga.**

Vjenč. naplodan; cvjetište ravno ili samo svedeno; pljevice papiraste ili štetinaste (Gl. sl. 358) . . . . **Prženica.**

** Cvietci nisu skupljeni u glavicu; vjenčić usnat ili po gotovu usnat.

Gornja usna zarezana, dolnja 3krpa. Tobolac stisnut, 2klopan, pregradjen. Cvietci u uzpravnu grozdu . **Zornica.**

Vjenč. 4ciepan, lievast, pogotovu usnat, tobolac sa 4 pretinca; cvati klasom . . . . **Sporiš.**

b) Vjenčić sulatičan, pravilan.

* Vjenč. podplodan.

Vjenčić cjevast, 4ciepan, kao usušen; cviet nije klasast; plod 1sjemena rožka (Cviet jednodom) . . **Močvarka.**

Vjenč. 4ciepan; njuška glavata; zaklopnica mnogosjemena; cvietci u pazušicah . . . . **Mališ.**

Vjenč. 4ciepan, kao usušen; njuška končasta; zaklopnica 2—, mnogosjemena; cvjetâ nabojitim klasom na stapci nikloj iz podanka . . . . **Trputac.**

Vjenč. 4—5ciepan, kolast; vrata neima, njuške 2, silazeće niz plodnicu; tobolac 2klopan, nepregradjen **Orubak.**

Vjenč. 4ciepan; vrat 1; njuške 2; tobolac 2klopan, nepregradjen; cvietci nakrajnji, pojedince ili u metlici . . . . **Vladisavka.**

Venč. 4ciepan, lievast; tobolac ima 4 pretinca; cviet sakićen u klas . . . . **Sporiš.**

Vjenč. 5ciepan; tobolac 2klopan, na svakom batvu samo 1 cvietak . . . . **Blatka.**

Vjenč. usnat: gornje usne zarezane, dolnje 3krpe; pojedini cvietci u pazušicah . . . . **Škrabičarka.**

** Vjenčić naplodan. Čaška vrlo malena s plodnicom srasla.

Vjenč. kolast, razčetvoren ili raztrojen; plod: suguba rožka; cvat: metlica . . . . **Broćina.**

Vjenč. zvonasto-kolast, razčetvoren ili razpetoren; plod: suguba bobica. Ostvaste stapke niču iz pazušicah lišća . . . . **Broć.**

Vjenč. kolast, 3—4ciepan. Plod čunjast, ovjenčan čaškom poput 3 rožka. Cvietci po 3 u pazušicah (mješoviti) . . . . **Zidarštica.**

Vjenč. lievast, 4—3ciepan; krajac od časke se nevidi; plod sugub, gori gol. Cvietni vršnici ili čuperci na kraju stablike i granah . . . . **Prvenac.**

Vjenčić lievast, 4ciepan; plod sugub; tobolac ovjenčan čaškom zubata krajca. Cvjeta nakrajnjim štitom, obavitim obojkom . . . . **Vjenćanica.**

Vjen. lievast, 4ciepan. Plod suguba bobulja, ovjenčana 4ciepnim krajcem čaške. Cvjeta nakrajnjim čuperkom bez obojka . . . . **Marana.**

Vjen. lievast, 4—5krp. Plod sugub, gol. Cvietci u pazušicah, skićeniku klasast paštitac, obavit listicami **Ukrstak.**

Vjenč. zvonast, napola 5ciepan; plod suha bobulja sa 3 pregradka, no samo u jednom ima sjemenka. Cvietci, po dva i dva, na kraju granah . . . . **Zimozelje.**

c) **Vjenčić 4latičan, podplodan.**

Nepucajuća mohunica. Pozemljuša-zelina . . . . . . **Odra.**

Tobolac nalik na mohunicu (mohuničast). Čaška padava; vjenč. sa 4 ruse ljuštice. Zelina uzprava . . . . **Lipica.**

Mohuna. U vjenč. neima ljušticah. Uzprava zelina . . **Režuha.**

Bobulja. Grm. Čaška padava . . . . **Pasjak.**

Tobolac od 4—5 srhovah, našaran. Grm . . . . . . **Kurika.**

d) **Vjenčić 4—8latičan, naplodan.**

Lišće lopatičasto, mesno. Bobulja 1sjemena. Nametnica, živuća na hrašću . . . . **Omela.**

Pećkovica bobuljasta, pregradjene pećke. Lišće nije lopatičasto ni mesno. Grm ili onizko drvo . . . . **Drien.**

Bodljav orah. Vodnica . . . . **Vragolić.**

B. Cviet nije podpun (neima vjenčića.)

* **Ocvieće podplodno.**

Ocvieće dvojnih cvietakah 4ciepno, zeljno, zelenkasto; njuška glavata, dlakava; cvietci u klupcih . . . . **Crkvina.**

Ocvieće 4ciepno, zeljno, žućkasto, sa 4 listice; njuška jednostavna . . . . **Vrkuta.**

Ocvieće razčetvoreno, kolasto, bielo; njuška gotovo razciepljena. Lista 2 srčasta . . . . **Šumarnica.**

** Ocvieće naplodno.

Ocvieće krvavo, kolasto, razčetvoreno. Njuška nalik na škropioce. Zelina . . . . **Krvara.**

Ocvieće narančasto, zvonasto, razčetvoreno (miriše); njuška glavata. Grm . . . . **Davina.**

Ocvieće bielo, 4—5ciepno. Niti bradate; njuška jednostavna. Zelina . . . . **Lanika.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata.)

a) Cviet podpun.

* Čaška sulapa.

Vjenč. kolast, 3—4ciepan. Plod sa 3 rožka . . . . **Zidarštica.**

Vjenč. lievast, 4ciepan . . . . **Vladisavka.**

Vjenč. zvonast, 4—5ciepan; stablika bezlista . . . . **Predence.**

** Čaška četrlapa.

Plod okriljen (perutka). Zelina . . . . **Kiselić.**

b) Cviet nepodpun.

Ocv. 4—8—10ciepno, a pod njim 4 listice. Vratovi niču sa strane plodnice i padaju; 4 tvrdke u stalnu ocvieću . . . . **Vrkuta.**

Ocvieće sulapo, 4—8ciepno. Perutka. Drvo . . . . . **Briest.**

Ocvieće sulapo, razčetvoreno ili razpetoreno. Plod mjehur. Zelina . . . . **Kilavica.**

Ocv. sulapo, 4zubo, 2 su napramna zuba veća, na naličju u prieko nabrana. Rožka 1sjemena, ušata krajca . . . . **Kamforika.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 pestića.)

Vjenč. od 4 razciepljene latice . . . . **Liepica.**

Vjenč. od 4 nerazdieljene latice . . . . **Pržinka.**

Vjenč. od 5 zarezanih ili zubatih laticah . . . . . **Plievelj.**

Vjenč. od 5 majušnih objajastih laticah . . . . . . **Noktiljar.**

Vjenčića neima, već samo pljevasto ocvieće . . . . . **Trator.**

IV. razred. Četrpestićje.

(*Tetragynia.* Sa 4 pestića, vrata ili njuške.)

a) Cviet podpun.

* 4 sjedeće njuške.

Čaška 4zuba; vjenčić sulatičan, razčetvoren, kolast. Plodnica sa 4 pregradka. Plod 4sjemena bobulja. Grm ili drvo vazda zelena bodljava lišća . . . . **Česmina.**

** 4 vrata. Zeline.

Čaška razčetvorena, ciepci 3ciepni; vjenčić 4latičan; tobolac sa 4—8 pregradakah. Sitna biljka . . . **Sulanak.**

Čaška razčetvorena; vjenčić 4latičan ili ga neima; tobolac nepregradjen, do dna 4klopan. Sitna bilina **Debelkosa.**

Čaš. 4lapna, vjen. od 4 ciele latice; tobolac nepregradjen, puca na 8 zubih . . . . **Mašanka.**

Vjenčić od 4—5 laticah; bobulja od 3—4 pregradka . **Moškovica.**

b) Cviet nepodpun, sa 4 pestića. Zeline.

Ocvieće 4lapo; njuške 4 kukičaste. Rožke 4. Plivajuća vodnica . . . . **Mriesnjak.**

Ocvieće 8—10ciepno. Vratovi niču sa strane plodnice i padaju; njuške glavate; 4 tvrdke u stalnu ocvieću. Kopnenica dlanasta lišća . . . . **Vrkuta.**

V. red. Petoprašnjaci.

(*Pentandria.* U dvojnom cvietu po 5 prostih prašnikah.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem.)

A. Cviet nepodpun (bez vjenčića).

a) Podplodno ocvieće.

* Zelje.

Ocvieće zvonasto, ili lievasto, uzvito, bielo ili rumeno. Na vratu glavata njuška. Tobolac 5klopan, sa 5 sjemenakah . . . . **Mljekarica.**

Ocv. zviezdolike, kožnato, razpetoreno. Na vratu 2glava njuška. U rožki 1 sjeme . . . . **Nokatac.**

Ocv. razpetoreno, krpice ušate, manjaste. Vrat razciepljen. Rožka 1sjemena . . . . **Hrskavica.**

Ocv. razpetoreno, žutozeleno, sa 5 pružastih ljušticah, stojećih izmjenito sa lapovi ocvieća. Vrat vrlo kratak, da se čini, kao da njegove 2 njuške upravo na plodnici sjede. Rožka 1sjemena . . . . . . **Priputnica.**

Ocv. 4—5ciepno; njuške 3—2. Rožka kao leća . . . **Dvornik.**

Ocv. raz3—5oreno. Njuške 2, Rožka površena . . . **Loboda.**

Ocv. razpetoreno, nalik na čašu, mesnih krpicah. Njuške 2—3, razmakle. Rožka površena ili uzprava, 1 sjemena . . . . **Slanac.**

Sve kao u prijašnjeg, nu vrat razdvojen. Neima lišća nego ljušticah . . . . **Slanica.**

** Drveće.

Čaška razpetorena, zubčasto-trepavičasta. Njuške 2. Bobulja . . . . **Koprivić.**

Čaš. razpetorena. Njuška 1. Komuška mnogosjemena . **Rogać.**

b) Naplodno ocvieće.

Ocvieće čigrasto; napola 5ciepo; njuška krpasta; pećkovica 1sjemena, ocviećem ovjenčana . . . . . **Lanika.**

B. Cviet podpun.

a) Vjenčić stlatičan, podplodan.

* Vrat stoji na dnu plodnice, medju njezina 2—4 plodca. (Plod: 2—4 gole osobite sjemenke ili tvrdke. Zelje po najviše hrapava lišća. P o r e č n i c e , Borragineae. Gledaj slieke 253 i 305.)

† Ždrielo u vjenčića otvoreno (golo ili bradato).

Čaška razpetorena; vjenčić nepravilna krajca, zvonastolievast. Pražnici nejednake duljine; niti sagnute, na vrhu pridignute; prašnice duguljaste. Plod: 4 tvrdke . . . . **Lisičina.**

Čaš. razpetorena; vjenčić pravilan, lievast, 5krpna krajca, u ždrielu ima pod svakom krpom čuperak vlasja. Niti uzprave; prašnice jajasto-duguljaste. Četiri koštane tvrdke . . . . **Biserka.**

Čaš, 5ciepna, 5srha; vjen. lievast, 5krpna krajca; u ždrielu ima pod svakom krpom dlakava bora. Tvrdke 4 . . . . **Plućnjak.**

Čaš. razpetorena; vjen. zvonasto-lievast, 5zub; niti uzprave; prašnice strielaste. Tvrdke 4 . . . . **Rumenka.**

Čaš. razpetorena; vjen. cievast, trbušasto-ljevast, 5zub. Prašnice strielaste, na dnu sastavljene. Tvrdke 2. Lišće gladačko . . . . **Voska.**

†† Ždrielo od vjenčića (ljušticami, zubci itd.) zaklopljeno.

Čaška razpetorena; vjenč. pliticasto-lievast, nejednako 5ciepan; ždrielo ozgor nabrano i stegnuto, gotovo sklopljeno, borami poput zubca završenimi; prašnice duguljaste, razciepljene; tvrdke 4 sastavljene **Sunčac.**

Čaška 5ciepna; vienčić pliticast, na ždrielu ima 5 gološavih grbicah. Prašnice su jajaste; njuška glavata, zarezana; tvrdke gladke i svietle . . . . **Potočnica.**

Čaš. 5ciepna; vjenč. lievast, uprav; na ždrielu ima 5 žliezdavih vlasatih grbicah. Prašnice su duguljaste; njuške glavate; tvrdke bradavičave, doli izdubljene **Volujak.**

Čaš. 5zuba ili 5ciepna, napokon naduvena. Vjen. lievast, kos; ždrielo sa 5 dlakavih grbicah zastrto. Prašnice duguljaste; njuška tubasta, 2krpa. Tvrdke doli izdubljene imaju žulj . . . . **Koseglav.**

Čaš, razpetorena; vjenč. lievast, nakrivljen, na ždrielu 5 čupavih grbicah. Prašnice jajaste; njuška zarezana; tvrdke 4, smežurane, doli izdubljene . **Krivošija.**

Čaš. razpetorena; vjen. lievast; prašnice duguljaste; njuška glavata, tvrdke površene, trnjava hrbta, doli pune **Mišjak.**

Čaš. prugasto razpetorena krajca; vjenč. lievast, 5nugle tulajice, razpetorena krajca, ljuštice u ždriela zarezane. Tvrdke okriljene . . . . **Trpunj.**

Čaš. razpetorena, vjenč. kolast, 5ciepan; ždrielo sa 5 grbicah zatvoreno; prašnice duguljaste; njuška glavata, 2krpa. Tvrdke ozgor izdubljene kao zdjelice . . . . **Pomenka.**

Čaš. razpetorena; vjenč. lievast; grbice promakle; prašnice duguljaste; njuška glavata, 2krpa; tvrdke stisnute, bodljava krajca, doli nisu izdubljene . . **Lopušac.**

Čaš. 5zuba, nepraviona; vjenč. lievast; ždrielo zaklopljeno ljušticami; prašnice jajaste; njuška malena; tvrdke bradavičave, doli neizdubljene . **Hrapavac.**

Čaš. razpetorena; vjenč. kolast, razpetoren, grbice u ždriela crne, kao čunjac sklopljene. Niti kratko-račvaste; prašnice prugaste; njuška glavata. Tvrdke bradavičave, skožurene, doli izdubljene . . **Poreč.**

Čaš. razpetorena, 5srha; vjenč. valjasto-zvonast, 5zub; grbice od ždriela kao čunjac sklopljene, nisu crne; prašnice prugaste duguljaste, njuška površena, krugljasta; tvrdke doli izdubljene . **Gavez.**

** Vrat stoji na vrhu plodnice.

† Tobolac nepregradjen. Zelje.

a) Plod bez klopakah.

Čaška 5lapa, bjelcita; vjenč. se sastoji od 5 uzanih ljušticah na čaški stojećih; rožka 1sjemena . . . . . **Nokatac.**

Čaš. razpetorena; vjenč. lievasto-kolast, razpetorena okrajca, a njegovih ciepacah pilasto-resastih. Izza svakoga prašnika je žliezdica. Njuška razdvojena. Tobolac nepuca, sjemenke su trepavičaste spljoštene **Jezeranka.**

Čaš. razpetorena; vjenč. plitičast; 5ciepna krajca; tobolac kao glavičica vratom ovjenčana. Vodnica češljasta, plivajuća lišća . . . . **Rebratica.**

Čaš. duguljasta; vjen. lievast ili plitičast, nabran; vrat 5ciepan, tobolac sjemeni u stalnoj čaški . . . . . **Mliekosjeda.**

b) Tobolac puca u prieko (zaklopnica).

Čaš. razpetorena; vjenč. kolast, tulajice majušne ili nikakve; plod: zaklopnica . . . . **Krika.**

Čaš. 5ciepna; vjenč. zvonast; zaklopnica kadšto pregradjena. Bezliste nametnice-penjalice, končaste stablike . . . . **Predence.**

c) Tobolac 2klopan.

Čaška duboko 5ciepna; vjenčić 5ciepan, zvonasto-kolast, ima na ždrielu žliezdav kružić; niti su se u kolutić srasle; tobolac izprva 2 klopan, a klopci kasnije 2—3ciepni . . . . **Kružan.**

Čaška razpetorena; vjenčić lievast, 5ciepna unutri bradata okrajca, kratke tulajice. Na vratu 2krpa njuška. Tobolac kožnat, 2klopan . . . . **Vahta.**

Čaš. 5ciepna, vjen. lievasto-zvonast, pače i kolast, okrajca 5krpna, medju krpami pojedna bora, zub ili bradica; niti svagdje jednako široke, niz tulajicu vjenčića silazeće; njuške 2, na vrhu plodnice; tobolac 2klopan **Vladisavka.**

Čaš. razpetorena; vjenč. kolast, 5ciepan, bradata ždriela, niti svagdje jednako široke; njuške 2, sjedeće, silazeće niz šav plodnice. Tobolac 2klopan . . . **Orubak.**

Čaš. 5ciepna, 5srha; vjenč lievast, u ždriela zaužen; njuške 2. Tobolac 2klopan . . . . **Kičica.**

d) Tobolac 3klopan.

Čaš. 2—3lapa, mesna. Vjenč. nepraviono 5ciepan, ostrag do dna razciepljen. Tobolac 3klopan, 2—3sjemeni **Mokrič.**

e) Tobolac 5—10klopan.

Čaš. 5ciepna zvonasta; vjenč. plitičast, žliezdava ili grbičava ždriela; niti proste (nisu srasle). Tobolac 5klopan . . . . **Oklop.**

Čaš. 5ciepna; vjenč. kolast, krpah 5 posuvraćenih, prostrana ždriela. Tobolac gori 5klopan (Gl. sl. 132.) **Klobučić.**

Čaš. 5ciepna; vjenč. zvonast, 5ciepan, na svakom razciepu po jedna neplodna nit; ima tulajicu; tobolac napola 5klopan . . . . **Žilenac.**

Čaš. razpetorena; vjenč. kolast, valjaste tulajice, prašnici razmaknuti; tobolac 5klopan . . . . **Zviezdolan.**

Čaš. 5srha, 5zuba; vjenč. lievast ili plitičast, 5krpa okrajca; ždrielo stegnuto, neima kružića žliezdava; tobolac na vrhu 5—10klopan ili 5—10zub . . . **Jagočevina.**

Čaš. razpetorena; vjenč. kolast, tulajice prekratke, zvonaste. Niti na dnu širje; tobolac oštrljat, 5—10klopan . . . . **Protivak.**

Čaš. razpetorena; vjenč. zvonast, izciepkan, neima žliezdava kružića; tobolac, kad s njega pane zaklopac, na vrhu 10klopan ili 10zub . . . . **Odrpulja.**

†† Tobolac sa 2 pregradka.

Čaška 5lapa; vienčić lievasto-zvonast, nabran (ima 5 borah); tobolac sa 2—3 pregradka; stablika-povijuša **Slak.**

Čaš. cjevasta, 5zuba; vjenč, lievast, sabran, 5krp. Tobolac bodljav, 4klopan, sa 4 nepodpuna pregradka . **Smrdac.**

Čaš. cjevasto-zvonasta, vienčić lievast, okrajca 5ciepna, praviono sabrana. Tobolac sa 2 pregradka, na vrhu 2klopan . . . . **Duhan.**

Čaš. 5ciepna; vjenč. lievast, nepraviono 5ciepan; zaklopnica čunjasta sa 2 pregradka . . . . **Bun.**

Čaš. 5zuba; vjenč. cjevasto-zvonast; krajac ima 5 pravionih krpah. Zaklopnica čigrasta, sa 2 pregradka . **Devesin.**

Čaš. razpetorena; vjenč. nepraviono razpetoren, kolast, gornje su mu krpe manje; prašnici nejednaki; niti dlakave. Tobolac od 2 klopka i pregradka . . . **Divizma.**

††† Tobolac sa 3—5 pregradakah.

Čaška razpetorena; vjenč. praviono 5ciepan, po gotovu zvonast; tobolac od 2—3 klopca i pregradka. Grmlje . . . . **Odur.**

Čaš. razpetorena; vjenč. lievasto-kolast, 5krp; niti na dnu širje. Tobolac od 3 klopca i pregradka . . . **Bran.**

†††† Mjehura 2—1.

Čaška razpetorena, kao što i vjenčić, stojeći gotovo uzpravo. Niti su se ozdol u valjak srasle. Pavienac od 5 krpah, stojećih naprama prašnikom. Prašnice su razstavljene, imaju po 2 stanice; pelud voskolika na stapčici. Sjeme ima na dnu čuperak . . . . **Lastavičnjak.**

Čaš. 5ciepna; vjenčić zvonast, 5ciepan, gološava ždriela; prašnice strielaste; sjeme ima čupu na pupku (Gl. sl. 359.) . . . . **Svionica.**

Čaš. 5ciepna; vjenč. kolast, 5ciepan, rutava krajca, a u njem pavienac; prašnice ozgor bradate, pelud u grudicah, hvatajućih se za kraj razširene njuške. Mjehura 2, valjasta ili vretenasta, r a z m a k n u t a; sjeme čupavo . . . . **Svidina.**

Čaš. razpetorena, manjasta; vjen. plitičast; ždrielo ovjenčano paviencem od izciepanih laticah, ciepacah na vršku zasukanih; prašnice repate. Mjehura 2, duguljasta primaknuta; sjeme čupavo. (Lišće vazda zeleno) **Zlolies.**

Čaš. razpetorena; vjenč. plitičast 5krp, 5srha ušća. Niti ozdol koljenaste; prašnice bradate, sjeme g o l o . **Pavenka.**

††††† Bobulja.

Čaš. raztrojena ili razpetorena; vjenč. plitičast ili lievast; niti, ozdol dlakave, zatvaraju dlakom ždrielo; njuška razciepljena. Bobulja pregradjena, mnogosjemena. Grm . . . . **Vučac.**

Čaška razpetorena, zvonasta; vjenč. zvonast, 5ciep; niti rutava dna; prašnice uzduž pucajuće, njuška glavata; bobulja pregradjena . . . . **Paskvica.**

Čaš. 5ciepna, 5srha; vjenč. zvonasto-kolast, sabran, 5krp; prašnice uzduž pucajuće; bobulja pregradjena, nadutom čaškom obavita . . . . . . **Mjehurica.**

Čaš. 5ciepna, uglata; vjenč. zvonast, niti doli širje; bobulja sa 4—5 pregradakah, u čaški zaklopljena . . **Kukica.**

Čaš. 5ciepa; vjenč. kolast, sabran, 5ciepan, prašnice sastavljene pucaju rupicami na brku; bobulja gola, pregradjena . . . . **Pomoćnica.**

Čaš. i vjenč. 5—6ciepan, kolast; prašnice srasle, pucaju iznutra uzduž. Plod: crvena, sočna okrugla, spljoštena bobulja; sjeme dlakavo . . . . **Jabučica.**

Čaš. 5zuba, vjenč. kolast 5ciepan; prašnice sastavljene, uzduž pucajuće. Plod: duguljasta, crvena, suha bobulja . . . . **Paprika.**

†††††† Zaklopnica nepregradjena.

Čaš. raz4—5orena; vjenč. raz4—5oren, tulajice krugljaste, kraće od čaške . . . . **Mališ.**

Čaš. razpetorena; vjenč. razpetoren, kolast, majušne ili nikakve tulajice; niti ozdol rutave . . . . . **Krika.**

Čaš. kupičasta, 4—5ciepa; vjenč. zvonast; zaklopnica nepregradjena ili samo jedanput pregradjena, 2—4sjemena. Bezlista nametnica povijuša . . . . . **Predence.**

b) **Vjenčić sulatičan, naplodan.**

* Tobolac nepregradjen.

Čaška 5zuba; vjenč. plitičast, 5ciep, medju ciepci po- jedna končasta krpica. Tobolac napola čaškom po- kriven, 5klopan . . . . **Žilenac.**

** Tobolac napola pregradjen.

Čaška 5ciepa, vjenč. praviono na prugaste ciepce raz- petoren; prašnice na dnu srasle. Tobolac 2klopan, napola pretinjen. Cvjetâ krugljastom glavicom . . **Pavinac.**

*** Tobolac sa 2—3—5 pregradakah.

Čaš. razpetorena; vjenč. razpetoren, ciepacah prugastih, izprva sklonitih ili sraslih; niti ozdol širje; njuške 2—3ciepne. Tobolac 2—3pregradan, pucajući sa strane na 2—3 rupice. Cvjetâ glavicom ili glavatim klasjem . . . . **Repušica.**

Čaš. 5ciepna krajca; vjenč. nepraviono 5ciepan; tobo- lac sa 3 pregradka, pucajuća na vršku . . . . . **Pazvonce.**

Čaš. 5srha, 5krpa; vjenč. lievasto-kolast, sabran, 5ciep; niti gori i doli jednako široke, kraće od prašnicah. Tobolac bridnjački (prismatički), pu- ca pobočke na 3 rupice. Cvietci stoje pojedince . **Zrcalica.**

Čaš. razpetorena; vjenčić zvonast, okrajca 5krpa; niti u dna širje, sklonite. Tobolac puca po- bočke na 3—4 rupice . . . . **Zvončić.**

**** Bobulja jednovita ili suguba.

Čaš. 4 ciepa; vjenč. lievast, nepravilno 5ciep, malone usnat . . . . **Kozokrvnice.**

***** Sugube rožke.

Čaš. se nerazbire; vjenč. raz4—5oren, zvonasto kolast; vrat u pestića razdvojen . . . . **Broć.**

Krajac u čaške neznatan; vjenč. lievast, 4—5krp; vrat razciepljen . . . . **Ukrstak.**

c) **Vjenčić 5latičan, podplodan.**

* B o b u l j a. G r m l j e.

Čaška 5zuba, majušna; latice malene, padave, na vršku sastavljene. Njuška sjedeća; bobulja 2—3sjemena **Loza vinova.**

Čaš. malone bezzuba; laticah 5 razastrtih; lišće 5prstato, pod jesen krvavo-crveno. Ostalo kao u loze . . . **Lozika.**

Čaš. zdjelasta, 4—5ciepna. Latice uzane, poput ljušticah. Bobulja 2—4sjemena. Cvietci mješoviti . . . . **Pasjak.**

Čaš. 5zuba. Latice sitne, noktate. Pećkovica suha, razito okriljena . . . . **Drača.**

Čaš. 5ciepa. Latice sitne noktate. Pećkovica sočna, neokriljena, sa 1—2 pregradka . . . . . . **Čičimak.**

** Tobolac. Zelje, osim Kurike.

† Vjenčić nepravilan.

Čaš. stalna, 5lapa; vjenč. 5latičan; ostrugast; prašnice na vrhu sastavljene. Tobolac nepregradjen, 3klopan, opnen . . . . **Ljubica.**

Čaš. padava, 2—5lapa, nejednakih lapovah; vjenč. 5latičan, ostrugast; prašnice ozgor sastavljene. Tobolac 5klopan, napola 5pregradan, mesnat. Sočna zelina **Netik.**

Čaš. stalna, 2lapa; vjenč. nejednako razpetoren; prašnice nisu sastavljene. Tobolac nepregradjen. 3klopan, 3sjemeni. Sočna zelina . . . . **Mokrič.**

†† Vjenčić pravilan.

Čaš. 5lapa, raz5—4orena; prašnici prosti; tobolac sa 4—5 pregradakah. Grmlje . . . . **Kurika.**

Čaš. razpetorena, nalik na vjenčić; vjenč. od 5 sitnih uzanih ljušticah sastavljen; vrat razciepljen. Rožka bez pregradka, 1 sjemena. Zelje . . . . . **Hrskavica.**

Čaš. stalna, razpetorena, bjelcata, osatna, zviezdolika; vjenč. od 5 uzanih prugastih ljušticah; rožka 1sjemena, sjemenka kijačka . . . . **Nokatac.**

Čaš. stalna, razpetorena, zelena; vjenč. od 5 prugastih latičicah; rožka 1sjemena; sjemenka krugljastolećasta . . . . **Kilavica.**

d) Vjenčić 5latičan naplodan.

* Tobolac. Zelje.

Čaš. 5ciepa, vjenč. pravilan; prašnice na dnu srasle. Tobolac napola pregradjen, puca na vrhu. Cvjetâ glavicom . . . . **Pavinac.**

** **Bobulja. Grmlje.**

Čaš. napola 5ciepna, nalik na lončić; vjenč. pravilan, malen, stoji na čaški. Cvjetâ grozdom ili 1—2cvjetnim paštitom, ničućim iz pazušice . . **Grozdić.**

Čaš. 5zuba, majušna; vjenč. pravilan. Cvietci na kraju granah u štitić skićeni . . . . **Bršljan.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 pestića, vrata ili njuške).

A. Cviet nepodpun (bez vjenčića).

a) Zelje.

Ocvieće razpetoreno bielo, ušastih krpah, medju kojimi ima pojedna uzana ljuštica; vrat razdvojen; 1sjemena rožka, za koju je prirasao zaklopac. Pališće je veliko, suho . . . . **Hrskavica.**

Ocv. stalno, podplodno, razpetoreno, razastrto, bjelcatih, hrskavih lapovah, a medju njimi pojedna ljuštica; njuška glavata, sjedeća. Rožka prutarasta, 1-sjemena. Pališće majušno . . . . **Kilavica.**

Ocv. 5lapo; vrat tanan, razciepljen, ili razdvojen; rožka jajasta, mješinasta; sjemenke lećasto-bubrežaste **Jelica.**

Ocv. raz5—3—2jeno, lapovah zeljnih bez hrbtice; vrat kratak, debeo; njuške 2—4 podugačke. Rožka kožnata, sjeme uzpravo, lećasto . . . . . **Dobrović.**

Ocv. stalno, podplodno, razpetoreno, zeljno, bez krpicah ili privjesakah (Anhängsel), lapovi imaju hrbticu. Vrat kratak; njnška tubasta; Rožka kožnata, površena ili spljoštena; sjeme lećasto, položito . . . . **Jurevac.**

Ocv. stalno 3—5 ciepno ili raz3—5oreno, u ploda poput jagode povećano, crveno; lapovi bez privjesakah na hrbtu. Njuške tubaste. Rožka 1sjemena; sjeme lećasto, uzpravo . . . . **Jagodnjak.**

Ocv. stalno, zdjelasta dna, 5ciepno, ciepci su napokon krpicami na hrbtu okriljeni. Vrata 2 ili razciepljena njuška. Rožka površena, krugljasta. Sjeme položito . . . . **Metlik.**

Ocv. stalno, (u dvojnih cvietakah razpetoreno; u pestićkih razdvojeno sa strane spljošteno): vrat razciepljen. Rožka spljoštena, okorela. Cvietci mješoviti **Loboda.**

Ocv. stalno, 5ciepno, mesnato, dna zdjelasta, napokon tvrdo kao kamen; nije krpicami okriljeno. Njuške oštrljaste. Rožka bubrežasto-krugljasta, s ocviećem srasla; sjemenke okruglaste, površene, razite . . . . **Blitva.**

Ocv. kupičasto, razpetoreno, u ploda debelo, bez krpicah. Vrata 2—5. Rožka spljoštena, obavita ocviećem većim od sebe; sjeme uzpravo ili razito **Slanac.**

Ocv. stalno razpetoreno; u ploda ima na svakom lapu po prieko kožnata krpica. Rožka površena, 1sjemena; sjeme položito . . . . **Slanica.**

Ocv. stalno, 2—3lapo, lapovi kao ljuska. Vrat končast; njuška oštrljasta. Rožka s jedne strane plosnata, s druge bokata, okriljena kožicom . . . . . . **Stjeničina.**

Ocv. raz3—5oreno pljevasto, kadšto manjasto, a pod njim 3 listića poput čaške. Plod zaklopnica, ili mješina u prieko se rasklapajuća; sjeme lećasto-bubrežasto, uzpravo . . . . **Trator.**

b) Drveće.

Ocv. 5—8ciepo, napokon suho. Prašnikah 5—8. Njuške 2 na spljoštenoj plodnici. Plod perutka (Cviètci mješoviti) . . . . **Briest.**

Ocv. razpetoreno, vehnuće, padavo; plodnica okruglasta; vrata 2. Pećkovica jajasta, 1sjemena. (Cvietci mješoviti) . . . . **Koprivić.**

B. Cviet podpun. Vjenčić sulatičan, podplodan. Zelje.

Čaška 5ciepa; vjenčić 5ciep, zvonasto-lievast. Vrata 2 ili 1, kratak, sa 2 njuške. Tobolac nepregradjen, 2klop . . . . **Vladisavka.**

Čaš. razpetorena; vjen. duboko 4—5ciep, kolast, bradata krajca. Vrata neima; njuške 2 sjedeće i niza šve plodnice silazeće . . . . **Orubak.**

Čaš. 5ciepna, vjen. zdjelast, 5ciepan. Zaklopnica. Bezliste nametnice . . . . **Predence.**

Čaš. razpetorena; vjen. po gotovu kolast, razpetoren; pavienac 5latičan. Mjehura 2, gladka; sjeme ima svilastu kunadru . . . . **Lastavičnjak.**

Čaš. 5ciepa; vjen. zvonast, 5ciep, latice imaju iznutra po jedan oštar zub. Mjehura 2, osebna, tankovita; sjeme ima na pupku čuperak . . . . **Svionica.**

C. Cviet podpun. Vjenčić 5latičan, stojeći na krajcu naplodna koturca.

I. Grmlje grozdocvietno; 1cvietno ili nagomilano.

Bodljav grm, jednostavna jajasta lišća; cvjetâ grozdići; plod bobulja . . . . . **Čičimak.**

Nebodljav grm, perasta lišća; cvjetâ grozdjem; plod nadut tobolac . . . . **Klokoč.**

Zelina lisnata; vjenč. 5latičan, latice zarezana krajca, a bradata nokta. Tobolac obao . . . . **Gelesak.**

II. Štitonoše (*Umbelliferae*). Bilje cvatuće štitom. Plod surožka. (Gl. §. 2 b. e. i §. 38: 4, i slike 299—304). Zelje.

1) Štitovi jednostavni (kadšto glavičasti ili paštitasti).

a) Cvietci u glavicu sbijeni, sjedeći.

Rožke bez rebarah. Latice uzprave, ozgor sklonite, u sredini prelomljene, krpica nutar okrenuta, kolik latica. Bilina nalik na draču ili bodljaču . . . . **Kotrljan.**

Rožke gladke, nadute; sa 5 šupljih rebarah. Obojak velik 5—8lapan; zubci čaške zeljni; latice u sredini prelomljene, uzvite krpice. Cviet na batvu . . . . **Tevje.**

Rožke neimaju rebarah nego kukičaste čekinje. Obojak od malo lapovah; obojčići 5lapi. Štit nalik na paštit **Zdravac.**

Rožke oplosnate, sa 5 končastih rebarah. Latice cjelcita oštrljasta okrajca,. Obojak o malo lapovah. Stablika puzava; stapke končaste; lišće štitasto . . **Pupac.**

b) Cvietci na stapkah u čuperak skićeni.

Rožke sa 5 nadutih, naboritih rebarah. Zubci u čaške po gotovu suhi. Latice u sredini prelomljene, kr-

pica uzvita, obojak kolik i štit; obojčići mnogolapi, manjasti . . . . Zviezdanka.

2) Štitovi sastavljeni (t. j. više štitacah skupljeno je u štit).

a) Plod (surožka) sa hrbta rožakah (plodacah) stisnút, lećast; krajac je okriljen, al n e z i e v a.

Svaki plodac ima 5 rebarah. Hrbtena rebra (njih 3) su tanana kao konac (končasta) a krajnja okriljena; u svakoj brazdi ima 3 ili više, a na sljubnici 4 ili više prujah. Latice su jajaste, o š t r l j a t e, b e z k r p i c e. Obojak mnogolapan, il ga neima, krajac u čaške kratak, 5zub . . . . **Devesilj.**

Rebra kao što u D e v e s i l j a; ál u brazdah po 1, a na sljubnici po 2 pruje. Obojka neima; obojčići malolapni. K r a j a c u č a š k e se nerazbira. L a t i c e o b s r č a s t e imaju krpicu u zarezu . **Kraljevac.**

Rebra ko što u D e v e s i l j a; brazde sa 1—3, a sljubnica sa 2—6 prujah. Obojak različit; obojčići mnogolapi; čaška više manje 5zuba, latice obsrčaste, bez krpice na vrhu . . . . **Šiljevina.**

Hrbtena rebra hrbtičasta (poput hrbtice); krajnja se razabiraju; brazde su široke i imaju pod 1 pruju, sljubnica njih 2, no neznatne. Obojka neima. Č a š k a s e n e r a z b i r a; l a t i c e s u o k r u g l a s t e, a krpica na njih 4nuglasta, savita . . **Kopar.**

Hrbtena rebra svedena, nježna, jednako razdaleka; krajnja podaleko od ostalih; brazde imaju po 1, a sljubnica 2 i više prujah. Obojka neima, il je o malo lapovah. Čaška se razbira; latice su okruglaste, a k r p i c a na njih 4 n u g l a s t a, s a v i t a. (Cviet žut) . . . . **Pastrnjak.**

Hrbtena rebra tanana; krajnja se nerazbiraju, u brazdah po 3, a na sljubnici po 6—10 prujah. Obojak i obojčići malolapni. Čaška se nerazbira; latice su okruglaste, ciele, savita brka. (Cviet žut) . . . . **Komoračina.**

Hrbtena rebra končasta; krajnja podaleko na okrilje krajca pomaknuta; brazde imaju 1 pruju, a sljubnica njih 2. Obojak je padav; obojčić mnogolap, čaška 5zuba, latice objajaste, zarezane; na vrhu imaju krpicu; skrajnje su latice razciepljene i zrakaste . . . . **Paponjak.**

Hrbtena rebra tanana, jednako razdaleka: krajnja rebra podaleko od ostalih, sa širokim krajcem kao sto-

pljena. Brazde imaju 1—3, a sljubnica 2 i više prujah. *) Sjemenovnik (koža od plodca) mješinast, t. j. nalik na mješinu, u kojoj je jezgra. Obojak mnogolap. Čaška 5zuba. Latice objajaste, zarezane, s krpicom na zarezu; kadšto razciepljene zrakaste . . . . **Vrtovilje.**

b) Plod široka, dvostruko okriljena, zievajućega krajca.

* Cieli plod (surožka) ima 4 prava okrilja.

† Hrbtena rebra kao okriljena, nu opet uža od krajnjih.

Sva su rebra (njih 5) okriljena, no krajnja dvojinom širja od ostalih; brazde imaju po 1 pruju, a sljubnica 2—4. Obojak i obojčići su mnogolapi. Čaška se nerazbira; latice su okruglaste i imaju krpicu. (Cviet žućkast) . . . . **Ljubčac.**

Rebra ko što u Ljubčaca; brazde imaju po 1—2, a sljubnica 2 i više prujah. Obojak ima malo lapovah, a obojčići mnogo. Čaška se nerazbira; latice su objajaste i imaju krpicu. (Cviet biel) . **Selen.**

Plod s hrbta malko spljošten. Rebra kožicom okriljena; krajnja rebra jedanput širja od ostalih. U brazdah i na sljubnici mnogo prujah. Obojak o malo lapovah, ili ga neima; obojčići sa poviše lapovah. Krajac se u čaške nerazbira; latice su obsrčaste i imaju krpicu . . . . **Cvolika.**

Plod jajasto duguljast, s hrbta stisnut. Rebra bridka, malne okriljena: krajnja rebra širja od hrbtenih. Sjemenovnik (koža od plodca) slabo je prirasao k jezgri. Obojak i obojčići o mnogo lapovah. Krajac se u čaške nerazbira. Latice su gotovo okrugle, imaju objajastu krpicu . . . . **Motar.**

†† Hrbtena rebra končasta ili hrbtičasta.

Hrbtena rebra končasta, krajnja tanana, kožicom okriljena. U svakoj brazdi po 1 pruja, a na sljubnici 2. Obojak o malo lapovah ili ga ni neima; obojčici mnogolapni. Čaška se nerazbira; latice su bodkasto-oštrljate, krpice neimaju . . . . **Kravojac.**

Hrbtena rebra imaju hrbticu, krajnja su okriljena, debela, jedanput širja od hrbtenih; brazde i sljub-

---

*) Nu ove se vide samo na tananoj kriški od sjemena, kad ju prema svietlu držiš.

nica kao u Kravojca; obojka neima, il je jednostran. Čaška se nerazbira. Latice su duguljasto-oštrljate, bez krpice na pregnutu unutar vršku . . . . **Angjelika.**

** Plod ima 8 okriljah.

Surožka 8krila: rebra končasta; sva 4 rebarca u svake rožke okriljena. Obojak mnogolap. Čaška 5zuba. Latice objajaste; zarezane, imaju na vršku krpicu **Gladac.**

c) Plod čvrst, (t. j. sjeme je puno punoito, jezgrom sasvima napunjeno) bez okrilja i bez bodaljah.

* Krajci u plodacah stisnuti su kod sljubnice, te je sav plod rek bi kao dva sastavljena jajca. Rebra končasta.

Plod sa krajacah stisnut; plodci imaju po 5 jednakih končastih rebarah. Brazde sad imaju, sad neimaju prujah; sad su gladke, sad kao zrnate. Sljubnica je slabo izdubljena. Obojak 2—5lap, il ga neima; obojčići široki 5—10lapi. Zubci se u čaške nerazbiraju. Latice su okruglaste, ciele, imaju široku, osječenu, savitu krpicu. Lišće u stablike cielo . . . . **Pučanica.**

Plod krugljast, sa strane malko stisnut; rebra jednaka, plosnata, u svakoj brazdi po 1 pruja. Sjemenovnik je slabo prirasao k sjemenu. Obojak o malo lapovah, ili ga neima, obojčići mnogolapni. Čaška 5-krpa. Latice obsrčaste imaju sagnutu krpicu . **Trubeljika.**

Plod krugljast; rebra končasta; brazde sa 1—3 pruje. Obojka neima; obojčići mnogolapi. Čaška se nerazbira; latice su razastrte, okruglaste, savita vrška. Plodonoša nije razciepljen . . . . . **Ač.**

Plod jajast; rebra končasta; u svakoj brazdi po 1 pruja. Obojak o malo, a obojčići o mnogo lapovah. Čaška se nerazbira; latice su okruglaste, zaošiljene, a šiljak ovaj unutar sagnut. Plodonoša razdvojen . . . . **Peršin.**

Plod jajast; rebra končasta; u svakoj brazdi mnogo prujah. Obojka neima. Čaška se nerazbira; latice su objajaste, zarezane, a krpica sagnuta **Bedrenik.**

Plod jajast; rebra končasta, šuplja, puna ulja (jer je u svakom rebru po 1 pruja), a brazde bez prujah; sljubnica ima 2 pruje. Obojka neima ni obojčićah, il su različiti. Cvietci su miješoviti; čaška se nerazbira; latice prašničkih cvie-

takah bodkaste, mješovitih jajaste, sagnuta ili savita brka . . . . **Bedrinac.**

Plod duguljast; rebra končasta; svaka brazda ima po 1 pruju. Obojakah i obojčićah neima; čaška se nerazbira; latice su objajaste, zarezane i imaju malenu sagnutu krpicu. Plodonoša je na vrhu račvast. Korien vretenast . . . . . **Kumin.**

Kao prijašnji; nu obojak i obojčići su mnogolapni, a korien gomoljast . . . . **Koprac.**

Plod jajasto-duguljast; rebra končasta; brazde sa pojednom prujom. Obojci mnogolapni. Čaška se nerazbira; jajaste latice imaju nejednako razdvojenu, sagnutu krpicu. Plodonoša razdvojen . . . . **Morač.**

Plod krugljasto-jajast; rebra končasta; brazde s pojednom kijačkom prujom. Obojci malolapni. Krajac čaške se nerazbira, a vratovi jedva jedvice; okruglaste latice duboko su zarezane i imaju sagnutu malenu krpicu. Plodonoša krakat . **Srdiška.**

Plod jajasto-duguljast; rebra končasta, uzvisita; u svakoj brazdi po 1 pruja. Obojci različiti. Čaška jedva 5zuba; latice razastrte, jajaste, oštrljaste. Plodonoša jednostavan . . . . **Driezga.**

Plod jajasto-duguljast; rebra končasta; u svakoj brazdi po 1 pruja. Obojka neima; obojčići su mnogolapni, čekinjasti. Čaška 5zuba; latice razciepljene ili obsrčaste, a krpica im sagnuta. Plodonoša krakat . . . . **Mirodac.**

Plod duguljast; rebra končasta; brazde s po jednom prujom. Obojci mnogolapni. Čaška 5zuba; obsrčaste latice imaju krpicu. Plodonoša krakat . . **Petrovac.**

Plod jajast, stisnut, rebra končasta, tubasta. U brazdah i na sljubnici po 3 i više prujah. Obojci mnogolapni. Čaška kadšto jedva 5zuba; objajaste zarezane latice imaju sagnutu krpicu. Plodonoša razciepljen, krakovah kadšto sraslih . . . . **Hrenak.**

Plod duguljast; rebra končasta; brazde bez prujah. Obojakah neima. Čaška se nerazbira; objajaste zarezane latice imaju sagnutu krpicu . . . . . **Sedmolist.**

Plod duguljast, obao; rebra tubasta, po gotovu plosnata, il ih niti neima. Na sljubnici 1 duboka brazda. Obojak malolap, ili ga neima; obojčići mnogolapi. Čaška se nerazbira; latice su objajaste,

poput zrakah namještene. Cvietci mješoviti . . . . **Krabuljica.**

Plod jajast; rebra promakla, ponajviše valovita. Brazde prutaraste. Obojak mnogolap; obojčići jednostraui, 3—4lapi. Čaška se nerazbira; latice su objajaste, zarezane . . . . **Živolina.**

** Plod malo ne okrugla prosjeka, dakle nije spljošten (samo kadšto su krajci sljubnice malko stisnuti). Rebra promakla; krajac sljubnice iztaknut, kadšto ima hrbticu.

Plod krugljasto-jajast; rebra debela, poput hrbtice; krajac od plodca ima takodjer hrbticu poput okrilja. Brazde imaju po 1 pruju, a sljubnica 2. Sjemenovnik prostran, mješinast. Obojak jednolap, ili ga neima; obojčići 3lapi, visući. Krajac čaške bezzub, odebeo, jedva se razbira; latice objajaste, zarezane imaju krpicu . . . . **Kokoriš.**

Plod duguljast; rebra imaju tubastu hrbticu; krajac od sljubnice promaknut; brazde sa po jednom prujom, sljubnice sa 2. Obojakah neima. Čaška se nerazbira; okruglaste latice imaju 4nuglastu krpicu . . . **Komorač.**

Plod duguljasto-jajast; rebra uzvisita, tubasta; krajac sljubnice je širji od njih; brazde s pojednom prujom, sljubnica sa 2. Cvietci mješoviti. Obojak različit; obojčići mnogolapni. Čaška 5zuba. Latice objajaste, zarezane (obsrčaste) imaju u zarezu krpicu. Vrat uzprav . . . . **Vinjažina.**

Plod jajast ili duguljast; rebra končasta, uzvisita. Brazde sa 1—3 pruje, sljubnica sa 2—4. Obojak različit, ponajviše ga niti neima; obojčići mnogolapni. Čaška 5zuba; objajaste, zarezane (obsrčaste) latice imaju u zarezu krpicu; vrat je uzvit; plodonoša prost . . . . **Moraćac.**

Plod jajast, prosjeka okruglasta; plodci ozgor protanjeni, dlakavi; rebra končasta, uzvisita; krajnja širja od ostalih. Brazde imaju po 1 pruju, sljubnica njih 2. Obojci mnogolapni. Čaška 5zuba; srčaste latice imaju savitu krpicu; vrat je uzvit. Plodonoša kratak, prost . . . . . . **Štrbac.**

Plod oblo-jajast; rebra kožnata, bridka, promakla, po gotovu okriljena; brazde imaju po 1 pruju, a sljubnica 2. Plodonoša srasao se je s plodom. Obojak različit; obojčići mnogolapi. Čaška se nerazbira; objajaste, zarezane (obsrčaste) latice nose ozgor krpicu; vrat je uzvit **Žara.**

Plod duguljast, s krajacah sljubnice stisnut, rebra n e j e d n a k a: vrhovno rebro promaklo, z a u t o r e n o (t. j. na vrhu uzduž kao razciepljeno), pobočna rebra bridka, krajnja užja; brazde imaju po 1 pruju; obojci su mnogolapi. Č a š k a 5 z u b a; latice b o d k a s t e, o š t r l j a s t e, bez krpice . . . . . **Mrkulja.**

Plod duguljast, s krajacah sljubnice malko stisnut. Rebra b r i d k a. Brazde imaju mnogo prujah. Obojka neima il je 1—3lap, a obojčići mnogolapi. Č a š k a 5-z u b a; latice obsrčaste, kratkih nokatah i krpicah. P l o d o n o š a p r o s t; vrat uzvit . . . . . **Velestika.**

Plod duguljasto-jajast, rebra j e d n a k a, b r i d k a. U svakoj brazdi njekoliko prujah. Obojka neima il je 1—3lap, a obojčići mnogolapi. Č a š k a s e n e r a z b i r a; latice objajasto duguljaste, sjedeće, brka savita, kadšto zarezana; vrat je uzvit, a plodonoša prost . . . . **Jelen-korien.**

Plod duguljast, na vrhu protanjen (v e r s c h m ä l e r t). Rebra jednaka, tubasta. U brazdah i na sljubnici puno prujah. Plodonoša razdvojen. Obojka neima, ili ga ima samo za kratko; obojčići mnogolapi. Č a š k a 5 z u b a p a d a v a; latice objajaste zarezane . . **Turbit.**

Plod duguljasto-čunjast; rebra k o n č a s t a; brazde sa 1—3 pruje, sljubnica sa 4. Obojak 1—3lap; obojčići mnogolapi. Č a š k a 5 z u b a. Objajaste latice imaju krpicu. Vrat o s o v l j e n; plodonoša prost **Zdravinjak.**

Plod duguljast; rebra imaju b r i d k u h r b t i c u; brazde po 3—4, a sljubnica 6—8 prujah. Obojak o malo lapovah, ili ga neima; obojčići mnogolapi. Č a š k a s e n e r a z b i r a; latice su paokrugle, g o r i i d o l i oštrljaste, bez krpice, brk im nije savit; plodonoša prost; vrat napokon uzvit . . **Koprnik.**

d) **Plod. čvrst, bodljav ili čekinjav.**

* Plod slabo čekinjav, kljunat.

Plod duguljast, valjast, s krajacah sljubnice stisnut, b e z r e b a r a h, k r a t k a 5 r e b r e n a k l j u n a, čekinjah ozdol z a s u k a n i h; Obojka neima; obojčići mnogolapi. Čaška se nerazbira; latice su objajaste, osječene i imaju krpicu; vrat uzpravo . . **Krosuljica.**

Plod dugačak, s krajacah sljubnice stisnut, d u g a č k a k l j u n a; rebra tubasta; brazde bez prujah. Obojka neima il je 1lap; obojčići su 5—7lapi. Čaška se nerazbira; latice su objajaste, osječene; vrat uzpravo . . . . **Češljika.**

** Plod bodljav, a bez kljuna. Cvietci ponajviše mješoviti.

Plod duguljasto-jajast; s krajacah stisnut; rebra kratko-čekinjava i sasvime zastrta mnogimi bodljikami rebaracah i brazdah. Pod svakim rebarcem po 1 pruja, a na sljubnici 2 i 1 žlieb. Plodonoša račvast. Obojak 1—5lap, obojčići 5—8lapi. Čaška 5zuba; objajaste, zarezane latice imaju krpicu, spoljašnje su razciepljene i poput zrakah namještene; vrat uzpravo. Cvietci mješoviti . . . . **Ćahrica.**

Plod duguljast, s krajacah stisnut; rebra končasta, čekinjava ili bodljava; rebarca su viša od rebarah i nose jedan red čekinjastih bodljikah. Pod svakim rebarcem 1 pruja, a na sljubnici 2 i 1 žlieb. Plodonoša račvast. Obojka neima, il je o malo lapovah; obojčići 3—8lapi. Čaška 5zuba; latice objajaste. Cvietci mješoviti . . . . **Vratimuž.**

Plod jajast, s hrbta stisnut; rebra čekinjava; rebarca nose 2—3 reda čekinjah; pod svakim rebarcem po 1 pruja, a na ravnoj sljubnici 2. Obojci su mnogolapi. Čaška 5zuba; latice objajaste, zrakaste. Cvietci mješoviti . . **Stidak.**

Plod jajast, s hrbta stisnut; rebra čekinjava; na rebarcih 1 red čekinjah, ozdol medju sobom sraslih. Sljubnica je ravna. Obojci mnogolapi. Štit izza cvatnje ozgor skupljen i nalik na gniezdo. Srednji je cvietak kao rumena glavica . . . . **Mrkva.**

e) Plod mješinast (zato se može stisnuti), duguljast ili krugljast; plodci izdubljene sljubnice; bez okrilja, bez rebaracah i čekinjah.

* Plod duguljast; Cvietci mješoviti ili jednodomi.

Plod duguljast, čunjast, kljunasta koturca. Rebra bridka, šuplja, odciepljena od jezgre; rebaracah, prujah i obojka neima; obojčići su mnogolapi. Čaška se nerazbira; latice su objajaste, zarezane. Cvietci mješoviti . . . . **Kremač.**

Plod malo ne obao, sa zubacah čaške bodljikav. Rebra oplosnata, valovita, medju njimi po 1 pruja: rebaracah neima. Srednji cvietak srednjega štitca je pestički, sjedeći, ostali su prašnički, na stapci. Cviet je dakle jednodom . . . . **Bodljivac.**

** Plod dvojajast; cvietci više putah mješoviti.

Hrbtena rebra bridka, krajnja s krajcem kao stopljena. Brazde imaju mnogo prujah. Obojka neima. Čaška se nerazbira; latice su bodkaste. Cvietci mješoviti . . . . . . **Lesandra.**

Rebra okriljena, uzvisita, rovašena, šuplja, a pod njimi rebra jezgre. Brazde sakrivene, svaka sa 1—2 pruje, a sljubnica sa 4. Obojci mnogolapi, listoliki (nalik na lišće). Čaška 5zuba; latice jajasto-duguljaste . . . . **Medvjedka.**

*** Plod gotovo krugljast; svi cvietci dvojni.

Plod krugljast; plodci iznutra jamasti, sraslih krajacah, zato se slabo razklapaju. Rebra vijugasta, nejednaka, plosnata; rebarca promakla, hrbtičasta. Sljubnica ima 2 pruje. Obojka neima; obojčići su jednostrani. Čaška 5zuba, ostaje i na plodu. Latice objajaste, zarezane, zrakaste . **Paprica.**

Plod smežuran, sastavljen iz 2 srasle krugljice. Sljubnica je dva puta drobušena. Obojka neima ili je 1—3lap. Čaška se nerazbira; latice su objajaste, zarezane, zrakaste. Smrdljiva zelina **Smrdulja.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata ili njuške.)

a) **Čaška s plodnicom srasla, majušna, 5zuba; vjenčić 5ciep. Grmlje.**

Bobulja 1sjemena. Lišće nije perasto . . . . . . **Hudika.**

Bobulja 3—5sjemena. Lišće perasto . . . . **Bazga.**

b) **Čaška prosta, podplodna. Vjenčić pravilan 5latičan.**

* Grmlje.

Čaška razpetorena. Rožka 1sjemena . . . . . . **Ruj.**

Čaška razpetorena, manjasta; pavienac poput lončića; tobolci naduti srasli . . . . **Klokoč.**

Čaška 4—5ciepna; bobulja sa 2—4 koštice . . . **Pasjak.**

Čaš. 5ciepna. Bobulja 3pregradna, drvenasta, kao obručićem okriljena . . . . **Drača.**

Čaška razpetorena; prašnici nejednaki, ozdol srasli; njuške 3. Tobolac 3klopan, nepregradjen. Sjeme ovjenčano čuperkom . . . . **Metljika.**

Čaš. 5lapna; prašnici jednaki, prosti; vrata 3. Tobolac 3pregradan; sjeme čupavo . . . . **Mariška.**

** Zelje.

Čaška bodljava 5zuba; latice razciepljene, u ždrielu dvozubcem bradate. Plod: u prieko pucajući mješčić; sjemenke duguljaste . . . . **Drpavac.**

Čaš. razpetorena; latice zarezane ili zubate, bezbrade. Tobolac nepregradjen, 6zub, zubci se uzvijaju; sjeme štitasto . . . . **Plievelj.**

Čaš. razpetorena, oštrljasta, osječena ili zarezana. Tobolac nepregradjen, duboko 3klopan; sjemenke krugljaste . . . . **Mišjakinja.**

Čaš. razpetorena; latice razciepljene ili razdvojene. Tobolac nepregradjen, duboko 3—5klopan; sjemenke krugljaste . . . . **Zviezdica.**

Čaš. 5lapna; latice obsrčaste ili razciepljene, tubaste. Tobolac nepregradjen, dulji od čaške, sa 10 tupih zubacah . . . . **Rožac.**

Čaš. razpetorena ili 5lapa; latice ciele; tobolac puca na vršku sa 6 zubacah . . . . **Pržinka.**

Čaš. 5lapa, latice ciele; tobolac ima 3—5 pregradakah **Lan.**

Čaš. razpetorena; latice objajaste. Tobolac nepregradjen, 3klopan; sjemenke s jedne strane plosnate, s druge bokate, bridke . . . . **Noktiljar.**

Čaška 5lapna; latice objajasto duguljaste; vrat od maknut; tobolac 3srh, 3klopan, na dnu sa 3 pregradka . . . . **Kotolog.**

Čaš. 5lapna; latice jajaste; njuške sjedeće. Jednosjemeni orah, čaškom oklopljen . . . . **Krajanka.**

Čaš. razpetorena; latice obojajaste; tobolac srhovit; nepregradjen, 3—5 klopan, sjemenke duguljaste **Rosnik.**

o) Vjenčić nepravilan, razpetoren.

Čaš. 2—3lapa; tobolac nepregradjen, 3klopan. Sočna zelina . . . . **Mokrić.**

d) Vjenčića neima.

Ocvieće 3—5lapo. Zaklopnica . . . . **Trator.**

Ocv. 4—5ciepo ili raz4—5oreno; rožka lećasta ili 3srha **Dvornik.**

IV. razred. Četrpestićje.

(*Tetragynia.* Sa 4 vrata ili 4 njuške.)

Čaška razpetorena; vjenčić 5latičan, a u njem pavienac od 5 trepavičastih laticah; vrata neima nego 4 sjedeće njuške. Tobolac 4klopan . . . . . . **Preloj.**

Čaš. raz4—5orena; vjen. 4—5latičan, ili ga neima. Tobolac kožnat, 4klopan, nepregradjen . . . . **Debelkosa.**

Čaš. razpetorena; vjen. 5latičan; vrat posuvraćen. Tobolac 3—4klopan . . . . **Kotolog.**

V. razred. Petopestićje.

(*Pentagynia.* Sa 5 i više vratovah ili njušakah.)

a) Prašnici nikli izpod plodnice.

Čaš. sulapa, lievasta, papirasta, 5borna; vjen. razpetoren. Rožke čaškom obastrte. Cvietci u glavicah **Travulja.**

Čaš. sulapa, lievasta, papirasta, 5borna; vjen. razpetoren. Rožke čaškom obastrte. Cvietci u klasju s listicami . . . . **Vranjemil.**

Čaš. duguljasta, zeljna, nenabrana; vjen. lievast ili plitičast: niti ozdol širje. Jednosjemeni tobolac u čaški . . . . **Mliekosjeda.**

Čaš. 5lapna; vjen. 5latičan; tobolac sa 10 pregradakah, a u svakom po 1 sjemenka . . . . . **Lan.**

Čaš. 5lapna; vjen. 5latičan; nitih 10 ozdol sraslih, no samo 5 ih ima prašnicu. Tobolac od 5 plodacah sastavljen; sjemenke repate . . . . . **Čapljan.**

Čaš. 3—5lapna nepraviona, ostrugasta. Vjenčić nepravilan 5latičan; njuške sjedeće; tobolac 5klopan, sa 5 pregradakah, mnogosjemeni . **Netik.**

Čaš. razpetorena; vjen. 5latičan; tobolac nepregradjen, na vrhu 3—5klopan. Vrat zarezan, pače i izciepan **Rosika.**

Čaš. 5lapna praviona; laticah 5 zarezanih, naprama svakoj stoji po 1 prašnik. Tobolac nepregradjen, 10zub; sjemenke mnoge, duguljasto-bubrežaste . **Bisažka.**

Čaš. 5lapna; laticah 5 zarezanih; prašnici stoje naprama lapovom. Tobolac 10zub, nepregradjen; sjemenke bubrežaste, ili krugljaste, kao bradavičicami posute . . . . **Rožac.**

Čaš. razpetorena; laticah 5 c i e l i h; prašnici stoje naprama lapovom. Tobolac nepregradjen, 3—5klopan; sjemenke, nalik na kruščicu ili leću, zarubljene su kožicom . . . . **Sazulja.**

Čaš. razpetorena; laticah 5 c i e l i h; prašnici naprama lapovom. Tobolac nepregradjen, 5 klopan; sjemenke lećaste, bridkom kožom zarubljene . . . **Koljenika.**

Čaš. razpetorena; laticah 5 c i e l i h; prašnici naprama lapovom. Tobolac nepregradjen, duboko 5klopan; sjemenke bubrežaste . . . . **Lipavica.**

b) **Prašnici stoje na tulajici čaške.**

Čaš. razpetorena, puno kraća od vjenčića 5latična, zaoštrljenih laticah; uz 5 prašnikah ima kadšto još i 5 golih nitih. Plod: 5 mjehurah uzpravo stojećih. Sočno bilje . . . . **Tustika.**

Čaš. razpetorena, gotovo onolika kolik 5latičan vjenčić. Mjehurah 5, zviezdoliko namještenih. Ponajviše dugovječne sočnice . . . . **Žednjak.**

Čaš. raz2—3jena; vjen. 4—5latičan. Bobulja od 4—5 pregradakah, a u svakom po 1 sjemenka . . **Moškovica.**

VI. razred. Mnogopestićje.

(*Polygynia.* Sa mnogo njušakah.)

Čaška 5lapa, lapovah napola strielastih, našaranih, padavih. Vjenčić od 5 cievastih, jezičastih laticah. Premnoge rožke na čunjastu pestićnjaku. Biljke prugasto-lopatasta podanačkoga lišća; cvietci na batvu . . . . **Malorepka.**

Vodnica, bubrežasta rovašena ili dlanasto razsječena lišća; stapke imaju polukrugljasti pestićnjak . . **Žabinac.**

Barežnica, obrasla crvenom žliezdovitom dlakom; lišće je podanačko; bieli cvietci na batvu u klas skićeni **Rosika.**

VI. red. Šestoprašnjaci.

(*Hexandria.* U dvojnom cvietu po 6 prostih prašnikah jednake visine.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* S 1 pestićem.)

A. Cviet podpun.

Čaška kratka, naplodna, 6zuba, no zubci se jedva razbiraju; vjenčić razšestoren, prugasto-lopatastih, posuvraćenih krpah. Bobulja 1sjemena. Nametnica na grmlju i drveću . . . . **Omela.**

Čaš. 6lapa, našarana, podplodna. Vjen. 6latičan; njuška okrugla. Pećkovica duguljasta, sitna, 1—2 sjemena. Grm. Cviet u grozdićih, smrdi . . . . **Žutika.**

Čaš. zvonasta, 10—12ciepna, a na njoj stoji vjen. 6latičan (ili ga ni neima). Njuška je krugljasta; tobolac pregradjen, mnogosjemeni. Cučava biljka, rastuća u vlažnoj zemlji . . . . **Piličnjak.**

Čaš. razdvojena, a na njoj latice. Cučava, mesnata i sočna zelina. Mnogosjemena zaklopnica . . . . **Tušt.**

Čaš. 5—6ciepa; vjen. zvonast, 6ciep, modar. Tobolac nepregradjen, dvoklopan . . . . **Vladisavka.**

Krstašica (imajuća 4 latice unakrst namještene). Plod mohunica . . . . **Gr'onica.**

Vjenčić sulatičan, kolast, raz5—7oren. Zelina 1—2 cvietna . . . . **Trojićnica.**

Vjen. 6latičan, crven. Zelina mnogocvietna; cvietci u klasu . . . . **Vrbovnik.**

Vjen. 3latičan, podplodan; vrata 3—4. Sitna barežnica; cvietci niču iz pazušicah . . . . **Jelika.**

Vjen. i čaška duboko 6ciepni, kolasti. Prašnice su sastavljene i imaju opnen rep. Pitomica . . . . **Jabučica.**

B. Cviet nepodpun.

1) Ocvieće našarano; (viencoliko, ne zeleno) cviet u tulcu.

a) **Naplodno, razšestoreno ili 6lapo ocvieće.**

Ocvieće cjevasto-lievasto, razšestoreno, uzpravo; njuška malo ne glavata; svaki drugi prašnik kraći. Cviet uzprav. (Lukovača) . . . . **Lužanja.**

Ocvieće zvonasto, poniklo, razšestoreno: sve su krpe jednake, na vrhu deblje. (Lukovača) . . . . **Dremovac.**

Ocv. zvonasto, poniklo razšestoreno: nutrnje su 3 krpe kraće, zarezane. (Lukovača) . . . . **Podriemak.**

Ocv. pliticasto, razšestoreno, jednakih krpah: u nutri je zvonast, sulatičan pavienac, zaklapajući prašnike (Lukovača) Gl. sl. 360. . . . . **Sunovrat.**

Ocv. lievasto, razšestoreno, cjepacah vrlo uzanih; pavienac 6zub ili razciepljen; prašnici su iztaknuti. (Lukovača). . . . . **Žilj.**

Ocv. cjevasto, razšestoreno, krpah malne jednakih; prašnici iztaknuti. Lišće predugačko, mesnato, bodljavo **Sabur.**

Ocv. razšestoreno; vrat razciepljen. Stabliku obuhvata nazubljena koprica pod lišćem . . . . . . **Dvornik.**

b) **Ocvieće podplodno.**

Ocv. razšestoreno, razmaknuto; u svakom tulcu više cvietakah skupljenih u štit, nalik na glavicu. (Lukovače) . . . . **Luk.**

2) Ocvieće našarano (viencoliko, nezeleno); mjesto tulca imaju pojedini cvietci kadšto listiće.

a) **Ocvieće podplodno; 6zubo ili 6ciepno.**

Tulajica ocvieća malo ne krugljasta ili duguljasta, ozgor stegnuta; krajac 6 z u b, ponajviše modar, a bielo zarubljen. Gl. sl. 361 . . . . **Prela.**

Ocv. zvonasto ili lievasto, više manje 6ciepno; bielo. Bobulja sa 3 pregradka . . . . **Gjurgjica.**

Ocv. zvonasto, 6 c i e p n o, krpah ozgor razastrtih; niti su za tulajicu prikopčane . . . . . . **Zumbul.**

Ocv. zvonasto-uglasto, do sredine razciepljeno na šestoro ; opnene niti na dnu cjepacah . . . . . **Carević.**

Ocv. lievasto, duboko 6ciepno, žuto ; prašnici saviti . **Ljiljan.**

a) Ocvieće podplodno razšestoreno ili 6lapno.

*** V r a t j e d n o s t a v a n i l i s j e d e ć a n j u š k a.**

† Prašnice u sredini za niti prikopčane i nahero na njih ležeće.

Lapovi neimaju na dnu medovišta.

- Ocvieće poput zviezde razastrto, padavo ; niti šilaste ; vrat 3srh. (Cviet modar ili biel) . . . . **Morski luk.**
- Ocv. zvonasta dna, ozgor zviezdoliko razastrto, vehnuće. Niti 2—3râtne, ozdol širje, nutarnje više putah nalik na lapove. (Cviet biel ima listiće) . . **Buljavka.**
- Ocv. zviezdoliko razastrto,' vehnuće. Niti končaste. Tobolac sa 3 pregradka **Kosatik.**
- Ocv. odmaknuto, p a d a v o. Niti doli širje, poput obluka svedene, nejednake visine. (Cviet biel ili žut) . . . . **Čepljez.**
- Ocv. razšestoreno, trbušasto-zvonasto, ozgor zviezdoliko razastrto. Prašnici nisu jednako visoki; vrat je 3srh; cviet plavetan. Lukovača . . . . **Carevak.**
- Ocv. nepraviono razšestoreno, lievasto; plodila ozdol sagnuta, ozgor pridignuta. Lukovača . . . . . . **Ljiljan.**

Lapovi imaju žliebasto medovište. Ocv. je lievasto, zvonasto ; vrat 3srh. (Cviet crven ili biel) . . . . **Lier.**

†† Prašnice stoje svojim dnom uzpravo na vršku nitih.

Medovišta neima.

- Ocv. poput zviezde razastrto, v e h n u ć e ; niti šilaste ; vrat 3 srh. (Cviet žut) . . . . **Baljuška.**
- Ocv.˙ zvonasto, p a d a v o ; njuška 3krpa, sjedeća, listićah neima. (Cviet razne masti ; u samónika žut) . . . **Lala.**

Medovište kao kesica na dnu lapovah; ocv. zvonasto razšestoreno; vrat končast; stapke pregnute. (Cviet biel) . . . . Čepanj.

** Vrat na vrhu 3ciepan.

Ocvieće razšestoreno ili samo 6ciepno, zvonasto: 3 su nutrnje krpe uzvita brka; stapke su člankovite . Šparoga.

Ocv. 6lapno, zvonasto: 3 nutrnja lapa imaju na dnu po 2 žulja; vrat kijački. Lukovača . . . . . . Košutica.

Ocv. 6lapno, zvonasto: lapovi imaju povrh dna vrećasto duguljasto medovište. Vrat kijački. Lukovača crepovita . . . . Zvonik.

Ocv. 6lapno, zvonasto: kockasto našarani lapovi imaju na dnu okruglo medovište. Lukovača crepovita . Kockovača.

3) Ocvieće zeleno (čaškoliko), od 6 sitnih ljušticah sastavljeno.

Cvietci u klip sabijeni, ničući pobočke iz listolika tulca. Lišće mačasto . . . . Idjirot.

4) Ocvieće sastavljeno od 5 opnenih, stalnih, nenašaranih ljušticah (kao što su pljeve u travah). Njuške 3.

Tobolac sa 3 pregradka, mnogim sjemenjem i 3klopca, koji nose pretince. Lišće gološavo . . . . . . Sita.
Tobolac nije pregradjen, ima 3 sjemenke i 3 klopca, koji nenose pretinacah. Lišće obično dlakavo . . . Bjeka.

5) Neima čaške ni vjenčića.

Goli cvietci na klipu nakrajnjem. Lišće srčasto . Zmijinac.

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata.)

* Zelje podpuna cvieta.

Čaš. 6zuba; vjen. 6latičan; ružičaste latice uzana, bradata nokta, a zarezana krajca . . . . Golesak.

**) Zelje nepodpuna cvieta.

Ocvieće 4lapo, nutrnja 2 lapa su veća. Cviet u bliz-kih polu-prešljenih . . . . **Kiselić.**

Ocv. 6lapo. Cviet u polu-prešljenastu klasju . . . **Štavalj.**

Ocv. raz4—5oreno. Cviet u klasju . . . . **Dvornik.**

*** Drveće nepodpuna cvieta.

Ocv. razpetoreno. Pojedini cvietci na dugačkih stap-kah, niču iz pazušicah . . . . **Koprivić.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata ili njuške.)

a) Ocvieće lievasto, 6 c i e p n o , cvietoliko (t. j. nalik na vjenčić).

Tulajica ocvieća ozdol valjasta; krajac lievast, 6cie-pan. Tobolca 3, srasla, mnogosjemena. Cvietci ni-ču prije lišća iz zemlje . . . . **Mrazovac.**

b) Ocvieće cvietolike, 6lapno ili raz6—6oreno, nalik na vjenčić.

Ocvieće nalik na vjenčić, a pod njim 3lapan obojak, nalik na čašku. Vrat kratak; tobolca 3, na dnu srasla, mnogosjemena. Prašnice okruglaste . . **Tresetka.**

Ocv. stalno; prašnice 4srhe; vrat kratak; tobolca 3 na dnu srasla, 2klopna . . . . **Čemerika.**

Ocv. zvonasto; njuške glavate, 2krpe. Cviet 2dom. Penjalica . . . . **Bljušac.**

Ocv. razpetoreno; tvrdka 1sjemena. Cviet u klasu . **Dvornik.**

c) Ocvieće 6lapno, lapovi u 2 reda ponamještani,

Ocvieće stalno, 3 nutrnja lapa su uža. Prašnice su prugaste; njuške sjede pobočke; Tobolca 3, naduta, 1—2sjemena . . . . **Gruznica.**

Ocv. padavo. Vrata neima; njuške 3, peraste, uzvite. Tobolac od 3 plodca sastavljen, sa 3—6 pregrada-kah, koji od ozdol pucaju, a u svakom ima po jedna sjemenka. Lišće travoliko . . . . . **Trošipan.**

Ocv. stalno, 3 nutrnja lapa veća, sklonita. Golci na 3 srha pokriveni su stalnom nutrnjom čaškom . **Štavalj.**

d) **Čaška raztrojena; vjenčić 3latičan.**

Prašnice krugljaste, lebdeće; vrat raztrojen, kratak; njuške glavate. Tobolac krugljast, 3klopan, sa 3 pregradka . . . . **Jelika.**

IV. razred. Četrpeštićje.

(*Tetragynia.* Sa više od 5 vratovah ili njušakah.)

Čaška na 6—20 krpah razsječena, vjenčić sa 6—20 laticah **Netresak.**

Čaš. 3lapna, vjenčić 3latičan. Više rožakah nagomilanih. **Žabočun.**

Čaš. 6lapna, stalna.. Vjenčića neima. Tobolacah 6 zviezdoliko ponamještanih . . . . **Gruznica.**

Čaš. 6lapa, padava. Vjenčića neima. Tobolac valjast ima 6 pregradakah . . . . **Trošipan.**

VII. red. Sedmoprašnjaci.

(*Heptandria.* U dvojnom cvietu po 7 prostih prašnikah.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem.)

Čaška podplodna, razsedmorena kao što i kolasti vjenčić. Bobulja suha nepregradjena. Zelina . . . . **Trojičnica.**

Čaš. sulatična, 4—5zuba, trbušasta, vjen. 4—5 latičan, nepravilan. Tobolac sa 2—3 pregradka, bodljav (ježina) . . . . **Madjal.**

Neima čaške ni vjenčića; cvietci su u klip sabijeni, a ovaj je u plosnatu tulcu. Bobulja mnogosjemena. Zelina puzava podanka . . . . **Zmijinac.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata.)

Zelina. Na dnu lišća ima zubata koprica, obuhvatajuća stabliku . . . . **Dvornik.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata.)

Čaš. 5ciepna; vjenčić od 5 cielih ili razciepljenih laticah. Tobolac ima na dnu 3, kadšto 2—5 pregradakah, a gori nije pregradjen i puca na 3—4—5zubih . . . . **Liepica.**

Čaš. 5lapa; laticah 5 cielih; tobolac 6zub, nepregradjen . . . . **Pržinka.**

Čaš. razpetorena; vjenčić od 5 cielih laticah; tobolac nepregradjen, 3klopan; klopci stoje izmjenito sa lapovi . . . . **Sazulja.**

IV. razred. Petopestićje.

(*Pentagynia.* Sa 5 vratovah.)

Čaš. razpetorena, pače i 6lapa, latice ciele. Tobolac nepregradjen, 5klopan: klopci stoje naprama lapovom . . . . **Koljenika.**

VIII. red. Osmoprašnjaci.

(*Octandria.* U dvojnom cvietu po 8 prostih prašnikah.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem.)

a) Cvietci neimaju čaške ni vjenčića.

Cvietci na klipu, a ovaj u tulcu . . . . **Zmijinac.**

b) **Cviet nepodpun, ocvieće unutri cvietoliko, naplodno.**

Ocvieće 4ciepno ili baš raz4oreno, pravilno, lievasto vrat kratak, na vrhu plodnice; Pećkovica okruglasta, nepregradjena, 1sjemena. Grm. . . . **Maslinica.**

Ocv. 4ciepno, lievasto, vrat pobočke, podugačak. Plod kljunat, nepregradjen, 1sjemeni oraščić. Zelina **Vrabina.**

Ocv. 4—5ciepno; prašnice lebdeće; oraščić lečast ili 3srh, ocviećem pokriven; vrat 2—3ciep. Zelina imajuća na dnu lišća koprice. (Gl. sliku 91.) . . **Dvornik.**

c) **Cviet podpun.**

* Vjenčić sulatičan.

† **Čaška 2lapa.**

Čaška 2lapna; vjen. zvonast, 4ciepan. Cviet 1dom. Ljuskava nametnica . . . . **Šipakčić.**

†† **Čaška** 3—5ciepna, naplodna ko i vjenčić.

Čaška 4ciepna; vjenčić razčetvoren, razastrt, krpah prugastih uzmotanih; prašnice ozgor produžene u 2 cievke, rupicom na brku pucajuće. Bobulja sa 4 pregradka, u svakom poviše sjemenakah . **Mahovnica.**

Čaš. ciela ili 4—5ciepna; vjen. krugljast ili zvonast, 4—5zuba ili 4—5ciepna krajca. Prašnice ozgor produžene u 2cievke kao ostruge. Bobulja 4—5pregradna, pregradci višesjemeni . . . . . . **Borovnica.**

††† **Čaška** 4lapna podplodna, kao što i 4ciepni ili razčetvoreni vjenčić.

Čaška manjasta. Prašnice ozgor kao ušicami pucajuće, doli bez privjesakah. Tobolac 4klopan, sa 4 pregradka: pretinci ostaju na plodonoši . **Vries.**

Čaška pljevna. Prašnice pukotinom pucaju ozgor, a doli imaju kao kresticu. Tobolac ko u vriesa; no pretinci se odljupljuju od plodonoše. . . . . **Vreštika.**

†††† **Čaška** raz6—8orena, vjenčić 6—8ciepna-krajca, trbušaste tulajice; oba podplodna.

Tobolac nepregradjen, 2klopan, mnogosjemeni; njuške 2 **Prostriel.**

** Vjenčić 4—5latičan.

† **Čaška naplodna.**

Čaška razčetvorena; vjen. 4latičan. Tobolac mohunast, 4klopan. Sjeme čupavo . . . . **Vrbovka.**

Čaška razčetvorena, ozdol cjevasta, ozgor posuvraćenih lapovah; vjen. 4latičan. Tobolac kijački, 4klopan; sjeme golo . . . . **Pupaljka.**

** Čaška podplodna.

Čaška razpetorena, ostrugasta; vjen. 5latičan, nepravilan. Plodca 3. Zelina-penjalica . . . . . . **Dragoljub.**

Čaš. raz4—5orena; vjenčić 4—5latičan, pravilan. Tobolac napola 4—5klopan. Mirisan grmić . . . . **Rutvica.**

Čaš. 4—5lapa; vjen. 4—5latičan, latice imaju na dnu medovitu grbicu; prašnice niesu pregradjene; tobolac 4—5ciepan. Ljuskave, kao vosak žute nametnice na korienju drveća . . . . **Vrtljanica.**

Čaš. 4—5—9ciepa, ili raz4—5—9orena; vjenčić od od 4—5—9 laticah. Plod perutka (Drveće mješovita cvieta) . . . . **Javor.**

Čaš. zvonasta; vjen. 3—5latičan, nepravilan. Drvo prstata lišća; plod ježina . . . . **Madjal.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata ili njuške.)

a) Cviet podpun.

Čaš. razčetvorena; vjenčić 4latičan, žut. Tobolac nepregradjen, 4klopan, do dna pucajući. Sjemenke imaju na pupku resice . . . . **Pupkoresa.**

Čaš. 5ciepa, a pod njom obojak; vjen. 5latičan, biel . **Turika.**

b) Cviet nepodpun.

Ocvieće 4ciepno. Tobolac nepregradjen, sa dva kljuna. Zelina . . . . **Žutina.**

Ocv. raz4—5oreno. Na dnu lišća koprice. Zelina . . **Dvornik.**

Ocv. 4—8ciepno; plod perutka. Drvo . . . . . . **Briest.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata ili njuške.)

Latice u vjenčića razciepljene . . . . **Liepica.**

Latice duguljasto-tubaste . . . . **Pupkoresa.**

Vjenčića neima; ocvieće je našarano, razpetoreno, podplodno . . . . **Dvornik.**

IV. razred. Četrpestićje.

(*Tetragynia.* Sa 4 vrata ili njuške.)

Čaška 4lapa; vjenčić 4latičan, ili ga neima. Prašnice su prikopčane za sredinu nitih. Bobulja nad čaškom, sa 4 pregradka, stablika ima 4 lista u nakrst . . . . **Krstac.**

Čaš. 2—3ciepna, napola podplodna; vjen. 4—5latičan, naplodan. Bobulja, s čaškom srasla, 4—5klopna, sa 4—5 sjemenakah. Lišće, više putah raztrojeno, niče iz podanka . . . . **Moškovica.**

Čaš. razčetvorena; vjen. 4latičan. Tobolac na čaški, 4-pregradan, 4klopan, mnogosjemen. Lišće napramno ili prešljenasto, jednostavno . . . . . . **Jelika.**

Čaš. 4ciepna, a pod njom listići; vjen. 4latičan. Rožke 4, okorele, srasle. Lišće napramno, češljasto-izsjeckano . . . . **Krocanj.**

V. razred. Mnogopestićje.

(*Polygynia.* Sa 5—10 njušakah.)

Ocvieće crvenkasto, raztrojeno. Bobulja . . . . . **Vinoboj.**

IX. red. Devetoprašnjaci.

(*Enneandria.* U dvojnom cvietu po 9 prostih prašnikah.)

I. razred. Jednopestićje.

Monogynia. Sa 1 pestićem.

Ocvieće cvietoliko, raz4—6oreno. Prašnikah 6—9—12 u 3 reda: nutrnji imaju mjesto prašnice žliezdu. Pećkovica. 1sjemena. (Cviet kadšto dvodom) . . **Lovor.**

II. razred Šestopestićje.

(*Hexagynia.* Sa 6 pestićah.)

Obojak 3lisnat; čaška 3lapa; vjenčić 3latičan. Tobolacah 6, iznutra pucajućih, mnogosjemenih . . . **Kosan.**

X. red. Desetoprašnjaci.

(*Decandria.* U dvojnom cvietu po 10 prostih prašnikah.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem, a njušakah ima i 5.)

a) Vjenčić sulatičan.

* Čaška naplodna.

Čaška 4—5zuba ili ciela. Vjenčić nalik na lončić, ili zvonce, 4—5ciep, cjepacah posuvraćenih. Prašnice ozgor cievaste, na 2 okrugle rupice pucajuće, ozdol gole ili 2roge. Bobulja krugljasta, nosi na vrhu mušicu od čaške i ima 4—5 pregradakah. Gl. sliku 362.) . . . . **Borovnica.**

* Čaška podplodna, razpetorena.

Vjenčić padav, nalik na lončić, 5ciepan, cjepacah posuvraćenih. Prašnice otraga 2roge, s prieda na rupice pucajuće. Bobulja sa 5 pregradakah (Gl. sl. 363.) **Planika.**

Vjen. zvonast ili na žaru nalik, 5ciepan, cjepacah. uzvitih. Prašnice ozgor ušate ili rogate. Tobolac 5klopan, sa 5 pregradakah; klopci pucaju samo na trbuhu . . . . **Blatnik.**

Vjen. kolast, razpetoren; prašnici razastrti; prašnice kosom rupicom pucajuće; njuška glavata. Tobolac ima 5 pregradakah i 5 klopacah, koji od vrha do dna pucaju i napokon se opet razdvajaju . . . . **Maškara.**

Vjen. lievast, nepraviono razpetorena krajca; prašnici sagnuti, prašnice pucaju ozgor na 2 kose rupice. Tobolac sa 5 pregradakah i 5 klopacah uzduž pucajućih . . . . **Pjenišnik.**

Pazka. U petom redcu od zdola stoji „Maškara“ — čitaj „Kaškara“.

b) **Vjenčić pravilan, 5latičan, čaška podplodna.**

* Prašnice pucaju na vrhu na 2 rupice.

Čaška 5ciepna ili razpetorena, stalna; vjenčić zvonast ili krugljast; prašnice ozgor kao ušicami pucaju. Tobolac ima 5 pregradakah, 5 klopakah; nu klopci pucaju samo na srhu i njihovi su krajci končići skopčani . . . . **Kruščica.**

** Prašnice štitaste, u prieko pucajuće.

Čaška podplodna, raz4—5orena, manjasta; vjen. 4—5latičan, laticah upravnih, duguljastih, a na vrećastu dnu svake ima medovište. Tobolac 4—5pregradan, 4—5klopan. Žuta bezlista zelina . . . . . . **Vrtljanica.**

*** Prašnice uzduž pucajuće.

Čaška 5lapa, padava; vjenčić 5latičan, razmaknut; njuška sjedeća; tobolacah 5, gukavih, bodljavih **Gložčić.**

Čaš. raz4—5orena; vjen. 4—5latičan, plitičast, noktatih laticah; oko plodnice ima 4—5 medovitih žliezdah; prašnici nejednake visine; njuška ima 4 brazde. Tobolac sa 4—5 pregradakah, puca iznutra na 4—5klopacah. Lišće sastavljeno . . . **Rutvica.**

Čaš. 5ciepna; vjen. 5latičan, latice bez nokta; prašnici jednaki; vrat ozdol cjelcit. Tob. sa 5 pregradakah, 5ciepan. Lišće jednostavno ili trojno . . . **Rutvača.**

Čaš. 5lapa; vjen. 5latičan, porazmaknut; u pupoljku zasukan. Tobolac na 5 srhovah i sa 5 pregradakah, puca spolja na 10 klopacah . . . . **Ceeelj.**

Čaš. nepraviona, 5lapa; vjen. pravilan, 5latičan njušakah 5; tobolacah 5, pritvrdjenih za otegnuti pestićnjak, iznutra pucajućih, a na svakom vrat poput repa, no rep ovaj nije iznutra bradat . . **Ždralinjak.**

Čaš. gotovo praviona, 5lapa; vjen. 5latičan, nitih 10; nu samo nutrnjih 5 nosi prašnice. Tobolacah 5 za plodonošu pritvrdjenih, iznutra pucajućih, vratom orepljenih, rep iznutra bradat. . . . . . **Čapljan.**

Pod čaškom ima obojak na nju nalik; čaš. je raz3—5orena; vjen. 5latičan, s prašnici u kolutić srasao **Šljezovnice.**

Čaš. razpetorena; vjen. 5latičan; tobolac 3srh, nalik na šiljnik (piramidu), nepregradjen, 3klopan, mnogosjemen, sjemenke nose čuperak . . . . . **Metljika.**

c) Vjenčić nepravilan, 5latičan.

Čaška 5lapna padava; vjen. 5latičan, razmaknut; prašnici saviti, uljevitimi žliezdami posuti. Tobolacah 5, sraslih, 2klopnih, iznutra pucajućih . . **Jasenak.**

Čaš. sulapa, kratko-zvonasta, 5zuba; vjen. 5latičan, leptirast; prašnici u ladjici od 2 latice sakriveni. Komuška spljoštena, ima njekoliko sjemenkih. Drvo jednostavna lišća . . . . **Judić.**

Čaš. 2usnata; vjen. leptirast; ladjica od 2 latice, dulja od jedra. Komuška vijugasta. Grm trojnoga lišća **Kopitak.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata ili njuške.)

a) Prašnici za krajac čaške pritvrdjeni.

* Cviet podpun.

Čaška 5ciepna, čigrasta, njena tulajica obrasla sa 5 rožastih listićah; vjenčić 5latičan stoji na čaški. Rožke 2 uklopljene u otvrdjeloj časki . . . . . **Sažinica.**

Čaš. razpetorena, mesnata, stalna; vjen. 5latičan, razmaknut. Tobolac 2kljun, pregradjen, mnogosjemeni, pucajući medju kljunovi . . . . **Lomika.**

** Cviet nepodpun.

Ocvieće razdesetoreno, nejednakih cjepacah, iznutra žućkasto. Tobolac 2rog, 2pregradan. (Lišće 5—7krpo) . . . . **Kamenika.**

Ocv. 4—5ciepno, plosnato, žućkasto-zeleno. Tobolac 2kljun, nepregradjen, mnogosjemen. (Lišće cielo) **Žutina.**

Ocvieće zvonasto, 5ciepno, stalno. Rožka 1 otvrdjelim ocviećem zastrta; lišće napramno, ozdol sraslo; stablika izpredvojena . . . . **Treskavica.**

Ocv. razpetoreno: 5 nitih ima prašnice, a 5 ih neima; cviet u klubku; lišće na peteljci . . . . . . **Kilavica.**

b) Prašnici stoje na dnu čaške.

Čaška zvonasta, srhovita, razpetorena, stalna; listićah pod njom neima; vjen. 5latičan: latice jajastolopataste nit imaju nokta, nit brade.

Tobolac krugljast, nepregradjen, do preko polovine 4—6klopan. Sjeme bubrežasto-okruglasto. . . . . **Sadarka.**

Čaš. raz4—5orena, stalna; laticah 4—5, ciela krajca ili osječena, bez nokta i brade. Tobolac nepregradjen, do dna 4—6klopan. Sjeme ima na pupku resicu . . . . **Pupkoresa.**

Čaš. valjasta ili jajasta, 5zuba, bez listićah; latice, njih 5, imaju kratak nokat; a bradate nisu. Tobolac je duguljast, valjast ili jajast, nepregradjen, 4zub. Sjemenke lećaste ili bubrežaste . . . . **Miljnik.**

Čaš. duguljasto-jajasta, 5zuba; vjen. 5latičan, laticah dugonoktih, bradatih. Tobolac na dnu slabo pregradjen, ozgor 4zub; sjeme bubrežasto . . . . **Sapunika.**

Čaš. jajasto-šiljnička (piramidalna), 5srha, 5zuba, napokon 5krila; vjen. 5latičan, bradat. Tobolac jajast, na dnu ne podpuno 3—6pregradan, na 4—6 zubih pucajući; sjemenke krugljaste **Piperat.**

Čaš. 5zuba, cievasta, na dnu okružena sa 2—8 listićah poput ljušticah; vjen. 5latičan, laticah noktatih, krajca nazubljena ili resasta. Tobolac valjast, nepregradjen, na vrhu na 4 zuba pucajući; sjemenke štitaste. (Gl. sl. 364.) . . . . **Klinčić.**

III. razred. Tropestijče.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata ili njuške.)

a) Čaška 5zuba ili 5ciepna cjevasta ili zvonasta. Zelje.

Čaška zvonasta, naduta, 5ciepa, bez listićah; laticah 5, razciepljenih, u ždriela bradatih. Nepregradjena bobulja nalik na tobolac; sjemenke bubrežaste . . . . **Gušavica.**

Čaš. 5zuba ili 5ciepa, laticah 5, dugonoktih, razciepljenih, zarezanih ili cielih, u ždriela bradatih ili golih. Tobolac, više putah na stapki, jajast pa i valjast, ozgor nepregradjen, na dnu 3—, riedko kada 2—5 pregradan, puca na vrhu na dvojinom toliko zubih, koliko ima pregradakah . . . . **Liepica.**

Čaš. 5zuba, zubih napokon oštrljatih; laticah 5, razciepljenih, u ždriela bradatih. Plod. jed-

nosjemeni mješčić; sjemenke duguljaste, kljunate . . . . **Drpavac.**

** Čaška razpetorena ili upravo 5lapa. Tobolac nepregradjen. — Zelje, kadšto grmlje.

Čaš. 5lapa; laticah 5, razciepljenih ili razdvojenih. Tobolac jajast, nepregradjen, pucajući na vrhu na 6 zubih, više putah i do preko polovine tobolca. Sjeme gola pupka . . . . **Zvjezduša.**

Čaš. razpetorena; laticah 5, ciela krajca ili osječena. Tobolac pucajući do dna na 6 klopacah. Sjemenke imaju na pupku resicu . . . . **Pupkoresa.**

Čaš. 5lapa; laticah 5 cielih. Tobolac pucajući na vrhu na 6 zubih. Sjemenke neimaju na pupku resice . . . . **Pržinka.**

Čaš. mesnata, razpetorena; laticah 5 ciela krajca. Tobolac krugljast, napola 3—5klopan. Sjemenke nalik na krušku, bez resice na pupku . . . **Tušača.**

Čaš. raz5—4orena; laticah 5—4, ponajviše cielih, samo kadšto zarezanih ili upravo nikakvih. Prašnikah 10, nu kadšto samo 5, i onda jošte 5 golih nitih, Tobolac napola ili posve 3klopan, klopci stoje izmjenito sa vratovi. Sjeme krugljasto, bubrežasto ili lećasto, bez resice na pupku **Mišjakinja.**

Čaš. razpetorena; laticah 5 kratkonoktih, cielih. Tobolac 3klopan, klopci stoje izmjenito sa krpami čaške. Sjeme kao kruščica, ili pako duguljasto-lećaste i onda je kožicom porubljeno. . . . . **Sazulja.**

Grm sraslih ozdol nitih. Čaš. razpetorena; vjen. 5latičan; vrat raztrojen; tobolac 3klopan . . . . . **Metlika.**

Zelina izciepana lišća . . . . **Katanac.**

Zelina imajuća na dnu lišća zubate koprice . . . **Dvornik.**

c) 3—4ciepni obojak nalik na čašku. Tobolac od 3 puceta.

Neima prave čaške ni vjenčića, nego 4—5ciepi obojak, a njem, izmjenito sa ciepci, 4—5 žutih, štitastih ili mladinastih žliezdicah, nalik na vjenčić. Pestić stoji povrh cvjetišta na posebnoj člankovitoj stapci; njuške su razciepljene; plod 3-klopan, sa 3 pregradka. (Gl. sliku 365.) . . . **Mlječer.**

IV. razred. Četrpestićje.

(*Tetragynia.* Sa 4 vrata.)

Čaška razpetorena; laticah 5, tobolac napola 4klopan . **Mišjakinja.**

Čaš. 4ciepa; latice 4, ili nijedna. Plod nepuca, ima 4 pregradka i 4 sjemenke . . . . **Krocanj.**

Latice bez nokta, lišće prugasto, napramno, u dnu sraslo; cvietci pojedince . . . . **Debelkosa.**

Latice bez nokta; lišće trojno, raztrojenih listakah, cviet u glavici . . . . **Moškovica.**

Latice dugonokte. Tobolac nepregradjen, ili samo na dnu 5pregradan, pucajući ozgor na 5 zubih; zubi u čaške kraći od laticah . . . . **Drema.**

Latice dugonokte. Tobolac nepregradjen, 5zub; zubi u čaške dulji od laticah . . . . **Kukolj.**

Latice dugonokte, ciele ili razciepljene. Tobolac na vrhu 6—10zub . . . . **Liepica.**

Tobolac na vrhu otvoren; lišće izciepano . . . . **Katanac.**

V. razred. Petopestićje.

(*Pentagynia.* Sa 5 vratovah ili njušakah.)

a) Čaška 5zuba ili 5ciepa.

Čaška 5zuba; cjevasta, bez listićah. Laticah 5, noktatih, u ždriela više putah 2grbih ili 2zubih, ciela ili razciepljena krajca. Tobolac nepregradjen, kadšto samo na dnu 5pregradan, ozgor 5zub . . **Drema.**

Čaš. 5zuba, cjevasta, bez lističah, kad plod dozrieva, naduta. Vjen. 5latičan, plitičast, bradata ždriela. Tobolac nepregradjen, pucajući ozgor na 6—10 podvitih zubih. (Cviet dvodom) . . . . **Usač.**

Čaš. 5ciepna, bez listićah; laticah 5, u ždriela sa 2 kruta, oštrljata, hrskava zubca bradatih. Tobolac na dnu sa 5 pregradakah, na vrhu 5zub. **Repulja.**

Čaš. bez listićah, 5ciepna, cjepacah vrlo dugačkih. Laticah 5, cielih, bezbradih. Tobolac nepregradjen 5zub . . . . **Kukolj.**

b) Čaška razpetorena ili upravo 5lapa.

* Plodnica 1, nepregradjena.

Čaš. 5lapna, razmaknuta; laticah 5, razciepljenih. Tobolac 10zub. Vratovi stoje naprama lapovom čaške . . . . **Rožac.**

Čaš. duboko razpetorena; laticah 5, razciepljenih ili razdvojenih. Tobolac 5srh, napola 5klopan; klopci stoje naprama lapovom napola razciepljeni; vratovi izmjenice sa lapovi. Sjeme gotovo krugljasto . . . . **Mokrica.**

Čaš. razpetorena ili 5lapa; laticah 5, jajastih, ciela krajca. Tobolac 5ciepan, čunjast, 5klopan; klopci naprama lapovom, a vratovi izmjenice s ovimi. Sjemenke lećaste, bridka hrdjasta krajca. Lišće končasto, a pod njim pališće . . . . **Koljenika.**

Čaš. razpetorena ili 5lapa; laticah 5, ciela krajca. Tobolac duboko 5klopan, klopci stoje izmjenice s lapovi. Sjeme srhovito, bubrežasto. Lišće končasto, bez pališća . . . . **Lipavica.**

** Plodnica 1, no sa 5 pregradakah.

Čaška 5lapa; laticah 5, ozdol sraslih; prašnici nejednake visine, spoljašnjih 5, ozdol sraslih. Tobolac 5srh, 5pregradan, 10klopan. Lišće trojno liske ciele (kao u djeteline), cvietci stoje pojedince . **Cecelj.**

Grm penjalac, vazda zelena lišća . . . . **Bršljan.**

Zelina premirisna, 5—4latična, nepraviona vjenčića. Sva je stablika crvenimi žliezdami posuta . . **Jasenak.**

*** Plodnicah 5, svaka o jednom pregradku.

Čaš. razpetorena; laticah 5, razmaknutih; prašnici nejednake visine; plod: 5 zviezdoliko razmaknutih mjehurah. Lišće mesnato . . . . **Žednjak.**

Čaš. razpetorena; vjen. zvonast, 5ciepan. Gomoljnica sočna . . . . **Pupčić.**

c) Čaška raz2—3jena.

Vjen. 5latičan, kolast. Bobulja sa 4—5 pregradakah. Lišće trojno, liske raztrojene; cvietci u glavicu skupljeni . . . . **Moškovica.**

VI. razred. Peto-desetopestićje.

(*Penta-Decagynia.* Sa 5—10 vratovah.)

Čaš. 5zuba; vjen. 10—5latičan. Bobulja kožnata, sa 5—2 pregradka. Grm penjalac, vazda zelena lišća **Bršljan.**

Čaš. raz5—10orena, podplodna; laticah 5—10. Plod 5 mjehurah. Lišće mesnato . . . . **Žednjak.**

Ocvieće 5lapo, crvenkasto, naplodno. Bobulja ima 10 pregradakah s po 1 sjemenkom . . . . . . **Vinoboj.**

XI. red. Dvanaestoprašnjaci.

(*Dodecandria.* U dvojnom cvietu po 11—19 prostih prašnikah.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem.)

Čaška razdvojena; vjenčić 5latičan; prašnici ozdol srasli; njušakah 5. Tobolac nepregradjen, ima zaklopac. Sočnica . . . . **Tušt.**

Čaš. valjasta, prugava, 8—12zuba; vjen. od 6 laticah na čaški; njuška glavata; tobolac pregradjen, mnogosjemeni . . . . **Vrbovnik.**

Ocvieće 3—4ciepno, kožnato, iznutra crveno; niti čunjasto sklonjene, a prašnice razmaknute. Njuška ima 6 zrakah. Tobolac kožnat, sa 6 pregradakah, nepuca . . . . **Kopitnjak.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata.)

Čaš. 5zuba, kukičastimi čekinjami obrasla. Laticah 5; prašnikah 6—12—15, na čaški stojećih. Rožke 2, čaškom zastrte . . . . **Turica.**

Čaš. razpetorena, njena tulajica na dnu 10lapim obojkom obavita, a gori sa 5 krutih listićah

okružena. Laticah 5; prašnikah 5—10; ostalo kao u prijašnje . . . . **Sažinica.**

Cviet podpun; čaška raz4—6orena, stalna; laticah 4—6, izciepanih; lišće izciepano, tobolac ozgor otvoren . . . . **Katanac.**

Neima čaške ni vjenčića, nego samo obojak trbušast, podplodan, 4—5krp, a na njem mjesto laticah 4—5 žućkastih, štitastih ili mladinastih žliezdicah; prašnikah 10—12; pestić na sglobnoj stapčici nasadjen i naklonjen; njuška razciepljena. Tobolac od 3 ljuske. Gl. sliku 365. . . . . . . **Mljećer.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata ili njuške.)

Katanac }
Mliećer } gl. prijašnji razred.

IV. razred. Četrpestićje.

(*Tetragynia.* Sa 4 pestića.)

Čaš. 4ciepna, listići obastrta; latice 4 na čaški stojeće; prašnikah 16; vrata 4—8. Rožke 4—8 . . . **Stežnik.**

V. razred. Dvanaestopestićje.

(*Dodecagynia.* Sa 6—12 pestićah.)

Čaš. raz6—12orena; laticah 6—12; vratovah koliko i laticah, a prašnikah jedanput više. Podanačko lišće skićeno u krugljastu ružicu. Sočnica . . **Netresak.**

Čaš. raz5—6orena; laticah 6—10; vratovah 5—6—10; lišće po stablici razasuto. Sočnica . . . . . . **Žednjak.**

XII. red. Dvadesetoprašnjaci.

(*Icosandria.* U dvojnom cvietu 20 ili više prostih prašnikah, na čaški stojećih.)

(Gledaj sliku 366.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* Sa 1 pestićem.)

*** Čaška naplodna.**

Čaš. razpetorena, višeredna; smedja; vjen. 5latičan; vrat 1, dugačak, a na njem 3 i više njušakah. Stablika člankovita, člankah spljoštenih, mesnatih **Nopal.**

Čaš. 4—5ciepa, stalna; vjen. 4—5latičan; vrat 3—4ciepan, tobolac 4—5 pregradan, mnogosjemen . **Pustorilj.**

Čaš. 4—5ciepna; vjen. 4—5latičan; vrat jednostavan; bobulja 2—3pregradna . . . . **Mrča.**

Čaš. 5ciepna; vjen. 5latičan; vrat jednostavan, njuška glavata, plod nalik na jabuku . . . . **Šipak.**

**** Čaška podplodna.**

† Drveće i grmlje.

Čaš. 5ciepna, vjen. 5latičan; njuška glavata. Plod duguljasta pećkovica, brazdato-jamičave pećke, suhe pustene komine (Lišće zliezdavo pilasto) . . **Badem.**

Čaš. 5ciepna; vjen. 2latičan. Plod sočna pećkovica; pećka brazdato-jamičava. (Lišće oštro-zubato) . **Breskva.**

Čaš. 5ciepna; vjen. 5latičan; njuška žarezana; pećkovica sočna, pećka gladka ili nepraviono brazdata, promakla krajca . . . . **Šljiva.**

Čaš. i vjen. kao u prijašnje. Plod sitna pećkovica sa 1—5 pećakah. Lišće krpasto . . . . **Glog.**

Čaš. 5zuba, vjen. 5latičan. Bobulja. Lišće perasto . **Jarebina.**

†† Zeline-vodnice.

Vjenčić mnogolatičan, latice u više redovah, njuška mnogozraka . . . . **Łokvanj.**

Vjen. mnogolatičan, latice u 2 reda . . . . . **Lekuta.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 pestića.)

* Cviet nepodpun. Zelje.

Ocvieće razčetvoreno; vrata 2—3; rožke 1—2, oklopljene otvrdjelom čaškom. Lišće perasto . . . **Oskorušica.**

** Cviet podpun. Drveće i grmlje.

Čaška 5ciepa, stalna, naplodna; vjen. 5latičan; vrata 1—2, (kadšto 3—5). Sitne pećkovice (gloginje) ovjenčane usahlom čaškom, sa 1—5 pećkih. Lišće krpasto. Grm . . . . **Glog.**

Čaš. 5ciepna; latice plosnate, kratko-noktate, po gotovu 3zube; vratovi u dna srasli, gołišavi. Jabučice (brekinje) gotovo bez soka. Drvo oštrljasto-krpasta lišća . . . . **Brek.**

Grm jednostavna, pilasta lišća, ružičastih uzpravih laticah; cvjetâ vršnikom . . . . **Mušmuljica.**

Grm jednostavna, pilasta lišća; pojedini cvietci na kraju ogranakah, obaviti lišćem . . . . **Mušmulja.**

Drvo lihoperasta ili češljasta, pilasta lišća i biela cvieta **Jarebina.**

Grmić 5ciepne podplodne čaške, 5latična vjenčića; vrata 2 i njih više; plod: 5—4 mohunasta, 2klopna, mnogosjemena tobolca . . . . **Suručica.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 pestića.)

Čaška 5ciepa, stalna; vjenčić 5latičan; vrata 2—5. Jabučice sa 2—5 pregradakah, Grm ili drvo; cvjetâ nakraj granah paštitcem ili vršnikom . . **Oskorušnjaci.**

Mušmuljica
Glogj
Irga
Suručica
Oskorušica
} gledaj V. razred.

IV. razred. Četrpestićje.

(*Tetragynia.* Sa 4 pestića.)

Oskorušnjaci. Gledaj III. razred.

Glog
Pigva
Irga
} gledaj V. razred.

V. razred. Petopestićje.

(*Pentagynia.* Sa 5 pestićah.)

a) Cviet nepodpun.

Ocvieće razčetvoreno; rožke ocviećem obastrte. Lišće liho perasto . . . . **Oskorušica.**

b) Cviet podpun.

*** Čaška naplodna, stalna. Drveće i grmlje.**

Čaška 5ciepna, stalna; vjenčić 5latičan. Plod: sitna pećkovica, ovjenčana čaškom uzvita krajca; pećkih 1—5 u srcu pećkovice. Lišće krpasto; cvietci skićeni u vršnike na kraju ogranakah . . **Glog.**

Čaš. 5ciepna, stalna; vjen. 5latičan; vratovah 5. Plod: vunasta jabuka, ozgor zatvorena, ovjenčana čaškom uzvita ločkava krajca, 5 pregradakah, pretince ima hrskave, a u njih 4—15 sjemenakah. Lišće cielo; cvietci pojedince . . . . **Tunja.**

Čaš. 5ciepna, u dna kao lončić; vjenčić 5latičan, latice okrugle; vratovah 5, samo kadšto 2—3. Jabuka ovjenčana čaškom uzvita zelena krajca, 2—5pregradna, pretinci hrskavi ili opnenokožnati, 1—2sjemeni. Lišće jedno-stavno, cielo . . . . **Kruška.**

Kao prijašnja; nu pretinci od tanke kožice jedva se opažaju; krajac čaške je na plodu savit. Lišće nije cielo, ili ako jeste, a ono je ozdol pušteno . . . . **Oskorušnjaci.**

Čaš. 5zuba, na dnu poput lončića; vjen. 5latičan, laticah duguljastih. Vratovah 5—3 u dna sraslih. Jabučice 2—5pregradne; pretinci hrskavi, 1sjemeni. Lišće cielo; cvjetâ vršnikom . . . **Irga.**

Čaš. razpetorena, dugačkih listastih krpah; laticah 5 okruglih; vratovah 5. Pećkovica, ovjenčana čaškom sklonitih lapovah, ima ozgor tanjirastu jamu, a 5 pregradakah: pretinci su koštani; lišće cielo; cvietci pojedince . . . . **Mušmulja.**

Čaš. 5zuba, čigraste tulajice; latice jajaste, sitne; vrata 2—5. Sitna pećkovica je ozgor otvorena; pećke 1—2sjemene niesu u sredini ploda, nego uza stienu. Lišće cielo; cviet u vršnicih . . . **Pigva.**

** **Čaška** podplodna. Grmlje.

Čaš. 5ciepa; vjen. 5latičan; vratovah ponajviše 5, samo kadšto i više ili manje. Mohunastih, 2klopnih, mnogosjemenih tobolacah 5—4 . . . . **Surućica.**

VI. razred. Mnogopestićje.

(*Polygynia.* Sa 6 i više pestićah.)

* **Grmlje (ili barem grmoliko zelje).**

Čaška zvonasta, 5ciepa; vjen. 5latičan; plod 6—12 tobolacah . . . . **Surućica.**

Čaš. razpetorena krajca, tulajica nalik na lončić nosi u sebi plodnice; vjen. 5latičan; plod šipurak t. j. nabreknuta tulajica čaške, puna rožakah, prikopčanih za njezinu iznutra čekinjavu ljupinu . **Ruža.**

Čaš. 5ciepa, bez listićah; vjen. 5latičan, dulji od čaške; plodničnjak čunjast. Plod jagoda ili malina sastavljena od više 1sjemenih sićušnih pećkovicah **Malinjak.**

** **Zelje.**

† **Čaška** kao dvoguba s listićah, koji su pod njom.

Čaška 5ciepna, a pod njom 5 listićah; vjenčić 5latičan, kolik čaška il jošte dulji; latice okrugle; plodnič-

njak bobuljast, u njegove mesnate bradavice utaknute su sićušne rožke. (Cviet biel). . . . . **Jagodnik.**

Čaš. 5ciepna, a pod njom 5 listićah; vjen. 5latičan; plodničnjak sveden, no suh; vratovi padavi. Rožakah mnogo, kožnatih, bezsočnih i bezkljunih. (Cviet ponajviše žut, lišće prstato ili perasto.) . **Peteprst.**

Čaš. razpetorena, a pod njom 5 majušnih oštrljastih listićah; vjenč. 5latičan; pestići dugokljuni, vratovi padavi; plodničnjak sveden, no suh; rožke imaju i kljun od koljenčasta ili bradata vrata . . . . **Blaženak.**

Čaš. 4ciepna, pod njom 4 listića; vjen. 4latičan; plodničnjak po gotovu plosnat; rožakah 8, bezkljunih **Stežnik.**

†† Čaška bez listićah.

Čaš. razosmorena; vjen. 8latičan; plodničnjak izdubljen; rožke imaju kljun od perasta vrata . . **Steljikamen.**

Čaš. mnogolapa, vjen. mnogolatičan. Lišće debelo, mesno **Netresak.**

Ocvieće razpetoreno, crvenkasto . . . . **Vinoboj.**

XIII. red. Mnogoprašnjaci.

(*Polyandria.* U obvojnom cvietu po 20 ili više prostih prašnikah, iz cvjetišta ničućih.)

(Gledaj sliku 367.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* S 1 pestićem; a njuška je više putah zrakasta ili krpasta, te se čini, kao da ih više ima.)

a) Vjenčić od 4, kadšto od 5 laticah; čaška padava; njuška sjedeća.

* Čaška 2lapna. Zelje.

Vjenčić 4—6latičan, podplodan. Tobolac nije pregradjen, a otvara se rupicami pod stalnom zrakastom njuškom . . . . **Mak.**

Vjenčić 4latičan, podplodan; njuška 2krpa. Tobolac nalik na mohunu, prugast, pregradjen, 2klopan. Sjemenke piknjaste . . . . **Makovina.**

Čaš. žućkasta; vjen. 4latičan, podplodan; njuška 2krpa. Tobolac mohunast, prugast, nepregradjen, 2klopan. Sjemenke imaju na pupku kao bielu kresticu . **Rosopas.**

** Čaška 4—5lapna.

Čaš. 4lapna, kožnata, zelena; vjen. 4latičan, podplodan. Bobulja krugljasta, okorela, nepregradjena, puna srca, stoji na stapčici. Grm . . . . **Kapara.**

Čaš. 4—5lapna, manjasta; vjen. 4—5latičan, podplodan. Bobulja duguljasta, brazdata, nepregradjena, bez stapčice. Sjemenke polukružne, u 2 reda naredjane. Zelina . . . . **Vranac.**

b) Vjenčić 5latičan, kadšto 8latičan; njuška glavata.

Čaš. raz5orena, podplodna, padava. Njuška sa 5 zariezah. Plod: oraščić, krugljast, kožnat, nepregradjen, 1—2sjemen. Drvo. Gl. sliku 367. . . . . . . **Lipa.**

Čaš. stalna, 5lapna, kao crepovita, 2 su lapa manja. Tobolac nepregradjen, ili slabo 3pregradan, 3klopan. Zelina ili grmić . . . . **Sunčanica.**

Čaš. stalna, 3—5lapa, nejednakih lapovah. Tobolac 5—10klopan, sa 5—10 pregradakah. Zelina ili grmić . . . . **Cistac.**

Gornji lap čaške nalik na šišak. Zelina . . . . . **Naliep.**

Gornji lap čaške ostrugast. Zelina . . . . **Modrica.**

Čaš. nalik na zdjelicu, 3—5ciepna; laticah 5, kadšto 8, debelih, jednakih; niti na dnu u više snopićah srasle. Drvo . . . . **Četrun.**

c) Vjenčić premnogih laticah; njuška zrakasta, premnogih zrakah. Vodnice.

Čaška 4—5lapna; lapovi prelaze u latice naredjane u više redovah; cviet biel . . . . **Lokvanj.**

Latice u 2 reda, nutrnje nose šture prašnice; cviet žut . . . . **Lokuta.**

II. razred. Dvopestićje.

(*Digynia.* Sa 2 vrata.)

Čaš. 5lapna; vjenčić pravilan, razastrt, 5latičan (u vrtovih mnogolatičan); njuške sjedeće. Mjehurah 2—5, nepregradjenih, mnogosjemenih . . . **Božur.**

Čaška 5lapna, padava; vjen. 5latičan, laticah cjevastih, usnatih; njuške kukaste. Mjehura 2 i više . . **Pužarka.**

III. razred. Tropestićje.

(*Trigynia.* Sa 3 vrata.)

Čaška viencolika, nepraviono razpetorena ili 5lapna, gornji lap ostrugast. Latice manje od lapovah i nepravione; 2 gornje, nalik na kapicu, skrivene su u ostrugi; njuške jednostavne. Mjehura 1—3, duguljasta . . . . **Modrica.**

Čaš. viencolika, nepraviona, 5lapa; gornji lap sveđen ili nalik na šišak. Laticaš 2—5, malenih, 2 su u šišaku u kukuljicu skićene; njuške razciepljene. Mjehura 3—8 . . . . **Naliep.**

Čaš. praviona, 5lapa, padava; laticah 5 cjevastih, nejednako 2usnih; njuške kukaste. Mjehura 2 i više **Pužarka.**

Pljuskavica, gl. IV. razred.

IV. razred. Petopestićje.

(*Pentagynia.* Sa 5 vratovah.)

Čaška viencolika, 5lapna; laticah 5, ozgor kapastih, ozdol ostrugastih. Mjehurah 5, s vrata kljunatih, nepregradjenih, ozgor i ozdol pucajućih . . . **Pakujac.**

Čaš. viencolika, 5lapna; laticah 5, malenih, 2usnih; dolnje usne razciepljene. Mjehurah 5—10 kljunatih . . . . **Crnika.**

Prašnici ozdol u 5 snopićah srasli . . . . **Pljuskavica.**

Naliep.
Modrica. } gl. III. razred.
Pužarka.
Kaljužnica. gl. V. razred.

V. razred mnogopestićje.

(*Polygynia.* Više od 5 pestićah.)

1) Premnoge plodnice, a u svakoj samo jedna sjemenka. Plod nagomilane rožke.

a) Cviet nepodpun (nu ocvieće više putah nalik na vjenčić, a obojak mu na čašku.)

* Pod svakim cvietkom neima obojka.

Ocvieće 4—5lapo. Rožke jajaste, dugorepe, više putah bradate. Grm ili bokor . . . . **Pavit.**

Ocv. 4—5lapo, padavo; niti kijačke; njuške ozdol srčaste. Rožke 4srhe, kratkim vratom ovjenčane, bezrepe. Zelina . . . . **Vredovac.**

** Pod svakim cvietkom obojak (kadšto nalik na čašku.)

Ocv. 5—15lapo; obojak odmaknut od ocvieća, 5lapan, izsječen; plodci kljunati ili perasto repati. Dlakava zelina . . . . **Vjetrenica.**

Ocv. 5—9lapo, sasvime viencoliko, a pod njim 3lapni obojak, cielih lapovah, nalik na čašku. Zelina **Jetrenka.**

b) Cviet podpun. Obojka neima.

* Vjenčić kraći od čaške.

Čaška 4lapa, viencolika; latice premnoge, plosnate. Rožke dugačke, bradata kljuna. Grm . . . . **Trće.**

Čaš. 5lapa; lapovi imaju kratku ostrugu; laticah 5, lopatastih, cjevasta nokta. Rožke. 3srhe, bezkljune; plodničnjak čunjast, napokon valjast . . . **Malorepka.**

** Vjenčić ponajviše dulji od čaške. Zelje.

Čaš. 5lapa; laticah 5—20; kratkokljune rožke stoje na čunjastu pestićnjaku . . . . **Gorocviet.**

Čaš. 5lapa; laticah 5—15 c j e v a s t i h, medovita dna. Rožke na svedenu pestićnjaku poput glavice nagomilane, oštrljaste . . . . **Ljepojka.**

Čaš. 5lapa; laticah 5 kratkonoktih, a na noktu žliezdovita jamica (medovište). Rožke kljunato, stoje na svedenu ili otegnutu pestićnjaku . . . . . **Žabnjak.**

Čaš. 3lapa, padava; laticah 6—9, imajućih na noktu žliezdovitu jamicu (medovište). Rožke gladke, spljoštene, bezkljune . . . . **Zlatica.**

2) Plodnice premnoge, a svaka mnogosjemena. Plod: mjehuri. Zelje.

a) Neima obojka pod cvietom.

* Čaška padava.

Čaš. 5lapa; laticah 5 cjevastih, 2usnatih, spoljašnje usne razciepljene. Mjeburacah 2—20, stisnutih, duguljastih, kožnatih, sjedećih . . . . . . **Pušarka.**

Cviet nije podpun; ocvieće 4—5lapno, (samo kadšto 6—8lapno). Mjehurah 5—10, u glavicu skićenih, stisnutih . . . . **Kaljužnica.**

Čaš. 5—15lapna, manjastih u kruglju sklonjenih lapovah; laticah 5—20, majušnih, ozdol cjevastih i žliezdovitom jamicom obilježenih. Mjehuri duguljasti . . **Planinčica.**

** Čaška stalna.

Čaš. 5lapna, više putah cvjetolika, stalna; laticah 8 i više, kratkih, cjevastih, s ploštenih, sa medovnikom na dnu. Njuške okrugle. Mjehuri kožnati, stisnuti **Kukuriek.**

b) Pod svakim cvietkom razsječen obojak.

Čaš. 5—8lapna, cvjetolika, padava; laticah 5—8, vrlo kratkih, cjevastih. Mjehuri na dugačkoj stapci, stisnuti . . . . **Talovnik.**

XIV. red.

(*Didynamia.* U obvojnom cvietu po 2 dulja i 2 kraća prašnika, prirasla za tulajicu vjenčića.)

I. razred. Golišavke.

(*Gymnospermia.* Sa 4 gole sjemenke na dnu čaške. Vjenčić 1—2usnat.)

a) Krajac u čaške vrlo kratak, 5zub, gornji zub s krpicom.

Čaš. jajasta, 10—15rebrena, sitno nazubljena; vjenčić kos, usnat $^{2}/_{3}$*); prašnici su u vjenčiću zatvoreni, sagnuti . . . . **Trma.**

---

*) Gornji broj kaže, koliko ima gornja usna krpicah ili zubih, a dolnji broj, koliko ih ima dolnja. U trme je dakle gornja usna na dvoje razciepljena, a dolnja na troje.

b) Čaška 2usnata; vjenčić zieva.

Čaš. kratko zvonasta $^{1}/_{1}$ (t. j. i gornja i dolnja usna sastoji se iz po jednoga samo komada): usne njezine su ciela krajca; u ploda poklapa gornja usna dolnju poput zaklopca. U vjenčića je gornja usna 3krpa, uvita, dolnja malne ciela, ozgor svedena. Gl. sl. 371. . . . . **Šišak.**

Čaš. 10—13rebrena $^{3}/_{2}$, gotovo praviona, ždriela ili ušća bradata. Vjen. $^{1}/_{3}$: gornja usna plosnata, uzprava; dolnja raztrojena na 3 jednake krpice; prašnici su u vjenčiću zatvoreni. Cvat: 4stran, listići obrasao klas . . . . **Vranilovka.**

Čaš. 10—13rebrena, $^{3}/_{2}$, bradata ušća. Vjen. $^{1}/_{3}$: gornja usna plosnata, zarezana, dolnja 3krpa, srednja krpa veća, ciela ili zarezana; prašnici se pomilaju, ozgor su razvedeni. Cvat: paštitci ničući iz pazušicah . . . . **Dušica.**

Čaš. 10—13rebrena, $^{3}/_{2}$: gornja usna plosnata, uzdignuta; ušće golušavo il čupavo. Vjen. $^{1}/_{3}$: gornja usna uzprava, gotovo plosnata, zarezana; dolnja usna na 3 krpice razciepljena, srednja je krpica širja, više putih zarezana. Dolnja i dulja dva prašnika su pridignuta. Cvat: paštitci u pazušicah **Pčelinjak.**

Čaš. $^{1}/_{2}$: gornja usna zarezana; ušće gološavo. Vjen. $^{1}/_{3}$: gornja usna plosnata, ciela; dolnja 3krpa, srednja je krpa veća, rovašena. U tulajici vjenčića neima vienca od dlakah. Prašnice od svaka 2 prašnika ovako unakrst (╳) namještene . . . **Medenika.**

Čaš. 13—15rebrena, cjevasta, $^{1}/_{2}$: gornja usna pridignuta, osječena, 3zuba, sa 2 hrbtice, dolnja razciepljena; u ploda sklopljena s gornjom. Tulajica vjenčića ima unutri ozdol vienac od dlake, gornja njegova usna je uprava, nalik na šisak, zarezana; dolnja 3krpa, srednja krpa okruglasta. Ždrielo naduto, unutri bez dlake . **Ivulja.**

Čaš. 10—15rebrena, bradata ušća; krajac $^{1}/_{4}$ ili $^{3}/_{2}$: gornja usna plosnata. Vjen. $^{1}/_{3}$: gornja usna poput šišaka, ciela; dolnja 3krpa: srednja krpa ozgor udubljena, rovašena krajca. Gornje niti ozgor račvaste, a prašnica samo na jednom, dolnjem šiljku **Grkljanka.**

Čaš. zvonasta, 10rebrena, $^{3}/_{2}$ zuba: u gornje usne čaške zubi su 3nugli, oštrljati, u dolnje prugastošilasti; kad vjenčić opane, ždrielo ili ušće od čaške je trepavicom zatvoreno. Vjen. je dulji od čaške, lievast, krajca na 4

krpe razciepljena: gornja usna je ciela krajca, dolnja 3krpa, krpah jednakih. Prašnici su promoljeni . . . . **Poljaćak.**

c) Čaška gotovo pravilno 5zuba ili 5ciepna.

* Vjenčić (na oko) jednousnat (jer je gornja usna vrlo malena).

Čaš. 5ciepna; neima u njoj vienca od dlakah, a u tulajici od vjenčića ima ga. Gornja usna u vjenčića prekratka, 2zuba; dolnja 3krpa, srednja je krpa veća, obsrčasta; prašnici su promoljeni . . . . **Ivica.**

Čaš. više ili manje jednako 5zuba, a u njoj vienac od dlake; u tulajici vjenčića ga pako neima. Gornje usne neima, nego je vjen. ozgor razciepljen, a kroz ovaj razciep promoljeni su prašnici; dolnja je usna 5krpa, srednja krpa dugačka, okruglasta . . . . **Dubačac.**

** Vjenčić dvousnat.

Čaš. cjevasta, oštro 5zuba, 15rebrena, gola ušća. Gornja usna vjenčića uzprava, zarezana; dolnja raztrojena, krpe razmaknute, srednja obsrčasta. Prašnici su promoljeni, razdaleki . . . . . **Sipanat.**

Čaš. cjevasta, 5—10rebrena, 5srha, 5zuba. U tulajici vjenčića ima u sredini vienac od dlake. Gornja usna vjenčića nalik je na šišak, stisnuta je, a u nutri runjava; dolnja usna 3krpa, srednja krpa puno veća. Pod svakim prešljenom cvietakah ima trepavičast obojak . . . . **Runjka.**

Čaš. 5—10rebrena, 5srha, 5zuba, $^3/_2$, zubih razmaknutih, bodljavih, ušća gološava. Vjen. slabo dulji od čaške, ima u tulajici ozdol vienac od dlake; gornja je usna ciela, dolnja raztrojena, srednja krpa veća, zajedno s pokrajnjimi posuvraćena; prašnice sa žliezdicah piknjaste . **Srčanik.**

Čaš. zvonasta, 5—10rebrena, jednako 5zuba, oštrih zubacah. Tulajica vjenčića skučena, bez dlakava vienca unutri. Gornja usna ciela, svedena, uzprava; dolnja 3krpa: srednja je krpa veća od pokrajnjih, a sve su jajaste . . . . **Kraknica.**

Čaš. 5—10 rebrena, lievasta, kruta, 5zuba, trnjava, ušća dlakava. U tulajici vjenčića ima ozdol vienac od dlake; gornja je usna u njega uprava,

malne plosnata; dolnja 3krpa, srednja krpa okruglasta, slabo zarezana. Prašnici su vjenčićem zaklopljeni . . . . **Tetrljan.**

Čaš. lievasta, 5zuba, 10rebrena. U tulajici vjenčića ima vienac od dlake; gornja usna vjenčića je uzprava, svedena, zarezana; dolnja 3krpa, srednja krpa veća, zarezana. Cvietni prešljeni imaju stapku . . . . **Crnoglavac.**

Čaš. 5—10rebrena, 5zuba, zubih oštrih, bodljavih. Tulajica vjenčića ima unutri ozdol vienac od dlake, a s polja je zategnuta; gornja je usna nalik na šišak, a dolnja 3krpa, srednja krpa veća, zarezana, pokrajnje posuvraćene. Dolnji su prašnici, kad prospu pelud, izmedju gornje i dolnje usne vjenčića napolje uzviti . . **Čistac.**

Čaš. 5—10rebrena, 5zuba, zubih osatnih, ušća malko bradata. Tulajica vjenčića valjasta, tankovita, skučena, unutri neima dlakava vienca; gornja je usna pridignuta, mal ne plosnata; dolnja 3krpa, srednja krpa veća od ostalih, ponajviše rovašena. Prašnici upravi . . . . **Bukvica.**

Čaš. zvonasta, 5—10 rebrena, 5zuba, zubih na kraju trnjavih. Tulajica vjenčića lievasta, bez dlakava vienca unutri; gornja usna nalik na šišak, sitno rovašena; dolnja 3krpa, srednja krpa veća, zarezana; sa svake strane dolnje usne ima po jedan šupalj zub; prašnice imaju kao trepavice . . . . **Srba.**

Čaš. zvonasta, 5—10rebrena, kosâ, 5zuba. Tulajica vjenčića ima nastavak ili članak, a unutri kos vienac od dlake. Gornja usna poput šišaka, ciela; dolnja 3krpa, plosnata, zaošiljenih krpah . . . . **Pituljnik.**

Čaš. lievasta, 5—10rebrena, 5zuba, zubih osatnih. Tulajica vjenčića ozgor trbušasta, ima unutri više putah dlakav vienac; gornja usna nalik na šišak, ciela; dolnja 3krpa, pokrajnje krpe su sitne, oštrljaste, zubaste, a srednja krpa velika, obsrčasta. Prašnice više putah kao poprskane. Gl. sl. 372. . . . . **Medić.**

Čaš. cjevasta, praviono 5zuba, ušća gološava. Vjen. lievast, slabo viši od čaške, malne praviono 4ciepan, gornji je ciepac širji, zarezan. Pregradci prašnicah stoje uzpored; prašnici su razmaknuti . . . . **Metva.**

Čaš. zvonasta, jednako 5 zuba. Vjen. lievasto-zvonast, krajca malone praviono 4ciepna, kratkih cjepacah; gornji je ciepac širji, šupalj, zarezan. Pregradci prašnicah razapeti . . . . **Bosiljača.**

Čaš. cjevasta, 13—15rebrena, koso 5zuba, zubih $^3/_2$, osatnih. Tulajica vjenčića lievasta, bez dlakava vienca unutri; gornja usna ciela, ladjičasta, zarezana; dolnja veća, plosnata, 3ciepna, srednji je ciepac veći, zarezan. Niti imaju na vrhu nastavak; prašnice su unakrst ponamještane . . . . **Dobričanica.**

Čaš. cjevasta, 13—15rebrena, koso 5zuba, $^3/_2$ gornjih zubih duljih, iznutra gološavih. Tulajica vjenčića valjasta; ždrielo oveliko, unutri bez dlakava vienca; gornja usna uprava, plosnata, zarezana; dolnja udubljena, rovašena, na dnu ima sa svake strane po jednu uzvitu krpicu . . . . **Mačjak.**

Čaš. zvonasta, gotovo jednako 5zuba, sa 10 prugah, a bez čekinjah u ždriela; tulajica vjenčića valjasta; gornja usna uprava, plosnata, zarezana; dolnja odmaknuta, raztrojena, srednja krpa veća i ponješto zarezana. Prašnici ozgor sklonjeni . . . . **Čubar.**

Čaš. gotovo jednako 5zuba, sa 10—15 prugah ili striekah, a sa čekinjami u ždrielu. Ostalo kao u čubra . . . . **Vriesac.**

Čaš. cjevasta, 5zuba, 1 zub je kraći. Vjen. krive tulajice, lievast, 4ciep, $^1/_3$; gornji je ciepac zarezan. Prašnici prekratki, 2 dolnja nesavršena. Cvjetâ prešljenastim klasjem, obraslim listićî . . . . **Sporiš.**

II. razred. Tobolčarke.

(*Angiospermia.* Sjeme u tobolcu.)

A. Zelje, ne zeleno; mjesto lišća ima ljuske.

Čaš. razciepljena pak i 2lapna, krpah 2—3zubih. Zvonasti vjenčić zieva, napokon sahne; krajac mu je izciepan ($^1/_3$—$^2/_3$), valovit; pod plodnicom ima žliezdu; prašnice su sklonjene, kadšto sastavljene i poput kosa križa (╳) ukrštene. Tobolac nepregradjen, 2klopan, mnogosjemeni **Voloved.**

Čaš. 4ciepna; vjen. 2usnat, zievajući; gornja usna ciela, dolnja 3zuba. Tobolac nepregradjen, 2klopan; plodnice strielaste, dlakave . . **Potajnica.**

B. Zelje zeleno, lisnato.

a) Čaška 4ciepna $^2/_2$

Čaš. valjasta; gornja usna vjenčića kapasta, zarezana, a dolnja 3krpa; prašnice ostrugaste; tobolac pregradjen, dvoklopan, stisnut . . . . **Vidac.**

Čaš. naduta, stisnuta, 4zuba; gornja usna vjenčića nalik na šišak, stisnuta, zarezana; dolnja plosnata, 3krpa; prašnice čupave. Tobolac pregradjen, 2klopan, stisnut kao što i sjemenke **Zvonce.**

Čaš. zvonasta; gornja usna vjenčića suvaljasta; dolnja razastrta 3krpa. Tobolac nadut, šiljkav, 2pregradan, 2klopan. Prašnici zatvoreni; pregradci prašnicah imaju po 1 sitan šiljak . . . . **Škrobotac.**

Čaš. cjevasta; gornja usna vjenčića stisnuta, posuvraćena krajca; dolnja plosnata, uprava, 3krpa; prašnice sastavljene. Tobolac kos, stisnut, pregradjen, 2klopan, 2—4sjemen . **Urodica.**

b) Čaška 5ciepna ili razpetorena.

* Vjenčić zievajući.

Čaš. trbušasta, 4ciepna, ili pravo govoreć 5ciepna ($^2/_3$), samo što je gornji ciepac majušan; gornja usna vjenčića stisnuta, nalik na šišak; dolnja 3krpa. Tobolac kos, kljunat, pregradjen, mnogosjemen . . . . **Ušljivica.**

Čaš. razpetorena, krpah usanih; vjen. trbušaste tulajice; gornje usne prekratke, zarezane; dolnje uzprave, 3krpe. Kraće niti ozgor 2zube; tobolac nepregradjen, 2klopan, mnogosjemen . . **Skrabićarka.**

Čaš. 5ciepna; vjen. trbušaste tulajice, gornje usne promakle, 2krpe, a u njoj zametak petoga prašnika; dolnje usne kraće, 3krpe; tobolac pregradjen, 2klopan, mnogosjemeni . . . . . . **Strupnik.**

Čaš. 5zuba, kratkih zubacah; i gornja i dolnja usna u vjenčića 3ciepna. Plod pećkovica sa 4 pregradka i 4 pećke . . . . **Konopljika.**

** Vjenčić gubičast.

Čaš. razpetorena, dolnje 2 krpe su odmaknute; vjenčić ostrugast; gubica razciepljena. Tobolac jajast, puca na vrhu 2 zuba ima rupicama . . . . Palanak.

Čaš. razpetorena; vjen. ima ozdol samo kao vreću ili grbicu, a ne ostrugu; gubica razdvojena; tobolac jajast, grbav, puca na vrhu sa 3 rupice Zievalica.

*** Vjenčić nije usnat.

Čaška razpetorena; vjenčić trbušast, zvonast, koso 4 ciepan, gornja krpa zarezana; tobolac jajast, pregradjen, 2klopan . . . . Naprstak.

Čaš. razpetorena; vjen. cjevasto-lievast, krajca 4krpa, po gotovu 2usnata (1/3); gornja je krpa zarezana; 2 niti neimaju prašnicah . . . Mjesečnik.

Čaš. naplodna, razpetorena, a pod njom razčetvoren obojak. Vjen. zvonast, napola 5ciep; pestić sagnut, pećkovica suha, jajasta, pregradka 3, sjemenke 1—2. Grmić . . . . Zimozelje.

Čaš. razpetorena, podplodna; vjenčić prugasto razpetorena krajca, 2 gornja ciepca su kraća i užja; njuška razciepljena; tobolac jednosjemen. Cvietci sabijeni u glavicu . . . . Puljka.

Čaš. razpetorena; vjenčić kolast, razpetoren, krpah malo ne jednakih. Prašnici bradati; tobolac pregradjen . . . . Mrkovaća.

Čaš. 5zuba, 1 zub je osječen; vjen. lievast, sagnut, 5ciepa krajca; u mješčiću 4 sjemenke . Sporiš.

Čaš. cjevasto-zvonasta, 5zuba; vjen. 5ciepan, malne kolast; prašnici po 2 i 2 primaknuti; tobolac jajast, od jedne trećine pregradjen, 2klopan. Vodnica lopatasta lišća . . . . Blatka.

XV. red. Četrprasnjaci.

(*Tetradynamia.* U obojnom cvietu 6 prostih prašnikah, od kojih su 4 veća, a dva manja. Ovamo spadaju krstašice *(Cruciferae)*, u kojih je vjenčić od 4 ukrštene latice sastavljen. Gl. sliku 265.)

I. razred. Mohuničnice.

(*Siliculosae.* Plod mohunica. Gl. sliku 369.)

A. Mohunica pregradjena sa dna do vrha.

1) Mohunica zarezana ili osječena vrha.

a) Vrat ponad zarez mohunice očevidno promaknut.

* Niti ozdol zubcem kao okriljene.

Niti imaju na dnu krilast zub, ili ljušticu. Mohunice krugljaste ili jajaste, oštrljasta vrata; u svakom pregradku 1—4 (kadšto okriljene) sjemenke. (Cviet žut) . . . . **Tarica.**

Sve su niti kao okriljene, a manje 2 imaju po 1 zubac. Mohunica paokrugla i stisnuta, oštrljasta vrata; u svakom pregradku po 4—8 sjemenakah. Čaška neima na dnu grbah; latice su zarezane, ili baš i razciepljene, biele (Gl. sliku 368.) . . . . **Sivka.**

Dva naprampna lapa čaške imaju ozdol kao vreću; latice su ciele, bieložute. Ostalo kao u Sivke **Siedac.**

Dvie kraće niti imaju ozdol po 1 mesnatu ljušticu; mohunice nadute, krugljaste, nose na vršku stalan vrat. Cviet žut . . . . **Mjehurnik.**

** Niti neimaju zuba.

† Mohunica krugljasta ili duguljasta.

Mohunica od 2 ljupine, objajasta ili krugljasta, mnogosjemena. Vrat je dugačak; kad se mohunica razklapa, i vrat se razcjepljuje. (Cviet žut) . . . **Lanak.**

Mohunica jajasta ili duguljasta; klopca 2 debela, trbušasta, rebrena hrbta, samo kadšto bez rebra. Pregradci 2-mnogosjemeni, sjemenke u svakom pregradku u 2 reda poredjane. Vrat stalan (Cviet biel) **Žličnica.**

†† Mohunica s kraja klopacah spljoštena, te je hrbtena žila klopacah ujedno krajac ploda.

Mohunica jajasta ili paokrugla, oplosnata, ladjičastih, s prieda na hrbtu okriljenih klopacah; u svakom pregradku 2 i više sjemenkih . . . **Mošnjak.**

Mohunica 3uglata, na roglju stojeća, ili pako duguljasta; ozgor naduta, osječena ili zarezana. Klopci su ladjičasti, imaju hrbticu, a ne okrilje. Pregradci mnogosjemeni; vrat prekratak. (Gl. sliku 369.) **Tarčužak.**

Mohunica plosnata, ozgor i ozdol zarezana, nalik na 2 sastavljene leće; klopci štitasti, porubljena hrbta, pregradci 1sjemeni . . . **Sulećka.**

b) Vrat nije promaknut ponad zarez mohunice; mohunica je s kraja klopacah stisnuta.

† Latice nejednake, spoljašnje dvie veće.

Niti niesu okriljene; mohunica jajasta; klopci ladjičasti, s prieda okriljeni; pregradci 1sjemeni (Gl. sliku 370.) . . . . **Ognjivac.**

Niti su okriljene ljušticom nalik na latice; mohunica jajasta, zarezana; klopci ladjičasti, malko samo okriljeni; pretinac srpast, a pregradci 2 sjemeni . . . . **Gorušina.**

†† Latice jednake.

Niti bezzube; mohunica okruglasta ili duguljasta, slabo zarezana; klopci hrbtičasti, zaoštljeni, neokriljeni; pregradci 2sjemeni . . . **Gusomača.**

Niti bezzube; mohunica manje više srčasta ili jajasta; klopci ladjičasti, na hrbtu imaju hrbticu, ili su uzano okriljeni; pregradci 1sjemeni . . . . **Gr'onica.**

Dulje 4 niti su zubate; mohunica obsrčasta, duboko zarezana; klopci ladjičasti, široko okriljeni, pregradci 1—2sjemeni . . . . **Kobuljica.**

Niti bezzube; mohunica jajasto-duguljasta, onepucajuća, kriljena, nepregradjena 1sjemena . . . . **Silina.**

2) Mohunica nije na vrhu zarezana.

a) Vrat promaknut, odugačak.

* Mohunica nepuca.

Mohunica gotovo krugljasta, kožnata, malko površena, pregradjena ili nepregradjena, 1—2sjemena. Vrat pola tolik, kolika mohunica. (Lišće strielasto) . **Žumanka.**

Mohunica jajasto-duguljasta, trbušasta, uzduž pregradjena, pregradci 1sjemeni. Vrat čunjast . . **Kljunak.**

Mohunica stisnuta, obsrcasta, kijačka, okorela, u prieko pregradjena, tako da pregradci jedan na drugom leže, gornji je prazan, u dolnjem je 1 sjemenka. Vrat kratak. . . . . **Ričak.**

†† Mohunice pucaju, kad dozre.

Mohunica duguljasto-jajasta, na dugačkoj stapki, 2klopna, 2pregradna; pregradci mnogosjemeni; klopci bez očita rebra; njuška glavata **Dragušac.**

Mohunica paokrugla, s hrbta sploštena, na osobitoj stapki, pregradjena. Sjemenke na dugačkih uzicah, kožicom porubljene. Lapovi čaške manjasti, dva od njih vrećasta dna. . . . . **Mjesečnica.**

b) Vrat prekratak, da njuška gotovo na plodnici sjedi.

* Mohunice pucaju.

Mohunica duguljasta ili paokrugla, s hrbta stisnuta; pregradci mnogosjemeni . . . . . . **Gladuša.**

** Mohunice nepucaju.

Mohunica okrugla, plosnata, 1sjemena . . . . **Štitka.**

Mohunica opnena, gotovo okrugla, s hrbta spljoštena, žilicami premrežena, pregradjena, ili ako se pregradci izmetnu, nepregradjena, 2- ili višesjemena . . . . **Šikovac.**

Mohunica bubrežasta, s hrbta klopacah stisnnta, žilami premrežena, pregradjena, pregradci 1sjemeni . . . . **Odra.**

B. Oraščići nepucaju, a pregradci su im jedan nad drugim.

Oraščić bodkast, po gotovu 4stran, 2član, dolnji članak objajast, gornji mačast; svaki članak ima samo 1 pregradak i u njem po 1 sjemenku **Goruha.**

Oraščić jajast, nadut, ima 4 tupa srha, 1—4pregradka, kosih pretinacah; pregradci 1sjemeni. Čaška uzprava . . . . **Repušac.**

Oraščic kožnat 2član, dolnji članak objajast, napokon prazan; gornji krugljast, 1sjemen. Čaška razastrta . . . . **Štulac.**

Oraščić kožnat, 2član; članci nepregradjeni, nepucajući; dolnji občunjast, ponajviše prazan, gornji krugljast, skožuran, vratom završen, oštrljast, a u njem 1 uzprava sjemenka . . . . **Repičnjak.**

II. razred. Mohunjače.

(*Siliquosae.* Plod: mohuna.)

(Gl. slike 316 i 317.)

A. Lapovi stoje uzpravo i primaknuti su laticam.

a) Članković, u prieko izpregradjena.

Člankoša kožnata, duguljasto-čunjasta, ili valjasta, a čunjasta vrška, sastavljena kao čislo (brojanice) iz članakah nepucajućih, višesjemenih, punih srčike **Rotkva.**

b) Mohunica uzduž pregradjena, pucajuća,

* Njuška sjedeća, sastavljena od 2 okomice i uzporedo stojeće pločice, izmjenice sa krajci klopacah.

Pločice od njuške ozgor sklonjene; mohuna valjasta; na klopcih ima po 1 promaknuto rebro . . . **Večernica.**

Pločice od njuške grbavo-rogate; mohuna valjasta ili stisnuta; na hrbtu klopacah neima promaknuta rebra; sjemenke u 1 redu, spljoštene, više putah porubljene . . . . **Ljubičina.**

** Njuška tubasta ili zarezana, sastavljena od 2 razmaknute krpe.

Njuška d u b o k o 2 k r p a, krpah pobočke uzvitih; mohuna 4srho-plosnata; klopci imaju n a h r b t u p o 1 r e b r o; u svakom pregradku 1 red sjemena; sjemenke su više putah kožicom porubljene. Cviet žut. (Gl. sliku 316.) . . . . **Šeboj.**

Mohuna bodkasta, stisnuta, krajci od pretinca s obje strane promakli, te je s njih mohuna kao okriljena. Sjemenke su po gotovu kockaste . . . **Okrilak.**

Njuška t u b a s t a, n a v a l j a s t u v r a t u sjedeća; mohuna bodkasto-prugasta, oplosnata; klopci n e i m a j u r e b a r a h; sjemenke oplosnate i okruglaste, u 1 redu, niesu kožicom porubljene. Korien s ljušticah kao nazubljen. Cviet razne masti **Zubatac.**

Njuška po gotovu sjedeća, tubasta; mohuna stisnuta, prugasta; na klopcih po 1 neznatno rebro ili žila; sjeme u 1 redu, spljošteno, bez poruba, ili porubljeno. Cviet biel ili ružičast . . . . . Guščarica.

Njuška glavata, tubasta, ili zarezana; vrat očit; mohuna prugasta, po gotovu 4 srha, 2bridna, sa vrata šiljkasta; klopci svedeni, promaknuta srednjega rebra; sjeme u 1 redu, bez poruba. Cviet žut . . . . Barica.

Njuška glavata, tubasta; mohuna prugasta, po gotovu 4 srha; sjeme po gotovu krugljasto i u 2 reda. Cviet žućkasto-biel . . . . Toranjka.

Njuška malena, glavata; mohuna prugasta, 4 srha, šiljkasta klopacah svedenih, imajućih hrbticu, a uz nju jošte 1—2 neznatna rebra; vrat prekratak; sjemenke krivudasto-brazdate. Cviet biel. Češnjača.

Njuška malena, glavata ili slabo zarezana; mohuna prugasta, po gotovu 4 srha; klopacah svedenih, promaknuta hrbtena rebra. Sjeme gladko u 1 redu. Cviet žut . . . . Trizalj.

Njuška zarezana; mohuna valjasta, kratka vrata; klopci žliebasti, na hrbtu im tanano rebarce. Sjeme mal ne u 2 reda. Cviet biel . Ognjica.

Njuška zarezana; mohuna sjedeća, valjasta, kljunata; klopci žliebasti, a na hrbtu im očito rebro i mreža od žilah. Kljun stisnut, 4 srh, čunjast; neima u njem sjemena; sjemenke su krugljaste i stoje u 1 redu. Cviet žut . . . Kupus.

Njuška zarezana; mohuna jajasto-duguljasta, kljunata, kljun 2bridan; klopci 1rebreni; sjeme kruglasto u 2 reda. Cviet biel ili žut, latice žilicami premrežene . . . . Riga.

B. Lapovi položito razmaknuti, od laticah odmaknuti.

Njuška zarezana; mohuna ima povrh stapke osobit držak, te je prugasta, stisnuta, 4 srha; završena 4srhim, 8rebrenim, čunjastim kljunom, koji unutri neima sjemenke. Klopci žliebasti, očite hrbtice i duguljaste mreže od žilicah. Sjeme jajasto stoji u 1 redu ili izmjenice u 2 reda. Cviet bliedo-žut . . . . Rigača.

Njuška zarezana; mohuna prugasta ili prugasto-bodkasta, stisnuta, s obje strane zaošiljena, kratkim debelim vratom završena; klopci žliebasti, hrbtičasti, hrbtica češljasto-rebrena. Sjeme jajasto ili duguljasto, u 2 reda. Cviet žut kao žumance . . . . **Dvoredac.**

Njuška tubasta; vrat kratak; mohuna valjasta, prugasta. Na hrbtu klopacah po 1 rebro i po 2 rebarca. Sjeme duguljasto-jajasto, 1redno. Cviet žut . . . . **Oranj.**

Njuška glavata, zarezana. Mohuna duguljasto-prugasta, valjasta, kad dozri, kljunata. Klopci žliebasti, a na njih 3—5 upravih rebarah. Kljun 4srh, šiljnički, 8rebren, sad ima, sad neima u njem sjemenke. Sjeme krugljasto u 1 redu. Cviet žut . . . . **Gorušica.**

Njuška glavata; mohuna prugasta, stisnuta; klopci neimaju hrbtena rebra, i uzmotavaju se ozdol prama vršku, kad mohuna pukne. Sjeme u 1 redu. Cviet biel ili jorgovanast . . . . **Režuha.**

Njuška glavata, po gotovu 2krpa; mohuna valjasta, više putah prekratka, bezkljuna. Klopci žliebasti, neimaju očita hrbtena rebra. Sjeme nepraviono 2redno. Cviet biel ili žut . . . . **Dragušac.**

XVI. red. Suniće.

(*Monadelphia.* U obojnom cvietu srasle su se niti ozdol u kolutić; no prašnice su proste.)

I. razred. Toprašnjaci.

(*Triandria.* Sa 3 prašnika, u kojih su se niti ozdol srasle.)

Veprinac
Dinjorodke } gl. II. razred.
Debeljača

II. razred. Petoprašnjaci.

(*Pentandria.* Sa 5 prašnikah ozdol sraslih.)

a) **Cviet nepodpun.**

Vazda zelen grm, dvodoma cvieta, ocvieća razšestorena; prašnikah 3—5 . . . . **Veprinac.**

Zelina-penjalica jedno- i dvodoma cvieta; ocvieće razpetoreno, unutri tuzgavo bielo, a pod 5 zubacah; vrat razciepljen. Plod bobulja; stablika ima viticah . . . . **Debeljača.**

Vitičavo zelje jednodoma cvieta; ocvieće iznutra žuto, prašnikah 2—5; plod dinja . . . . **Dinjorodke.**

Cviet jednodom, u glavice sabijen . . . . **Dikica.**

b) **Cviet podpun.**

Čaška 5lapna; vjenčić 5latičan; tobolac 3—5 klopan. **Lan.**

Čaška i vjenčić razpetoreni; tobolac 5klopan . . **Protivak.**

Čaška 5lapna, vjen. 5latičan, pravilan; na dnu 5 medovitih žliezdah; nitih 10, nu svaka druga bez prašnice; vrat 1, njušakah 5. Plod: 5 za plodonošu prikopčanih, nepregradjenih, 1sjemenih, iznutra pucajućih tobolacah, a na njih bradat vrat poput repa (lišće dvostruko češljasto) . . . **Čapljan.**

Čaška i vjenčić raz4—5oreni; prašnikah 4—5; Plod: 2 mjehura . . . . **Lastavičnjak.**

III. razred. Osmoprašnjaci.

(*Octandria.* Sa 8 ozdol sraslih prašnikah.)

Vjenčić nepravilan, leptirast . . . . **Krestušac.**

Vjenčić pravilan, 5latičan . . . . **Cecelj.**

IV. razred. Desetoprašnjaci.

(*Decandria.* Sa 10 ozdol sraslih prašnikah.)

a) **Vjenčić leptirast. Gl. XVII. red., III. razred, A.**

b) **Vjenčić mal ne pravilan, 5latičan.**

Čaška nepraviono 5lapa; vjenčić pravilan; na svakoj niti ima po 1 prašnica, a na dnu od 5 duljih prašnikah ima po 1 žliezda medovnica. Plod: 5 ljupinavih, za kljunat stupac pritvrdjenih, izvana pucajućih tobolacah; sjeme repato, rep i z n u t r a ponajviše g o l. Njušakah 5, zasukanih . . . **Ždralinjak.**

Čaš. gotovo praviona, 5lapa; vjen. pravilan; nitih 10, a prašnicu nosi samo 5 nutrnjih nitih. Tobolacah 5 za otegnut stupac prikopčanih, nepregradjenih, 1sjemenih, iznutra pucajućih. Rep od tobolca zavinut, iznutra bradat. Njušakah 5 . . . **Čapljan.**

Čaš. 5lapa; vjen. pravilan; njuške 3; tobolac kožnat, 5srh, 5pregradan, 10klopan; sjeme neima repa, nego mesnatu privjesku. Lišće trojno . . . . **Cecelj.**

Čaš. razpetorena; vjen. pravilan; vrat 3ciep; tobolac šiljnički (piramidalan), 3srh, 3klopan. Sjeme ima na vrhu čuperak . . . . **Metljika.**

V. razred. Mnogoprašnjaci.

(*Polyandria.* Sa više od 10 prašnikah doli sraslih.)

(Ovamo spadaju Šljezovnice (*Malvaceae*), u njih je vjen. 5latičan, čaš. 5ciepna, a pod njom ponajviše obojak nalik na čašku. Gl. sl. 268.)

a) Plodci u prešljen ili kotur skupljeni. Čaška 5ciepna.

Obojak 3lapan (kadšto 1—4lapan). Plodakah mnogo, prešljenasto naokolo namještenih, iznutra 2klopnih, 1sjemenih . . . . **Šljezovača.**

Obojak raz6—9oren. Rožakah mnogo, 2klopnih, 1sjemenih, u koturac skićenih . . . . **Šljez.**

Obojak raz3—6oren. Plodakah mnogo, u koturac sastavljenih, 2klopnih, 1sjemenih . . . . **Stola.**

Obojak na 5 i više ciepacah izciepan. Njušakah 10, plodakah 5 . . . . **Paunica.**

Obojak mnogolapan. Plodakah 5, skićenih u koturac poput 5pregradna, 5klopna, mnogosjemena tobolca . . . . **Prosvirnjak.**

Obojka neima. Plodâkah 5—30, u prešljen skićenih, 3sjemenih. Ciepci od čaške skićeni . . . . . **Žutošljez.**

b) Plodci nagomilani.

Čaška razpetorena; obojak 3lapan . . . . **Malovesać.**

Čaš. razpetorena; obojak raz7—9oren . . . . . **Šljezovina.**

XVII. red. Dvosuniće.

(*Diadelphia.* U obojnom cvietu srasle su se niti ozdol u 2 snopića.)

I. razred. Šestoprašnjaci.

(*Hexandria.* Sa 6 prašnikah, kojim su se po 3 niti sve do prašnicah srasle.)

Čaška 2lapa, manjasta, padava; vjenčić zievajući, 4latičan; gornja latica ima ozdol ostrugu ili vreću. Plod 1 s j e m e n a nepucajuća, orašasta rožka . **Rosnica.**

Kao prijašnja; nu plod je 2klopan, mnogosjemeni, mohunast tobolac. Korien gomoljast ili repast . **Mladja.**

II. razred. Osmoprašnjaci.

(*Octandria.* Sa 8 prašnikah, u kojih su se po 4 niti srasle.)

Čaška 5lapa; dva pokrajnja lapa krilasta, modra; vjenčić zievajući ili napola leptirast, 3—5latičan: dolnja latica ladjičasta, na kraju izsjeckana, kao krestica; gornja razciepljena. Obsrčasti, pregradjeni tobolac ima u svakom pregradku po 1 sjemenku . **Krestušac.**

III. razred. Desetoprašnjaci.

(*Decandria.* Sa 10 prašnikah, kojim su se niti u cievku srasle, kroz koju je promoljen pestić. Ova je cievka kadšto c i e l a, i onda cviet pripada, pravo govoreć, prijašnjemu redu, s u n i ć u; a obično je cievka uzduž r a z c i e p l j e n a, a na razciepu nalazi se onda 10. prašnik kao odciepljen od cievke. (Gl. 17. sliku na posljednjoj ploči.) Ovamo idu L e p t i r n j a č e (*Papilionaceae*), zato tako nazvane, što im je vjenčić okriljen kao leptir.)

A. Sve su se niti u cievku srasle. Sunić e. (Vjenčić leptirast. Gl. sliku 271 i 272.)

a) **Krila u vjenčića niti su izrtana (d i n i r t), niti nabrana.**

* **Lišće** jednostavno ili potrojno.

Čaška zvonasta, usnata, $^2/_3$-ciepna, stalna, kad plod dozrieva, otvorena. Jedro u vjenčića obsrčasto, prugavo; ladjica kljunata, oštrljata; komuška malosjemena, naduta, sjedeća, kraća ili dulja od čaške **Mačac.**

Čaš. 5ciepna; ladjica u vjenčića kljunata, s veslima (krilima) srasla; vrat koljenast; njuška kijačka. Komuška bubrežasta, spljoštena, sa malo sjemena . . . . **Bubrežka.**

** **Lišće** liho perasto.

Čaška naduta, usnata, $^2/_3$zuba. Jedro jajasto; ladjica uprava, stisnuta, srasla s veslima (krilima); njuška tubasta; komuška okruglasta, stisnuta, nadutom čaškom obastrta, 1—2sjemena, na stapki . . . **Ranjenik.**

Čaš. jednako 5zuba, kad plod dozrieva, uvehla, zatvorena; komuška mnogosjemena, suobla, koso prugava. Vrhovna nit je napola odciepljena od ostalih . . . . **Orlina.**

Čaš. duboko 2usnata; prašnice raznolike; komuška kožnata, gukava . . . . **Vučjak.**

b) **Krila vjenčića ozdol liepo izrtana ili nabrana. Lišće trojno.**

Čaška razdvojena, a pod njom 2 listića; vjenčić slabo dulji od čaške; j e d r o povrh nokta n a b r a n o; l a d j i c a t u b a s t a; komuška naduta, o m a l o s j e m e n a, slabo dulja od čaške . . . . . **Gladiš.**

Čaš. ozgor razciepljena, 1 u s n a t a; doljna je usna prekratka 5zuba; j e d r o povrh nokta n a b r a n o, posuvraćeno; l a d j i c a 2 l a t i č n a, t u b a s t a, od plodilah odmaknuta; komuška prugasta, stisnuta, m n o g o s j e m e n a . . . . . . **Žuka.**

Čaš. zvonasta usnata, $^2/_3$; j e d r o l o ć k a v o; ladjica 2latična, napokon s a g n u t a, a p r a š n i c i i p e s t i ć n i s u u njoj s k r i v e n i; vrat je izpod kijačke njuške spužasto uvit; komuška spljoštena, mnogosjemena . . . . **Metla.**

Čaš. zvonasta, 2usnata $^2/_3$, dva gornja zuba su prekratka. Jedro razvito; ladjica tubasta, 2latična, laticah više manje sraslih; prašnici i pestić vire manje više iz nje; njuška na vrhu vrata sučeljava se sjedrom; i okružena je bradavičicami; komuška je stisnuta, 2- i više sjemena. Lišće ponajviše jednostavno, kadšto 3prsto . . . . **Žutilica.**

Čaš. cjevasta, razciepljena, 2usnata, $^2/_3$ ili $^1/_1$. Jedro veliko, pridignuto, ladjica zlatična, pod vrhom srasla, pridignuta, zaklapa prašnike; njuška sa strane vrata, koso prama ladjici okrenuta, dlakom okružena; komuška spljoštena, doli protanjena. Lišće trojno . . . **Zanoviet.**

B. Samo 9 nitih u razciepljenu cievku sraslih, a 10. prosta. Dvosuniće.

a) Plod prava komuška (koja nije branicami, t. j. poprečnimi pretinci, u 1sjemene pregradke izpregradjena.)

* Lišće trojno-perasto, ili troprsto.

Čaš. gotovo jednako 5zuba; jedro objajasto, odmaknuto od ladjice; prašnici se pomilaju iz ladjice, i otiskuju jedro; komuška stisnuta, srpasta ili poput spuža uvita, neokriljena, iz čaške promoljena, 3-i višesjemena; vrat padav . . **Dunjica.**

Čaš. zvonasta, 5zuba; jedro duguljasto, dulje od krilah i od bezkljune ladjice; komuška je iz čaške promoljena, stisnuta, poput, kosiera savita na gornjem švu uzano porubljena, 1—8sjemena . **Kosierak.**

Čaš. napola 5ciepna. Jedro i vesla gotovo jednako dugačka, poput 3latična vjenčića razastrta; ladjica tubasta, majušna; komuška stisnuta, duguljasto-prugasta, uprava, uzduž žilicami premrežena, odugačka, mnogosjemena, vratom, koji zajedno s njom raste, kao dugačkim kljunom završena . . . . **Piskavica.**

Čaš. zvonasta, 5ciepa; jedro dulje od vesalah, a ladjica malne kolika i krila; komuška, vireća podaleko iz čaške, stisnuta, viseća, podvita, kratkim vehnućim, padavim vratom kao kljunom završena, mnogosjemena . . . . . **Rogan.**

Čaš. cjevasta, 5zuba, zubih odugačkih, a dolnji je najkraći; vjenčić posve leptirast, padav; ladjica uz jedro pritisnuta, kraća od veselah i jedra; komuška dulja od čaške, uprava, žilicami očito premrežena, neokriljena, bezkljuna, oštrljata, 1—3sjemena, pucajuća . . . . **Kokotac.**

Čaš. cjevasta, $^2/_3$ciepa, ciepacah dugačkih, dolnjega najduljega; vjen. sulatičan, sahnući, ozdol prirasao, za cievku prašnikah stalan; jedro dulje od vesalah i ladjice. Komuška u čaški skrivena, nepucajuća, 1—, kadšto 2—5sjemena . . . . **Djetel.**

Čaš. cjevasta, mal ne jednako 5zuba; jedro okruglo, odmaknuto; vesla ozgor sastavljena, prosta, gotovo kolik jedro, bez utiska; ladjica pridignuta, kljunata; komuška valjasta, kruta, mnogosjemena, srčikava, puno dulja od čaške . . . **Smilj-kita.**

Čaš. 5ciepa; jedro okruglo, odmaknuto, dulje od sklonjenih nu prostih vesâlah; ladjica kljunata, pridignuta; komuška valjasta, kruta, 4krila, nepucajuća, mnogosjemena, puno dulja od čaške . . . . **Krilobob.**

Čaš. 2usnata, 5zuba; jedro okruglasto, dulje od vesalah s prieda sastavljenih, a u sredini mjehurastim utiskom obilježenih; ladjica pridignuta, kratka, tubasta; komuška naduta, malosjemena, slabo dulja od čaške . . . **Naniknica.**

Čaš. zvonasta, nejednako 5zuba, zubih pridignutih, dolnjega najduljega; jedro dugačka nokta, dulje od ostalih laticah; vesla s prieda prosta, u sredini utisnuta, ozdol imaju šupalj zub; ladjica uprava, tubasta; komuška mnogosjemena, iz čaške iztaknuta, u prieko pretinjena, po gotovu člankovita . . . . **Kožuščić.**

Čaš. 2usnata, dviema listićima poduprta. Jedro široko srčasto, odmaknuto; ladjica stisnuta, kljunata, zajedno s plodilî zasukana i uvita. Komuška stisnuta, višesjemena; sjemenke srčikom jedna od druge razstavljene . . . . **Grah.**

Čaš. 5ciepna, najdolnji ciepač je najdulji. Ladjica 2latična. Komuška kratka, iztaknuta iz čaške, stisnuta kljuna, malosjemena . . . . **Djetelinjak.**

** Lišće višeparno, liho perasto.

Čaška trbušasta, 2usnata, $^2/_3$zuba; jedro jajasto, ladjica stisnuta, uprava; komuška okruglasta, stisnuta, ima malu stapku, zastrta je nadutom čaškom, drži 1—2 sjemenke . . . . **Ranjenik.**

Čaš. 5zuba, $^2/_3$; jedro objajasto; vesla duguljasta, tubasta; ladjica kratka, stisnuta, tubasta; vrat bezbrad; njuška glavata; komuška nepregradjena, naduta, gornji šav iznutra otečen, nosi sjeme, nije poduboko u komušku spušten . . . . **Sočivina.**

Čaš. 5zuba, $^2/_3$; jedro posuvraćeno; krila duguljasta; ladjica bodljikom završena, oštrljata; komuška je kao pregradjena gornjim žliebastim švom, spuštenim u nju . . . . **Prošav.**

Čaš. nejednako 5zuba; latice upravo pružene: jedro posuvraćena krajca; krila duguljasta; ladjica tubasta komuška pregradjena utaknutim u nju gornjim švom . . . . **Kozlinac.**

Čaš. 2usnata, $^2/_3$, kolik upravo pružen vjenčić; jedro upravo, pokriva vesla i ladjicu, 2latičnu, oštrljastu; komuška jajasta, stisnuta, malosjemena, drvenasta . . . **Sladić.**

Čaš. 5zuba, zubih odugačkih, šilastih, gotovo jednakih; vjenčić sulatičan: jedro objajasto-dugaljasto; vesla sklonjena; ladjica kratka kljuna; vrhovna nit je samo napola odciepljena od ostalih. Komuška dulja od čaške, valjasta, koso prugava, mnogosjemena . . . . **Orlina.**

Čaš. 2usnata, 4zuba, gornjega zuba malko zarezana; jedro oveliko, okrugljasto, široko, posuvraćeno; vesla prosta, ladjica tubasta; komuška u čaški, dulja od nje, stoji na stapki, spljoštena je i mnogosjemena; sjeme lećasto . . . . **Nerod.**

Čaš. 5ciepna; jedro okruglo, odmaknuto, u sredini ima srcastu pjegu; vesla pritisnuta, bodkasta; ladjica pridignuta, oštrljasta; komuška kao mjehur naduta, ozdol zaošiljena, na stapki, pucajuća sprieda ozgor pod brkom . . **Pucalina.**

Čaš. razpetorena, kolik vjenčić ($^4/_1$); jedro objajasto, podvita krajca; vesla tubasta; ladjica oštrljasta; komuška naduta, 1—2sjemena, sjemenke nalik na ovnujsku glavu . . . **Slanutak.**

*** Lišće raznoliko perasto, mjesto vrhovne liske ima vitica, stržaja ili čekinja. Komuške su stisnute, 2— i višesjemene.

Čaš. 5ciepna; cjepacah nejednakih, zašiljenih; vrat končast, pridignut; njuška glavata, naokrug jednako dlakava; komuška stisnuta, 2— i višesjemena; sjeme krugljasto ili jajasto . . . **Lećak.**

Čaš. 5ciepna ili 5zuba, gornjih zubih kraćih; vrat končast, pravokutno pridignut, izpod njuške, prama boku ladjice, obrasao čuperkom podugačke krute dlake; komuška stisnuta, 2- i mnogosjemena; sjemenke malo ne krugljaste, kadšto duguljaste . . . . **Grahor.**

Čaš. zvonasta 5ciepna, cjepacah listastih, gornjih dviuh kraćih; jedro preveliko, posuvraćeno; vrat 3srh, naprama jedru hrbtičav, a na vrhu dlakav, s boka prama ladjici ozdol žliebast, gološav. Komuška stisnuta; sjemenke više manje krugljaste. Pališće preveliko . . . **Grašak.**

Čaš. 5zuba, 5ciepna, pa i razpetorena: gornja 2 ciepca su si više putah primaknuta i kraća; ladjica polukružna, više putah lievo zavrnuta; vrat ozdol naprama ladjici sveden, gološav, a naprama jedru žliebast ili plosnat; ozgor pod osječenom njuškom spljošten, dlakav i više putah lievo zavrnut. Komuška stisnuta, 2- i višesjemena . . . . **Grahorovina.**

Čaš. zvonasta, koso osječena, verugasto 5zuba. Jedro pruženo, po gotovu kolik vesla; vrat šiljast, gol. Komuška valjasta, mnogosjemena; sjemenke su valjaste . . . . **Čimišnik.**

b) Plod člankoša (t. j. komuška u prieko u 1sjemene pregradke izpretinjena). Lišće liho perasto (samo u štipavčara jednostavno).

* Cvjetâ groždjem ili klasjem.

Čaška 5ciepna, cjepacah gotovo jednakih; jedro objajasto; vesla prekratka; ladjica koso osječena; člankoša 1člana, 1sjemena, uzvisitimi žilami premrežena ili jamičava kao sat . . **Grahorka.**

Čaš. verugasto 5ciepa; jedro veliko; vesla kraća od ladjice koso osječene. Člankoša od više stisnutih, 1sjemenih članakah sastavljena . . . **Sladkovina.**

** Cvjetâ kitnjastim štitom.

Čaška po gotovu 2usnata, $^2/_3$ zuba, gornjih zubih primaknutih, na pola sraslih; jedro duguljasto, pridignuto; ladjica položita, mladinasta, oštro kljunata; vrat šilast; njuška oštrljata. Člankoša mnogočlana, članci su kao podkovice sagnuti . . . . **Podkovnik.**

Čaš. cjevasta, gotovo jednako 5zuba, a pod njom ima listićah. Jedro obsrčasto; ladjica majušna, stisnuta, tubasta. Člankoša valjasta, uzvita, rebrata; sjemenke okrugljaste . . . . **Tić-noga.**

Čaš. gotovo 2usnata, $^2/_3$zuba, dva su gornja zuba srasla. Jedro jajasto, slabo, dulje od vesalah; malena ladjica oštra je kljuna; vrat končast; njuška tubasta. Člankoša valjasta, članci duguljasti, razpadajući se; sjemenke valjaste . . . . **Grašar.**

Kao prijašnji: no člankoša je spljoštena, članci joj se nerazpadaju, a sjemenke su na 4 nugla **Sjekirica.**

Čaš 2usnata, dvama listićima podupṛta, $^1/_3$- ili $^2/_3$zuba; jedro široko srčasto, odmaknuto; ladjica stisnuta, kljunata, zajedno s plodilí kao spuž uvita; sjeme duguljasto, stisnuto, pa i valjasto . . . . **Grah.**

Čaš. zvonasta 5ciepna. Komuška spužasto uvita, brazdata, bodljikavi članci joj se razpadaju. Lišće jednostavno . . . . **Štipavčar.**

XVIII. red. Velesuniće.

(*Polyadelphia.* U obojnom cvietu prašnici ozdol u 3 i više snopićah srasli.)

I. razred. Jednopestićje.

(*Monogynia.* S 1 pestićem.)

Čaška 5ciepna; laticah 5—8 duguljastih; prašnikah 20—60, kojim su se niti u više snopićah srasle; vrat 1. Plod jabuka od 9—18 pregradakah, spolja ima mekanu koru, a unutri sočnu srčiku . . **Četrun.**

II. razred. Tro-Petopestićje.

(*Tri-Pentagynia.* Sa 3—5 pestićah.)

Čaška razpetorena, krpah jajastih, jednakih; prašnici premnogi, ozdol u 3—5 snopićah srasli; tobolac okruglast; pregradakah onoliko, koliko vratovah **Pljuskavica.**

XIX. red. Suprašničje.

(*Syngenesia.* Prašnice u svakoga cvietka u cievku srasle. U prvih 5 razredah cvietci su skićeni u uborak i obaviti obojkom; u 6. razredu je svaki cvietak ponase.)

(Gl. sl. 221 i 222.)

I. razred. Svi su cvietci obojni.

(*Polygamia aequalis.*)

A. Svi su vjenčići jezičasti. (Jezičnice. *Lingulatae.*) (Gl. sl. 374.)

I. Rožke s kraja i u sredini uborka jednake.

a) **Rožke neimaju kunadre, ili su ozgor samo kožicom porubljene.**

* Cvjetište golo (t. j. medju cvietci neima ni pljevicah ni čekinjah.)

Obojak jednostavan, 8lapan, jajast, ozdol sa jedno 2—3 sitna listića obavit. Rožke duguljaste, bez kunadre i poruba . . . . **Sisavac.**

Obojak 5—8lapan, uza to ima na dnu jošte po koju manju ljušticu. Rožke duguljaste, bez kunadre i poruba, zviezdoliko razastrte, u lapove od obojka omotane . . . . **Gorčik.**

Obojak jednovit, mnogolapan, jajast, napokon krugljast, kao da je zrnjem posut. Rožke imaju 10 prugah, a ozgor kožnat porub . . . . **Jagnjevac.**

Kao prijašnji; nu rožke imaju samo 5 prugah, a neimaju poruba. Batva 1cvietna . . . . **Ovražnik.**

** Cvjetište pljevno.

Obojak crepovit, bodljav; pljevice čunjasta cvjetišta obuhvataju plodnicu; rožke su objajaste; kunadra poput prstenčića sa gdjekojom čekinjom . . . **Dragušica.**

b) **Rožke nose pljevastu kunadru.**

Obojak 8lapan, ozdol sitnimi ljušticami obavit; cvjetište golo, puno jamicah kao meden sat; rožke su ovjenčane mnogimi zubatimi, kratkimi, tubastimi ljušticami . . . . **Vodopija.**

c) **Rožke nose kunadru od dlake ili čekinjah.**

* Kunadra sjedi (t. j. neima držka.)

† Rožke po gotovu valjaste, a ne stisnute.

Obojak 1redan (t. j. sastavljen od lapovah u 1 red skićenih), valjast, 4—6lapan, obično ozdol poduprt sa 3 sitne listice; uborak ima samo 3—5 cvietakah. Rožke su 3srhe, osječene; kunadra biela i u više redovah . . . . **Kosogornik.**

Obojak gotovo 1redan, mnogolapan, lapovah jednakih, ozdol premnogimi listicami poduprt; uborci mnogocvietni; cvjetište golo; rožke ponajviše kratkokljune, samo kadšto dugačka kljuna; kunadra od više redovah, ponajviše biela bjelcita, nije krka . . . . **Skrda.**

Obojak mnogolapan, crepovit; cvjetište puno jamicah kao meden sat, a kraj je ovim jamicam izciepan. Rožke 5srhe, bezkljune; kunadra 1—2redna (t. j. dlake na rožki su u 1—2 reda namještene), krka, tuzgavo biela, pak i ridja . . . . . . **Kosmura.**

†† Rožke pobočke stisnute.

Obojak mnogolapan, crepovit, trbušasta dna, kad plod dozrieva, čunjasto ozgor skupljen; cvjetište piknjasto-jamičavo; rožke uzduž prugave, bezkljune. Kunadra višeredna, čisto biela, ozdol neima čekinjah . . . . **Krlj.**

Obojak crepovit, nalik na lončić; lapovi opnena krajca. Cvjetište golo; rožke u prieko kao zrnjem posute, malo ne 4nuglate, skučene. Stapke debele **Jaguc.**

Obojak crepovit, 3redan, nutrnji su lapovi dulji, kad plod dozrieva, čunjasto sklonjeni; uborak mnogocvietan; cvjetište golo; rož-

ke stisnute, rebrate, kratko- i debelokljune. Kunadra 1redna, ozdol viencom od kratkih čekinjicah okružena, tuzgavo biela, krka **Mliečak.**

** Kunadra je nasadjena (na držku.)

Obojak duguljast, 2—4redan, crepovit, lapovi kožnata krajca; uborak 5- i višecvietan; cvjetište piknjasto, golo; rožke gladke, stisnute, dugokljune; kunadra vlasasta, ponajviše žućkasto-biela . . . . **Loćika.**

Obojak valjast, jednostavan, ozdol listići poduprt; uborak 7—12cvietan, cvietci u 2 reda; cvjetište golo, jamičasto-piknjavo; rožke ovjenčane bodljavimi ljušticami, izmedju kojih se promoljava tanan dugačak kljun, a na njem višeredna biela kunadra . . . . **Kostrieč.**

Obojak jajast, 1redan, mnogolapan, jednakih lapovah, ozdol listići okružen; uborak mnogocvietan; cvjetište golo. Rožke valjaste, u sredini uborka dugokljune; kunadra dlakava, žućkasto-biela, u više redovah . . . . **Skrda.**

Obojak jajast, 2redan: lapovi nutrnjega reda premnogi; spoljašnjega njekolici, kratki. Uborak mnogocvietan, cvjetište golo; rožke 5srhe, dugokljune; kunadra u 1 redu . . . . **Radić.**

Obojak duguljast, mnogolapan: nutrnji su lapovi dulji, jednaki, žuljava brka; spoljašnji su sitni, premnogi. Uborak mnogocvietan; cvjetište jamičavo-piknjasto, golo; rožke prugave, bielo- i dugokljune, prosjeka koso četvorna (rautenförmig); kunadra mnogoredna, biela. Cviet na batvu ničućem iz podanka . . . . **Maslačak.**

d) **Rožke nose kunadru perastu (u koje nisu dlake jednostavne, nego s obje strane poprečnimi dlakami kao perce obrasle). Gl. sl. 298.**

* Cvjetište golo.

† Kunadra sjedeća ili kratko nasadjena.

Obojak malo ne crepovit, mnogolapan, jednakih lapovah, ozdol sitnimi privitimi listići okružen. Cvjetište jamičavo; rožke prugave, u prieko smežurane, kratkokljune; kunadra u svake rožke kratko nasadjena i 2redna: u spoljašnjem redu kunadra je od kratke, nazubljene dlake, u nutrnjem redu od premnoge, ozdol plosna-

te, ozgor peraste čekinje. Batvo nosi ponajviše samo po 1 uborak . . . . **Regrad.**

Obojak dvogub: spoljašnji opnen, nutrnji napokon mesnat i sklonjen; kunadra prekratka . . . **Bradavnik.**

Obojak občunjast, 1redan, na stapki odebeloj, ljušticami obrasloj; cvjetište puno jamicah kao u medena sata; rožke duguljaste, u prieko smežurane; kunadra 1redna, tuzgavo-biela, sastavljena od čekinjah ozdol sviuh plosnatih, zubatih, ozgor perastih . . **Mliečnjak.**

Obojak 1redan, a na njegovoj ozgor odebeloj stapki njekoliko ljušticah; rožke kljunasto zaošiljene; kunadra 2redna, njezine čekinje prugaste, peraste, biele bjelcate . . . . . **Oduvančić.**

Obojak jajast, mnogolapan, lapovah jednakih; pod glavnim obojkom ima jošte jedan manji obojčić. Cvjetište jamičavo-piknjasto; rožke skučene, u prieko prugave, a na njih kunadra sjedeća, ozdol u 2 prstenčića srasla: u spoljašnjega prstenčića dlake su kratke, jednostavne; u nutrnjega ozgor peraste . . . . **Priljekuša.**

Obojak duguljast, mnogolapan, crepovit, lapovah nejednakih, kožnata krajca. Rožke su rebrate, imaju ozdol sitan kos kovrljak; kunadra je u više redovah, pljevasta, perasta, prekratka držka, dlake spoljašnjega reda spletene su poput mreže . . . . **Zmijak.**

Kao u prijašnjega; ali u rožakah neima kovrljaka; nit su spoljašnje dlake u kunadre peraste, već samo zubate . . . . **Runjavac.**

†† Kunadra na dugačku držku.

Obojak 1redan, 8lapan, lapovah u dna sraslih. Rožke u prieko prugave; držak od kunadre je predugačak, ozdol nadut . . . . **Tustočel.**

Obojak šiljnički, 1redan, lapovah ozdol sraslih; cvjetište jamičavo; rožke uzduž prugave, ozdol imaju kos kovrljak. Kunadra višeredna, ozdol hrskava, perasta, promiešana sa 5—10 golih odugačkih čekinjah, na tanku držku **Turovac.**

Obojak duguljasto-valjast, crepovit, višeredan; cvjetište puno jamicah kao meden sat. Rožke ozdol zdjeličaste, imaju stapku, kunadra je 1redna, jednaka, perasto-kušljava . . . . . . **Uzelac.**

Obojak **dvogub**: spoljašnji 5lapan, nutrnji 8lapan, lapovah duljih jednakih; rožke stisnute, u prieko prugave; kunadra gotovo 1redna, perasta **Glistogon.**

** Cvjetište pljevno.

Obojak duguljast, višeredan, mnogolapan, crepovit; rožke čunjaste, bradavičasto bodljive, kunadra perasta, nasadjena . . . . . **Svinjak.**

2) Okrajnje i središnje rožke raznolike.

Obojak duguljast, višeredan, mnogolapan, crepovit: nutrnji su lapovi predugački, a spoljašnji prekratki. Cvjetište pljevno; rožke bradavičasto-bodljave; s kraja uborka bezkljune, u sredini kljunate; perasta kunadra s kraja uborka sjedeća, a u sredini nasadjena . . . . **Svinjak.**

Obojak 1redan, ljušticami okružen; lapovi opnena krajca. Cvjetište obraslo končastimi predugačkimi pljevicami. Pokrajnje rožke su s polja prugave, a s druge strane imaju 3—5 okriljah; ostale rožke su prugave, ozgor protanjene, a sve nose bielu dlakavu kunadru . . . . **Zečevac.**

Obojak, obavit manjimi ljušticami, napokon krugljast. Cvjetište golo, bradavičasto-jamičavo. Rožke pokrajnje skučene, 4uglate, s nutrnje strane okriljene; ostale rožke su vretenaste, brazdate hrapave; kunadra u sviuh jednaka, dlakava . . . **Žuklica.**

Obojak 8srh, 8lapan, ozdol listići urešen; cvjetište golo, rohavo (puno jamicah). Kunadra s kraja uborka ljuskava, zubata, sjedeća; a u sredini dvostruka: s polja ljuskava, a unutri perasta, kratko nasadjena . . . . **Gumance.**

Obojak mnogolapan, lapovah gotovo jednakih, a pod obojkom jošte po koja manja ljuštica; cvjetište golo; rožke pokrajnje imaju pljevastu kunadru, a srednji dvostruku, s polja čekinjavu, a unutri pljevastu, osatnu . . . . **Tulajnik.**

B. Svi su vjenčići poput tulajice. (Tulajnice. *Tubiflorae.*) Gl. sl. 221.

I. Obojci manje više bodljavi; cvjetište dlakavo, čekinjavo ili pljevno. (Bodljače, *Cynareae.*)

a) **Kunadra dlakava, čekinjava ili pljevna.**

* Kunadra ponješto zubata, al ne perasta.

Uborak trbušast; obojak crepovit, lapovi priviti: spoljašnji su žliebasti, na vrhu imaju posuvraćenu bodljavu krpu; cvjetište čekinjavo-pljevno; niti ozdol u prstenčić srasle; rožke koso-jajaste, stisnute, gološave; kunadra od nazubljene čekinje sjedi na hrskavu kovrljaku . **Ošljebad.**

Uborak trbušast; obojak crepovit: spoljašnji lapovi češljasti, bodljavi; nutrnji trepavičasti trnjavi; cvjetište pljevno-čekinjavo; pokrajnji cvietci su veći od ostalih; rožke objajaste, debele, 4srhe, skožurane, na vrhu rovašene; srednje rožke nose pljevasto-trepavičastu kunadru, a pokrajnje nikakvu . . . . **Žućenica.**

Uborak krugljast; obojak crepovit, lapovi prugasti, na vrhu kukičavi; cvjetište čekinjavo; rožke stisnute, u prieko smežurane, koso-četvorne; kunadra čekinjasto-pljevna, kruta, nazubljena, sjedeća . . . . **Čičak.**

Uborak gotovo valjast; obojak crepovit, lapovi bez bodljike; nu oštrljati, jedan za drugoga prianjajući, suhi, kožnata krajca; cvjetište trepavičasto; rožke duguljaste, stisnute, tupo 3srhe, prugave, ozgor skupljene, na vrhu nose ostanak kupičasta vjenčića, s toga su pupčaste al ne izdubljene; kunadra od nejednakih, krutih, bridkih čekinjah, spoljašnje su čekinje kraće i padaju napose . . . . **Srpac.**

Uborak krugljast ili valjast; obojak mnogoredan, crepovit; cvjetište pljevno; rožke nalik na obrnut šiljnik, 4srhe, gori izdubljene; kunadra u malo redovah, sastavljena iz bradatih ili zubatih čekinjah razne debljine . . . . **Osjak.**

Uborak malko trbušast; obojak crepovit; lapovi se završuju trnom; cvjetište čekinjavo-pljevno; rožke duguljaste, stisnute, gološave, mesnata vrha; kunadra sjedeća, vlasasta, krka, ozdol srasla u prstenčić, koji zajedno s njom pada . . . . **Bodljača.**

Uborak trbušast; obojak crepovit, lapovi duguljasti, trnom završeni; cvjetište puno dubokih jamicah kao sat i ponješto čekinjavo; rožke stisnute; nejednako 4srhe, u prieko smežurane, go-

lišave, svietle; kunadra vlasasta, sjedeća, ozdol u prstenčić srasla . . . . . **Čkalj.**

** Kunadra perasta, ozdol u prstenak srasla.

Uborak trbušast; obojak crepovit, lapovah odmaknutih, jednostavnih, trnom završenih; cvjetište pljevasto-čekinjavo; prašnice bezrepe; rožke duguljaste, stisnute, gološave, ozgor tubaste, bez rebarah; kunadra višerepna, sjedeća . . . **Sjekavac.**

Obojak mnogoredan, crepovit, lapovi bez bodljike; cvjetište pljevasto-čekinjavo; prašnice imaju ozdol 2 trepavičaste čekinje; kunadra sjedeća, dvostruka: spoljašnja kratka, končasto pljevasta, nutrnja perasta . . . . **Pilica.**

Uborak ovelik; obojak crepovit, lapovah debelih mesnatih, bodljavih; cvjetište čekinjasto-pljevno. Rožke gološave, kunadra sjedeća . . . . . . **Artićok.**

Uborak trbušast; obojak crepovit: spoljašnji lapovi trepavičasto-bodljavi; nutrnji bez bodljah, hrskavi, manjasti, svietli, kao zrake ponamještani. Cvjetište pljevno, pljevicah ozgor izciepkanih; prašnice 2repe, repovah perastih. Rožke imaju po 2 oštrljaste privite dlake; kunadra je ozgor perasta, ozdol čekinjasta, u prstenak srasla . . . **Kravljak.**

b) Kunadre neima.

Uborak jajast; po gotovu krugljast; obojak crepovit; spoljašnji lapovi bez bodaljah, listasti; kruti, odmaknuta brka; nutrnji bodljavi, prianjajući; cvjetište pljevasto-dlakavo; rožke gološave, gladke, 4srhe . . . . **Šafranjika.**

Kao u šafranjike; nu spoljašnji su lapovi češljasti, trnjavo zubati; prašnice u sredini bradate, a 4srhe rožke su smežurane, na vrhu rovašeno-zubate; pokrajnje neimaju baš nikakve kunadre, a srednje imaju pljevastu . . . . **Žućenica.**

Svaki cvietak ima osebnu čašku; uborak glavat . . **Sjekavica.**

II. Obojak nije bodljav; cvjetište golo; uborci maleni. (Ovamo spadajuće bilje nije bodljavo.)

* Kunadra čekinjava ili pljevna.

Uborak duguljast, o malo cvietakah; obojak crepovit; lapovi nejednaki, u 2—3 reda namješteni, spolja-

šnji manji. Cvjetište golo, jamičavo-piknjasto; vrat predugačak, napola razciepljen, krakovah valjastih; rožke 4srhe; kunadra 1 r e d n a, sjedeća, vlasasta, malko bridka . . . . **Konopljuša.**

Uborak polukrugljast; obojak crepovit, lapovah 2 r e d n i h, duguljastih, loćkavih; cvjetište puno trepavičastih rupicah; vrat kolik i cvietci; rožke duguljaste; kunadra 2 r e d n a, vlasasta, zubčastobridka . . . . **Zlatokos.**

Uborak krugljast; obojak crepovit, lapovi višeredni, s u h i, ž u t i k a o z l a t o; vjenčići s kraja uborka 5zubi, a u sredini končasti; kunadra 1 r e d n a **Smilje.**

Uborak polukrugljast, crepovit, zelen. Rožke imaju mjesto kunadre kao jezičac . . . . **Kaloper.**

** Kunadra osatna.

Obojak crepovit, lapovah 2 r e d n i h, nejednakih; cvjetište ravno, pljevno; vjenčići s kraja stojeći kadšto zrakasti, rožke 4srhe, a na njih mjesto kunadre 2 i l i 4 n e j e d n a k e n a t r a ž k e b r i d k e o s i n e . . . . **Dvozub.**

*** Kunadre neima nikakve.

Obojak v i š e r e d a n, duguljast; krakovi u vrata dugački, pruženi . . . . **Pelen.**

II. razred. Cvietci od zrakah plodnični, a od kotura obojni, svi plodni.

(*Polygamia superflua.*) V r š n i k o v i c e (*Corymbiferae.*)
A. K o t u r a č e (*Discoideae.*)

(Svi su cvietci cievasti, u koturac skićeni; s kraja neima jezičnicah.)

a) Rožke n e n o s e k u n a d r e.

Uborak krugljast; obojak crepovit: spoljašnji lapovi imaju listaste krpice, srednji posuvraćen vršak, a nutrnji su tubasti, kožnati; cvietci s kraja namješteni (z r a k e) jesu 5zubi, v a l j a s t i, a srednji (k o t u r) 5ciepni, l i e v a s t i; rožke kljunate, a bez kunadre . . . . **Ovratnjak.**

Uborak polukrugljast ili jajast; obojak crepovit: lapovi priviti, suhi, k o ž n a t a k r a j c a; cvjetište

golo ili čupavo; cvietci cievasti: pokrajnji (zrake) tankoviti, tupo-5zubi; srednji (kotur) lievasti, 5ciepni; rožke objajaste, gole . . . . . . **Pelen.**

Uborak jajast; obojak 2redan; nutrnji lapovi obuhvataju pokrajnje cvietke, a kasnije rožke; cvjetište maleno, čunjasto, golo; pokrajnjih cvietakah (zrakah) ima 5—7, te su končasti, i njuška im je razciepljena, a srednjih (kotur) 5—7, 5zubih, jednostavne njuške. Pokrajnje rožke su objajaste, gole, stisnute . . . . **Nožica.**

b) Kunadra poput kožnata, zubata poruba.

Uborak polukrugljast; obojak crepovit, lapovi oštrljati; cvjetište golo, svedeno; srednji su cvietci 4—5zubi, a pokrajnji 3—4zubi; rožke jednake . **Vratič.**

c) Kunadra sastavljena od 5—10 pljevicah.

Obojak crepovit, lapovah suhih, pljevastih, nejednakih, nutrnjih manjastih, svietlih, odmaknutih, zrakastih; cvjetište pljevno, pljevicah raztrojenih; zrake 2usnate . . . . **Nepoven.**

d) Kunadra vlasasta, bridka ili perasta.

* Cviet jednodom.

Uborak jajast; obojak crepovit, mnogoredan, u spoljašnjih lapovah vršak je odmaknut; cvjetište golo, grbavo; srednji cvietci (kotur) 5ciepni, pokrajnji (zrake) 3zubi, a niesu dulji od srednjih; prašnice imaju ozdol 2 čekinje; kunadra 1redna, čekinjasta, bridka . . . . **Grmika.**

Uborak kratak, valjast; obojak crepovit, lapovi osmudjena (crna) vrška, 2redni, u spoljašnjem redu vrlo kratki; cvjetište jamičavo-piknjasto . . . . **Staračac.**

Uborak valjast; obojak gotovo 1redan; kotur 5ciepan, zrake končaste; kunadra višeredna, dlakava, sjedeća; na svakom batvu po 1 uborak . **Podbjelina.**

Obojak crepovit, lapovi priviti, suhi, vrška ponajviše manjasta; cvjetište golo, plosnato; kotur cievast; zrake končaste ili cievaste; prašnice imaju ozdol 2 čekinje; kunadra 1redna, kadšto malko perasta . . . . **Moljačak.**

Uborak jajasto-duguljast; obojak crepovit, višeredan, lapovah suhih manjastih; cvjetište plosnato, golo; cvietci cievasti: srednji 5zubi, pokrajnji

končasti; kunadra 1 r e d n a, vlasasta, bridka; nutrnji lapovi napokon zrakasti . . . . . **Smilje.**

Uborak duguljast; obojak crepovit, mnogoredan, spoljašnji su lapovi izvana v u n a s t i, a ostali p l j e v a s t i; cvjetište otegnuto, č u n j a s t o; srednji cvietci (kotur) 4—5zubi, a pokrajnji (zrake) končasti (kadšto samo prašnički); kunadra u obojnih cvietakah čekinjasta, u plodnih padava . . . **Bjelolist.**

** Cvietci mješoviti, jednodomi.

Uborak jajast; obojak c r e p o v i t, lapovi priviti, s polja gusto vunasti; cvjetište s v e d e n o, puno jamicah kao meden sat; srednji su cvietci 5zubi obojni ili prašnični; a pokrajnji cievasti, tankoviti, 3—4zubi, plodnični; prašnice ozdol repate; kunadra u pokrajnjih rožakah bradata, u srednjih čekinjava . . . . **Vriednik.**

*** Cvietci mješoviti, dvodomi.

Obojak gotovo 1 r e d a n; cvjetište golo, plosnato; pokrajnji cvietci končasti, a srednji 5—7zubi. U p r a š n i č k e b i l j k e: srednji cvietci obojni, a neplodni; pokrajnji, njih 1—5, plodnični i plodni. U p l o d n i č n e b i l j k e: u sredini uborka 1—5 prašničkih cvietakah, a s kraja mnogo plodničnih i plodnih . . . . **Repuh.**

Uborak duguljast; obojak c r e p o v i t, lapovi k o ž n a t a i l i o s m u d j e n a v r š k a; cvjetište svedeno, puno jamicah kao meden sat. U p r a š n i č k e b i l j k e: vjenčići cjevasti; prašnice imaju ozdol 2 č e k i n j e; kunadra je čekinjava, kijačka. U p l o d n i č n e b i l j k e: vjenčići cjevasti, 5zubi; kunadra končasta . . . . **Grižavac.**

B. Zrakače *(Radiatae.)*

(Cvietci u sredini uborka (zvanoj k o t u r, *discus*) cjevasti, a s kraja jezičasti, poput zrakah namješteni), zato se i zovu z r a k e, *radius)*. Gl. sliku 222.

1) Kunadre neima nikakve, ili mjesto nje ima na vrhu rožke samo kožnat ljuskav porub.

a) Cvjetište golo.

Obojak 2 r e d a n, lapovah z e l j n i h, jednakih; cvjetište svedeno, golo; rožke stisnute, kostriešne, bez

stapke; uborak na batvu, pokrajnji su cvietci (zrake) bieli, a srednji (kotur) žuti . . . **Krasuljak.**

Obojak crepovit, lapovah kožnatih, krajca suha, kao osmudjena; cvjetište svedeno, golo; rožke u kotura okriljene, u zrakah 3srhe, 3krile; svi su cvietci žuti, samo kadšto su zrake bjelkaste . . . . **Rada.**

Obojak crepovit, lapovi suha, osmudjena krajca; cvjetište golo, plosnato ili slabo svedeno; cvietci u zrakah dugački, bieli, u koturu žuti; rožke zrakah nose kao ušicu mjesto kunadre . . . . **Bilica.**

Obojak crepovit, lapovi uzanj priviti, osmudjena, suha krajca; cvjetište golo ili dlakavo, malne ravno; mjesto kunadre kožnat porub. Zrake su biele, kotur žut . . . . **Srćun.**

Obojak o malo redovah, crepovit, lapovah zeljnih, neosmudjenih; cvjetište golo, čunjasto; zrake biele, kotur žut. (Gl. sl. 222.) . . . . . **Titrica.**

b) Cvjetište pljevno.

Obojak crepovit, lapovah gotovo jednakih, krajca malko osmudjena; cvjetište čunjasto. Zrake mnoge i biele, kotur žut . . . . . . **Raman.**

Sve kao što u Ramana, samo što pokrajnji cvietci neimaju plodilah; zelina ova smrdi . . . . **Kokornjak.**

Obojak crepovit, lapovi duguljasti, priviti, krajca ponajviše hrdjava; cvjetište plosnato ili svedeno; cvietci kotura stisnuti; u zrakah ponajviše samo 5 osječenih cvietakah; rožke gološave, rebrate, neokriljene; kunadre neima, ili je mjesto nje samo kožnat porub; lišće je uzano, češljasto . . . . **Kunica.**

Obojak crepovit, o malo lapovah, osmudjena krajca; cvjetište svedeno; cvietci u koturo ozdol stisnuti; rožke takodjer stisnute, okriljene, okrilje vrška zubata . . . . **Targok.**

Obojak crepovit, lapovah zeljnih, kraćih od cvieta; cvjetište obraslo dugačkimi pljevicami; prašnice imaju rep, koji se samo nazire; kunadra je kožnat, nazubljen porub; pokrajnje rožke su pobočke hrbtičasto-okriljene . **Volovac.**

Obojak crepovit, lapovah zeljnih, kraćih od cvieta; prašnice dugorepe; rožke bezkrile; kunadra zubat porub . . . . Kolotoč.

Obojak crepovit, lapovah zeljnih, listastih, neprianjajućih; skrajnji lapovi dulji od cvieta; koturni cvietci ozdol debļji; cvietci od zrakah ozgór kijački, 3zubi, ozdol imaju 2 ušice; rožke bezkrile; kunadra zubat porub . Primašak.

Obojak crepovit: lapovi dulji od cvieta; ozdol su hrskavi i priviti, ozgor nose bodkasto-prugastu, čupavu, bodljavu, odmaknutu privjesku; koturni cvietci imaju debelu, s jedne strane okriljenu, a zrake 2krilu, kratku tulajicu. Rožke su okriljene; kunadra zubato-trepavičast, u pokrajnjih rožakah prepolovljen porub . . . . Boca.

2) Kunadra dlakava ili čekinjasta.

a) Cvjetište golo.

* Obojak 1—3redan, jednakih lapovah.

† Izpod obojka ima listićah poput čaške.

Uborak valjast; obojak 1redan, mnogolap, lapovi ponajviše osmudjena vrška; cvietakah od zrakah 5 i više u jednom redu, kadšto ni neima zrakah. Kunadra sjedeća, mnogoredna, vlasasta . . . Staračac.

Uborak duguljast; obojak gotovo 1redan, lapovi mnogi, prugasto-duguljasti, kolik kotur. Cvietci u koturu cievasto-zvonasti, 5zubi; u zrakah jezičasti, osječeni, podugački, u više redovah. Rožke duguljasto-valjaste, gološave. Kunadra vlasasta, višeredna. Cviet žut . . . . Podbjel.

†† Obojak neima ozdol listićah poput čaške skićenih.

Obojak 1redan; uborci duguljasto-valjasti	Obojak lapovah duguljasto prugastih, kraćih od cvieta; cvietci u koturu cievasti, 5ciepi; a s kraja 1redni, uzpravi, končasti, nezrakasti. Rožke duguljaste, valjaste, prugave, gole, kunadra vlasasta, višeredna. Cviet crvenkast ili biel . . . . Podbjelina.

Obojak 1redan; uborci duguljasto-valjasti.	Obojak mnogolapan, jednakih, prugastih lapovah; cvietci u koturu, cievasti, u zrakah jezičasti, njih 5—20; krakovi od vrata glavati, osječeni; rožke imaju mnogo rebarah; kunadra je vlasasta, sjedeća, biela	**Pepeljuga.**
Uborak polukruglast; lapovi 2—3redni; cvjetište svedeno ili čunjasto	Obojak ima 2reda lapovah premnogih, bodkasto-prugastih, jednakih, duljih od kotura; zrake dugačke; kraci od vrata glavati, osječeni; rožke kotura objajaste, sa 5 brazdah, vlasaste kunadre, a zrake radjaju čunjaste rožke sa 10 brazdah, bez kunadre . . .	**Divokoznjak.**
	Obojak 2redan, lapovah prugastih, jednakih; cvjetište čunjasto, golo, piknjasto; cvietci u koturu cievasti, 5zubi; zrake jezičaste; krakovi od vrata zaoštrljeni; rožke objajaste, prugave, bodljikave; kunadra 2redna, vlasasta, bridka, na kratkoj stapci	**Krasuljača.**

** Obojak višeredan, crepovit, nejednakih lapovah. Uborci polukrugljasti, kadšto duguljasti.

† Prašnice bezrepe.

Uborak duguljast; obojak 2—3redan: lapovah uzanih, kraćih od kotura; privitih, vrška malko odmaknuta, cvjetište kao meden sat, golo; cvietci u koturu cievasti; od zrakah ima više redovah, te su uzprave, uzane, jezičaste, druge masti nego kotur; rožke duguljaste; kunadra 1redna, dugačka, vlasasta, zubčasta . . . . **Hudoljetnica.**

Uborak polukrugljast; lapovi slabo priviti; cvjetište kao meden sat, obraslo vlasjem; cvietci u koturu cievasti, 5zubi; zrake, ponajviše njih 5, jezičaste, u 1 redu, žute kao što i kotur; rožke duguljaste; kunadra dlakava, u 1 redu . . **Zlatnica.**

Uborak polukrugljast; obojak višeredan: lapovah zeljnih, dolnjih odmaknutih; cvjetište plosnato, golo, puno jamicah, zubčasta krajca; cvietci u koturu cievasti; zrake mnoge, u 1 redu, plodnične, jezičaste, druge masti nego kotur; rožke stisnute, duguljaste; kunadra sjedeća, višeredna, dlakava, malko bridka . . . . **Zviezdan.**

Kao zviezdan; nu 2—3redni lapovi su papirasta krajca; koturni su cvietci prašnični, a zrake su u 2 reda, plodnične, vrlo uzane, druge masti nego kotur. Kunadra je u zrakah čekinjava, padava; u koturu dvoguba: spoljašnja kraća, nutrnja dulja . . . . **Uzanac.**

†† Prašnice repate.

Uborak kratkovaljast ili polukrugljast; lapovi u obojka premnogi, odmaknuta vrška; cvietci kotura cjevasti; zrake jezičaste, premnoge, iste masti s koturom; prašnice imaju ozdol po 2 osine; cvjetište po gotovu golo; kunadra svagdje jednaka, čekinjasta, 1redna . . . . **Oman.**

Uborak polukrugljast; obojak o malo redovah na prugasti lapovi slabo su jedan za drugoga prionuli; zrake su uzane, slabo odmaknute, kratke; žute kao što i kotur, kunadra dvostruka: spoljašnja poput zubčasta poruba, nutrnja vlasasta . . . . **Bušinac.**

b) Cvjetište čupavo ili pljevno.

Uborak polukrugljast; obojak crepovit, lapovah prugasto-bodkastih, jednakih, u više redovah; cvjetište piknjasto, tanko čupavo; koturni cvietci cjevasti; zrake velike, jezičaste, imaju nitih bez prašnicah; rožke duguljaste; kunadra sjedeća, 1redna, nazubljena, čekinjasta . . . **Veprovac.**

c) Kunadra od osja.

Obojak sulapan, nazubljen, cjevast; cvjetište golo; zrakah samo njekoliko, kratka jezičca; kunadra od 5 osinah . . . . **Kadifica.**

III. razred. Cvietci kotura obojni; zrake bez plodilah, šture (neplodne.)

(Polygamia frustranea). Zrakače.

(Gl. sliku 222.)

a) Cvjetište golo.

Uborak glavat; obojak gotovo samo 1redan, prugasto-duguljastih lapovah; cvjetište golo, plosnato; cvietci kotura 5zubi; zrake cjevaste, uzprave, osječene, u 1—3 reda namještene; rožke valjaste, brazdate, gole; kunadra vlasasta, sjedeća. (Cviet 2dom.) . . . . **Repuh.**

b) Cvjetište čunjasto, noseće na vrhu mekane pljevice.

Uborak polukrugljast; obojak crepovit, o malo redovah, lapovah privitih; pokrajnji su cvietci zrakasti; rožke neimaju kunadre nego samo jamicu **Kokornjak.**

c) Cvjetište pljevno. Uborci polukrugljasti.

Obojak crepovit, o malo lapovah; cvjetište svedeno; rožke okriljene; kunadra zubat porub . **Targok.**

Obojak crepovit, lapovah odmaknutih; mal ne pljevastih; cvjetište plosnato; rožke imaju 2 kratke osine ili pljevice . . . . **Suncokret.**

Obojak 2redan, mal ne jednakih, uzpravih lapovah; cvjetište po gotovu plosnato; pokrajnji cvietci nisu više putah zrakasti; rožke 4nuglate, imaju 2—4 krute, kukičaste osine . . . . . . **Dvozub.**

d) Cvjetište čekinjavo.

Uborak jajast; lapovi neprianjaju, pa su listasti, kožnati, paučljivi, trnjavi, a trnje perasto. Zrake tanane; rožke prugave; kunadra trostruka: s polja nazubljen porub, u nutri kratke čekinje, a u srednjih rožakah po 10 dugačkih čekinjah . . . **Blaženi čkalj.**

Uborak trbušast; obojak crepovit: lapovah suhih, škripućih, s raznolikom bodljikavom ili kožnatom privjeskom, oli pako suha, trepavičasta, resasta krajca; cvjetište čekinjavo; svi su vjenčići cjevasti, 5ciepni, a zrake su veće, koso lievaste, nepravione, neplodne; rožke stisnute; kunadra 1—2redna, ljuskava, ili čekinjasta, oli je niti neima . . . . . **Različje.**

Uborak malocvietan, duguljast; krajac od lapovah ciel, bez bodljike; cvjetište čekinjavo; cvietci kotura pravioni, 5ciepi, a pokrajnji veći, koso 5ciepi; rožke debele, jajasto-valjaste, sivo dlakave; kunadra 3redna: 1. i 3. red pljevan, srednji red čekinjav . . . . . **Krupina.**

IV. razred.

Cvietci kotura prašnički*), šturi; zrake pestićke, plodne.
(Polygamia necessaria.)

a) Kunadre neima.

Uborak krugljast; obojak 1redan, mnogolapan, lapovah mesnatih; pod obojkom su kadšto 1—2 li-

*) Pravo govoreć obojni, nu pestić im je štur.

stića. Cvjetište golo, ravno; srednji su cvietci neplodni, a pokrajnji plodni, p r e v e l i k i, z r a k a s t i; rožke nakrivljene, srhovite . . . . . . **Žutelj.**

Uborak jajast; obojak 2redan; nutrnji lapovi obuhvataju pokrajnje cvietke i njihove rožke; cvjetište maleno, golo; cvietci kotura, njih 5—7, 5zubi; a pokrajnji k o n č a s t i, n e z r a k a s t i; rožke objajaste, gološave, padajuće zajedno s lapovi . . **Nožica.**

b) Kunadra čekinjasta ili vlasasta.

Uborak polukrugljast; obojak crepovit, 2—3redan, lapovi prugasti, zašiljeni, kožnata krajca; cvjetište jamičasto-piknjasto; cvietci kotura 5zubi; zrake uzane, jezičaste; rožke duguljaste, stisnute; kunadra u zrakah 1 r e d n a, č e k i n j a s t a, u kotura 2 r e d n a: spoljašnji red je prekratak, nutrnji ima po njekoliko duljih čekinjah . . . . **Uzanac.**

V. razred.

Osim obćeg obojka ima jošte svaki cvietak osobit obojčić ili čašku. *(Polygamia segregata.)*

Obojak mnogolapan, lapovah čekinjastih, uzvitih; cvietci povrh obojka u k r u g l j a s t u glavicu skićeni, crepovito nagomilani: pod svakim cvietkom ima osobit crepovit obojčić, duguljastih, suhih, kao osinom završenih, trepavičastih lapovah. Cvjetište pljevno, svi cvietci obojni i plodni; vjenčići lievasti; rožke 5srhe; kunadra: kožnat, čekinjast porub . . **Glavoč.**

VI. razred.

Cvietci niču p o j e d i n c e iz pazušicah, svaki na osobitoj stapci i s osobitom čaškom; obojka neima. *Monogamia.*

Čaška 3—5lapa, padava, nepraviona: stražnji lap ima ostrugu. Vjenčić nepravilan, 5latičan; n j u š a k a h 5, s j e d e ć i h; tobolac 5 p r e g r a d a n, 5klopan, mnogosjemen, pruživ, pucajući . . . . **Netik.**

Čaška razpetorena ili 5lapa, straga ozdol otegnuta u krpice; vjen. nepravilan, laticah 5 nejednakih: najdolnja je n a j v e ć a i nosi ozdol o s t r u g u; njuška 1; tobolac n e p r e g r a d j e n, 3klopan . **Ljubica.**

Vjenčić pravilan, k o l a s t; p l o s n a t; plod b o b u l j a **Pomoćnica.**

Vjen. pravilan, razpetoren, ciepci prugasti; njuška kijačka; plod tobolac . . . . **Pavinac.**

Ocvieće 8ciepno; plod dinja. Penjalice . . . . . **Dinjarke**

XX. red. Suplodioci.

(*Gynandria.* Prašnici su na plodnici prikopčani i s kratkim vratom u plodnjak (*gynostemium*) srasli. Ocvieće na plodnici, nepraviono.) Gl. sl. 375.

I. razred. Jednoprašnjaci.

(*Monandria.* Jedna prašnica sa 2 razmaknuta pregradka, u kojih je pelud ugvaljan kao jajašce, koje o oplodnji izpada iz pregradka izdubljenog u plodnjaku. Ovamo spadaju Kaćunovice (*Orchideae*), u kojih je ocvieće 6lapo: 3 su lapa s polja gori, a 3 doli, unutri.)

A. Pod korienom imaju 1—2 krugljasto-jajasta ili dlanasto-razciepana, mesnata gomolja.

1) Usna od ocvieća ima otrag ostrugu.

a) Plodnica je zasukana.

* Pregradci prašnice ozgor su razmaknuti, a ozdol primaknuti evo ovako: (\/)

Gornji lapovi ocvieća svedeni su u šišak; usna je 3krpa, kratke ostruge, odmaknuta od šišaka kao što i pokrajnji dolnji lapovi. Pregradci prašnice su razstavljeni, pak su utaknuti ozdol rek bi u vrećicu pregradjenu; pelud svakoga pregradka je ugvaljan u grudicu kijačku, razciepljenu, krpastu, stojeću na držku. Gomolja 2, ciela ili dlanasto izciepana . . . . **Kaćun.**

Ocvieće ozgor u šišak svedeno; usna (t. j. srednji dolnji lap) dugačke je ostruge; mjesto pokrajnjih lapovah usne, uzporedo s njom, imaju 2 traka kao dlaka tanka; prašnice su ozdol nepregradjenom vrećicom skopčane; gomolji cieli . . . . **Otročnik.**

Gornji lapovi ocvieća u šišak svedeni; dolnji odmaknuti: usna 3krpa, tanke, dugačke ostruge; pelud na držku, al nije ugrudan; njuška ozgor zarezana; gomolji dlanasti . . . . . . **Vranjak.**

** Pregradci prašnice doli razmaknuti, a gori primaknuti (/\).

Gornji lapovi ocvieća u šišak skićeni; dolnji odmaknuti: usna ciela, jezičasta; dugačke, tanke, sagnute ostruge; njuška uzana; gomolji jajasti . . . . **Vimenjak.**

b) **Plodnica nije zasukana.**

Ocvieće koso ili obrnuto: usna je gori, te je koso četvorna, uzprava, iz sredine koso prugava, zašiljena, kratke ostruge; pelud u zrna sabijen; gomolji krugljasti ili dlanasti . . . . . **Crnadak.**

2) Usna ozdol izdubljena, bez ostruge.

* Plodnica zasukana.

Gornji lapovi ocvieća u šišak svedeni, dolnji uzpravi: usna 3krpa, krpah prugastih, kadšto predugačkih zasukanih; mjesto ostruge kao vreća; pregradci prašnice ozdol sastavljeni; njuška ozgor izdubljena; gomolji jajasti ili dlanasti . . **Jeza.**

Gornji lapovi ocvieća zvonasti, dolnji promaknuti, 2zuba vrška; usna kopljasto 3ciepna, ozdol vrećasto-grbava; prašnica razstavljenih pregradakah; gomolj 1, krugljast . . . . . **Grban.**

Ocvieće sklonjeno; usna ciela, objajasta, kratka, promaknuta, sprieda trepavičasta, vrhovnim lapom poklopljena; pregradci prašnice su položiti, pelud je iz 2 krpice sastavljen, brašnav, ima poklopac. Cvietci stoje na zasukanoj stabaljci **Zasučak.**

Ocvieće u šišak sklonjeno; usna prugasta, raztrojena, a srednja njezina krpa ima 2 roglja; njuška ozgor izdubljena; gomolji jajasti . . . **Bezostružka.**

** Plodnica nije zasukana.

Ocvieće u šišak skićeno; usna ciela, visuća, ima sa svake strane po 1 zubac; njuška gori otegnuta, razciepljena; plodnica, kad dozri, zasukana; gomolji jajasti . . . . **Kaćunak.**

Pet lapovah ocvieća u kukuljicu skićenih; usna jezičasta, 3krpa, srednja je krpa sagnuta, a pokrajnje poput ušijuh pridignute; prašnica oštrljata, njuška izdubljena; gomolji okrugljasti . . . . **Kukavica.**

Gornji lapovi ocvieća razmaknuti; dva pokrajnja dolnja lapa manja i uzprava: usna odmaknuta, svedena, razciepljena, a u razciepu krpica; prašnica kljunata; njuška ozgor izdubljena: gomolji krugljasti . . . . **Kokica.**

B. Korien neima gomoljah, nego je kitnjast ili kao koralj razgranjen.

a) Usna ima kratku ostrugu.

* Plodnica zasukana. Stablika lisnata.

Gornji lapovi ocvieća, poput šišaka sklonjeni, pokrivaju dva pokrajnja dolnja lapa; usna je otegnuta, koso-četvorna, 3ciepna, kratke ostruge; uz uzpravu prašnicu sa svake strane pojedna žliezda; njuška u prieko duguljasta; korien kitnjast **Pjetlić.**

** Plodnica nije zasukana; stablika nije lisnata, nego ima tulac.

Ocvieće sklonjeno, malko otvoreno; usna hrskava, žliebasta, promaknuta, na dnu 2zuba, unutri sa 2 letvice; ostruga prekratka; njuška okrugla; korien nalik na koralj . . . . **Koraljuša.**

Ocvieće zvonasto, uzpravo; usna jajasto-okruglasta, pridignuta; ostruga šilasta, malko kraća od plodnice; prašnica srčasta, nadvedena; korien vlaknast . . . . **Šilorep.**

b) Usna neima ostruge.

* Plodnica je zasukana. Korien plazeći.

Ocvieće sklonito, poniklo; usna ciela, upravo pružena, zaklopljena, ozdol jako izdubljena; prašnica na uznak okrenuta; okrugla njuška je sprieda; pelud bridav . . . . **Bridopeljka.**

Ocvieće sklonjeno; usna obuhvata svojim dnom plodila, sa strane je zasječena i prelomljena; prašnica natražke promoljena; njuška nepraviono 4nugla . . . . **Naglavak.**

** Plodnica nije zasukana.

† Korien razgranjen kao koralj.

Ocvieće sklonito; usna odmaknuta, na dnu izdubljena, razdvojena, krpah sjekirastih; prašnica natrag okrenuta, poklopljena; peludne gru-

dice položite, poklopljene; pelud brašnav; korien nalik na lastavičje gniezdo . . . . **Gniezdovica.**

†† Korien puzeći.

Ocvieće sklonito; usna razciepljena, otoboljena, hrskava, malko žliebasta, svojim zubatim dnom obuhvatajuća zašiljenu njušku; prašnica jajasta, ponikla . . . . **Copotac.**

Ocvieće razmaknuto; usna je s obje strane zasječena, koljenasta i obuhvata svojim dnom plodila; prašnica mal ne srčasta, nadvedena; njuška nepraviono 4nugla . . . . **Kruščika.**

C. Korien je gomolj, obavit kožnatimi ljupinami. Cviet je obrnut, te je usna gori.

* Usna ima ostrugu.

Ocvieće slabo sklonito, zemlji okrenuto; usna gori, ozdol nosi vrećastu, gori okrenutu ostrugu, s prieda je 3ciepna, a srednji je ciepac najveći; njuška u prieko, duguljasta; prašnica stoji na vrhu . . . . **Nadbradac.**

** Usna neima ostruge.

Ocvieće razmaknuto, žliebasto, doli okrenuto; usna ozgor žliebasta, ciela, posuvraćena; prašnica poklopljena, kimava; njuška žliebasta; peludne grudice krugljaste, razdvojene; plodnica nije zasukana; gomolja 2—3 . . . . **Zelenac.**

Ocvieće doli okrenuto, razmaknuto, napokon uzvito; usna gori, upravo razastrta, ciela, obuhvata dnom plodnjak; prašnica otraga na krajcu, padava; peludne grudice duguljaste . . . **Mekaća.**

. . . .

II. razred. Dvoprašnjaci.

(*Diandria.* Sa 2 prašnice.)

Ocvieće razmaknuto, samo 4lapo; jer su se dolnja 3lapa u šuplju usnu (kao cipelu ili crevlju) srasla; lapovi su ukršteni; podanak položit . . . **Crevljac.**

III. razred. Šestoprašnjaci.

(*Hexandria.* Sa 6 prašnicah.)

Ocvieće sulapno, cjevasto, lusnato, ozdol trbušasto; njuška sjedeća, razšestorena, 6—12 prašnicah noseća; tobolac sa 6 pregradakah, mnogosjemeni . . **Kokotinja.** Gl. sliku 376.

XXI. red. Jednodomstvo.

(*Monoecia.* Na istoj bilina ima osebice prašnička i plodnička cvieta.)

I. razred. Jednoprašnjaci.

(*Monandria.* U prašničkih cvietcih po 1 prašnik. Sve same vodnice.)

a) Pestić 1.

* Cvietci u klip skupljeni, bez čaše i vjenčića.

Klip gola vrška; prašnični su cvietci u sredini klipa naokolo naredjani, a plodnični pod njimi; plod bobulja . . . . **Kozlac.**

Vrh od klipa čestimi cvietci zastrt: ozgor su plodnični, a pod njimi obojni; plod bobulja . . . . **Zmijinac.**

Na jednoj strani klipa ima u 2 reda izmjenice sjedećih prašnicah i jajastih pestićah, razciepljena vrata; rožka. Tulac od klipa plosnat, u list otegnut . . . . **Voga.**

Klip (palacka nazvan) valjast, čestim cvietom obrasao, ozgor prašničnim, a ozdol plodničnim; na 1 niti po 3 prašnice; vrat jezičast; rožka . **Rogoz.**

** Cvietci nisu na klipu nego na kraju listaste, plivajuće pločice, koja je mjesto stablike; cviet neima čaške ni vjenčića.

Gl. razred II. . . . . **Sočivica.**

b) Pestića 2—3. Cviet neima čaške ni vjenčića; nije na klipu. — Vodnice.

Cvietci u pazušicah lišća, poduprti majušnima 2 listicama; prašnica na niti . . . . **Žabji vlas.**

c) Pestića (plodnice) 4—8.

Pljeve 2, staklaste, u svakoj po 1 cvietak: prašnični pod plodničnim, imajućim 1lapno zvonasto ocvieće; njuška štitasta; lišće končasto prešljenasto . **Žabokrečina.**

II. razred. Dvoprašnjaci.

(*Diandria.* Sa dva prašnika u prašničkom cvietku.)

N e i m a č a š k e n i v j e n č i ć a.

Travurina; cvjetâ crepovitim klasjem . . . . . . **Osoka.**

Stablika plivajuća, nalik na zelenu leću; cviet na kraju . . . . **Sočivica.**

Slatnica končaste stablike, čekinjasta lišća; 2pljevni cvietci po 2 i 2 na klipcih nićućih iz pazušicah **Teglica.**

Drvo perasta lišća; plod perutka . . . . **Jasen i jasenovac.**

Drvo ili grm bielogoričan; cvjeta valjastimi resami. P r a š n i č k e: ljuštice štitaste, 3krpe, ozdol 3cvietne. P l o d n i č k e: ljuštice 3krpe, 2—3cvietne; njuške 2; plod lećasta perutka . . . . . . **Breza.**

Drvo crnogorično; cvietci namješteni su naokolo krajnjega pupoljka granah poput rese, po 2 prašninice ili po 2 plodnice na 1 ljuštici; vrata i njuške neima . . . . **Bor.**

III. razred. Tropravšnjaci.

(*Triandria.* U prašničkom cvietu po 3 prašnika.)

a) Pestić 1.

* Prava trava.

Prašnički cvietci na vrh stabla u metlici; pestićki u pazušičnu klipju . . . . **Kukuruz.**

** Travurina.

Cviet u k l a s j u; svaki cvietak ima pljevicu; 1 vrat; njuške 2—3 . . . . **Šaš.**

*** Rogožnjaci.

Cviet u valjastu klipu (p a l a c k i), ozgor su prašnični cvietci, a ozdol plodnični. Svaki prašnički cvietak ima neznatnu 3lapnu čašku, a na njoj 1 nit (ili upravo 3 srasle) sa 3 prašnice. U pestićka

cvietka je čaška vlasasta; plod pšeno s kljunom, a na njem kunadra . . . . **Rogoz.**

Cviet u krugljastih glavicah; cvietci su osječenimi listicami razstavljeni; u vrhovnoj su glavici prašnički cvietci, a u dolnjoj pestićki, razciepljena vrata **Ježinac.**

**** Zeline.

Cviet u visećih ili odmaknutih metlicah, ničućih iz pazušicah; cvietci imaju očitu čašku . . . . **Koprive.**

***** Drvo.

Cvietci su sakriveni u mesnatom, šupljem cvietonoši, nalik na krušku . . . . **Smokvina.**

b) 3 vrata.

Cvjetâ klasjem ili klubci; ocvieće je manjasto, sulapo, raz2—5oreno; prašnikah ima 3—5 i više; njuške 3. Zaklopnica . . . . **Trator.**

IV. red. Četrprašnjaci.

(*Tetrandria.* U prašničnu cvietu po 4 prašnika ili prašnice.)

a) Pestić 1. — Zelje.

* Cviet podpun.

Cviet na stapki nikloj iz podanka; prašnički cvietci 4lapne čaške, 4ciepna vjenčića, srcastih prašnicah. Pestićki cvietci nejednako 4ciepna vjenčića, a pod njim 8 listice; vrat dugačak, šilast . . . . **Močvarka.**

* Čaška bez vjenčića.

Cviet u metlicah ili krugljicah, ničućih iz pazušicah. Prašnički cvietci razčetvorene čaške; usred prašnicah ima kupičica kao plodnica. Pestićki cvietci raz2—4orene, nejednake, stalne čaške; njuška sjedeća, čupava . . . . **Koprive.**

Cviet u izpredvojenih metlicah, nosećih sitna klubka i ničućih iz pazušicah. Prašnički cvietci 4ciepne čaške; pestićki razčetvorene čaške; kratka vrata; glavate dlakave njuške; rožka lećasta . . . . **Crkvina.**

b) Vrata 2. Vjenčića neima.

Cviet u duguljastih resah. Prašničke rese imaju pod svakom štitastom ljušticom po 3 cvietka raz-

četvorene čaške; pestićke rese imaju pod svakom ljušticom po 2 cvietka bez čaške, te napokon odrvene; plod je srhovit, stisnut, nepregradjen orah. Drvo . . . . **Joha.**

Cviet u jajastih resah. Prašnički cvietci čaške razčetvorene; pestićki čaške 4lapne, stalne, kad plod dozrieva, sočne i nalik na bobuljicu . . **Dud.**

c) **Vrata 3; cviet podpun,**

Cvietci u pazušicah: prašnički 3lapne čaške, a 2latična vjenčića; plodnički 4lapne čaške, a 3latična vjenčića . . . . **Zelenika.**

V. razred. Petoprašnjaci.

(*Pentandria.* U prašničkom cvietu po 5 prašnikah.)

Cviet u glavicah; prašničke glavice polukrugljasta, crepovita obojka; čunjasta, pljevna cvjetišta; cjevastih, 5ciepih vjenčićah; nitih u ciev-ku sraslih, prašnicah prostih. Pestićke glavice 2lapa, 2cvietna obojka; vjenčića nema; u svakom cvietku po 1 razciepljen vrat; rožka bodljikava . . . . **Dikica.**

Cviet u klasju ili u klupcih. Prašnički cvietci manjasta, raz3—5orena ocvieća, sa 3—5 prašnikah. Pestićki cvietci raz3—5orene čaške. Zaklopnica . . . . **Trator.**

Cviet u kratku klasju ili u klubcih. Prašnički cvietci raz3—5orena ocvieća, sa 3—5 prašnikah; pestićki 2—3 lapa ocvieća, razciepljena vrata. Rožka uzprava, stisnuta, okorela . . . . **Loboda.**

Plod dinja ili krastavac . . . . **Dinjarke.**

VI. razred. Mnogoprašnjaci.

(*Polyandria.* U prašničkom cvietu više od 5 prašnikah.)

1) Cviet u resah bez vjenčića, a više putah i bez čaške. — Drveće.

a) **Prašnički cviet ima obojak nalik na čašku.**

Prašnički cviet u krugljastih rojtah, visećih o dugačkoj stapki; čaška zvonasta, 5—6krpa, prašni-

kah 8—12. Plodnički cvietci stoje uzpravo; obojak im je stalan, resast, 2cvietan; čaška u cvietakah ozgor 4zuba; vrat 1; njuške 3, uzvite. Plod 1sjemen, 3srh orah, obavit bodljikavim obojkom, koji zajedno s plodom raste . . . . **Bukva.**

Prašnički cvietci u tankovitih uzpravih resah ili pravo govoreć u klasju, ponajviše razpetorene, manjaste čaške, a u njoj po 6—20 prašnikah. Pestićki pojedince; obojak im je raz5—6oren, čekinjav; vjenčića neima, ni čaške; plodnica 1—3; njušakah 6—8, nalik na kistac. Plod 3 oraha, obavita bodljavim obojkom, zajedno s njimi naraslim **Kesten.**

b) Prašnični cvietci neimaju obojka, prašnice stoje u kutovih od ljušticah.

* Prašničke rese valjaste, viseće, crepovitih ljušticah; plodničke uzpravo.

† Prašnice nepregradjene, bradata vrška.

Prašničke rese ljušticah crepovito namještenih 3ciepnih, 1cvietnih; vjenčića neima, ni čaške. Pestićki cvietci nalik na pupoljak, sulapna, stalna, krpasta, ozdol mesnata obojka; vjenčića neima ni čaške; vrata 2; orah jajast, ozdol kožnatim obojkom obavit. Gl. sl. 210. . . **Lieska.**

Prašnička resa ljušticah crepovito naredjanih; srcastih, trepavičastih, bez čaške i vjenčića; u svakoj ljuštici po 8—20 prašnicah. Pestićke rese stoje na kraju grančicah, a sastoje se iz bodkastih, 3krpih trepavičastih, 2cvietnih ljušticah, od kojih postaje kasnije zdjelica za orahe; cvietci imaju 3ciepnu čašku; njuške 2, končaste; orah je stisnut, srhovit, nepregradjen, po 2 u jednoj zdjelici . . **Grab.**

Prašničke rese crepovitih, bubrežastih ljušticah; bez vjenčića i čaške sa 12—18 prašnicah. Pestićki cvietci pojedince, na kraju grančicah, imaju 2 ljuštice i 2krp, dlakav obojak, obuhvatajući plodnicu; vrat kratak; njuške 2, končaste; orah sitan, obojkom obavit . . . . . **Crnograb.**

†† Prašnice pregradjene, bezbradc, pregradakah razstavljenih.

Prašničke rese crepovito naredjanih, štitastih ljušticah sa stapkom: pod svakom su ljušticom 3 cvietka, a svaki se cvietak sastoji iz obojka od ljuštice nejednako 4krpe, a u njoj su po 2 prašnice,

tako dakle pod svakom štitastom ljušticom čuči 6 prašnicah; vjenčića neima, ni čaške. Pestićke rese su na kraju grančicah, nalik na češerike, 2—3cvietnih ljušticah, 3krpa vrška; vjenčića neima; vrata 2, končasta; perutka srcasta, 1sjemena . . . . **Breza.**

* Prašničke i pestićke rese viseće, krugljaste.

Prašničke rese sastavljene iz samih prašnikah i prugastih ljušticah; pestićke iz lopatastih listićah i plodnicah kratka vrata i kukaste njuške; rožke su ovjenčane vratom . . . . . . **Makljen.**

c) **Prašnički cvietci u resah ili grozdju; pestićki pojedince ili po 2; obje vrsti cvieta imaju čašku bez vjenčića.**

Prašnički cvietci skićeni u viseće grozdje ili prekinuto klasje, čaške 5ciepne ili razpetorene, a u njih 5—10 prašnikah. Pestićki cvietci su kao pupoljak, obojka spolja 2lapna, unutri mnogolapna, a u njem je majušna, ciela, naplodna čaška, bez vjenčića; vrat 1, njuška raztrojena; plod želud (žirka) . . . . **Hrast.**

Prašnički cvietci u valjastih resah, crepovitih, 1cvietnih ljušticah; čaška raz6orena. Pestićki sa strane granah, nagomilani (njih 2—5), 4ciepna, zvonasta, stalna obojka; 4ciepne, padave čaške; kratka vrata; dvijuh uzvitih, žliezdasto-čekinjavih njušakah. Orah je 2klopan, obavit mesnatim ili kožnatim obojkom, koji je uzanj prirasao i zove se onda komina . . . . **Orah.**

2) Cviet nije u resah.

a) **Cviet na klipu s tulcem bez čaške i vjenčića.**

Klip na vrhu cvietom obrasao . . . . **Zmijinac.**

Klip gola vrha . . . . **Kozlac.**

b) **Cvietci stoje pojedince.**

Prašnični cvietci vise u kiticah ili rojtah; plodnični stoje uzpravo. Gl. sl. 377. . . . . . . **Bukva.**

c) **Cvietci namješteni u prešljen na batvu.**

Cvietci nakrajnji: gornji prašnički, 3lapne čaške i 3latična vjenčića, sa mnogo prašnikah; dolnji pestićki, takodjer 3lapne čaške i 3latična vjenčića, sa mnogimi u glavicu sabijenimi plodnicami; plod nalik na mladi mjesec . . . . . **Strelara.**

d) Cvietci u prešljen namješteni, u pazušicah ili u nakrajnjem, listići obraslom klasju. Plivajuće vodnice.

Cvietci u pazušicah: prašnički razsječena obojka, 3râtnih prašnicah; bez čaške i vjenčića: pestićki razšestorena, crepovita obojka, bez čaške i vjenčića, s 1 končastim vratom. Rožka oštrljata . . **Rožkovac.**

Cvietci u pazušicah: prašnički imaju razdvojenu čašku i u njoj 10—12 prašnikah; pestićki imaju skučenu, cjevastu čašku, zarezana krajca, unutri je 1 resast vrat, a pod njom 2 listice . **Kupusac.**

Cvietci u pazušicah ili u nakrajnjem prešljenastom klasju: ozgor prašnički sa 4—8 prašnikah, ozdol pestićki, svi 4ciepne čaške, a prašnički i 4latična vjenčića, koga plodnični cvietci neimaju, il je u njih premalen; vrata 4, kratka; njuške debele; rožke 4 . . . . **Krocanj.**

e) Cviet u krugljastih glavicah.

Cvietci u glavicu nakraj stablike sabijeni, razčetvorena, stalna obojka, jamičastih krpah; manjaste, 4ciepne čaške; vrata 2, njuške peraste; od otvrdjele čaške postaju bobulje . . . . . . **Oskorušica.**

Cvietci u pazušicah lišća, u krugljaste uzprave glavice ili u klasje sabijeni, ljušticami razstavljeni: gori prašnični, doli plodnični. Vodnica . . . . . . **Ježinac.**

f) Cvietci u metličastu, krutu klasju.

Prašnični cvietci premnogi, u klubko sabijeni, po stapci ponamještani; plodnični samo njekolici, na dnu klasja stojeći; njuške 3, kao kistac. Drvo **Kesten.**

g) Cviet u paštitu.

Prašnični cvietci, sa 10—12 prašnikah, obuhvataju stapku plodničnih cvietakah, ovi stoje na stapčici, nikloj izmedju prašnikah, i ponajviše su naklonjeni, a 3ciepa vrata. Bilje puno mlječine . . . **Mlječer.**

VII. razred. Suniće.

(*Monadelphia.* Niti u prašnična cvieta ozdol srasle.)

*** Češernjače: Crnogorica.**

(Prašnični cvietci u resah; plodnični u češerikah ili šešarikah. Čaške neima, ni vjenčića.)

P r a š n i č k i cvietci pod krajnjim pupom naokolo naredjani, poput čunjasta, kadšto metličasta klasa; obojka od 4 ljuštice, a na svakoj ljuštici po 2 gole prašnice. P l o d n i č k e češerike od rumenih, crepovitih ljušticah, imajućih ozdol po 2 cvietka; plod okriljena rožka (perutka) . . . . . . **Bor.**

P r a š n i č k e r e s e crepovitih ljušticah, a na svakoj po 4 prašnice. P e s t i ć k e r e s e nalik na češeriku, 4—8cvietnih ljušticah; njuške 2, poput dubokih pikánjah. Orasi srhoviti u nabojitoj češerici . **Čempres.**

P r a š n i č k e r e s e sa 2—4 ljuštice, a u njih 4 prašnice; u ljušticah p e s t i ć k e r e s e po 2 plodnice. Plod rehava češerika, a u njoj perutke . . **Klek.**

** Cviet u klipu. Rogožnjaci.

Cvietci navrh batva u klip sabijeni: ozgor prašnički, ozdol plodnički . . . . **Rogoz.**

*** Zelje.

P r a š n i č k i c v i e t c i u polukrugljastih glavicah, na valjastu, malko pljevnu cvjetištu; obojak mnogolap; vjenčići cjevasto-lievasti, 5zubi; prašnicah 5, kojim su se niti u cievku srasle; pestić nije savršen. P e s t i ć k i cvietci su po 2 u jednom obojku od 2 srasla lapa, u svakom lapu je po 1 pestić razciepljena vrata; vjenčića neima ni čaške. Rožke su okłopljene obojkom ozgor otvorenim . **Dikica.**

P r a š n i č k i c v i e t c i sulapna obojka, a u njem više lievastih, 5ciepnih ocviećah sa 5 prašnikah. Pestićki cvietci, 5zube čaške, stoje posamce. Plod mješinica. Cvat: klas, ozgor su prašnički cvietci, ozdol pestićki . . . . **Zvonike.**

P r a š n i č k i c v i e t c i imaju 2lapnu čašku, zvonast 4ciepan vjenčić sa 8 prašnikah; p e s t i ć k i isto tako, no mjesto prašnikah imaju pestić sa 8 njušakah. Plod bobulja sa 8 pregradakah. Ljuskava nametnica . . . . **Šipakčić.**

P r a š n. c v i e t c i u grozdju, razpetorene čaške, 5latična vjenčića sa 5—8—10 prašnikah; p e s t i ć k i, po 2 zajedno, raz10orene čaške bez vjenčića; vrata 3, razciepljena. Tobolac od 3 puceta. Lišće jajasto koso-četvorno . . . . **Podsunac.**

P r a š n. c v i e t c i raz5orene čaške s premnogimi prašnici; p e s t i ć k i raztrojene čaške sa 3 razciepljena vrata. Plod bodljav tobolac. Lišće štitasto . **Skočac.**

VIII. razred. Trosunice.

(*Triadelphia.* U prašničnu cvietu 5 prašnicah, po 2 na jednoj niti, a peta ima osobitu nit.)

* Ne samo po 2 niti, nego i po 2 prašnice srasle; cviet žut; njuške 3, svaka razciepljena.

Ocvieće naplodno, 8ciepo; sjeme gladka britka krajca.
Čekinjavo bilje . . . . **Dinja i krastavac.**
Sve kao u prijašnje, nu sjeme je gukava krajca . . **Bundeva.**

** Prašnice se nisu srasle, nego samo niti.

Plod bobuljasta dinjica . . . . **Debeljača.**

IX. razred. Suplodioci.

(*Gynandria.* Prašnice su k vratu prirasle.)

Čaška razpetorena, vjenčić 5latičan ili ga neima. Prašnički cvietci imaju 5 prašnikah s okrnjkom pestića; a pestićki 3 razciepljena vrata. Cvietci niču pojedince iz pazušicah. Povaljena zelina . . . **Kotoložak.**

XXII. red. Dvodomstvo.

(*Dioecia.* Prašnički cvietci na jednom stablu, a pestićki napose na drugom.)

I. razred. Jednoprašnjaci.

(*Monandria.* U prašničkom cvietu po 1 prašnik.)

Cvietci pojedince, u pazušicah, bez vjenčića i čaške, u sitnom 3ciepnom tulcu. Prašnički imaju sjedeću prašnicu sa 4 pregradka; pestićki kratak vrat, na kojem se njuška nerazbira; rožka okorela . . . . **Podvodnica.**
Cvietci u resah. Drvo ili grm . . . . **Vrba.**

II. razred. Dvoprašnjaci.

(*Diandria.* U prašničku cvietu po 2 prašnice.)

U prašničkoga cvieta čaška i vjenčić su raztrojeni; cvietci su na nabojitu klipku, zatvorenu u

tulcu. U **p e s t i ć k o g a** cvieta čaška je raztrojena, vjenčić 3latičan, plodnica obla, utaknuta u valjast, ozgor zarezan tulac. Njuške 3, razciepljene, prevelike. Vodnica . . . . **Uvijuša.**

Cvietci u resah od sitnih, crepovitih, 1cvietnih ljušticah. **P r a š n i č k i** sa 2—3 prašnika; **p l o d n i č k i** sa 2 njuške. Tobolac 2klopan, nepregradjen; sjeme ozdol vunasto. Lišće jednostavno . . . . . **Vrba.**

Cvietci goli (bez čaške i vjenčića) u kitice skićeni. **P r a š n i č k i** sa 2 prašnika; **p e s t i ć k i** ili **d v o j n i** sa 1 vratom i 2 njuške; plod perutka. Lišće perasto . . . . **Jasen.**

Lovor gl. VIII. razred.

III. razred. Tropramjaci.

(*Triandria.* U prašničku cvietu po tri prašnika ili prašnice.)

Cviet u resah, bez vjenčica i čaške; tobolac nepregradjen 2klopan; vrat razciepljen. (Drvo ili grm) **Vrba.**

Cviet u jednom nakrajnjem klasu, bez vjenčića i čaške, u kutu listićah; vrat razciepljen; plod pšeno **Šaš.**

Cviet u vršnik skićen, čaška mu se nerazbira, a vjenčić je sulatičan, nepraviono 5ciep; vrat 3ciepe njuške; plod nosi kunadru. Zelina . . . . . **Odoljen.**

Cvietci nakrajnji: **p r a š n i č k i** 3ciepne čaške, bez vjenčića; a **p e s t i ć k i** 3—4ciepne čaške bez vjenčića; vrat raztrojen; bobulja nepregradjena. Grm **Metlina.**

Cvietci sitni, zaklopljeni mesnatim kruškolikim cvjetištem, **p r a š n i č k i** raztrojene, **p e s t i ć k i** razpetorene čaške, bez vjenčića; pestić 1 sa 2 njuške, postran; plod rožka. Drvo. . . . . **Smokvina.**

Cvietci u prešljenasta klubka naredjani i u grozdje ili metlice skićeni. Čaška 1—5ciepa, bez vjenčića; vrat razciepljen; rožka okorela. Zelina . . . **Loboda.**

Cvietci u metlicah pazušičnih: **p r a š n i č n i** razčetvorene, a **p l o d n i č n i** raz2—4orene čaške, bez vjenčića; rožka čaškom obastrta. Zelina . . . **Kopriva.**

Uvijuša, gl. III. razred.

IV. razred. Četrprašnjaci.

(*Tetrandria.* U prašničkom cvietu po 4 prašnika.)

Prašnički cvietci: kožnate, cjevaste, nerazdieljene, neznatne čaške; kožnata, razčetvorena vjenčića; rupičavih prašnicah, stojećih na latica vjenčića. Pestićki cvietci čaške i vjenčića kao što i prašnički; njuške sjedeće. Bobulja 1sjemena. Nametnica . . . . **Imela.**

Prašnički cvietci: razdvojene čaške, bez vjenčića; pestićki: cjevaste, razdvojene čaške, bez vjenčića, s 1 vratom i kukastom njuškom. Bobulja 1sjemena. Grm . . . . **Vukodržica.**

Prašnički cvietci: 4ciepne čaške, 4latična vjenčića, načašnih prašnikah. Pestićki: 4ciepne čaške; 4latična vjenčića; 2—4pregradne plodnice, jednostavna vrata. Bobulja. Grm . . . . . **Pasjak.**

Prašnički cvietci: razčetvorene čaške, bez vjenčića. Pestićki: stalne raz2—4orene čaške; sjedeće, nepregradjene plodnice; sjedeće, kistolike njuške . . . . **Kopriva.**

Cviet u jajastih resah. Drvo . . . . **Dud.**

Nametni grm na hrastovih; gl. VI. razred . . . . **Omela.**

Zelina. Prašnički cvietci razčetvorene čaške, bez vjenčića. Plodnički: 2—3ciepne čaške, bez vjenčića; 4 vrata; rožka čaškom oklopljena . . . **Spanać.**

Prašnički cviet u krugljastih resah od 8 listicah, od kojih su dolnje 4 ukrštene, kraće od gornjih i nalik na čašku; a gornje 4 su veće, ukrštene, manjaste, nalik na vjenčić; prašnikah 4—8, kojim su niti ozdol srasle, a ozgor štitaste. Plodnične rese kao i prašničke; no ljuštice su premnoge, zelene; samo gornje 4 manjaste, veće, te obuhvataju plodnicu. Četine su na grančicah u 2 reda naredjane . . . . **Tisa.**

V. razred. Petoprašnjaci.

(*Pentandria.* U prašničkom cvietu po 5 prašnikah.)

Cviet u paštitu, ničućem iz pazušicah, bez vjenčića. Prašnički cvietci 4—5lape, plodnički

2—3ciepe čaške; vrata 4, rožka čaškom oklopljena. Želina . . . . **Spanać.**

Cviet u pazušičnu grozdju. Prašnički cvietci 5lapna ocvieća, 4srhih prašnicah; pestički ocvieća sulapna, na jednoj strani razporena, krajca ciela; vrata 2; orah čaškom oklopljen. Zelina . . . . **Konoplja.**

Prašnički cvietci u pazušičnih metlicah, 5lapna ocvieća, prašnicah na vršku rupicami pucajućih. Pestički u resah nalik na češeriku: mjesto ocvjeća izdubljena ljuska, pak izza svake ljuske ima 2—6 pestićah sa 2 vrata, obavitih sitnom izdubljenom ljušticom mjesto ocvieća, kojom je kasnije sjeme okriljeno. Povijuša . . . . . . **Hmelj.**

Cviet u pazušičnu grozdju ili u metlicah. Prašnički 5ciepna, a plodnički 3—4ciepna ocvieća; kratka vrata; njuške 3; orah 1sjemeni. Drvo . **Pistać.**

Cviet u grozdju: čaška nalik na lončić, 5zuba krajca: vjenčić 5latičan, po gotovu leptirast, 2latične ladjice. U prašničkih cvietcih po 5 prašnikah, u pestićkih po 1 pestić okrugle njuške. Plod dugačka, kožnata mesnata komuška. Drvo tako perasta lišća . . . . **Rogać.**

Vrba,
Loboda, } gl. III. razred.

Tisa, gl. IV. razred.

Cvjetâ vršnikom, ne resom. Bobulja. Penjalica . . . **Debeljača.**

Prašnički cvietci u resicah od štitastih ljušticah, a pod svakom ljušticom 3—6 prašnicah; plodnički u krugljastih resicah od 3—6 ljusakah, koje se kasnije podmese, te bude od njih pupuljica; plodnica 1—3. Crnogorica; četine po 3 zajedno, bodljikave ili sa stablikom srasle . . . . . . **Borovica.**

VI. razred. Šestoprašnjaci.

(*Hexandria.* U prašničkom cvietu po 6 prašnikah.)

Ocvieće razšestoreno, manjasto, zvonasto, 3 nutrnja lapa su uža; vrata 3, kratka; bobulja sa 3 pregradka. Grm . . . . **Tetivika.**

Prašnički i pestički cvietci: razšestorena, naplodna ocvieća; vrat 3ciepan, bobulja sa 3 pregradka, a u svakom po 1—2 sjemenke. Bokor . **Bljušac.**

Prašnički cvietci: kratke 6zube čaške; razšestorena vjenčića, prugasto-lopatastih, uzvitih lapovah, na kojih sjede prašnice. Plodnički cvietci su isto takve čaške i vjenčića. Bobulja podcvietna. Grm-nametnik . . . . **Omela.**

Ocvieće 6lapo. Prašnički cvietci s lebdećimi prašnicami; plodnički sa 3 vrata, i 3srhom, nutrnjimi lapovi ocvieća okloplјenom plodnicom · **Štavalj.**

Topol, gl. VII. razred.

Štirenica,
Lovor, } gl. VIII. razred.

Tisa, gl. IV. razred.

Borovica, gl. V. razred.

VII. razred. Osmoprašnjaci.

(*Octandria.* U prašničkom cvietu po 8 prašnikah.)

Cviet u valjastih resah, sastavljenih od crepovitih, resastih, 1cvietnih ljušticah. Čaška kupičasta. Prašnički cvietci imaju 8 prašnikah na jednoj strani čaške; pestićki 4 njuške. Tobolac nacvietan, 2klopan, nepregradjen, mnogosjemeni, sjemenke ozdol vunaste. — Drveće . . . . **Topol.**

Cviet u grozdju ili u vršnicih (a ne u resah); ocvieće 4—5—9lapo, zelenkasto. Perutka pregradjena, 2sjemena. Drvo . . . . **Javor.**

Omela, gl. VI. razred.

Tisa, gl. IV. razred.

Borovica, gl. V. razred.

VIII. razred. Devetoprašnjaci.

(*Enneandria.* U prašničkom cvietu po 9 prašnikah.)

Cviet u klasje skićen, razčetvorena, podplodna, manjasta ocvieća. Prašnički cvietci imaju 2—9—12 prašnikah u 3 reda; a plodnički jednostavan vrat, tubastu njušku. Bobulja nepregradjena, 1sjemena. Drvo . . . . **Lovor.**

Cviet u pazušičnu klasju ili u klubcih, raztrojena ocvieća. Prašnički cvietci imaju 6—9—12 praš-

nicah; **p e s t i ć k i** 2 vrata. Plod od 2 ljupine sastavljen, a u svakoj ljupini po 1 sjemenka. Zelina-kopnenica . . . . **Štirenica.**

Cvietci na batvu, niklu iz pazušice; **p r a š n i č k i**: imaju 2lapan tulac, 3ciepnu čašku, 3latičan vjenčić; prašnikah 9 u 3 reda, srednji red ima neprave plodnice. **P l o d n i č k i**: tulca neimaju, čaška 3lapna, vjenč. 3latičan, nepravih prašnikah 6, vratovah 6, kijačkih, njuške razciepljene. Tobolac podcvietan, kožnat, sa 6 pregradakah mnogosjemenih. Zelina-vodnica . . . . **Žabogriz.**

IX. razred. Desetoprašnjaci.

(*Decandria.* U prašničkom cvietu po 10 prašnikah.)

Cviet u paštitu izpredvojenu. Čaška cjevasta, 5zuba; laticah 5, noktatih, **b r a d a t i h**; prašnici stoje na pestićnjaku, nisu jednaki; vrata 3—5; tobolac nepregradjen, 6—10zub, zubih uzvitih . . . . **Usač.**

Čaška kijačka, 5zuba; laticah 5, noktatih, **b e z b r a d i h**; vrata 3; tobolac samo ozdol 3pregradan, a ozgor 6zub . . . . **Liepica.**

X. razred. Dvanaestoprašnjaci.

(*Dodecandria.* U prašničkom cvietu po 12 prašnikah.)

Cviet na batvu sa 2 tulca; čaška 3lapna, vjenčić 3latičan. **P r a š n i č k i** cvietci imaju 11—13 pravih, a 20 nepravih prašnikah. **P l o d n i č k i** sa 6razdvojenih vratovah. Bobulja sa 6 pregradakah, mnogosjemena. Vodnica mačasta lišća . . . . . **Rezac.**

Cviet u pazušicah. **P r a š n i č k i** cvietci u grozdju ili klasju, raztrojena ocvieća, sa 6—12 prašnikah. **P e s t i ć k i** u rehavih paštitcih, sa 2 vrata. Plod ima 2 ljupine, a u svakoj po 1 sjemenku. Kopnenica . . . . **Štirenica.**

Cviet u resah. Drvo . . . . **Jasika.**

XI. razred. Dvadesetoprašnjaci.

(*Icosandria.* Mnogo prašnikah prikopčanih **z a č a š k u.**)

Žućkasti cvietci u metlice skićeni; lišće trostruko perasto . . . . **Suručica bradata.**

Bieli cvietci stoje pojedince na podugačkih stapkah; lišće 3prsto . . . . **Jagodnjak.**

XII. razred. Mnogoprašnjaci.

(*Polyandria.* Mnogo prašnikah stojećih na cvjetištu.)

Lovor, gl. VIII. razred.

Topol (jagnjed), gl. VII. razred.

Rezac, gl. X. razred.

XIII. razred. Sunićе.

(*Monadelphia.* U prašničnu cvietu niti srasle.)

* Cviet u resah, bez čaške i vjenčića. Vazda zeleno drveće i grmlje.

Prašničke resice jajaste, ljušticah štitastih, 3srhih, 1cvietnih, u prešljen namještenih; prašnika 3, u stupac srasla; prašnicah 3—6, nepregradjenih. Plodničke resice krugljaste, od 6 ljušticah, od kojih su 3 gornje mesnate, a u svakoj po jedna plodnica, bez vrata, sa 3 njuške. Plod: pupuljica od sraslih ljušticah postala, sa 3 3nugle sjemenke. Crnogorica, četinah po 3 zajedno, ili sa stablikom sraslih . . . . **Borovica**

Prašničke resice su ozdol ukrštenimi ljušticami okružene; prašnici u kutu listicah, 4 doli, 3 gori, obaviti razciepljenom pljevom; prašnice se otvaraju rupicami. Plodničke resice su 2cvietne; ozdol ukrštenimi ljušticami okružene; pljeva 2ciepna. Pupuljica od mesnatih ljušticah nosi 2 sjemenke. Bilina nalik na Hvošće . . . . . . **Kositernica.**

** Cvietci, njih 2—5, na listićih, niklih iz sredine lišća. Vazda zeleni grmići.

Ocvieće razšestoreno; u prašničkih cvietakah sa 3 prašnice; u plodničkih s 1 vratom. Bobulja sa 3 pregradka . . . . **Veprinac.**

*** Drveće padava lišća.

Cviet u resah . . . . **Vrbe.**

**** Zelina-penjalica.

Cvietci u pazušičnu paštiću; ocvieće naplodno; stablike jednostavnih viticah . . . . **Debeljača.**

XIV. razred. Trosuniće.

(*Triadelphia.* Niti su se u 3 snopića srasle.)

Debeljača, gl. XIII. razred.

XV. razred. Suprašničje.

(*Syngenesia.* Prašnice su se u cievku srasle.)

Cvietci u uborak skićeni, a uborci u vršnik. Obojak je crepovit, vjenčići cievasti, prašnice iz njih napola promoljene; vrat razciepljen; kunadra u 1 redu. Zelina . . . . **Grižavac.**

XXIII. red. Mješavina.

(*Polygamia.* Bilje, u kojeg ima mješovita cvieta, t. j. na istoj stabliki ima i obojnih i prašničkih ili plodničkih cvietakah.)

I. razred. Jednodomstvo.

(*Monoecia.* Na istoj stabliki ima obojnih i jednovitih, prašničkih i plodničkih, cvietakah.)

a) U obojnih cvietcih po 1 prašnik.

1 pestić u žliebu prašnice. Vodnica . . . . **Borić.**

b) U obojnih cvietcih po 2 prašnika.

1 pestić. Drvo . . . . **Jasen.**

2 pestića. Trava . . . . **Pahulja.**

c) U obojnih cvietcih po 2—3 prašnika. Trava.

2 vrata; klasci 3cvietni; dolnja košuljica nosi kadšto na vršku kratku osinu; obojni cvietci imaju po 2 prašnika, a prašnički po 3 . . . . **Pahulja.**

2 vrata; klasci 2—, riedko kad 3cvietni; dolnja košuljica kadšto osatna; prašnika 3 . . . . . . **Medunika.**

2 vrata; košuljice imaju ozdol osinu . . . . . . **Brkaš.**

d) U obojnih cvietcih po 4 prašnika.

1 vrat, čaška bez vjenčića; rožka lećasta. Zelina . **Crkvina.**

2 vrata ocvieće; cviet u resicah, plod dudinja. Drvo . **Dud.**

2 vrata, bez čaške i vjenčića; perutka. Drvo . . . **Briest.**

4 sjedeće njuške; čaška i vjenčić 4ciep. Grm . . **Česmina.**

2 vrata, čaška i vjenčić; stablika ima 4srha; 2 srasle, krugljaste rožke . . . . **Broćina.**

2 vrata, čaška i vjenčić, stablika 4srha; plod čunjasta rožka . . . . **Židarštica.**

e) U prašničkih i obojnih cvietcih po 5 prašnikah.

1 vrat; vjenčić 4—5latičan. Drvo . . . . **Madjal.**

1 vrat; ocvieće 2lapo. Zelina . . . . **Loboda.**

2 vrata; ocvieće razō—6oreno. Drvo . . . . . . **Koprivić.**

2 vrata; ocvieće 3—5ciepo. Zelina . . . . **Jagodnik.**

3 vrata vrlo kratka. Grm ili drvo . . . . **Ruj.**

f) U obojnih cvietcih po 6 prašnikah.

3 vrata; zelina, 3r o g a, mnogosjemena ploda . . **Čemerika.**

3 vrata; zelina, 3s r h i h, 1sjemenih rožakah . . . **Štavalj.**

1 sjedeća njuška; cviet u klipu. Zelina . . . . . **Zmijinac.**

g) U svakom cvietku po 7 prašnikah.

1 vrat. Drvo . . . . **Madjal.**

h) U svakom cvietku po 8 prašnikah.

1 vrat; 4—5latičan crvenkast vjenčić; tobolac. Drvo **Madjal.**

1—2 vrata; 4—5—9lapo, žućkasto ocvieće; 2krila perutka. Drvo . . . . **Javor.**

i) U svakom cvietku po 10 prašnikah.

3 pestića. Zelina bez mlječine . . . . **Liepica.**

3 pestića. Zelina puna mlječine . . . . **Mlječer.**

j) Cvietci sa 11—19 prašnikah.

3 pestića. Zelina puna mlječine . . . . **Mlječer.**

k) Prašnikah 2—30 na čaški.

2—3 pestića; cviet u krugljastu klasju . . . . . **Oskorušica.**

II. razred. Dvodomstvo.

(*Dioecia*. Na istoj stabliki ima obojnih i jednovitih cvietakah, nu sve, samih prašničkih ili samih plodničkih.)

a) S 1 prašnikom.

4 vrata. Vodnica . . . . **Žabokrečina.**

b) Sa 2 prašnika.

1 vrat; plod perutka. Drvo . . . . **Jasen.**

c) Sa 3—4 prašnika.

1 jednostavan vrat; plod bobulja; lišće končasto . . **Šparoga.**

1 trociep vrat; plod rožka s kunadrom . . . . . **Odoljen.**

2 vrata; rožka rogata . . . . **Zidarštica.**

2 vrata. Trava . . . . **Brkaš.**

4 sjedeće njuške. Grm bodljikava, vazda zelena lišća **Česmina.**

Plod smokva . . . . **Smokvina.**

d) Prašnika 4—6; vrat 1.

Njuške 2. Drvo . . . . **Koprivić.**

Grm . . . . **Pasjak.**

e) Prašnikah 20 i više.

Vratovi premnogi; čaška 10lapa; vjenčić 5latičan. Pozemljuša . . . . **Jagodnjak.**

Vrata 2; plod perutka. Drvo . . . . **Briest.**

XXIV. red. Tajnocvietke.

(*Cryptogamia.* Ovamo ide bilje, u kojega neima vidiva cvieta, ni sjemena, nego samo razplodjujući prašak trus nazvan.)

I. razred. Presličnice.

(*Equisetaceae.* Stablike su iz članakah sastavljene, zato se zovu i Člankovice.) Gl. slike 334—6.

Stablika člankovita prešljenastih granah; kod svakoga sgloba ima mjesto lišća kao narezuckana ili zubčasta koprica. Na kraju stablike jeste klas od štitastih, prešljenasto namještenih ljušticah, pod kojimi su bjelkasti trusnici, a u ovih zelen trus . . . **Preslica.**

II. razred. Raznorodke.

(*Marsileaceae.* Trusnici (*sporangia*) su zaklopljeni u trusonoše (*sporocarpia*), nalik na orah ili tobolac, i sjedeće na dnu lišća ili u sriedi vlakna od koriena. Vodnice plivajuće, ili nalik na situ.)

a) Plivajuće.

Ciela bielina pliva; trusonoše, njih 4—8 zajedno, sjede na kratkih grančicah u vlakna od koriena; nit su pregradjeni, nit pucaju. Lišće paokrugljasto, u 2 reda namješteno. Gl. sl. 378. . . . . **Nepučka.**

Stablika pliva, no tankimi žilami prikopčana je k zemlji; pregradjeni trusonoše na dnu petlje, na 2—3ciepih stapkah, pojedince ili po 2—3 zajedno; pregradci trusonošah opet su u prieko izpregradjeni; trusnici su od 2 vrsti: jedni veći, imajući samo po 1 trusku, a drugi manji, puni sitna trusa. Lišće objajasto-čunjasto. Gl. sl. 379. . . **Raznorodka.**

b) Neplivajuće; nalik na situ.

Podanak končast; lišće čekinjasto (sve same petlje bez plojke), u puplju spužasto savito; trusonoše krugljasti, sa 4 pregradka, kao vavoljci na prekratkoj stapci u dna lišća sjedeći. Gl. sl. 380. . . **Vavoljčar.**

Podanak gomoljast, obrasao mnogim dugačkim vlaknom; lišće podanačko, gusto, šilasto, zračno, izpregradjeno, u puplju uzpravo; trusonoše od 2 vrsti: jedni hrapavi, drugi gladki. Sva je bilina pod vodom. Gl. sl. 381 . . . . **Šilatica.**

III. razred. Crvotočnice.

(Lycopodiaceae.) Stablika pozemljuša, puzeća kao podanak po zemlji, oli pod njom tjerajuća uzpravo stablike i grane, obrasle sitnim, prugastim, kadšto 2— ili 4rednim lišćem. Trusnici u pazušicah ili u klasićih listicami obraslih. Bilje nalik na mah. Gl. sl. 382. . . . . **Crvotočina.**

IV. razred. Paprat.

(*Filices.* Stablika nalik na list iz zemlje nikao, hvoja nazvan. Trusnici sjede na naličju hvoje; nu kad ih ima premnogo, kadšto nestane hvoji listiva sve do rebarah, i onda su trusnici skupljeni u klas ili u metlicu. Gl. slike 337—9.)

a) **Trusnici skupljeni u klas ili u metlicu.**

Trusnici sa strane srasli, u 2 reda namješteni, u nabojit klas skićeni, u prieko pućajući, te se napokon čini, kao da je klas zarezano-zubat; neplodna hvoja, što do plodne stoji, nalik je na jajasto-bodkast list. Gl. sl. 383. . . . . . . **Zmijin jezik.**

Trusnici nisu srasli, neimaju stapčicah; skićeni su u sastavljen klas ili grozd; pucaju nepraviono; neplodna hvoja je češljasta ili perasta. Gl. sl. 384. . **Sirišnjak.**

Trusnici na stapčicah, u 2gubo perastu metlicu skićeni, krugljasti, žilicami premreženi, oda dna do vrška, na kojem je prozračna grbica, praviono pucajući; neplodna hvoja dvostruko perasta . . **Pujanik.**

b) **Trusnici u gomilice na naličju lišća nahrpani.**

* Gomilice gole (ni zastorkom, ni rubom od uzvite hvoje zastrte.)

Gomilice uzane, prugaste, perasto ili izpredvojeno naredjane, kadšto pljevami pokrite . . . . **Slatinjak.**

Gomilice okruglaste, bez dlake i pljevah. Gl. sl. 337. . **Oslad.**

** Gomilice su izprva zastorkom zastrte.

Gomilice okruglaste, po naličju hvoje razasute; zastorak okrugao, štitast, samo u sredini stapčicom prikopčan, naokolo odljušten. Gl. sl. 388. . . . **Praprut.**

Gomilice okrugljaste; zastorak bubrežast, bez stapke, utisnutom borom za hvoju prikopčan . . . **Paprat.**

Gomilice prugaste, uprave, po naličju hvoje u prieko, koso, u više redovah uzporedo naredjane; zastorak niče s obje strane gomilicah, te je na oko 2klopan; hvoja ciela, srcasto-jezičasta . . . **Jelenjak.**

Gomilice prugaste ili jajaste, po sredini hvoje razasute i više putah cielo naličje hvoje zastiruće; zastorak uprav ili mladinast, samo s jedne strane, od kraja hvoje, za gomilice pritvrdjen; hvoja perasta. Gl. sl. 386. . . . . **Slezenica.**

Gomilice na krajcu hvoje, nisu zasadjene u hvoju, nego u zastorak, nikao iz krajca hvoje, izprva opnen, kasnije suh, i gotovo kožnat; hvoja perasta . . . . **Gospin vlas.**

Gomilice prugaste, neprekidno nuz rebarca peraste hvoje namještene; zastorak niče iz plojke hvoje, a ne iz krajca . . . . **Rebrenjača.**

Gomilice na krajcu peraste hvoje neprekidno u samu hvoju zasadjene, a ne u zastorak, nikao izpred krajca il iz krajca . . . . **Bujad.**

*** Gomilice su zastrte od česti ili posve, al ne zastorkom, nego uzvitim, opnenim krajcem hvoje i njezinih ciepacah.

Plodna hvoja kao i neplodna; trusnici na uzvitu krajcu hvoje poput neprekidne crte naredjani i pod pljevastom dlakom sakriveni; hvoja perasta . . **Pljevojka.**

Plodna i neplodna hvoja raznolika; ciepci u plodne hvoje do srednjega rebra uzviti, sve je naličje obasuto trusnici . . . . **Peruša.**

V. razred. Mahovi.

(*Musci.* Sitne stablike (badrljice) obrasle čestim, sićušnim lišćem, kao ljušticami. Trus u tobolcu (mahovci), ponajviše na visoku držku (čekinji). Gl. sl. 340—1.

a) Mahovke na držku.

* Čekinja niče iz vrška badrljice.

Obušće golo (bezzubo); kapica kukuljičasta, padava **Goloustac.**

Obušće jednostavno sa 32 ili 64 kratkih zubacah, ozgor popriekom opnicom skopčanih; kapica je obrasla gustom dlakom . . . . **Papratca.**

Obušće jednostavno, od 16 zubih, od kojih su si po dva i dva primaknuta; ili dvogubo, i onda je nutrnje kao trepavica sagnutih dlakah. Kapica obično svietlom dlakom obrasla . . . . . **Zlatnjak.**

Obušće dvogubo, spoljašnje od 16 kosih zubacah, sastavljena brka, a nutrnje takodjer od 16 sklonitih zubacah. Gl. sl. 387. . . . . **Obrtalj.**

Obušće dvogubo: spoljašnje od 16 kao probušenih zubacah; nutrnje takodjer od 16 zubacah, medju kojimi po 1 dlaka. Kapica polovična . . . . **Prutik.**

** Čekinja niče pobočke iz badrljice.

Obušće dvogubo: spoljašnje sa 16 uzpravih, oširokih zubacah, nutrnje od premrežene čunjaste opnice **Zdenčanik.**

Obušće dvogubo: spoljašnje sa 16 šilastih zubacah; nutrnje sa 16 prugastih ciepacah . . . . . **Busenik.**

Obušće dvogubo: spoljašnje sa 16 bodkastih, kadšto uzvitih zubacah; nutrnje sa 16 ciepacah, a medju njimi po 1 dlaka . . . . . . **Mašina.**

b) Mahovka nema čekinje.

Neima kapice; krugljasta mahovka puca na vršku · **Tresetar.**

VI. razred. Jetrenjače.

(*Hepaticae.* Stablika tanana, u 2 reda lišćem obrasla; ili sa lišćem sasvime se splivajuća, kao što kod lišajah. Plod nalik na tobolac, na stapci ili bez nje; a u njem je trus.)

Iz kožnate kao kraste niču štitasti ili zviezdasti plodovi na stapkah · · · · · · · · · · · **Porastac.**

Lišće u stablike (badrljice) 2redno, ili s njom stopljeno; stablika pozemljuša, iz nje niču 4klopni trusonoše na stapkah, klopci su unakrst namješteni **Ukrstica.** Gledaj sliku 358.

VII. razred. Lišajevi.

(*Lichenes.* Mjesto stablike ima samo steljka, ponajviše nalik na krastu, na lišće, na bokorić ili na čuperak. Plod u zdjelicah (*apothecia*). K o p n e n i c e.) Gl. sl. 342—4.

a) Zdjelice zatvorene.

Plod crno krugljasto zrnce, utaknuto u tanku, krastoliku svietlu steljku · · · · · · · · · · **Bradavičnjak.**

b) Zdjelice otvorene.

Trusonoše okruglasti, stalni, štitasti, obrubljeni kučicom od steljke končaste, grmaste, osovljene ili viseće · · · · · · · · · · · · · · · **Gorovez.**

Trusonoše okruglasti, stalni, štitasti ili zdjeličasti, koso prirasli za krajac steljke, kojom su i obrubljeni; steljka plosnata, listasta · · · · · · · · · **Štitar.**

Kao prijašnja; nu plodovi su razasuti po steljci listastoj · · · · · · · · · · · · · · · **Plitičar.**

Trusonoše plitičasti, okrugljasti, obrubljeni steljkom krastolikom · · · · · · · · · · · · **Krastika.**

Trusonoše glavati ili kupičasti, okrugljasti stalni, sjedeći na šupljih, kadšto razgranjenih stapkah; steljka listasta ili krastava · · · · · · · · **Šupljan.**

VIII. razred. Gljive.

(*Funginae.* Steljka ima stručak, ili je nalik na drčine, na krastu oli čuperak. K o p n e n i c e.) Gl. slike 345—6.

A. Trus u vrećah. (Prave gljive.)

1) Plodište (t r u s i š t e, t. j. raznolika kožica, na kojoj su trusne vreće) na površju gljive.

* **Steljka nije nalik na drče (pitije, hladetinu.)**

† **Steljka je kao klobuk ili kotur, noseći ozdol plodište. Klobučnice.**

Plodište knjižasto, t. j. od pločicah, poput knjižacah (književacah), skupljeno; pločice ove su jednostavne, kadšto manjimi izpromiešane; pod klobukom ima stručak . . . . **Knjižak.**
Plodište knjižasto; nu pločice su razgranjene i silaze koso s krajca klobuka niz stručak. Gl. sl. 346 . **Paprenjak.**
Plodište od samih cjevčicah sastavljeno, mesnato, cjevčice su se srasle jedna s drugom, al ne s klobukom; cjevčice su od druge tvari (materije) nego klobuk, imajući stručak . . . . **Vrganj.**
Plodište od cjevčicah, s klobukom sraslih, kožnato ili plutasto, kao što i klobuk, koji sad ima stručak, a sad ga neima; cjevčice ili rupice su od iste tvari od koje klobuk, te su upravo samo izbušen od ozdol klobuk . . . . **Guba.**
Plodište od iste tvari od koje i plutast klobuk, izverugano, puno krivudastih rupicah, nabrano, nabora razgranjena, više putah izprevijana; neima gotovo nikada stručka . . . . **Kuštravac.**
Plodište mrežasto-rupičasto; klobuk neima stručka, ponajviše je suvraćen, tanan, nabran, s kraja žilami premrežen; napokon se razpliva . . . . . . **Drvojedka.**
Plodište bodljavo ili čekinjavo. Gl. sl. 1710. . **Lošak.**

†† Plodište gori na klobuku ili glavici.

Steljka klobučasta, mrežasto-nabrana, rebrasto-jamičava, na stručku. Gl. sl. 390. . . . . **Smrčak.**
Steljka poput široka klobuka na stručku; klobuk ozgor gladak ili nabran, al nikada rebrasto-jamičav **Krastača.**

††† Plodište obastire cielu kijačku ili valjastu (ponajviše razgranjenu) steljku bez klobuka i kotura.

Steljka prerazgranjena, mesnata, granah listastih, plosnatih; plodište odlučeno od stručka . . . **Zec.**
Steljka mesnata, obla, ponajviše granata i kijačka; plodište nije odlučeno od stručka . . . . **Griva.**

** **Steljka nalik na drče.**

Krpasta poruba, u nutri pahuljami promješana . . . **Uho.**
Neima poruba s kraja, ni pahuljah u nutri, raznolika je, napola prozračna, drhće . . . . **Drhtulja.**

2) Steljka je obavita mješinom, koja napokon obično puca.

* Trus bez vlasja.

Spoljašnja mješina puca i iz nje niče klobučasto plodište na stapci. Gl. sl. 391. . . . . **Pupa.**

** Trus u vlasju.

Spoljašnja mješina razpada se na ljuštice ili bradavice; trus je izprva mesnat, napokon kao prah . **Puša.**

B. Trus nije u vrećah.

a) **Truske na pahuljastu plodištu ili na koncih (P l i e s a n.)**

* Truske na vrhu pahuljicah.

Truske na vrhu šupljih pahuljicah nagomiljane u mjehurčić, koji se napokon razpliva. Gl. sl. 392. . **Mješinka.**

Kao prijašnja; nu mjehurčići pucaju . . . . . . **Pliesan.**

Pahuljice su ozgor člankovite, a članci se razpadaju na trusne nize . . . . **Čadjika.**

Pahuljice ozgor granate, a grane su od nanizana trusa . . . . **Kistac.**

** Truske su medju pahuljicami razasute.

Na pahuljicah neima trusa . . . . **Vretenika.**

b) **Gole truske probijaju izpod tjenice (gornje kožice) drugoga ž i v e g a bilja. (S n i e t.)**

Truske su uprieko pregradjene; kadšto na stapci . **Sier.**

Truske nepregradjene, u kupici, stvorenoj od tjenice biline, na kojoj rastu . . . . **Prašivica.**

Truske nepregradjene, probijaju gomilicê tjenicu biline, na kojoj rastu . . . . **Sniet.**

IX. razred. Resine.

(*Algae.* Steljka raznolika. V o d n i c e.)

a) **Steljka cievasta.**

Steljka nalik na stabliku prešljenastih granah. Gl. sl. 393. **Parožnica.**

b) **Steljka končasta.**

Steljka jednostavnih ili razgranjenih, ponajviše zelenih končićah u vodi plivajućih . . . . **Okrečina.**

Steljka tananih kao vlas, zamršenih, sklizkih končićah, nemanjastih cjevčicah, iz kojih se pomilaju . . **Njihalica.**

c) **Steljka listasta.**

Steljka kožasta, razastrta . . . . **Kupusina.**

d) **Steljka sluzna (dlenava.)**

Steljka kao ploča od sluzi, a u njoj ima krivudastih končićah . . . . **Nostok.**

Biljarski rječnik

i

k a z a l o.

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Abies, jela.*)			
Abies pectinata, omora, omorika.			
Abroma, nehran.			
Abrus, brojaničnik, čislovac.			
Abutilon, žutošljez.			
Acacia, kapinika.			
Acalypha, palnica.			
Acanthospermum, bodoplodka.			
Acanthus, primog.			
Acaulis, bezstablen.			
Acer, javor; — *campestre*, klen; — *Platanoides*, mlieč; — *Pseudoplatanus*, pravi javor; — *tataricum*, žest.			
Aceras, bezostružka.			
Acerosus, četinav, četinast.			
Acetabularia, zaslonac.			
Achaena, *achenium*, rožka.			
Achillea, kunica.			
Achras, zapota,			
Acinaciformis, sabljast.			
Acioa, mrskavac.			
Aconitum, naliep.			
„ *Lycoctonum*, crljivača.			
Acorus Calamus, idjirot.			
Acotyledoneae, bezsupnice.			
Acrostichum, prašinac.			
Actaea, vranac.			
Actidium, zviezdača.			
Aculeatus, bodljav.			
Aculeus, bodlja.			
Acuminatus, oštrljat.			
Acutus, štunat.			

*) **Broj strane, gdje što ima, zabilježen je kod hrvatskih riečih, kad na prvom mjestu stoje. Ako n. p. želiš doznati, gdje se u knjizi govori o riečih Abies, jela, a ti potraži rieč Jela u ovom rječniku.**

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Ač, *Apium*, Eppich	171	81	
Adamštica, Adamsapfel	120		
Adansonia, bahobab.			
Adenanthera, žliezdača.			
Adiantum, gospin-vlas.			
Adnatus, prirasao.			
Adonis, gorocviet.			
Adoxa, moškovica.			
Adpressus, privit.			
Adventivus, pokrajnji.			
Aecidium, prašivica.			
Aegiceras, kozorožka.			
Aegilops, ostika.			
Aegiphila, kozomilje.			
Aegopodium, sedmolist.			
Aërides, uzduška.			
Aeschinomene, neva.			
Aesculus, madjal, divji kesten.			
Aethionema, kobuljica.			
Aethusa, kokoriš, peršunjak, divji peršun.			
Agapanthus, milotica, milota.			
Agaricus, vrganj; — *caesareus*, škripac; — *campestris*, pečurka; — *comatus*, gnojnjak; — *deliciosus*, rujnica; — *edulis*, lipika; — *emeticus*, gluhara; bljuvara; — *fastibilis*, bljutača; — *melleus*, medenjača; — *muscarius*, muhomorka, muhara; — *ostreatus*, kamenica; — *pantherinus*, čubara; — *piperatus*, paprenjača; *procerus*, šugavica; *Prunulus*, brašnavac, majevka; — *torminosus*, brezovka.			
Agathophyllum, dobrolist.			
Agathophytum, dobrović.			
Agati, turija.			
Aggregatus, nagomilan.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Agave, sabur.			
Agraphis, carevak.			
Agrimonia, turica, turika.			
Agropyrum, pirika.			
Agrostemma, kukolj.			
Agrostis, rosulja.			
Aira, bus, busika.			
Airochloë, gl. *Koeleria.*			
Aizoon, vazdaživ.			
Ajuga, ivica.			
Ala, krilo, veslo.			
Alatus, okriljen, krilat.			
Albumen, bjelance.			
Alburnum, bjel, bjelika.			
Alcalia, luživa.			
Alcaloid, lugovina.			
Alchemilla, vrkuta.			
Alchornea, habara.			
Alectorolophus, zvonce.			
Algae, resine.			
Alginae, resnjače.			
Alhagi, čagerak.			
Alisma, žabočun, kornjačica, vodena bokvica.			
Alliaria, češnjača, lučac.			
Allium, luk; — *ascalonicum,* ljutika, kozjak; — *Cepa,* crvenac, crljenac crveni luk; — *porrum,* porluk, pras; — *sativum,* češnjak, bieli luk; — *Schoenoprasum,* drobnjak, vlašac.			
Alnus, joha, jova.			
Aloë, rajsko drvo.			
Aloëxylon, alojevac.			
Aloja, *Aloë.*			
Alojevac, *Aloëxylon,* Aloeholz	102		
Alopecurus, glašnik, repak.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Andropogon, brkaš, bradač.			
Androsace, oklop.			
Androsaemum, krvavac.			
Anemone, vjetrenica, sasa.			
Anethum, kopar.			
Angelica, kravojac.			
Angiospermia, tobolčarke.			
Angostura	116		
Angraecum, vjetrobil.			
Angularis, uglat.			
Angustatus, sužen.			
Angjelika, *Archangelica,* Engelwurz	—	81	
Aniš, *Pimpinella Anisum,* Anis .	171		
Annulus, prstenak.			
Annuus, jednogod, jednoljetan.			
Antennaria, grižavac.			
Anthemis, raman.			
Anthera, prašnica.			
Anthericum, kosatić, vesika.			
Antheriger, prašnički.			
Anthodium, obojak.			
Antholiza, srpovac.			
Anthoxanthum, zlatno koljeno.			
Anthriscus, krosuljica.			
Anthyllis, ranjenik.			
Antiaris, ančar.			
Antirrhinum, zievalica.			
Antirrhoea, stavitok.			
Apera, svrakoperac.			
Apex (folii), brk (od lista).			
Aphyllae, bezlisnjače.			
Aphyteia, pušara.			
Apios, gomoljnica.			
Apium, ač.			
Aplophyllum, rutvača.			
Apocynum, svionica.			
Aposeris, ovražnik.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Apothecium, zdjelica.			
Appositus, uzastojni.			
Aquilegia, pakujac, ašibačar.			
Arabis, guščarica.			
Aracacha, arakača.			
Arachis, podzemnica.			
Arachnoideus, paučljiv.			
Arakača, *Aracacha*	174		
Arbor, drvo.			
Arbutus (*Unedo*), planika, maginja.			
Archangelica, angjelika.			
Arctium, čičak.			
Arctopus, medvjedja stopa.			
Arctostaphylos, opirnik, medvjedica.			
Arctotis, čečunka.			
Areka, *Areca*, Catechu-Palme	251		
Aremonia, sažinica, pavlovac.			
Arenaria, pržinka, pješčarica, pjeskarica.			
Arenga, gomut.			
Arepka, gl. Skočac.			
Argania, dvonjak.			
Argemone, žutomlječac.			
Argireia, srebrenka.			
Arillus, zavijač.			
Arisarum, kozlić.			
Arista, osina; osje.			
Aristatus, osjav.			
Aristea, osjač.			
Aristolochia, kokotinja, jabučnjak, vučja stopa ili jabuka.			
Ariš, *Pinus Larix*, Lärche . .	234		
Armeniaca, natipierka.			
Armeria, travulja.			
Armoracia, kren.			
Arnica, veprovac, moravka, brdjanka.			
Arnoseris, jagnjevac, jarinac.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Arrhenatherum, pahovka, ovsenica.			
Arrhizus, bezkorieni.			
Artemisia Absynthium, pelen; — *Abrotanum,* božje drvce; — *Dracunculus,* tarkanj; — *vulgaris,* komoljika.			
Articulosus, člankovit, sgloban.			
Artičok, *Cynara,* Artischocke	207	145	
Artocarpus, hljebovac, kruševina.			
Arum, kozlac.			
Arundinaria, cjevulja.			
Arundo Donax, trst.			
Asarum, kopitnjak.			
Ascendens, pridignut.			
Asclepias, gl. *Apocynum* i *Cynanche.*			
Ascophora, mješinka.			
Ascus, vreća.			
Asparagus, šparoga, šparga.			
Asper, hrapav.			
Asperugo, hrapavac, drapavac.			
Asperula, prvenac.			
Asphodellus, čeprlja, čepljez.			
Aspidium (filix mas), praprut.			
Asplenium Ruta muraria, slezenica-rutica; — *Trichomanes,* crljena slezenica.			
Assa foetida, smrdljiva, smrdeća smola.			
Aster, zviezdan.			
Aster chinensis, liepa-kata.			
Asteriscus, primašak.			
Asterolinon, zviezdolan.			
Astragalus, kozlinac.			
Astrantia, zvjezdovnica, zvjezdina, zvjezdanka.			
Astrocaryum, zvjezdora, zvjezdovac.			
Astrolobium, komuškovac.			
Ašibačar, gl. Pakujac.			
Athamanta, štrbac, nevjesika.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Biljski, gl. Biljevni.			
Bilobus, dvokrp.			
Bilocularis, pregradjen, pretinjen.			
Bini, dvojni.			
Biophytum, nježnica.			
Bipartitus, razdrojen.			
Bipinnatus, dvojno i dvogubo-perast.			
Bisažka, *Pentaple.*			
Biscutella, sulećka.			
Biserac, *Margyricarpus,* Perlfrucht	115		
Biserka, *Lithospermum,* Steinsame	—	69	
Biserulla, dvopilka.			
Bivalvis, dvoklopan.			
Bjeka, *Luzula,* Hainbinse . .	257	93	
Bjelance, *albumen,* Eiweiss . .	66		
Bjelj, bjelika, *alburnum,* Splint .	21		
Bjelokostac, *Elephantusia* . . .	254		
Bjelolist, *Filago,* Schimmelkraut	—	148	
Blagovonj, *Myroxylon,* Balsamholz	101		
Blasia, jamnica.			
Blastema, poklica.			
Blatka, Blatnica, *Limosella,* Schlammling	—	65,123	
Blatnik, *Andromeda,* Kienporst	—	100	
Blatnjače, *Helobiae,* Sumpflilien	254		
Blaženak, *Geum,* Benediktenkraut	108	113	
Blaženi čkalj, *Cnicus,* Heildistel	—	153	
Blechnum, rebrenjača.			
Blen, gl. Bun.			
Blitum, jagodnjak, svračja jagoda.			
Blitva, *Beta,* Mangold	217	77	219
Blizak, *proximus,* nahe.			
Blještac, *Baldingera.*			
Bljušac, *Tamus,* Schmerwurz .	—	91,170	
Bljutača, *Agaricus fastibilis* . . .	289		
Bljuvača, *Jatropha,* Brechnuss	220		
Bljuvara, *Agaricus emeticus,* Speiteufel	282		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
sirovica; — *luteus*, osinac; — *pachypus*, tučak; — *sanguineus*, ludara.			
Bombax, pamučnjak.			
Bonduk. *Guilandina*, Guilandine.			
Bonjeania, kožuščić.			
Bor, *Pinus*, Föhre, Kiefer, gl. Jela, Omora	232	160,166	
Bora, *plica*, Falte.			
Borak, *Hippuris*, Tannenwedel	142	51,174	220
Borassus, lontar.			
Borić, gl. Borak.			
Borika, *Pinus maritima*.			
Borkhausia, dimak.			
Boronka, *Boronia*, Boronie . .	122		
Borovac, *Pinus Strobus*, Weymouthskiefer	233		
Borovica, *Juniperus communis*, Wachholder	230	170,171, 173	
Borović *Cucurbita aurantia*.			
Borovnica, *Vaccinium (Myrtillus)*, Heidelbeere	202	97,100	255,362
Borrago, poreč.			
Bosiljača, *Elsholtzia*, Elsholtzie	—	121	
Bosiljak, Bosilje, *Ocymum*, Basilienkraut	191		
Boswellia, tamjanik.			
Botanica, biljarstvo.			
Botrychium, sirišnjak.			
Botrytis, hostac.			
Božja milost, gl. Mjesečnik.			
Božje drvce, *Artemisia Abrotanum*, Eberraute	206		
Božur, *Paeonia*, Gichtrose . .	167	114	
Brachypodium, kostrva, gaštica.			
Bractea, listić.			
Bracteatus, listićav.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Bracteola, listica.			
Bradaš, gl. Brkaš.			
Bradašica, *Barbula,* Bartmundmoos	273		
Bradat, *fibrosus,* faserig.			
Bradavica, *verruca,* Warze.			
Bradavičav, *verrucosus,* warzig, posut sitnimi bradavicami.			
Bradavičnjak, *Verrucaria,* Warzenflechte	280	180	
Bradavnik, *Zacyntha,* Warzenkraut, Warzenkohl	—	142	
Bran, *Polemonium,* Sperrkraut	—	72	
Brandus, *fibrilla,* Thauwurzel	—	—	27,29
Branica, *diaphragma,* Zwerchfell	52		
Brassica, kupus; — *bullata,* kelj; — *capitata,* glavato zelje, kupus; — *Napus,* broskva; — *Napus oleifera,* repica; — *nigra,* gorušica crna; — *oleracea Botrytis,* cvjetača; — *oleracea Caulo-Rapa,* koraba, koleraba; — *rapa,* repa.			
Brašnavac, gl. Maljevka.			
Brašnjak, *Guilielma.*			
Brazda, *vallecula,* Thälchen, Rille	53	—	301,303
Brazdat, *sulcatus,* gefurcht.			
Braya, ognjica.			
Brčak (zečji) *Vulpia,* Mäuseschwanz	—	52,61	
Brdjank-, gl. Veprovac.			
Breberina, gl. veprinac.			
Brek, *Sorbus tormin.,* Elsebeerbaum	114	110	
Brekinja, Elsebeere	115		
Breskva, *Persica,* Pfirsich	103	109	
Brěst, gl. Briest.			
Breza, *Betula,* Birke	228	160,164	
Brezovka, *Agaricus torminosus,* Birkenreizker	282		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Cajanus, mastalica.			
Cakile, goruha.			
Caklenjača, *Salicornia,* Glasschmalz	218	51,52,54	
Calamagrostis, vlasača, milava.			
Calamintha, marulja.			
Calamus, šašljika, šašarika, trstina.			
Calathidium, uborak.			
Calcar, ostruga.			
Calcaratus, ostrugast.			
Calceolaria, papučica.			
Calendula, žutelj.			
Calla, zmijinac.			
Calladium, natragulja.			
Callianthemum, ljepojka.			
Callicarpa, ljeporodka.			
Calli riche, žabji vlas, konačac.			
Calluna, vreštika, vriesak.			
Calophyllum, pona.			
Calosmon, miloduh.			
Caltha, kaljužnica.			
Calycanthus, sazanik.			
Calycinus, čaškast.			
Calycium, čašnjak.			
Calyptra, kapica.			
Calypthranthes, kapičina.			
Calystegia, hladolež.			
Calyx, čaška.			
Camelina, lanak, vrićnozima.			
Camellia, kamelija.			
Campanula, zvonce, zvončić.			
Campanulatus, zvonast.			
Camphorosma, kamforika.			
Canaliculatus, žljebovit.			
Canarina, kanarina.			
Canarium; kanarnjak.			
Cancellinervis, mrežno-rebren.			
Canna, cjevnjak.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Cannabis, konoplja.			
Cantharellus, paprenjak; — *cibarius,* lisica, pravi paprenjak.			
Cantua, žutobil.			
Caparis, kapra, kapar.			
Capillaris, vlasast.			
Capitatus, glavat.			
Capitulum, glavica.			
Capraria, kozara.			
Capreolus, vitica.			
Capsella, tarčužak; gusomača.			
Capsicum, paprika.			
Capsula, tobolac.			
Capsula (musci), mahovka.			
Caragana, čimisnjak.			
Carapa, karapa.			
Cardamine, režuha.			
Carduus, bodljača.			
Carevak, *Endymion, Agraphis,* Sternhyacinthe	250	92	
Carević, *Bellevalia,* Bellevalie .	—	92	
Carex, šaš.			
Cargota, trudnjak.			
Carina, hrbtica.			
Carinatus, hrbtičav, ladjast, čunkast.			
Carlina, kravljak.			
Carobajka, kraljevac, *Imperatoria,* Meisterwurz	—	79	
Carolinea, kostanjika.			
Carpellum, plodak, plodac.			
Carpesium, ovratnjak.			
Carpinus, grab.			
Carpophorum, plodonoša.			
Carpophyllum, plodovac, plodolist.			
Carthamus, svjetlica, šafranjika.			
Cartilagineus, žuljav, hrskav.			
Carum, kumin.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Caryophyllaceus, klinčast.			
Caryophyllus, gvozdika.			
Caryopsis, golac.			
Cassia, kasija.			
Cassia Senna, žučac, senanika.			
Castanea, kesten, kostanj.			
Casuarina, presličnjak.			
Catabrosa, milenac.			
Catalpa, katalpa.			
Catesbaea, trnuša.			
Catinga, kruševac.			
Caucalis, vratimuž; — *grandiflora,* stidak.			
Caulerpa, lazuha.			
Cauliculus, stručić.			
Caulinus, stabljički.			
Caulis, stabljika, stablika, stabaljica, stabaljka.			
Cavus, šupalj.			
Cecelj, *Oxalis,* Sauerklee . .	130	101,106, 130,131	
Cecropia, jaruma.			
Cedrela, lukovnjak.			
Cĕl, Cĕlcit, gl. Ciel, Cjelcit.			
Celastrus, gušič.			
Celer, gl. Ač.			
Cĕlibuha, Cjelibuha, gl. Kučiba.			
Cellula, stanica; — *pollinis,* peludnica.			
Celosia, perjanica.			
Celsia, mrkovača.			
Celtis, koprivić, kostilja.			
Centaurea, različje; — *Cyanus,* različak, sagafilje.			
Centrophyllum, žućenica.			
Centunculus, mališ.			
Cephaëlis Ipecacuanha, glavičica, bljuvnjak.			
Cephalanthaera, naglavak.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Chamaemespilus, mušmuljica.			
Chamaeorchis, kaćunak.			
Chamaerops, žumara.			
Chamagrostis, travica.			
Chara, parožnica.			
Cheirantus, šeboj.			
Chelidonium, rosopas.			
Chelone, želјvinica.			
Chenopodium, jurjevac.			
Chimophila, zimzelen.			
Chiococca, prevratka.			
Chionanthus, kitina.			
Chioronia, tulica.			
Chlora, jezernica, prostriel.			
Chlorophyllum, lisno zelenilo.			
Chloroxylon, smolaš.			
Chondria, hrstika.			
Chondrilla, kostrieč.			
Chordaria, tetivaš.			
Choristopetal, mnogolatičnice.			
Chroolepus, ljubičarka.			
Chrysanthemum, rada, (*Leucanthemum),* bilica.			
Chrysobalanus, zlatožir.			
Chrysocoma, gl. *Linosyris.*			
Chrysophyllum, pakor.			
Chrysosplenium, žutina.			
Chrysurus, zlatorep.			
Chuquiraga, usnica.			
Chymonanthes, robaj.			
Cibora, gl. Trnovača.			
Cicer, slanutak.			
Cichorium, vodopija, uzlika; — *Endivia,* štrbka.			
Cicuta, trubeljika.			
Ciel, *integer,* ganz, n. p. list, u kojega je krajac slabo zarezan ili zasječen; — cjelcit, gl. Cjelcit.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Cladonia, šupljan.			
Cladosporium, čadjika.			
Clathrus, rešetaljka.			
Clavaria, griva.			
Clavatus, kijački.			
Claytonia, bataljka.			
Cleome, ljuštenica.			
Clematis, pavit, pavitina.			
Clerodendron, kobnjak.			
Clethra, johovac.			
Climatium, stubljika.			
Clinopodium, talac.			
Clusia, perepa.			
Clypeola, štitka.			
Cnicus, blaženi čkalj.			
Cnidium, žara.			
Cnidoscolus, žarnjak.			
Cobaea, vilac.			
Coccoloba, grozduša.			
Cocculus, baluk.			
Cochlearia, žličnica.			
Cocos, kokošnjak.			
Codiaeum, obojan.			
Coffea, kavovac.			
Coilantha, cvič.			
Coix, suznica.			
Colchicum, mrazovac.			
Coleanthus, trbuljica.			
Collema, hladetinac.			
Colletia, krivopuc.			
Coloratus, našaran, manjast.			
Colutea, pucalina.			
Coma, kičica, hvojka, čupa.			
Comandea, maslenjak.			
Comarum, zabjelnik.			
Comatus, hvojnat.			
Commelyna, krstaška.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Corollinus, vjenčast.			
Coronaria, repulja.			
Coronilla, grašar.			
Correa, korea.			
Corrigiola, krajanka.			
Cortusa, kružan.			
Corydalis, mladja.			
Coryllus, lieska.			
Corymbus, vršnik.			
Corynephorus, bataljak, batica.			
Costus, kost.			
Cotoneaster, pigva, mušmuljača.			
Cotyledon, pupčić; supka.			
Couepia, tustorub.			
Couroupita, lončar.			
Crambe, štulac (kuka).			
Craniolaria, lubanja.			
Crassiusculus, odebeo.			
Crassula, tustika, tušt.			
Crassus, tučan.			
Crataegus, glog; — *Azarolus,* nacarola.			
Crataeva, češnjakovac.			
Crenato-dentatus, rovašno-zubat.			
Crenatus, rovašen.			
Crepis, skrda; — *rubra,* dimak.			
Crěpovac, Crěpovit itd. gl. Criepovac itd.			
Cressa, smolanka.			
Criepovac gl. Lošak.			
Crepovit, *imbricatus,* ziegeldachförmig, n. p. lišće ležeće jedno na drugom kao criep na krovu	—	—	111
Crevljac, *Cypripedium,* Frauenschuh	241	158	
Crievce, gl. Mišjakinja.			
Criniformis, vlasast.			
Crinitaria, zlatokos.			
Crinum, krin.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Crispus, kudrav, kokornjav.			
Critamus, petrovac.			
Crithmum, motar, motrika.			
Crkvina, *Parietaria,* Wandkraut	—	66,161, 174	
Crljenac, gl. Crvenac.			
Crljivača, *Aconitum Lycoctonum* .	166		
Crnadak, *Nigritella,* Schwarzständel	—	156	
Crnica, *Odontites,* Zahnkraut .	197		
„ (zemlja), *humus*	71		
Crnika, *Nigella,* Schwarzkümmel	166	115	
Crni trn, *Prunus spinosa,* Schlehenstrauch	104	—	
Crnoglavac, *Ballota,* Gottesvergess	—	120	
Crocus, šafran; — *vernus,* gl. *Trichonema.*			
Crotalaria, grohotuša.			
Croton, ladalj.			
Crozophora, podsunac, vrnisun.			
Crucianella, ukrstak.			
Cruciatus, krstat, ukršten.			
Crupina, krupina.			
Crustaceus, okoreo, krastav.			
Crypsis, trnica.			
Cryptocarya, skrivač.			
Cryptococcus fermentum, kvasovac.			
Cryptogamia, tajnocvietke.			
Cryptogamus, tajnocvietan.			
Cucubalus, gušavica, škripalac.			
Cuculiformis, kukuljast.			
Cucumis, krastavac; — *Citrullus,* lubenica; — *Colocynthis,* tikvić; — *Melo,* dinja.			
Cucurbita aurantia, borović; — *lagenaria,* tikva, vodenjaka; — *maxima,* bujača; — *ovifera,* tutlić; — *Pepo,* bundeva, buća.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Cynara, artićok.			
Cynodon, zubača.			
Cynoglossum, mišinac, trpunjac, mišjak.			
Cynomorium, gljivina.			
Cynosurus, krestac.			
Cyperus, šilj.			
Cypripedium, crevljac.			
Cystoseira, grotuljaš.			
Cytheroxylon, guslovac.			
Cytinus Hypocistis, šipakčič, ozorina, pasja ružica.			
Cytisus, zanoviet, tila.			
Cytoblastum, staničnjak.			
Čadjika, *Cladosporium,* Russthau	287	182	
Čagerak, *Alhagi.*			
Čahrica, *Torilis,* Klettenkörbel	—	85	
Čaj	137		
Čajevac, *Thea,* Theestrauch .	137		
Čapljan, *Erodium,* Reiherschnabel .	132	88,101, 130,131	
Čaška, *calyx,* Kelch	41	—	224
Čaškast, *calycinus.*			
Čaškocvietke, *Caliciflorae,* Kelchblüthige	140		
Čašnjak, *Calycium,* Kelchflechte	280		
Čašovka, *Peziza,* Becherpilz .	289		
Čečunka, *Arctotis,* Windsame .	210		
Čedar gl. Kedar, Čedrat.			
Čedrat, *Citrus Cedra,* Cedrate .	120		
Čehulja, gl. Kremač.			
Čehuljica, *radius (pedunculi),* Fruchtstielchen	34	—	200
Čekinja, *seta,* Borste	60	—	341
Čekinjast, *setosus,* borstenförmig.			
Čekinjav, *setaceus,* borstig, obrasao čekinjom.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Čekinjavka, gl. Čahrica.			
Čeljust, gl. Usna; gornja — gl. Šišak.			
Čemerika, *Veratrum*, Germer . .	247	94,175	
Čemin, *Jasminum*, Jasmin . .	178		
Čempres, *Cupressus*, Cypresse . .	231	166	
Čepanj, *Streptopus*, Knotenfuss	—	93	
Čepèrlja, Čepljez, gl. Čeprlja.			
Čepris, gl. Čempres.			
Čeprisast, *cupressiformis*.			
Čeprlja, Čepljez, *Asphodellus*, Affodill	249	92	
Česmina, *Ilex*, Hülse, Stechhülse	123	64,68, 175,176	
Čestoslavica, *Veronica*, Ehrenpreis	195	53	
Čestoslovje, *Phytotomia*, Pflanzen-Anatomie	5		
Češaljka, *Dipsacus fullonum*, Weberkarde	211		
Češer, *strobus*, Zapfen . . .	55		
Češerika, *strobilus*, Fruchtzapfen	59	—	326
Češljast, *pinnatifidus*, fiederspaltig, n. p. list	27	—	182
Dvostruko-češljast, *bipinnatifidus*, doppeltfiederspaltig . . .	—	—	183
Češljasto-krpast, *pinnatilobatus*, fiederlappig, n. p. list . . .	—	—	179
Češljasto-razciepan, *pinnatisectus*, fiederschnittig, n. p. list . .	—	—	186
Češljika, *Scandix*, Nadelkerbel	—	84	
Češljuga, *Dipsacus*, Kardendistel	211	65	
Češnjača, *Alliaria*, Läuchel . .	156	128	
Češnjak, *Allium sativum*, Knoblauch	249		
Češnjakovac, *Crataeva*.			
Četèrbok itd. gl. Četrbok itd.			
Četina, *folium acerosum*, Nadelblatt, onakov list, kao što je u bora.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Člankovit, *articulatus,* gegliedert, sastavljen iz malih članakah, n. p. stablika	—	—	60,356
Člankovnice, *Goniocaulae,* Gliederfarrne.			
Čokolada	136		
Čubar, *Satureia,* Bohnenkraut, Pfefferkraut	—	121	
Čubara, *Agaricus Pantherinus* . .	289		
Čučav, gl. Povaljen.			
Čunika, *Cymbidium,* Kahnlippe	242		
Čunjast (Čunjevit) *conicus,* konisch, kegelförmig, t. j. okrugao, nu ozdol debeo, pa sve tanji i ozgor sasvim šilast	10		
Čupa, *coma,* Schopf, Büschel.			
Čupav, *fasciculatus,* büschelförmig	—	—	28
Čupavica, *Dasya,* Haarbuschfaden	280		
Čuperak, *fasciculus,* Büschel .	37	—	217
Čuvarkuća, čuvikuća, *Sempervivum,* Hauswurz	144		
Čuvida, *Prosopis,* Prosopis . .	102		
Čvorav, čvornat, *tuberculosus,* knotenförmig, n. p. korien ili stablika	—	—	23,59
Dacrydium, suzika.			
Dactylis, oštrica.			
Daedalea, kuštravac (gubanja).			
Dahlia, gl. Georgina.			
Damara, *Dammara*	235		
Damasonium, otela.			
Dammara, Damara.			
Dantonka, *Danthonia,* Dantonie .	—	60,63	
Daphne, likovac, maslinica.			
Dasya, čupavica.			
Datisca, konopar.			
Datura, smrdac, tatula.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Daucus, mrkva.			
Davina, Dafina, *Elaeagnus,* Oleaster	—	67	
Debeljača, *Bryonia,* Zaunrübe	152	130,170, 172,167	
Debelkosa, *Sagina,* Vierling	—	68,88, 105	
Deblast, *truncosus,* stammig.			
Deblo, *truncus arborum,* Holzstamm	13		
Decagynia, desetopestićje.			
Decandria, desetoprašnjaci.			
Deciduus, padav.			
Declinatus, sagnut.			
Decumbens, povaljen, čučav.			
Decurrens (folium), silazeći (list.)			
Decussatus, ukršten.			
Děd gl. Djed.			
Deflexus, savijen, nagnut.			
Delima, gladilica.			
Delphinium, modrica, kokotić.			
Dendrobium, drvolaz.			
Dendrologia, drvoslovje.			
Dentaria, zubatka, zubatac.			
Dentatus, zubat, nazubljen.			
Dentella, zubač.			
Denticulatus, zubčast.			
Dèrčine itd. gl. Drčine, Drhtulja itd.			
Desetomužtvo, gl. Desetoprašnjaci.			
Desetopestićje, *Decagynia*	—	36	
Desetoprašnjaci, *Decandria*	—	36	
Desetoženstvo, gl. Desetopestićje.			
Desmanthus, suholjac.			
Desmodium, vezanka.			
Desmoncus, gužvača.			
Despik, gl. Trma.			
Dětelina itd. gl. Djetelina itd.			
Devesilj, *Ferula,* Steckenkraut	173	79	
Devesin, *Scopolina,* Skopoline; gl. Paskvica	—	72	
Devetomužtvo, gl. Devetoprašnjaci.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Dioecia, dvodomstvo.			
Dionaea, muholovka.			
Dioscorea, jam.			
Diosma, miloduh.			
Diospyros, revan.			
Diotis, dvouška.			
Dipetalus, dvolatičan.			
Diphaca, dvokom.			
Diphyllus, dvolap.			
Diphyscium, mahovičina.			
Diplachne, sumašak.			
Diplotaxis, dvoredac.			
Dipsacus, češljuga.			
Dipterix, mirisnik.			
Diraka, *Paliurus,* Stechdorn .	124	75,86	
Directio, smjer.			
Discolor, razno-manjast.			
Dissepimentum, pretinac, tin.			
Distichus, dvostran.			
Divaricatus, razkrečen.			
Divizma, *Verbascum,* Königskerze	194	72	
Divji peršun, gl. Kokoriš.			
Divljač (bilina, koja neraste u pitomoj zemlji.)			
Divokoznjak, *Doronicum,* Gemswurz	—	51	
Djed, gl. Sjekavac.			
Djetel, djetelina, *Trifolium,* Klee .	92	135	218
Djetelinjak, *Psoralea,* Psoralee	—	135	
Djevica, *Styrax,* Storaxbaum .	200		
Djevičji vlas gl. Resa.			
Dlakaš, *Trixis*	210		
Dlakav, *villosus,* zottig.			
Dlanast, dlanat, *palmatus,* handförmig, kao dlan razmaknutih prstah.			
Dlanasto-ciepan, *palmatifidus,* handspaltig, n. p. list	—	—	181
Dlanasto-krpast, *palmatilobus,* handlappig, n. p. list	—	—	176

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Dvocvětan, Dvocvietan, *biflorus*, zweiblumig, n. p. stablika imajuća dva cvietka.			
Dvočlan, *Brya*, Brya	101		
Dvodom, *dioicus*, *dioecus*, zweihäusig	39		
Dvodomstvo, *Dioecia*	—	45	
Dvogodno bilje, *plantae biennes*, zweijährige Pflanzen . . .	79		
Dvogolac, gl. Surožka.			
Dvojajast *(testiculatus)*, kada dva gomoljca ili dvie sjemenke uza se stoje, kó dva jaja.			
Dvojarmen, *bijugus*, zweipaarig, n. p. lišće	28		
Dvojni, *duplex*, *binus*, n. p. cviet, gl. Obojni; dvojno ili podvojno lišće, dva i dva lista zajedno	28	—	112
Dvojno-perast, *bipinnatus*, doppeltgefiedert, n. p. list . . .	28	—	195
Dvokèrp, gl. Dvokrp.			
Dvoklopan, *bivalvis*, zweiklappig, n. p. plod, kojemu je sjeme obavito dviema klopkama	52		
Dvokom, *Diphaca*, Doppelhülse	101		
Dvokratac, *Litsaea*, Litsäe . .	215		
Dvokrp, *bilobus*, zweilappig, n. p. list, sastavljen od dvie krpice .	—	—	175
Dvolap, *diphyllus*, zweiblätterig, n. p. čaška	42	—	231
Dvolatičan, *dipetalus*, zweiblätterig, n. p. vjenčić	44		
Dvolětan, gl. Dvoljetan.			
Dvolist, *diphyllus*, zweiblätterig, imajući dva lista, n. p. stablika.			
Dvoljetan, *biennis*, zweijährig, živući dvie godine.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Dvoložan; *diclinis*, zweilagerig, getrennt	39		
Dvomoćje, *Didynamia*	—	37	
Dvomužtvo, gl. Dvoprašnjaci.			
Dvonjak, *Argania*	200		
Dvopestićje, *Digynia*	—	31	
Dvopilka, *Biserrula*, Sägekraut	101		
Dvoprašnjaci, *Diandria*	—	31	
Dvopregradni, gl. Pregradjen.			
Dvoredan, *bifarius*, zweireihig, u dva reda poredjan	—	—	105
Dvoredac, *Diplotaxis*, Doppelrunke	—	129	
Dvoredka, *Glaphiria*	139	69, 88, 91, 94, 96, 97, 98, 99, 104	
Dvornik, *Polygonum*, Knöterich	216		91
Dvospolac, dvospolan, gl. Obojni cvietak	39		
Dvostran, *distichus*, zweiseitig, u dva reda namješten, n. p. lišće u jele, namješteno na grančicah naprema sebi.			
Dvostruko češljast, *bipinnatifidus*, doppelfiederspaltig . .	27	—	183
Dvostruko perast, gl. Dvojnoperast.			
Dvostruko rovašen, *duplicato-crenatus*, doppelt gekerbt, kad je poveći zarez opet zarezan . .	—	—	162
Dvostruko zubat, *duplicato-dentatus*, doppelt gezähnt, kad je poveći zub iz dva zubca kao sastavljen.			
Dvosunićе, *Diadelphia*	—	40	
Dvosupnice, *Dicotyledoneae*, zweisamlappige Pflanzen, Blattkeimer	58, 89		
Dvousnat, *bilabiatus*, zweilippig, n. p. čaška	42	—	242
Dvouška, *Diotis*	210		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Dvozub, Dvozubica, *Bidens*, Zweizahn	—	146,153	
Dvoženstvo, gl. Dvopestićje.			
Djip, *Pollinia*, Pollinie . . .	—	58	353
Djulašik, *Lychnis chalcedonica*, brennende Liebe	146		
Djumbir, *Zingiber*, Ingwer . .	240		
Djurdjica, *Convallaria*, Maiglöckchen, Maiblume	246	92	
Djurina, *Georgina*, *Dahlia* . . .	205		
Ecastaphyllum, oblokom.			
Ecbalium, strkanica.			
Echinaceus, ježuran, ježast.			
Echinaria, ježura.			
Echinocactus, ježevac.			
Echinochloa, koštan, kokonožac.			
Echinophora, bodljivac.			
Echinops, glavoč.			
Echinospermum, lopušac.			
Echinus, jež.			
Echites, zadjevica.			
Echium, lisičina.			
Egeniculatus, bez koljenca.			
Elaeagnus, davina, dafina.			
Elaeodendron, maslinac.			
Elaeoselinum, šutranka.			
Elais, uljanika.			
Elate, jelina.			
Elater, poskočak.			
Elaterium, strkanica.			
Elatine, jelika.			
Eleocharis, palaška.			
Elephantopus, slonova noga.			
Elephantusia, bjelokostac.			
Elettaria Cardamomum, srdiš.			
Elsholtzia, bosiljača.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Eleusine, proha.			
Ellipticus, paokrugao.			
Elymus, ječmika.			
Emblica, nazadak.			
Emilia, milica.			
Emarginatus, izrezan, zarezan.			
Embryo, klica.			
Empetrum, šiha, šikša.			
•*Encalypta*, kapetina.			
Endocarpon, nutroplodka.			
Endopleura, jezgarnica.			
Endosmosis, upoj.			
Endymion, carević.			
Engelhardtia, smolnjak.			
Enneandria, devetoprašnjaci.			
Ensiformis, mačast.			
Epacris, vrhovac.			
Ephedra, kositernica.			
Epicalycinus, načašni.			
Epidendron Vanilla, vanilja.			
Epidendrum, podrvina.			
Epidermis, tjenica.			
Epigynus, naplodan.			
Epilobium, vrbovka.			
Epipactis, kruščika.			
Epipogium, nadbradac.			
Equisetum, preslica; — *hyemale*, hvost, hvošće, (vošće), cinkrot.			
Eragrostis, kosmatka.			
Eranthis, talovin, talovnik.			
Erectus, uzprav.			
Erica, vries.			
Ericoila, križatica.			
Erigeron, hudoljetnica.			
Eriocaulon, runoglavka.			
Eriodendron, vunaš.			
Eriophorum, vjetrogon.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Ernodia, marana.			
Erodium, čapljan.			
Erosus, oglodan.			
Eruca, riga.			
Erucastrum, rigača.			
Ervum Ervilia, lećak; — *Lens* (*Lathyrus Lens*) leća.			
Eryngium, kotrljan.			
Erysibe, medljika.			
Erisimum, trizalj.			
Erythraea, kitica.			
Erythrina, rumenac.			
Erythronium, košutovina, košutica.			
Escalonia, zabluda.			
Espeletia, smolika.			
Eucalyptus, poklopnjak.			
Euclidium, kljunak.			
Eucomia, kukmača.			
Eupatorium, meka, konopljuša, slavljika.			
Euphorbia, mlječer, mlječika.			
Euphoria, srašljika.			
Euphrasia, vidac, zornica, očanica.			
Eurythalia, talovac.			
Euterpe, kupusnjak.			
Evernia, granulja.			
Evodia, ampak.			
Evonymus, kurika; — *verrucosus,* mašljika.			
Exacum, gorčica.			
Exaristatus, bez osja.			
Excoecaria, osljep.			
Exidia auricula Judae, babino uho.			
Exosmosis, izboj.			
Facies, lice.			
Fagopyrum, heljda.			
Fagus, bukva.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Falcatus, srpast.			
Falcaria, srpak.			
Farsetia, siedac.			
Fasciatus, mlazovit.			
Fasciculato-ramosus, kitno-granat.			
Fasciculatus, čupav, kitnjast.			
Fasciculus, čuperak.			
Faux, ždrielo.			
Fedia, presunčić.			
Fegatella, jetrenjača.			
Ferraria, kudrika.			
Ferula, devesilj.			
Festuca, vlasulja, vijuk.			
Fibrilla, brandus.			
Fibrosus, bradat, vlaknast.			
Ficaria, zlatica, ledinjak.			
Ficus, smokva (plod); — *Carica,* smokvina, smokvenica (drvo).			
Filago, bjelolist.			
Filamentum, nit.			
Filices, paprat.			
Filiformis, žičast, končast.			
Fimbriaria, resanka.			
Fissidens, cjepizubka.			
Fissus, izciepan.			
Fistulosus, cjevast.			
Flabelliformis, lepezast.			
Flaccidus, loćkav, klapav.			
Flexuosus, izprevijan, izkrivudan, vijugast.			
Floccosus, pahuljav.			
Florescentia, cvatnja.			
Flos, cviet.			
Flosculus, cvietak.			
Foecundatio, oplodnja, oplod.			
Foemineus, plodnički, pestićki.			
Foeniculum, sladki kopar, komorač.			
Foetidia, pašina.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Foliaceus, listast.			
Foliolum, liska.			
Foliosae, lisnjače.			
Foliosus, lisnat.			
Folium calycinum, lap; — *florale,* pocvjetnjak, pricvjetnik.			
Follicullus, mjehur.			
Fontinalis, zdenčanik.			
Fovilla, plodivo.			
Fraga, jagoda.			
Fragaria, jagodnik.			
Fragilis, krk.			
Fraxinus, jasen.			
Fritillaria, kockovača; — *imp.,* zvonik.			
Frons, hvoja.			
Frondescentia, busanje.			
Fructescentia, plodnja.			
Fructificatio, oplodnja, oplodka.			
Frutex, grm.			
Fuchsia, čilko.			
Fucus, haluga.			
Fumaria, dimnjača, rosnica.			
Funaria, obrtalj.			
Furcellaria, rašljavica.			
Funginae, gljivnice.			
Funiculus, uzica; — *umbilicalis,* pupčanik.			
Funkia, bogiša.			
Furcatus, rašljast, račvast.			
Furfuraceus, mekinjav.			
Fusiformis, vretenast.			
Fusisporium, vretenika.			
Gagea, baljuška.			
Galac, gl. Kalac.			
Galactodendron, mliečnik.			
Galanga, *Kaempferia,* Kämpferie	240		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Goliš, *Gymnogramma.*			
Golišav, *nudus*, nackt, n. p. stablji-ka, kad nije obrasla dlakom, ljus-kom, itd.			
Gološavke, *Gymnospermia.*			
Golorep, *Psilurus*, Borstenschwanz ·	—	52,56	
Goloust, *Gymnostomum*, Nacktmund	274	179	
Golubača, *(Agaricus) Russula*, Reizker.			
Gomilica, *sorus*, Fruchthäufchen	60	—	388,389
Gomolj, *tuber*, Knollen . . .	12	—	39,37,41
„. dlanast od vranjka . . .	12	—	38
Gomoljav, knollig, gl. Gomoljast.			
Gomoljast, *tuberosus*, knollenför-förmig, n. p. korien . . .	—	—	29
Gomoljika, *Tuber*, Trüffeln · .	286		
Gomoljnica, *Apios*, Knollenerbse	101		
Gomphia, klinača.			
Gomut, *Arenga*, Zuckerpalme ·	251		
Gonidium, plodovica.			
Goniocaulae, presličnice, člankovnice.			
Goodyera, bridopeljka.			
Gorčik, *Rhagadiolus*, Sichelsalat	—	139	
Gorčika, *Exacum*, Bitterblatt ·	185		
Gorkoslad, *Solanum Dulcamara*, Bit-tersüss	186		
Gorkun, *Quassia*, Quassienbaum ·	121		
Gorkuša, *Picramnia*, Bitterstrauch ·	122		
Gorocvět, Gorocviet, *Adonis*, Ado-nisröschen	165	116	
Gorovez, *Usnea*, Bartflechte ·	276	180	
Goruha, *Cacile*, Meersenf . .	—	126	
Gorušica, *Sinapis*, Senf	157	129	
Gorušina, *Teesdalia*, Teesdalie ·	—	125	
Gospin-vlas, *Adiantum*, Krullfarren	—	178	
Gossypium herbaceum, pamučika.			
Gonania, srhulja.			
Grab, *Carpinus*, Hainbuche · .	228	163	

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Grkljanka, *Prunella*, Brunelle, Braunheil	—	118	
Grleći, gl. Obuhvatajući.			
Grlo, gl. Ždrielo.			
Grm, *frutex*, Strauch, Busch	13		
Grmić, *fruticulus*, Staude, *suffrutex*, Halbstrauch	13		
Grmika, bogatinka, *Conyza*, Dürrwurz	—	147	
Grnčara, *Lecythis*, Topfbaum .	138		
Grohotuša, *Crotalaria*, Klapperschote	101		
Gromoradka, *Rafflesia*, Riesenblume	237		
Gromuljaš, *Andrachne.*			
Gronica, *Lepidium*, Kresse; gl. Grbač	159	53,90,125	
Grossularia, ogrozd, ogroz.			
Grotuljače, *vasa moniliformia*, rosenkranzförmige Gefässe	7	—	12
Grotuljast, *moniliformis*, rosenkranzförmig, kao grotulja ili čislo, n. p. korien	—	—	25
Grotuljaš, *Cystoseira*, Schottentang	280		
Grozd, *racemus*, Traube . . .	36	—	211
Grozdača, *Sargassum*, Beerentang	277		
Grozdan, grozdovit, *racemosus*, traubig, radjajući groždjem.			
Grozdast, *racemosus*, traubenförmig, nalik na grozd	37		
Grozdić, *Ribes*, Johannisbeere	151	75	
Grozdoboj, gl. Vinoboj.			
Grozdovina, Traubenzucker .	128		
Grozduša, *Coccoloba*, Seetraube .	217		
Grudica peluda, Pollenmasse .	—	—	281
Gruznica, *Scheuchzeria*, Scheuchzerie	256	94,95	
Guajacum, negnjila.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Hedyotis, ušatica.			
Hedypnois, tulajnik.			
Hedysarum gyrans, sladkovina-okretalja.			
Helminia, podljup.			
Helianthemum, sunčanica.			
Helianthus, suncokret; — *tuberosus*, čičoka, nahodnjak, trtor.			
Helichrysum arenarium, smilje; — *bracteatum*, neven.			
Heliconia, bihaj.			
Helicteres, uvrtak.			
Heliotropium, sunčac.			
Heljda, *Polygonum Fagopyrum*, Buchweizen	216		
Helleborus, kukuriek; — *niger*, sprež.			
Helminthia, glistogon.			
Helminthostachys, glistovac.			
Helobiae, blatnjače, Sumpflilien	254		
Helosciadium, driezga.			
Helosis, trtica.			
Helvella, krastača.			
Hemerocallis, ljiljan.			
Hemimeris, poluška.			
Hepatica, jetrenka.			
Heptandria, sedmoprašnjaci.			
Heracleum, paponjak, medvjedji dlan, medvjedja stopa; — *Sibiricum*, sibirski bršt.			
Herba, zelina.			
Hèrbat, itd. gl. Hrbat.			
Herbosus, zeljan.			
Hermannia, kašljica.			
Hermaphroditus, obojni, dvojni.			
Herminium, grban.			
Herniaria, kilavica, priputnica.			
Herreria, osuša.			
Hèrskavica, itd. gl. Hrskavica.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Hymanthalia, raztrus.			
Hymenea Courbaril, gl. *Vateria.*			
Hymenium, prievjes.			
Hymenocarpus, bubrežka.			
Hymenodyction, omrež, omrežnjak.			
Hymenomycetes, gljive.			
Hymenophorum, vrećnjak.			
Hyoscyamus, bun, bunika, **blen.**			
Hyoseris, smrdika.			
Hypecoum, cunjica.			
Hypericum, pljuskavica.			
Hyphaena, duma.			
Hyphomycetes, pljesnivci.			
Hypnum, mašina.			
Hypochoeris, svinjak.			
Hypocrateriformis, plitičast.			
Hypogaeus, podzemni.			
Hypogynus, podplodan.			
Hyssopus, sipanat.			
Iberis, ognjivac.			
Icica, čipa.			
Icosandria, dvadesetoprašnjaci.			
Ignatia, odkal.			
Igjirot, *Acorus,* **K a l m u s**	254	93	
Ilex, česmina.			
Illecebrum, nokatac.			
Illicium, badijan.			
Imbricatus, criepovit.			
Imela, *Viscum,* **M i s t e l**	175	169	
Impari-pinnatus, liho-perast.			
Impatiens Noli tangere, netik.			
Imperata, repić.			
Imperatoria, carobajka, kraljevac.			
Inaequalis, nejednak.			
Incanus, sier.			
Incisus, izsiečen, izrezuckan.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Inclinatus, naklonit, naklonjen.			
Incompletus, nepodpun.			
Indigofera, čivitka.			
Indusium, zastorak.			
Induviae, komina.			
Inferus, podplodan.			
Inflorescentia, ucvast.			
Infundibuliformis, lievast, lievčast.			
Inga, obalaš.			
Injav, *pruinosus,* bereift, kao da je inje (mraz) po njem palo.			
Insertio, prikopčaj.			
Integer, ciel.			
Integerrimus, cjelcat, cjelcit.			
Interrupte-pinnatus, prekidno-perast.			
Inula, oman, veliki korien.			
Involucellum, obojčić.			
Involucrum, obojak.			
Ipomaea, povojnica.			
Irga, *Amelanchier,* Felsenbirnbaum	—	111,112	
Iris, perunika, sabljić.			
Irregularis, nepravilan.			
Isatis, silina, sać, vrbovnik.			
Isiot, *Amomum,* Amome	240		
Isoëtes, šilatica.			
Isonandra, perča.			
Isopyrum, talin, pužarka.			
Iva, *Salix capraea,* Palmweide	224		
Ivica, *Ajuga,* Günsel	—	119	
Ivulja, *Dracocephalum,* Drachenkopf	198	118	
Ixia, dugovača.			
Izboj, *exosmosis,* Exosmose	74		
Izcěpan, izciepan, *fissus,* gespalten	27		
Izdrpan, *laceratus,* gerissen, n.p. list	—	—	173

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Izhlapnja, *transspiratio*, Ausdünstung	75		
Izkrivudan, gl. Izprevijan.			
Izmetak, Missbildung.			
Izměnit, gl. Izmjenit, *alternus*, wechselständig, n. p. grane ili lišće	17	—	73,106
Iznikao, *tnrio*, Stockknospe .	17		
Izpredvojen, *dichotomus*, gabelästig, n. p. stablo, puštajuće po dvie grane, pak iz svake grane niču po dva ogranka, i opet iz svakog ogranka po dvie grančice	—	—	63
Izpretinjen, *loculamentosus*, fächerig, šupalj, no u prieko njekoliko putah pregradjen.			
Izpretrojen, *trichotomus*, wiederholt dreitheilig; stablo puštajuće po tri grane, iz svake grane po tri ogranka, iz svakog ogranka po tri grančice itd. . .	—	—	64
Izprevijan, *flexuosus*, vielbeugig, hin und her gebogen.			
Izpupčen, *convexus*, konvex.			
Izrezan, *emarginatus*, ausgerandet, n. p. list, zasječena brka .	—	—	148
Izrezuckan, *incisus*, eingeschnitten .	—	—	158,356
Izrodine, (Missbildungen) i bolesti	81		
Izsječen, *incisus*, eingeschnitten.			
Izverugan, *sinuatus*, buchtig, n. p. krajac od lista nejednako izrezan	—	—	171
Jablan, *Populus pyramidalis*, italienische Pappel.			
Jabučica, *Lycopersicum*, Goldapfel, Paradiesapfel	—	73,91	
Jabučnjaci, *Pomaceae*, Kernobst	111		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Jednolist, *monophyllus,* einblätterig, n. p. obojak ili stabljika, imajuća samo jedan list.			
Jednoložan, *monoclinus,* einlagerig	39		
Jednomužtvo, gl. Jednoprašnjaci.			
Jednopestićje, *Monogynia*	—	31	
Jednoprašnjaci, *Monandria* . . .	—	30	
Jednorodno bilje, *plantae monocarpeae,* einfrüchtige Pflanzen	79		
Jednostran, *secundus,* einseitig, na jednu stranu okrenut, n. p. grane ili lišće.			
Jednostruk, *simplex,* einfach; sasma jednostruk, *simplicissimus,* ganz einfach, n. p. stabljika	—	—	44,45
Jednosupnice, *Monocotyledoneae,* einsamlappige Pflanzen . . Spitzkeimer.	58,238		
Jednousnat, *unilabiatus,* einlippig, n. p. vjenčić	44	—	261
Jednovit, *simplex,* einfach.			
Jednoziman, n. p. list, *perenne folium.*			
Jednožili, einäderig	—	—	98
Jednoženstvo, gl. Jednopestićje.			
Jedro, *vexillum,* Fahne . . .	44	—	272
Jela, *Abies,* Fichte, gl. Bor. .	233		
Jelen-gljiva, gl. Gomoljika.			
Jelenjak, *Scolopendrium,* Zungenfarrn	—	178	
Jelen-korien, *Silaus,* Silau . .	—	84	
Jelica, *Polycnemum,* Knorpelkraut .	—	56,64,76	
Jelika, *Elatine,* Tännel . . .	—	64,90,95, 99	
Jelina, *Elate*	253		
Jergovan, gl. Jorgovan.			
Jetrenjača, *Fegatella*	274		
Jetrenka, *Hepatica,* Leberblümchen	165	116	
Jeza, *Himantoglossum,* Riemenständel	—	156	

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Jezeranka, *Limnanthemum*, Seekanne	—	71	
Jezernica, *Chlora*, Chlore . .	185		
Jezgarnica, *endopleura*, Kernhaut .	56		
Jezgra, *nucleus*, Kern	56		
Jezgrica, *nucleus cellulae*, Kernkörperchen	6	—	5
Jezičac, *lingula*, Blatthäutchen	23	—	88
Ježičast, *lingulatus*, zungenförmig, n. p. listak od trave . .	23	—	88
— vjenčić	44	—	222
Jezičnica, *Lingulata*	—	42	374
Jež, ježica, ježa, *echinus*	55	—	327
Ježast, *echinaceus*, igelstachelig, obrasao oštrljastom debelom čekinjom, n. p. plod od kestena.			
Ježevac, *Echinocactus*, Igeldistel	154		
Ježević, *Hydnum imbricatum*, Stachelpilz	284		
Ježika, *Sechium*, Stachelgurke	154		
Ježinac, *Sparganium*, Igelkopf .	—	161,165	
Ježura, *Echinaria*, Klettengras	—	59	
Ježuran, gl. Ježast.			
Jodium, resik.			
Joha, jova, *Alnus*, Erle . . .	229	162	326
Johovac, *Clethra*.			
Jonesia, trubalj.			
Jorgovan, *Syringa*, Lilak . . .	176	54	216
Jorgovanast, lillafarben.			
Jossinia, klinovac.			
Jova, gl. Joha.			
Judić, *Cercis*, Judasbaum . .	—	102	
Juglans, orah-drvo.			
Jugum primarium, rebro.			
Jugum secundarium, rebarce.			
Juka, *Yucca*, Yucca	250		
Juncus, sita, galac.			
Jungermania, ukrstica.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Kèrčagovit, kèrk itd. gl. Krčagovit.			
Kernholz, strž, stržen.			
Kerria, zakulja.			
Kesten, gl. Kostanj.			
Kičica, *coma*, (Blätter-) Schopf; gl. Kitica.			
Kidalica, *Riccia*, Riccie	274		
Kihavka, gl. Čemerika.			
Kijački, *clavatus*, keulenförmig	43	—	254
Kijak, *Zamia*, Keulpalme	235		
Kikača, *Tillandsia*, Tillandsie	245		
Kilavica. gl. Priputnica	—	67	
Kinar, *Kleinhovia*	137		
Kinovac, *Cinchona*, Fieberrindenbaum	182		
Kis, *oxydum*, Oxyd.			
Kiselac, *Sonneratia*, Sonneratie	139		
Kiselica štitasta, *Rumex scutatus*, Winterspinat	216		
Kiselić, *Oxyria*, Säumling	—	67,94	
Kiselik, *Oxygenum*, Sauerstoff	62		
Kiseljak, *Oxydendrum*	203		
Kist, *Sporochnus*, Spitzentang	280		
Kistac, *Penicillium*, Pinselschimmel	287	182	
Kistast, *penicillatus*, pinselförmig, n. p. njuška	—	—	288
Kistić, *Penicillaria*	267		
Kita, *thyrsus*, Strauss	36	—	216
Kitaibelia, šljezovina.			
Kitica, kičica, *Erythraea*, Tausendguldenkraut	184	71	
Kitina, *Chionanthus*, Schneeblume	178		
Kitnjast, *comosus*, schopfig, gl. Hvojni	—	—	109
Kitno-granat, (*fasciculato ramosus*, büschelig-ästig), kad su grane skićene u kite.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Kladivnjak, *Cestrum*, Hammerstrauch	190		
Kladuša, gl. Zec.			
Klapav, *flaccidus*, schlaff.			
Klas, *Spica*, Aehre	35	—	207
Klasak, gl. Klasić.			
Klasast. *spicatus*, ährenförmig, noseći klas.			
Klasić, *spicula*, Aehrchen . .	35	—	208,293, 347
Kleinhovia, kinar.			
Klek, *Thuja*, Lebensbaum . .	231	166	
Klen, *Acer campestre*, Masholder.			
Klica, *embryo*, Keim	55	—	330
Kličnica, *micropyle*, Keimgrube, Knospenmund	57		
Klijača, *Bulgaria*, Sackpilz .	289		
Klijanje, *germinatio*, Keimen . .	77		
Klinača, *Gomphia*, Nagelbeere	122		
Klinast, *cuneiformis*, keilförmig	—	—	124
Klinčast, *caryophyllaceus*, nelkenartig, n. p. vjenčić	44	—	270
Klinčić, karanfil, *Dianthus*, Nelke; gl. Karanfić	145	103	217,364
Klinovac, *Jossinia*, Mispelmyrte	139		
Klip, *Spadix*, Kolben	36	—	209
Kljunak, *Euclidium*, Schnabelschötchen	—	126	350
Kljunica, *Thalia*, Thalie . . .	240		
Kljunić, *plumula*, Federchen .	58	—	331
Klobučac, *Umbilicus*, Nabelkraut	145		
Klobučast, *pileatus*.			
Klobučić, *Cyclamen*, Erdscheibe	199	71	
Klobučika, *Pileanthus*	139		
Klobuk, *pileus*, Hut (ugljive) . .	61	—	345
Klokoč, klokočika, *Staphylea*, Pimpernuss	122	78,86	
Klopac, klopak, klopka, *valva*, *valvula*, Klappe	52		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Koprnik, *Meum*, Bärenwurz .	—	84	18
Kora, *cortex*, Rinde	19	—	86
Koraba, *Brassica gongyloides*, Kohlrabe	156		
Koraljina, *Corallina*, Koralline .	280		
Koraljuša, koraljnik, *Corallorrhiza*, Korallenwurz	—	157	
Korea, *Correa*, Corree	122		
Korěn itd. gl. korien itd.			
Korica, Zimmt	214		
Koričnjak, *Persea Cinnamomum*, Zimmtbaum	214		
Korien, *radix*, Wurzel	9		
Korienak, gl. Omanik.			
Korienić, *radicula*, Schnäbelchen	57	—	330,331
Korjenit, *radicans*, wurzelnd .	14		
Korjenača, *Rhizomorpha*, Rindenfaser.			
Korjenjaš, *Rhizophora*, Manglebaum	142	—	31
Kornjačnica, gl. Žabočun.			
Koromač, gl. Jelen-korien.			
Korun, *Solanum tuberosum*, Kartoffel	186		
Kos, *obliquus*, schief, t. j. nakriv, n. p. korien	9	—	18
Kosan, *Butomus*, Blumenbinse	255	100	
Kosatić, *Anthericum*, Zaunlilie .	—	92	
Kosierak, *Pocockia*, Strahlklee	—	134	
Kosierasto-češljast, *runcinatus*, schrotsägeförmig, n. p. list . .	—	—	187
Kositernica, *Ephedra*, Meerträubchen	—	173	
Kosmat, *pilosus*, haarig, behaart, obrasao, podugačkom dlakom.			
Kosmatac, *Mesembryanthemum*, Faserblume	144		
Kosmatka, *Eragrostis*, Liebesgras	—	62	

30

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Kudrav, *crispus,* kraus.			
Kudrika, *Ferraria,* Ferrarie	245		
Kujava, *Psidium,* Guyave	139		
Kuka, gl. Štulac.			
Kukast, *uncinatus,* hakig, hakenförmig, poput kuke.			
Kukavica, *Serapias,* Geilwurz	—	156	
Kukica, *Nicandra,* Nikandra	—	73	
Kukičav, *hamulosus,* hakerig, obrasao dlakom, koja je završena kukicom, n. p. list	—	—	155
Kukinja, Schlehe	104		
Kukmača, *Eucomia,* Schopflilie	250		
Kukolj, *Agrostemma,* Kornraden	146	105	
Kukučnjak, gl. Mjehurica.			
Kukuljast, *cuculliformis,* kappenförmig, nalik na kukuljicu	—	—	197
Kukurěk, kukuriek, *Helleborus,* Nieswurz	166	117	
Kukuruz, *Zea Mays,* Mais	259	64,160	
Kumin, *Carum,* Kümmel	171		
Kuminača, *Cyminosma*	122		
Kunadra, *pappus,* Pappus, Haarkrone	52		
— sjedeća	53	—	297
— perasta i nasadjena	53	—	298
Kundiš, gl. Zloljes.			
Kunica, *Achillea,* Schafgarbe, Garbe	—	149	215
Kupica, *cupula,* Napf	35	—	328
Kupičast, *cupulaeformis,* napfförmig.			
Kupinjak, *Rubus fruticosus,* Brombeerstrauch	109		
Kupinovac, *Batis*	229		
Kupus, *Brassica,* Kohl	156	128	
Kupusac, *Theligonum,* Hundskohl	—	165	
Kupusnjak, *Euterpe,* Kohlpalme	253		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Lanak, *Camelina,* Leindotter	—	124	
Lanatus, vunat.			
Lanceolatus, bodkast.			
Lančić, *Torula,* Kettensporling	289		
Lanika, *Thesium,* Vermeinkraut	—	67,69	
Lanovac, *Phormium,* Flachslilie	250		
Lantana, ljubor.			
Lap, *sepalum, folium calycinum,* Kelchblatt	40		
Lappa, čičak.			
Lapsana, sisavac.			
Larix, mecesan, listvenica, ariš; — *Cedrus,* kedar, čedar.			
Larvatus, gubičast.			
Laserpitium, gladac.			
Lasiopetalum, lihocviet.			
Lasiostoma, čuparka.			
Lastavičnjak, *Cynanchum,* Hundswürger	183	72,77, 130	
Lateralis, pobočni, pokrajnji.			
Lathraea, potajnica, Petrov kèrst.			
Lathyrus, grahorovina, grahorica; — *Cicera,* zavèrč, zavrč; — *sativus,* sastrica; — *tuberosus,* oraščić.			
Latica, *petalum,* Blumenblatt	40	—	265
Laurus, lovorika, javorika.			
Lavatera, *stola.*			
Lavendula, trma.			
Lavja stopa, *Leontice,* Löwenblatt	169		
Lawsonia, kna.			
Lazuha, *Caulerpa*	280		
Leandra, gl. Zloljes.			
Lebdeći, schwebend, n. p. prašnik.			
Lecanora, krastika.			
Leća, *Ervum Lens* (*Lathyrus Lens*), Linse	94		
Lećak, *Ervum Ervilia,* Erve	—	137	

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Lilium, lier; — *bulbiferum*, zlatoglav; — *Martagon*, zlatan.			
Limba, *Pinus Cembra*, Zirbelbaum	233		
Limboria, svjetulja.			
Limbus, obrub, krajac.			
Limnanthemum, jezeranka.			
Limodorum, šilorep.			
Limone, limun.			
Limosella, blatka, blatnica.			
Limun, *Citrus*	120		
Limunić, *Limette*	120		
Linaria, polanak.			
Lincura, gl. Vladisavka.			
Lindernia, skrabičarka.			
Linearis, prugast.			
Lingula, jezičac.			
Lingulatus, jezičast.			
Linnaea, zimozelje.			
Linosyris, zlatokos.			
Linum, lan.			
Lipa, *Tilia*, Linde	135	114	367
Liparis, zelenac.			
Lipavica, *Spergella*, Fünfling .	—	89,106	
Lipica, *Epimedium*, Sockenblume	—	66	
Lipika, *Agaricus edulis*.			
Liquidamber, amber-drvo.			
Lirast, *lyratus*, leierförmig, n. p. list, nalik na liru	—	—	188
Liriodendron, lierovac.			
Lisica, *Cantharellus cibarius*, Eierpilz	283		
Lisičina, *Echium*, Natterkraut	—	69	253
Liska, *foliolum*, Blättchen . .	28		
Lisna sredina, gl. Listivo.			
Lisnat, *foliosus*, beblättert, imajući lišće, n. p. stabljika.			
Lisno zelenilo, *Chlorophyllum*, Blattgrün	30		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Makovina, *Glaucium,* Hornmohn	—	113	
Malachium, mokrica.			
Malaxis, mekača.			
Malina, *Rubus Idaeus,* Himbeerstrauch	108		
Malinjak, *Rubus*	108	112	
Mališ, *Centunculus,* Kleinling .	—	65,73	
Malonožka, *Polanisia,* Polanisie.			
Malope, malovesać.			
Malorepka, *Myosurus,* Mäuseschwänzchen	—	89,116	
Malovesać, *Malope,* Herzpappel	—	131	
Malpighia, mamara.			
Malus, jabuka.			
Malva, šljezovača.			
Malvaceus, šljezast.			
Malvaviscus, vodierac.			
Maljav, *pubescens,* flaumhaarig, obrasao sitnom pahuljicom.			
Mamara, *Malpighia,* Malpighie .	127		
Mammilaria, sisac.			
Mandragora, pokrin, nadlišak.			
Mangostana, *Garcinia,* Mangostane	149		
Manjast, *coloratus,* gefärbt, n. p. vjenčić, kad nije zelen, nego drugčije našaran.			
Manjoka, *Janipha Manihot,* Cassavestrauch	220		
Mappa, stolnjačar.			
Marana, *Ernodia.*			
Maranta, maranta, Pfeilwurzel	239		
Marchantia, porastac.			
Margo, krajac, okrajak, rub.			
Margyricarpus, biserac.			
Marignia, okožan.			
Mariška, *Tamarix,* Tamariske .	—	87	
Marrubium, tetrljan.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Melianthus, medocviet.			
Melica, zona, suzica.			
Melicocca, medorod.			
Melilotus, kokotac, ždraljika.			
Melissa, matičnjak, pčelinjak.			
Melittis, medenika.			
Melocactus, dinjina.			
Melothria, tikvuša.			
Membranaceus, opnast.			
Memecylon, šafranovac.			
Mentha, metvica, metva; — *crispa,* nana.			
Menyanthes, vahta; — *trifoliata,* trolist.			
Mercurialis, štirenica, resulja.			
Mèrča itd. gl. Mrča itd.			
Merulius, drvojedka, trutovac.			
Mesembryanthemum, kosmatac, ledenik.			
Mesan, mesnat, *carnosus,* fleischig.			
Mesnača, *Sarcochilos*, Fleischblume	242		
Mesophyllum, lisna sredina, listivo.			
Měsečarka itd. gl. Mjesečarka.			
Mespilus, mušmula.			
Mesua, beluta.			
Měšina itd. gl. Mješina.			
Metla, *Sarothamnus,* Besenkraut	—	133	
Metlica, *panicula,* Rispe	36	—	212
Metličica, *Spartina,* Besengras .	—	57	
Metlik, *Kochia,* Kochie	—	76	
Metljika, *Myricaria,* Ufer-Tamariske	—	87,101, 104,131	
Metlina, *Osyris,* Harnkraut . .	—	168	
Metlovina, *Corema,* Besenginster	101		
Metrosideros, željeznjak.			
Metva, Metvica, *Mentha*, Minze, Münze	190	120	
Meum, koprnik.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Mjesečnik, *Gratiola,* Gnadenkraut	—	53,123	
Mješavina, smjesocvieće, *Polygamia*		45	
Mješina, mješinica, *utriculus,* Schlauch.			
Mješinac, Mjehurača, *Utricularia*, Wasserschlauch . . .	196	53	
Mješinarka, *Nepentes,* Kannenstaude.			
Mješinast, *utriculosus,* n. p. plod, kad sjemenovnik nije izpunjen posve jezgrom, već je ova kao u mješini.			
Mješinka, *Ascophora*, Schlauchfaden	287	182	392
Mješovit, *polygamus,* n. p. cviet, kad na istom stablu ima i obojnih i jednovitih cvietakah.			
Mladica, *ramulus*, Schössling, Schoss	17		
Mladja, *Corydalis,* Lerchensporn	161	132	
Mladjast, mladinast, mlado-mjesečast, *lunatus*, mondförmig, nalik na mladj ili mladinu t. j. mlad mjesec, n. p. list	—	—	131
Mlazovit, *fasciatus,* bandirt, geflammt.			
Mlěč, Mlěčan itd. gl. Mlieč, Mliečan itd.			
Mlieč, *Acer Platanoides,* gl. Golubača.			
Mliečak, *Mulgedium,* Blaudistel	—	141	
Mliečan, *lacteus,* milchig.			
Mliečnica, *vas laticis,* Saftgang	8	—	15
Mliečnjak, *Oporinia,* Hasenlattig	—	142	
Mliečnik, *Galactodendron,* Milchbaum	223		
Mliekosjeda, *Plumbago,* Bleiwurz	—	71,88	
Mlječer, mlječika, *Euphorbia,* Wolfsmilch	219	104,108, 175,165	365
Mljekarica, mliekorodka, *Glaux,* Milchkraut	199	68	
Mnogobračan, gl. Mješovit.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Molospermum, mrkulja.			
Moljačak, *Gnaphalium,* Ruhrkraut	—	147	
Momordica, strkalj.			
Monadelphia, sunióe, jednobratstvo.			
Monadelphus, sraslih nitih, jednobratan.			
Monandria, jednoprašnjaci.			
Monarda, zavrnutka.			
Moneses, gelikuk.			
Moniliformis, grotuljast.			
Monocarpae plantae, jednorodno bilje.			
Monoecia, jednodomstvo.			
Monochlamideae, jednohaljke.			
Monoclinus, jednoložan.			
Monocotyledoneae, jednosupnice.			
Monoicus (flos), jednovit.			
Monophyllus (calyx), sulap, verwachsenblättriger Kelch; — *caulis,* jednolista stablika, einblätteriger Stengel.			
Monotropa, vrtljanica.			
Montia, mokrič, mokričnik.			
Montinia, prudilj.			
Moquilea, lukor.			
Morač, *Ammi,* Ammi	—	82	
Moračac, *Seseli,* Sesel	—	83	
Moračina, *Opopanax.*			
Morak, *(Oenanthe) Phellandrium,* gl. Trbulja.			
Moravka, gl. Veprovac.			
Morchella, smrčak.			
Morica, *Lichtensteinia,* Lichtensteinie	174		
Morinda, rojok.			
Morisonia, prociepac.			
Morka, (bilina rastuća u moru) *planta marina.*			
Morski lûk, *Scilla,* Meerzwiebel	249	92	

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Mucronatus, ratast.			
Mucuna, opup.			
Muhar, *Setaria,* Borstenhirse	—	59	
Muhara, gl. Muhomorka.			
Muholovka, *Dionaea,* Fliegenfalle	150		
Muhomorka, *Agaricus muscarius,* Fliegenschwamm	281		
Muk, *Sorbus Aria,* Mehlbirnbaum, Mehlbeerbaum	114		
Mukinja, Mehlbeere	114		
Mùkokaz, mùkokaža, *Passiflora,* Passionsblume	153		
Mulgedium, mliečak.			
Multifidus, mnogociep.			
Multiflorus, mnogocvietan.			
Multinervis, mnogorebren; mnogožili.			
Multipartitus, mnogodielan.			
Murex, bodljika.			
Muricatus, bodljikav.			
Musa, banan.			
Musaenda, dugocievka.			
Muscari, prela, presličina, lužana.			
Musci, mahovi.			
Muscus, mah.			
Mušmula, *Mespilus,* Mispel	112	110,112	
Mušmulača, gl. Pigva.			
Mušmuljica, *Chamaemespilus,* Zwergmispel	—	110.111	
Myagrum, ričak.			
Mycelium, gljivača.			
Myginda, karatac.			
Myonima, mišina.			
Myosotis, potočnica.			
Myosurus, malorepka, mišji rep.			
Myrcia, pomira.			
Myrica, voskovac.			
Myricaria, metljika.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Myriophyllum, krocanj.			
Myristica, oraškovac.			
Myroxylon, blagovonj.			
Myrrhis, kremač, čehulja.			
Myrsine, lahar.			
Myrtus, mrča.			
Nabojit, *compactus,* gedrängt, (gust, n. p. klas kad su klasci sabijeni).			
Naborka, *Lourea,* Louree . .	101		
Naborit, nabran, *plicatus,* gefaltet.			
Nacarola, *Crataegus Azarolus,* Azarolle	112		
Načašni, *epicalycinus,* kelchständig, n. p. prašnici, stojeći na čaški.			
Nadak, gl. Nadan.			
Nadam, *Bryophyllum,* Keimblatt	144		
Nadan, *Guettarde*	182		
Nadbradac, *Epipogium,* Aufbart	—	158	
Nadlišak, gl. Pokrin.			
Nadlist, *Ruscus Hypoglossum.*			
Nadstojni, *superpositus,* oberständig .	48	—	290
Nadut, *tumidus,* aufgeblasen, n. p. čaška	—	—	237
Nadzub, *Thibaudia,* Thibaudie .	202		
Naglavak, *Cephalanthera,* Waldvöglein	—	157	
Nagnut, *deflexus,* herabgebogen	—	—	46
Nagomilan, *aggregatus,* gehäuft, više toga na gomili.			
Najas, podvodnica.			
Naklonit, naklonjen, *inclinatus,* geneigt.			
Nakrajnji, *terminalis,* End- (z. B. Knospe), na kraju stablike ili grane postavljen.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Nakulja, *Maesa*	199		
Naličje, *dorsum*, Rückseite, dolnja strana lista.			
Nalĕp, naliep, *Aconitum*, Eisenhut	166	114,115	245
Naměštaj, gl. Namještaj.			
Nametnica, *Planta parasitica*, Schmarotzerpflanze · ·	82		
Namještaj, *situs*, Stellung			
Nana, *Mentha crispa*, Krausemünze	190		
Naniknica, *Dorycnium*, Backenklee	—	135	
Napèrstak, gl. Naprstak.			
Napiformis, repast.			
Naplodan, *epigynus*, *superus*, stempelständig, oberständig ·	42	—	230
Napraman, *oppositus*, gegenständig, n. p. grane ili lišće · ·	17	—	72,103
Naprstak, *Digitaria*, Fingerhut	194	123	
Nar, gl. Šipak.			
Naranča, *Citrus aurantium*, Pomeranze ·	120		
— kitajska, Apfelsine · · ·	121		
Narcissus, ovčica.			
Narcissus Pseudonarcissus, zelen-kada.			
Nardus, štetika.			
Narthecium, kostolomka.			
Nasad, *stratum*, Schichte.			
Nasadjen, (n. p. kunadra) *stipitatus*, gestielt, kad ima kao nožicu ili držak, na kojoj je ozgor namještena	53		
Nastojni, gl. Nadstojni.			
Nasturtium, dragušac, potočarka.			
Našaran, *coloratus*, farbig.			
Nat, Kraut, Kräutig.			
Nategača, gl. Tikva.			
Natipjerka, *Armeniaca*, Aprikose	103		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Oblongus, duguljast.			
Obmazka, *Basella,* Beerblume	218		
Obmotan (list oko stablike) *(folium) amplexicaule,* stengelumfassend	25	—	100
Obod, *peripheria,* Umfang.			
Obojak, *involucrum,* Hülle	35	—	358
Obojan, *Codiaeum,* Codichostrauch	220		
Obojčić, *involucellum,* Hüllchen.			
Obojni cviet, (u kojem ima prašnikah i pestićah) *flos hermaphroditus,* Zwitterblüte	39		
Obovatus, objajast, obrnuto jajast.			
Obplodan, *perigynus,* umweibig.			
Obratnik, *tropus.*			
Obrtalj, *Funaria,* Drehmoos	274	179	387
Obrub, gl. Krajac.			
Obsrcast, obrnuto srcast, *obcordatus,* verkehrt herzförmig	26	—	133
Obtusiusculus, zatubast.			
Obtusus, tubast.			
Obuhvatajući stablo, gl. Obmotan.			
Obušće, *Peristomium,* Mündungsbesatz; rub od lončića u mahovke	—	—	387
Ochroma, žutovunac.			
Ocotea, zavijača.			
Ocrea, koprica.			
Ocreatus, kopričav.			
Octandria, osmoprašnjaci.			
Octophyllus, osmolap.			
Ocvěće, ocvieće, *perigonium,* Perigon, Blüthenhülle	40	—	223
Ocymum, bosilje.			
Očanica, gl. Vidac.			
Očist, *Sideritis,* Gliederkraut.			
Odan, *Vangueria,* Vanguerie	182		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Okožac, *Sebipira,* Sebipire	102		
Okožan, *Marignia,* Marignie	122		
Okrajak, gl. Krajac.			
Okrečina, *Conferva,* Wasserfaden	278	182	
Okrěk, okriek, *Lemna,* Wasserlinse, gl. Sočivica	256		
Okriljak, *Pteroneurum*	—	127	
Okrilje, okriljen, gl. Krilo, Krilat.			
Okrnjak, *rudimentum,* Andeutung, nedovršen, nesavršen diel biline.			
Okrugao, *orbiculatus, rotundus,* rund, kreisrund	—	—	97
Okrugljast, *subrotundus,* rundlich	—	—	117
Olea, maslina.			
Omakalj, *Halimus,* Salzmelde	218		
Omam, *Kalmia,* Kalmie	203		
Oman, *Inula,* Alant	205	152	
Omaz, *Tabernemontana,* Tabernemontane	184		
Omela, *Loranthus,* Riemenblume	175	66,90, 169,171	
Omora, omorika, *Abies pectinata,* Edeltanne, gl. Bor	234		
Omphalea, pupačnjak.			
Omphalocarpon, gljivaš.			
Omphalodes, pomenka,			
Omrež, *Hymenodyction,* Flügelnetzbaum	182		
Onobrychis, grahorka.			
Onoclea, nježka.			
Ononis, mačac, zečji trn.			
Onopordon, čkalj.			
Onosma, rumenjača, rumenka.			
Opegrapha, kreskovac.			
Opercularia, poklopača.			
Operculum, poklopac.			
Ophioglossum, zmijin-jezik, jedan-list.			
Ophiorhiza, zmijarka.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Ophioxylon, zmijevica.			
Ophrys, kokica, mačkovo uho.			
Opirnik, *Arctostaphylos,* Bärentraube	201		
Oplodba, *fructificatio.*			
Oplodnja, *foccundatio, fructificatio,* Befruchtung.			
Opnast, *membranaceus,* pergamentartig, suh kao opna.			
Opojan, *Jaquinia,* Jaquinie . .	199		
Opopanax, moračina, komoračina.			
Oporinia, mliečnjak.			
Oppositus, napraman.			
Opuč, *Chamaelaucium*	139		
Opulus, hudika.			
Opuntia ficus indica, žabica.			
Opup, *Mucuna,* Zuckbohne . .	101		
Orah, *nux,* Nuss	54	164	
Orah-drvo, *Juglans,* Wallnussbaum	225		
Oranj, *Sisymbrium,* Rauke . .	156	129	
Orašak, Muskatnuss . . .	168		
Oraščić, *Lathyrus tuberosus,* knollige Platterbse	95		
— *nucamentum,* Nüsschen (vrst ploda).			
Orašinac, *Nelumbium,* Nelumbie	164		
Oraškov cviet, Macis	168		
Oraškovac, *Myristica,* Muskatnussbaum	168		
Orbiculatus, okrugao.			
Orchis, kaćun.			
Ordo, red.			
Oreodoxa, tankovrh.			
Organographia, udopis.			
Origanum, vranilovka; — *Majorana,* mažuran,			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Origo, rodište.			
Orišak, gl. Orašak.			
Orlaya, stidak.			
Orlina, *Galega,* Geisraute . .	92	133,136	
Orlovi nokti, gl. Kozja krv.			
Ornithogallum, buljavka, ptičje mlieko, pasji luk.			
Ornithopus, tić-noga.			
Ornus, jasenovac.			
Orobanche, volovod.			
Orobus, grašac.			
Orontium, voden klas, vodoklas.			
Orthopogon, pravobradac.			
Orthotrichum, zlatnjak.			
Orubak, *Pleurogyne,* Nahtnarbe	—	65,71,77	
Oryza, pirinač, riž.			
Osat, *Picnomon,* Krampfdistel	210		
Osatan, gl. Osjav.			
Oscillatoria, njihalica.			
Osěčen, itd. gl. Osječen itd.			
Osina, *arista,* Granne, onaj dugački brk u ječmena klasa, gl. Osje.			
Osinac, *Boletus luteus,* Butterpilz	284		
Osinka, *Psilathera.*			
Osjač, *Aristea,* Borstenlilie .	245		
Osjak, *Jurinea,* Silber-Scharten, gl. Srpac	—	144	
Osjav, osatan, *aristatus,* begrannt, imajući osinu n. p. pljeva u ječma	—	—	205 b
Osje, *aristae,* Grannen; bez osja, *exaristatus,* unbegrannt, gl. Osina	35	—	205a, 349
Osječen, *truncatus,* gestutzt, n. p. list, kojemu je brk kao osječen .	—	—	141
Osjetnica, *Mimosa,* Sinnpflanze	99		
Osjopad, *Piptatherum,* Grannen-Hirsegras	—	57	

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Paeonia, božur.			
Pahovka, gl. Ovsenica.			
Pahulja, *Holcus,* Pferdegras, Honiggras	263	60,174	354
Pahuljav, *floccosus,* flockig, posut pahuljicami.			
Pajavac, *Negundo,* Eschahorn .	126		
Pakao, Schiffspech, schwarzes Pech	232		
Pakor, *Chrysophyllum,* Goldblatt	200		
Pakujac, *Aquilegia,* Ackelei . .	167	115	
Palamida, gl. Osjak.			
Palanak, *Linaria,* Leinkraut .	—	123	
Palaška, *Eleocharis,* Teichbinse	267		
Palea, košuljica.			
Paleaceus, pljevan, pljevnat.			
Palicourea, krivulja.			
Palilulaš, *Mabea*	220		
Palisnat, *stipulatus,* nebenblätterig, imajući pališće . . .	—	—	50,65
Palist (*coll.* pališće), *stipula,* Nebenblatt, Afterblatt . .	23	—	50,89,92
Paliurus, diraka, drača.			
Pallenis, boca.			
Palmae, paome, pome.			
Palmatifidus, dlanasto ciepan.			
Palmatilobus, dlanasto-krpast.			
Palmatus, dlanast.			
Palminervis, dlanasto-rebren.			
Palnica, *Acalypha,* Brennkraut	220		
Palošast, *anceps,* zweischneidig, n. p. stabljika	14	—	56
Pamela, *Symphoricarpus,* Schneebeere	180		
Pamučika, *Gossypium herbaceum,* krautige Baumwolle	134		
Pamučnjak, *Bombax,* Baumwolle	136		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Parinarium, okomac.			
Pari-pinnatus, tako-perast, takmo-perast.			
Paris, krstac, vranjino oko.			
Parkinsonia, snjetor.			
Parmelia, pliticar, pliticarka.			
Parnassia, preloj, tolija.			
Paronychia, hrskavica.			
Paroznica, *Chara,* Armleuchter	274	182	393
Partitus, razdieljen, getheilt.			
Pasja ružica, gl. Šipakčić.			
Pasjak, *Rhamnus,* Kreuzdorn .	124	66,75,86, 169,176	
Pasji luk, gl. Buljavka.			
Paskvica, *Atropa,* Tollkirsche	187	73	
Paspalj, *Paspalum.*			
Passerina, vrabina.			
Passiflora, mukokaz.			
Pastinaca, pastrnjak.			
Pastrnjak, *Pastinaca,* Pastinak .	173	79	
Pasulj, *Phaseolus,* Veitsbohne, Bohne	93		
Pašina, *Foetidia*	139		
Paštit, paštitac, *cyma,* Trugdolde, Afterdolde	37	—	214
Patellaria, plitičnjak.			
Patens, razastrt.			
Patentissimus, razmaknut.			
Patulus, poodmaknut.			
Paucinervis, slaborebren.			
Pauciramus, slabogranat.			
Paučljiv, *arachnoideus,* spinnewebig, obastrt kao paučinom.			
Paulinia, pavlija.			
Paunica, *Pavonia*	—	131	
Pavenka, *Vinca,* Sinngrünn . .	183	73	
Pavia, pavija.			
Pavienac, *paracorolla,* Nebenkrone	45	—	273
Pavija, *Pavia,* rothe Rosskastanie	125		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Peludna matica, *matrix pollinis* .	48		
Peludnica, *cellula pollinis,* Pollenzelle	48		
Pendulus, viseći.			
Penicillaria, kistić.			
Penicillatus, kistast, kistolik.			
Penicillium, kistac.			
Pěnišnik, gl. Pjenišnik.			
Penjalica, *scandens,* kletternd, stabljika, koja nemože uzpravo stajati, nego se penje, n. p. uz plot, hvatajuć se viticami	—	—	50
Penniformis, perolik.			
Pěnuška, gl. Pjenuška.			
Pentadesma, maslac.			
Pentafidus, petociep, petocjepan.			
Pentagynia, petopestićje.			
Pentandria, petoprašnjaci.			
Pentapetalus, petolatičan.			
Pentapetes, lunjalo.			
Pentaphyllus, (calyx), petolap.			
Pentaple, bisažka.			
Pentastemon, janotina.			
Penthorum, petorog.			
Pepeljika, Pottasche	68		
Pepeljuga, *Cineraria,* Aschenpflanze	—	151	
Peperomia, biberovac.			
Peplis, piličnjak.			
Pepo, dinja.			
Peponiferae, dinjarke.			
Perajast, *setaceus,* borstenförmig.			
Perast, *pinnatus,* fiederig . .	28		
Perasto-češljast, *pinnatus pinnatifidus,* fiederig, fiederspaltig; list perast, u kog su perca češljasto s obje strane izsieckana .	28		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Perasto dioni, *pinnatopartitus,* fiedertheilig.			
Perasto rebren, *pinninervis,* fiedernervig	24		
Perča, *Isonandra Gutta,* Guttaperchabaum	199		
Perennis, dugovječan (list), oziman.			
Perepa, *Clusia,* Clusie . . .	149		
Perfoliatus, probušen.			
Pèrhavica, Pèrhutav itd. gl. Prhutav itd.			
Pericarpium, uzplodje.			
Periderma, lub.			
Perigonium, ocvieće.			
Perigynus, obplodan.			
Periploca, svidina.			
Perispermium, sjemenovnik.			
Peristomium, obušće.			
Perjanica, *Celosia.*			
Pernatka, *Lagoecia,* Federknopf	175		
Pèrnjavac, gl. Prnjavac.			
Perolik, *penniformis,* federförmig.			
Perpendicularis, okomit, okom, stubočan.			
Persea Camphora, kafrenjak, kamfornjak; — *Cinnamomum,* koričnjak.			
Persica, breskva, praskva.			
Personatus, gubičast.			
Pèrstak, itd. gl. Prstak.			
Peršin, Peršun, *Petroselinum,* Petersilie	171	81	
Peršunjak, gl. Kokoriš.			
Perunika, *Iris,* Schwertlilie .	244		
Peruša, *Struthiopteris,* Straussfarn	—	179	
Perutav, gl. Prhutav.			
Perutka, *samara,* Flügelfrucht	53	—	306,307
Pèrvenac, Pèrženica, itd. gl. Prženica.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Pěskovničar, gl· Pjeskovničar.			
Pestić, *pistillum*, Stempel . .	48	—	282,284
Pestićav, pestićki, gl. Plodnički.			
Pestićnjak, *gynophorum*, Stempelträger, kraj od stapke, na kojem pestić stoji.			
Petaloideus, vjenčast.			
Petalum, latica.			
Petasites, repuh.			
Peteljka, *petiololus*, Blattstielchen	23		
Petilium, zvonik.			
Petiolatus, petljav.			
Petiololus, peteljka.			
Petiolus, petlja.			
Petlja, *Petiolus*, Blattstiel . .	23	—	87
Petljav, *petiolatus*, gestielt, n. p. list, imajući petlju	23	—	87
Pětlić, gl. Pjetlić.			
Petociep, Petocjepan, *pentafidus*, fünfspaltig, n. p. čaška . . .	—	—	240
—nejednakih ciepacah	—	—	141
Petokrilac, *Shorea*, *s. Dryobalanops*, Flügeleiche	136		
Petokrp, *quinquelobus*, fünflappig, n. p. list, čaška	—	—	177,234
Petolap, *pentaphyllus*, fünfblätterig, (čaška).			
Petolatičan, *pentapetalus*, fünfblätterig (vjenčić)	44	—	266
Petomužtvo, gl. Petoprašnjaci.			
Petopestićje, *Pentagynia*	—	35	
Petoprašnjaci, *Pentandria* . . .	—	33	
Petoprst, *Potentilla*, Fingerkraut	110	113	266
Petorebren, *quinquenervis*, fünfnervig	—	—	96
Petorni, *quinatus*, fünfzählig,			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
n, p. lišće, kad je pet i pet listakah zajedno skićeno.			
Petorog, *Penthorum*	145		
Petožili, *quinquenervis,* fünfaderig	25		
Petroselinum, peršun, peršin.			
Petrovac, *Critamus,* Sichelmöhre	—	82	
Petrov krst, gl. Potajnica.			
Peucedanum, siljevina.			
Peumus, boldo.			
Peziza, čašovka.			
Phaca, sočivina.			
Phalaris, svjetlika; — *canariensis,* vrabčije sjeme.			
Phallus, pupa.			
Phanerogamae, javnocvietke	89		
Phanerogamus, javnocvietan.			
Phaenopus, kosogornik.			
Phascum, nepucaljka.			
Phaseolus, grah, pasulj.			
Phellandrium, morak.			
Phelypaea, gušilica.			
Philadelphus, pustorilj.			
Phillyrea, komorika.			
Phleum, mačji rep, mačica.			
Phlomis ili *Phlomitis,* runjka.			
Phlox, plamenac.			
Phoenix, prstak.			
Phormium, lanovac.			
Phragmites, trska.			
Physalis, mjehurica, mjehurka, kukučnjak.			
Phyteuma, zečica, repušica, kosica.			
Phytochemia, biljevna lučba.			
Phytogeographia, biljevni zemljopis.			
Phytogeologia, biljevno zemljoslovje.			
Phytographia, biljopis.			
Phytolacca, grozdoboj, vinoboj.			
Phytologia, biljarstvo.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Phytophysiologia, životoslovje bilja.			
Phytotomia, čestoslovje.			
Picnomon, osat.			
Picramnia, gorkuša.			
Picridium, jaguc.			
Picris, priljekuša.			
Pictus, pisan, slikan.			
Pietlova kresta, *Rhinanthus,* Hahnenkamm, Klapperkopf . .	195		
Pigva, *Cotoneaster,* Quitenmispel, Steinapfel	—	111, 112	
Pikmatice, piknjatice, *vasa areolata,* getüpfelte Gefässe . .	7	—	11
Piknjaća, *Sticta,* Tüpfelflechte	280		
Piknjast, *punctatus,* punktirt, getüpfelt.			
Pilast, *serratus,* sägenförmig, gesägt, n. p. list, izsjeckana okrajca poput pile	—	—	177
Tupo pilast, *obtuse seratus,* stumpf gesägt	—	—	166
Oštro pilast, *acute serratus,* scharf gesägt	—	—	167
Sitno pilast, *serrulatus,* scharfgesägt	—	—	168
Dvogubo pilast, *duplicato serratus,* doppelt gesägt	—	—	169
Pileatus, klobučast.			
Pilica, *Saussurea,* Saussuree .	—	145	
Piličnjak, *Peplis,* Afterquendel	143	90	
Pilosus, kosmat.			
Pilovit, gl. Pilast.			
Pilullaria, vavoljčar.			
Pimpinella, bedrenik; — *Anisum,* aniž, onliz; — *Saxifraga,* crnpura.			
Pinguicula, mastnica.			
Pinites succifer, jantarovac.			
Pinjol, *Pinus pinea,* Pinie . . .	233		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Pinnatifidus, češljast.			
Pinnati-lobatus, češljasto krpast.			
Pinnatus, perast.			
Pinnatus-pinnatifidus, perasto češljast.			
Pinninervis, perasto rebren.			
Pinus, bor, smrekva; — *Cembra*, limba; — *maritima*, borika; — *picea*, (*Abies pectinata*), omora, omorika; — *pinea*, pinjol; — *Pumilio* (*Mughus*), kosodrevina; — *Strobus*, borovac.			
Piper, biber, papar.			
Piperat, *Vaccaria*, Kuhkraut .	—	103	
Piptatherum, osjopad.			
Pir, *Triticum Spelta*, Spelz, Dinkelweizen	266		
Pirevina, *Glyceria*, Mannagras .	264	62	356
Pirika, *Triticum repens*, Quecke .	265		
Pirinač, *Oryza*, Reis	261		
Pisanac, *Graphis*, Schriftflechte.			
Piscidia, trovnica.			
Piskavica, *Trigonella*, Schabziegerklee, Bockshornklee	92	134	
Pisonia, čičkavica.			
Pistacia, pistać; — *Lentiscus*, trišlja; — *Terebinthus*, smrda, smrdelj, smrdljika.			
Pistać, *Pistacia vera*, Pistazienbaum	117	170	
Pistia, babolac.			
Pistillum, pestić.			
Pisum, grašak.			
Pitom, *cultus*; pitoma bilina, koja se sadi; pitomica, eine kultivirte Pflanze.			
Pituljnik, *Galeobdolon*, Goldnessel	—	120	
Pjega, *lenticella*, Rindenhökkerchen	20		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Pjegav, *maculatus*, gefleckt.			
Pjenišnik, *Rhododendron*, Alpenbalsam, Alpenrose . . .	201	100	
Pjenuška, *Spumaria*, Schaumstäubling	289		
Pjeskovničar, *Hura*, Sandbüchsenbaum	220		
Pješčarica, pješčarka, gl. Pržinka.			
Pjetlić, *Leucorchis*, Weissständel.			
Plamenac, *Phlox*, Flammenblume	190	—	260
Plamenica, *Lychnis chalcedonica*, brennende Liebe	146		
Planika, *Arbutus (Unedo)* Sandbeere	—	100	363
Planinčica, *Trollius*, Trollbume	—	117	
Plantago, trputac, bokvica.			
Planus, ravan.			
Platanthera, vimenjak.			
Platanus, makljen.			
Plavun, *Villarsia*, Villarsie .	185		
Plazav, Plazeći, *repens*, kriechend, n. p. stabljika	—	—	49
Plěsan, gl. Pliesan.			
Pletenac, Schlingpflanze, bilje, koje se vije oko stabla ili kolca; gl. Povijuša.			
Pleurenchyma, likovina.			
Pleurogyne, orubak.			
Pleurospermum, medvjedka.			
Plěva, itd. gl. Pljeva itd.			
Plicatus, nabran.			
Pliesan, *Mucor*, Kopfschimmel	287	182	
Plitičar, Plitičarka, *Parmelia*, Wandflechte	276	180	
Plitičast, *hypocrateriformis*, tellerförmig	43	—	260
Plitičnjak, *Patellaria*, Tellerpilz	289		
Plivajući (na vodi), *natans*, schwimmend.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Pljeva, gluma, Kelchbalg, Blütenscheide	35	—	205,348, 349
Pljevast, *glumaeformis,* balgförmig.			
Pljevelj, *Holosteum,* Spurre . .	146	64,67,87	
Pljevica, Spreublättchen . .	—	—	358
Pljevnat, gl. Pljevni.			
Pljevni, *paleaceus,* spreuig, pljevom obrasao.			
Pljevojka, *Notochlaena,* Notochläne, Spreufarn	—	179	
Pljevuša, *Polycarpaea*	148		
Plod, *fructus,* Frucht; vrsti ploda, Fruchtformen	52		
Plodac, plodak, *carpellum, carpophyllum,* Theilfrüchtchen . .	48	—	283,285
Plodilo, *organum generativum,* Fortpflanzungsorgan . . .	31		
Plodivo, *fovilla,* Befruchtungsstoff	48		
Plodnica, *ovarium,* Fruchtknoten	48	—	282
Plodnički, *foemineus,* weiblich, n. p. cvietak, klas	39	—	210b,351
Plodničnjak, *gynophorum,* Stempelträger, kraj stapke, na kojoj sjedi plodnica.			
Plodnja, *fructescentia.*			
Plodnjak, *Gynostemium,* Griffelsäule	49	—	292
Plodolist, gl. Plodovac.			
Plodonoša, *carpophorum,* Fruchtsäule, kao stupac, oko kojega su namješteni plodci.			
Plodovac, *carpophyllum,* Fruchtblatt	49	—	285
Plodovica, *Gonidium,* Brutzelle	275		
Plojka, *lamella,* Lamelle, Blättchen; (u lista); — *lamina,* Blattfläche	24	—	87

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Polegao, *procumbens,* hingestreckt, n. p. stabljika sasvim zemlji oborena	—	—	48
Polemonium, bran.			
Pollen, pelud.			
Pollinia, djip.			
Položen, Položit, gl. Polegao; Razit.			
Poluobao, gl. Suobao.			
Polusrcast, *semicordatus,* halbherzförmig, n. p. list	—	—	138
Poluška, *Hemimeris,* Halbblume	197		
Polyadelphia, mnogosuniće.			
Polyandria, mnogoprašnjaci.			
Polyanthes, noćnica.			
Polycarpaea, pljevuša.			
Polycarpicae, mnogoplodke.			
Polycarpon, noktiljar.			
Polycnemum, jelica.			
Polygala, krestušac.			
Polygamia, mješavina, smjesócvieće.			
Polygamus, mješovit.			
Polygonatum, pečatnik.			
Polygonum, dvornik; — *Fagopyrum,* heljda, hajdina.			
Polygynia, mnogopestićje.			
Polyphyllus, mnogolistan; mnogolap, prostolap.			
Polypodium, oslad, sladka paprat.			
Polypogon, četka.			
Polyporus, guba; — *fomentarius,* trud.			
Polysaccum, vrećar.			
Polystichum, paprat.			
Polytrichum, papratca, otoka.			
Poljačak, *Pulegium,* Polei . . .	—	119	
Pomenka, *Omphalodes,* Gedenkemein	—	70	
Pomira, *Myrcia,* Pfeffermyrte	139		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Postavak, *podetium*, Flechtengestell	61		
Posuvraćen, *resupinatus*, umgestülpt.			
Pota, *Pothos*	254		
Potajnica, *Lathraea*, Schuppenwurz	—	122	42
Potamogeton, žaglja, mriestnjak.			
Potentilla, petoprst.			
Poterium, oskorušica.			
Pothos, pota.			
Potočarka, gl. Dragušac.			
Potočnica, *Myosotis*, Vergissmeinnicht	185	70	
Potrojni, gl. Trojni.			
Pourretia, plutovica.			
Povaljen, *decumbens*, niederliegend, n. p. stabljika, u koriena uzprava, no budući tanana i slaba, ozgor zemlji oborena.			
Povezaljka, *Cissampelos*, Grieswurzel	169		
Povezka, *Rapistrum*.			
Površina, *superficies*, Oberfläche.			
Površiti, (niederdrücken), ozgor (a ne sa strane) pritisnuti i spljošiti; površen t.j. ozgor spljošten.			
Povrtnica, gl. Rodakva.			
Povijuša, *planta volubilis*, Schlingpflanze	14	—	51
Povojnica, *Ipomaea*, Jalapenwinde	189		
Pozemljuh, pozemljuša, *repens*, kriechend, vukući se po zemlji.			
Pozemni, *terrestris*, terrenus, Erd-.			
Praemorsus, ugriznut.			
Pragljiva, *Protomyces*, Urpilz .	288		
Praprut, *Aspidium*, Würmfarn .	270	178	385
Praskva, gl. Breskva.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Prašinac, *Acrostichum*, Staubfarn	271		
Prašivica, *Aecidium*, Warzenbrand	288	182	
Prašnica, *Anthera*, Staubbeutel	46	—	274b,276, 280
Prašnice u cievku srasle	—	—	279
Prašnički, *masculus*, *antheriger*, männlich, n. p. cvietak, klas	39	—	210b.351
Prašnik, *stamen*, Staubgefäss	46	—	274
Prašnici, kojim su se niti u cievku srasle	—	—	280
Prašnikovit, gl. Prašnički.			
Pravilan, *regularis*, regelmässig	44		
Pravobradac, *Orthopogon*	—	59	
Pravulja, *Justicia*, Justicie	198		
Prazan, *neuter*, n. p. cviet, u kojem neima ni prašnikah plodnih, ni pestićah.			
Prazrnac, *Protococcus*, Urkorn	279		
Predence, *Cuscuta*, Flachsseide	189	67,71,73, 77	32
Pregnut, *geniculosus*, knieförmig, n. p. korien ili vlat	—	—	21,68
Pregradak, *loculus*, Fach	51	—	286
— prašnice	—	—	292
Pregradjen, *bilocularis*, zweifächerig, sjeme imajuće dva pregradka	52		
Prekidno češljast, n. p. list	—	—	185
Prekidno perast, *interrupte pinnatus*, unterbrochen gefiedert, n. p. list.			
Preklonit, gl. Priklonit.			
Prela, *Muscari*, Muskathyacinthe	—	91	361
Preloj, *Parnassia*, Herzblatt	—	88	
Prenanthes, hajdučica, kosogornik.			
Preobrnut, *resupinatus*.			
Preprut, gl. Praprut.			
Prerazgranjen, vèrlo razgranjen, *ramosissimus*, sehr ästig.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Preslica, *Equisetum*, Schafthalm	268	176	334—6
Presličica, gl. Prela.			
Presličnice, *Goniocaulae*, Gliederfarne	268		
Presličnjak, *Casuarina*, Streitkolbenbaum	229		
Presunčić, *Fedia*.			
Prešljen, *verticillus*, Quirl . . .	37	—	220
Prešljenast, *verticillatus*, quirlförmig, n. p. grane ili lišće . .	17	—	75,107
Pretinac, *dissepimentum*, Scheidewand	51		
Pretinjen, gl. Pregradjen.			
Prěvěs, gl. Prievjes.			
Prevratka, *Chiococca*, Schneebeere	182		
Prhavica, *Lycoperdon*, Bovist, gl. Puša	286	182	
Prhutav, *lepidotus*, schülferig, kao posut prhuću ili peruću.			
Pricjepka, Klammerwurzel .	10	—	30
Pridanak, *rhizoma*, Wurzelstock	12		
Pridjevni korien, pridjevica, *radix adventiva*, Klammerwurzel .	10		
Pridignut, *ascendens*, aufsteigend, n. p. stabljika, koja nit leži na zemlji, nit stoji upravo	—	—	45
Priečnica, *diaphragma*, Zwerchfell, opna pregradjujuća kakvu šupljinu.			
Prieskoč, *Scabiosa*, Skabiose .	211	—	358
Prievjes, *hymenium*, Schlauch, Sporenschichte . . .	61		
Prignut, gl. Nagnut.			
Priklonit, *cernuus*, übergebogen, n. p. cviet, u kojega je sagnuta ponješto stapka	—	—	47
Prikopčaj, *insertio*, Anfügung, n. p. lista, za stabliku.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Priljekuša, *Picris*, Bitterkraut	—	142	
Primašak, *Asteriscus*, Sternköpfchen	—	150	
Primog, *Acanthus*, Bärenklau	197		
Primula, jagorčika, jaglika, jagočevina.			
Prinos, zimorod.			
Priputnica, kilavica, *Herniaria*, Bruchkraut	147	67,69,75, 76,102	
Prirasao (*adnatus*, angewachsen), n. p. list, koji nije skopčan člankom sa stabljikom	25		
Prismaticus, bridnjački.			
Pritvrda, *insertio*, Anheftung.			
Privit, *adpressus*, angedrückt, n. p. list za stabliku.			
Prnjavac, *Schistostega*, Faltendeckel.			
Probušen, *perfoliatus*, durchwachsen	25	—	101
Probušenac, *Porina*, Durchbohrflechte	280		
Prociepac, *Morisonia*.			
Prociepak, *Scilla bifolia*, zweiblätterige Meerzwiebel; gl. Morski luk.			
Procumbens, položen, položit, polegao.			
Prodara, *Aralia*, Aralie.			
Proha, *Eleusine*	267		
Prohulja, *Milium*, Hirsegras	—	57	
Prosenchyma, vlaknina.			
Proserpinaca, trouška.			
Proso, *Panicum*, Hirse	260	59	
Prosopis, čuvida.			
Prostobrv, *Weissia*, Weissie	274		
Prostolap, *polyphyllus*, getrenntblätterig, n. p. čaška	42	—	232
Prostolatičan, *polypetalus*, getrenntblätterig	44		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Psidium, kujava.			
Psilathera, osinka.			
Psilurus, golorep.			
Psophocarpus, puškalovina.			
Psoralea, djetelinjak.			
Psujak, *Hamelia,* Hamelie . .	182		
Pšenica, *Triticum,* Weizen . .	266	63	
Pšeno, *sitium,* Kornfrucht, Grasfrucht	52	—	293
Ptarmica, rebrac.			
Pteris, bujad.			
Pterocarpus, krilaš.			
Pteroneurum, okriljak.			
Pterospermum, krilozrnac.			
Pterotheca, zečevac.			
Ptychotis, mirodac.			
Pubescens, maljav.			
Pucajući, *dehiscens,* aufspringend.			
Pucalina, pucaljka, *Colutea,* Blasenstrauch	96	136	
Puccinia, sier.			
Puč, *stoma,* Spaltöffnung . .	19		
Pučanica, *Bupleurum,* Hasenohr	—	81	
Puhara, *Aphyteia,* Pilzmalve; gl. Prhavica	237		
Puharka, *Vaucheria,* Blasenalge	278		
Pujanik, *Osmunda,* Traubenfarrn	—	178	
Puljavica, *Spherococcus,* Caraghen-Moos	278		
Pulegium, poljačak.			
Pulicaria, buhača, bušinac.			
Puličav, pedičav, *papillosus,* papillös, obrasao mekanimi bradavicami.			
Puljka, *Globularia,* Kugelblume	—	123	
Puljkonoša, *Sphaerophoron,* Kugelflechte	277		
Pulmonaria, plućnjak.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Pluposus, kašast, kašan.			
Pluverulentus, poprašen.			
Punctatus, piknjast.			
Pungens, bodljiv.			
Punica, šipak, mogranj, nar.			
Pup, púpak (puplje), *gemma,* Knospe	31		
Pupa, *Phallus,* Hexenei . . .	286	181	391
Pupac, *Hydrocotyle,* Wassernabel	—	78	
Pupačnjak, *Omphalea.*			
Pùpak, *hilus,* Nabel	57	—	329
Pupakvica, *Umbilicus,* Nabelkraut.			
Pupaljka, *Oenothera,* Nachtkerze	141	98	
Pupčanik, vrieža, *funiculus umbilicalis,* Nabelstrang	56	—	314
Pupčić, *Cotyledon,* Nabelkraut .	145	106	
Pupkoresa, *Moehringia,* Möhringie	—	98,99, 103,104	
Puplje, *gemmae,* Knospen . .	31		
Pupoljak, *gemma florifera,* Blütenknospe, Fruchtauge . .	31	—	198,199
Pupoljast, *gemmosus,* knospenartig			
Pupoljica, Knöspchen, Samenknöspchen	57	—	330
Pupuljica, Beerenzapfen . .	55		
Pusten, *tomentosus,* filzig, nalik na pust ili klobučinu.			
Pustikara, gl. Naprstak.			
Pustorilj, *Philadelphus,* Pfeifenstrauch	140	109	230
Puša, *Lycoperdon Bovista,* Bovist, gl. Prhavica	286		
Puškalovina, *Psophocarpus,* Flügelbohne	101		
Putamen, komina, luburina.			
Putenast, fleischroth.			
Puzeći, gl. Plazav.			
Pužarka, *Isopyrum,* Tolldocke .	—	115,117	
Pyramidalis, šiljnički.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Pyrethrum, srčun.			
Pyrola, kruščica.			
Pyrus, kruška.			
Quadratus, četverast, četvoran.			
Quadripartitus, razčetvoren.			
Quassia, gorkun; — *Simaruba,* simaruba.			
Quercus, hrast; — *esculus,* sladun; — *pedunculata,* dub, lužnik; — *Robur,* ljutik, hrast; — *Suber,* plutak.			
Quinquenervis, petorebren, petožili.			
Quinquepartitus, razpetoren.			
Racemosus, grozdan, grozdovit; grozdast.			
Racemus, grozd.			
Rachis, vreteno; (kod cvieta), šepurina.			
Račvast, gl. Rašljast.			
Rada, *Chrysanthemum,* Goldblume	206	149	
Radiatus, zrakast.			
Radić, *Willemetia,* Willemetie	—	141	
Radiatae, zrakače.			
Radicale (folium), podanački (list).			
Radicans, korjenit.			
Radicula, korienić.			
Radiola, sulanak.			
Radix, korien.			
Rafflesia, gromoradka.			
Rajčica, gl. Jabučica.			
Rajsko drvo, *Aloë,* Aloe . . .	249		
Raman, *Anthemis,* Hundskamille	—	149	
Rameus, granen, na grani.			
Ramosus, granat, *ramosissimus,* (pre)-razgranjen.			
Ramulus, mladica.			
Ramus, grana.			
Randia, krataš.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Razgranjen, *ramosissimus*, sehr ästig, imajući mnogo granah	—	—	27,62
Razhodnik, gl. Gorkoslad.			
Razit, gl. Razovit.			
Razkolak, *Schizanthus*, Spaltblume	197		
Razkrečen, *divaricatus*, ausgespreizt.			
Različak, Različje, *Centaurea*, Flokkenblume	208	153	221
Razlučen, (n. p. cviet), *unisexualis, diclinus*, eingeschlechtig.			
Razmaknut, *patentissimus*, weitabstehend, n. p. grana, vrlo daleko odmaknuta od stabla	—	—	77
Raznokrilac, *Heteropteris*	127		
Raznoložan, gl. Razlučen.			
Raznomanjast, *discolor*, ungleichfärbig.			
Razno-perast, *interrupto pinnatus*; kad su parovi perasta lista različne veličine.			
Raznorodka, *Marsilea*, Marsilee	271	177	379
Razovit, *horizontalis*, wagerecht; n. p. korien	9	—	19
Razpetoren, *quinquepartitus*, fünftheilig	27	—	635
Razplod, Fortpflanzung	81		
Razpolovljen, gl. Razdvojen.			
Razred, *subordo*, Unterklasse, Ordnung	82		
Razširen, *dilatatus*, verbreitet.			
Razštrkan, *sparsus*, zerstreut	17		
Raztrešen, gl. Razštrkan.			
Raztrojen, *tripartitus*, dreitheilig, n. p. list	27	—	184
Raztrus, *Hymanthalia*	280		
Razvijuša, *Anastatica*, Jerichorose	158		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Ricinus, skočac, arepka.			
Rictus, zjalo.			
Ričak, *Myagrum,* Hohldotter	—	126	
Riga, *Eruca,* Runke	—	128	
Rigača, *Erucastrum,* Rempe	—	128	
Rigidus, krut.			
Riljac, *Sysirinchium,* Schweinsrüssel	245		
Ringens, zievajući.			
Risnica, gl. Borovnica.			
Rizkećan, zickzackig.			
Robaj, *Chymonanthes,* Winterblume	142		
Robinia, nerod, bagren.			
Rocella, hridanka.			
Rochea, repuha.			
Rod, *genus,* Geschlecht	83		
Rodakva, *Raphanus,* Rettig	159	127	17,318
Rodište, *origo,* Ursprung; n. p. lista, to jest mjesto, gdje je niknuo	25		
Rogač, *Ceratonia,* Johannisbrodbaum	100	69,170	
Rogan, *Buceras*	—	134	
Rogatica, *Ceratium,* Hornschopf	289		
Rogljaš, *Dicranum,* Gabelzahn	274		
Rogljav, *trapezoidalis,* eckig	—	—	137
Rogoz, *Typha,* Rohrkolben	253	159,161, 166	
Rogun, *Martinia,* Martynie	198		
Rojok, *Morinda,* Morinde	182		
Rojta, Drottel	—	—	377
Ronabea, bljuvaš.			
Roncela, pazvonce.			
Rosa, ruža; — *canina,* šipčanica.			
Rosaceus, ružast.			
Rosika, *Drosera,* Sonnenthau	149	87,89,90	
Rosmarinus, ružmarin.			
Rosnica, *Fumaria,* Erdrauch	161	132	
Rosopas, *Chelidonium,* Schwalbenkraut	162	114	

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Rosulja, *Agrostis*, Windhalm .	262	57	
Rotatus, kolast.			
Rotkva, gl. Rodakva.			
Rotundus, okrugao.			
Rovašen, *crenatus*, gekerbt, kao rovaš nareckan; n. p. krajac od lista	—	—	159
Zubato-rovašen, *crenato-dentatus*, gekerbt-gezähnt, kad na krajcu, pokraj svakoga zareza ima zubac	—	—	160
Sitno-rovašen, *crenulatus*, feingekerbt, n. p. list . . .	—	—	161
Dvostruko-rovašen, *duplicato-crenatus*, doppelt gekerbt, n. p. list	—	—	162
Rožac, *Cerastium*, Hornkraut .	146	87,89,106	214
Rožčići, gl. Rogač.			
Rožka, *achaenium*, Schliessfrucht	52	—	296—303
Na strani 52. I. diela je pogreška: u 5. redcu ozdol ima biti golac mjesto rožka; a u 3. redcu ozdol imalo bi biti rožka, a ne golac.			
Rožkast, gl. Čunjast.			
Rožkovac, *Cerathophyllum*, Hornblatt	143	165	
Rub, gl. Krajac.			
Rubia, broć.			
Rubus, malinjak; — *caesius*, ostružnjak; — *fruticosus*, kupinjak; — *Idaeus*, malina.			
Rudimenta, okančina, okrnjak.			
Rugosus, smežuran, skožuran.			
Ruj, *Rhus*, Sumach, Perückenbaum	117	86,175	
— kiseli, Essigbaum . . .	118		
Rujnica, *Agaricus deliciosus*, Reizker	282		
Rumenac, *Erythrina*, Korallenbaum	101		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Šastav, *structura*, Substanz, Consistenz.			
Sastavljaj, *compositio*, Zusammensetzung.			
Sastavljen, *compositus*, zusammengesetzt, n. p. list.			
Sastrica, *Lathyrus sativus*, weisse Platterbse	95		
Satolik, bienzellig, n. p. cvjetište	—	—	227
Satureia, čubar.			
Saussurea, pilica.			
Savijen, Savit, *deflexus*, herabgebogen, n. p. grane, gl. Zavit .	—	—	78
Saxifraga, lomika; (Zahlbrucknera), kamenika.			
Sazanik, *Calycanthus*, Kelchblume	139		
Sazulja, *Spergularia*, Knörich .	—	89,96,104	
Sažinica, pavlovac, *Aremonia*, Aftermennig	—	102,108	
Scaber, drapav.			
Scabiosa, prieskoč, prženica; — *succisa*, zakusak.			
Scandens (planta), penjalica.			
Scandix, češljika; gl. *Anthriscus.*			
Scapus, batvo.			
Scariosus, opnen.			
Scheuchzeria, gruznica.			
Schistostega, prnjavac.			
Schizanthus, razkolak.			
Schoenus, šašina.			
Schottia, ladovica.			
Scilla, morski luk; — *bifolia*, prociepak.			
Scirpus, sitina, sitinac.			
Scleranthus, treskavica.			
Scleroderma, tvrdokožka.			
Sclerotium, tvrdulja.			
Scolopendrium, jelenjak.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Scolymus, dragušica.			
Scoparia, repuša.			
Scopolina, devesin.			
Scorpiurus, štipavčar.			
Scorzonera, zmijak.			
Scrophularia, strupnik.			
Scutellaria, šišak.			
Sebestena, srdovica.			
Sebipira, okožac.			
Secale cereale, raž; *cornutum*,— glavnica.			
Sechium, ježika.			
Secundus, jednostran.			
Securidaca, sjekirica.			
Sědeći, gl. Sjedeći.			
Sedmolist, *Aegopodium*, Geissfuss	—	82	
Sedmomužtvo, gl. Sedmoprašnjaci.			
Sedmoprašnjaci, *Heptandria* . . .	—	35	
Sedmorebren, *septinervis*, siebennervig.			
Sedmožili, *septinervis*, siebenaderig	25		
Sědobradac gl. Siedobradac.			
Sedum acre, žednjak; — *Telephium*, kokoška.			
Selen, *Selinum*, Silge	—	80	303
Sěme itd. gl. Sjeme itd.			
Semiteres, suobao.			
Sempervirens, zimzelen, vazda zelen.			
Sempervivum, čuvakuća, čuvarkuća, netresak.			
Senanika, *Cassia Senna*, Senna-Cassie	101		
Senebiera, odra.			
Senecio, staračac.			
Sepalum, lap.			
Sepedonium, truhlica.			
Septinervis trorebren, trožili.			
Sěr itd., gl. Sier itd.			
Serapias, kukavica.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Snjetor, *Parkinsonia,* Parkinsonie	102		
Sočan, *succosus,* saftig, pun soka.			
Sočivica, *Lemna,* Wasserlinse; gl. Okriek	256	52,159, 160	33
Sočivina, *Phaca,* Knollenkraut	—	136	
Sočivka, *lenticula*	33		
Sočnica, Saftbehälter . . .	8	—	16
Solanum Dulcamara, gorkoslad, razhodnik; — *nigrum,* pomoćnica; — *tuberosum,* korun, krtola, krumpir.			
Soldanella, odrpulja.			
Solidago, zlatnica.			
Solidus, jedar.			
Sonchus, krlj.			
Sonneratia, kiselac.			
Sophora, jarlin.			
Sorbus, oskorušnjak; — *Aria,* muk; — *aucuparia,* jarebina, jarebika; — *domestica,* oskoruša; — *torminalis,* brek.			
Sorghum, sierak.			
Sorus, gomilica.			
Sosne, *Abietineae,* Fichten, gl. Bor.	232		
Spadix, klip.			
Spanać, *Spinacia,* Spinat . . .	218	169,170	
Sparassis, zec, zec-gljiva, kladuša.			
Sparganium, ježinac.			
Sparsus, razštrkan, raztrešen.			
Spartina, metličica.			
Spartium, žuka.			
Spatha, tulac.			
Spathaceus, tulčav.			
Spathularia, lopatica.			
Spathulatus, lopatast, veslast.			
Species, vrst.			
Specularia, zrcalica, kokošinja jetrica.			
Spergella, lipavica.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Spergula, koljenika.			
Spergularia, sazulja.			
Spermacoce, broćevac.			
Sphaeranthus, glavičnjak.			
Sphaericus, krugljast.			
Sphaerococcus, puljavica.			
Sphaerophorus, puljkonoša.			
Sphagnum, tresetar, tresetnjak.			
Spica, klas.			
Spicatus, klasast.			
Spicula, klasić, klasak.			
Spiegelia, kalanka.			
Spilanthes, mrljavica.			
Spina, trn.			
Spinacia, spanać.			
Spinosus, trnjav.			
Spiranthes, zasučak.			
Spiraea, suručica; — *Filipendula,* griželj.			
Spiraliter contortus, zavrnut, zasukan.			
Spirium, zaklopnica.			
Splachnum, voljavica.			
Spljošten, *compressus,* zusammengedrückt, n. p. stablika . .	14	—	55
Spongiola radicalis, sasak, korjena gubka.			
Sporangium, trusnik.			
Spori, trus.			
Sporiš, *Verbena,* Eisenkraut .	196	53,65, 121,123	
Sporocarpium, trusonoša.			
Sporochnus, kist.			
Sporus, truska.			
Sprež, *Helleborus niger.*			
Spumaria, pjenuška.			
Squamosus, ljuskav.			
Squarrosus, otrcan.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Srasao, srastao, *connatus*, verwachsen	—	—	102
Sraslih nitih, *monadelphus* . . .	46	39	
Srašljak, *Synchodendron*	210		
Srašljika, *Euphoria*, Zwillingspflaume	127		
Srba, *Galeopsis*, Hohlzahn . .	192	120	
Srce, *medulla*, Mark	21	—	86
Srčanica, *radix palaris*, Pfahlwurzel	9	—	27
Srčanik, *Leonurus*, Herzgespann	—	119	
Srcast, *cordatus*, herzförmig .	—	—	132
Srcasto-bodkast, *cordato-lanceolatus*, srcaste podine, a bodkasta brka, n. p. list.			
Srcasto-strielast, *cordato-sagittatus*, herzförmig-pfeilförmig	—	—	140
Srčenjak, gl. Steža.			
Srčika, gl. Srce.			
Srčikav, *medullosus*, markig, imajući srčiku.			
Srčikovina, *Parenchyma*, Markzellen	7		
Srčun, *Pyrethrum*, Bertramwurz	—	149	
Srdiš, *Eletaria Cardamomum*, Elettarie	240		
Srdiška, *Sison*, Sison	174	82	
Srdolik, gl. Srcast.			
Srdovica, *Sebestena*, Brustbeere	190		
Srebrenka, *Argyreia*	190		
Sremza, *Padus*, Traubenkirsche	105		
Srh, Kante.			
Srhovit, *prismaticus*, kantig.			
Srhulja, *Gouania*	125		
Srieš, *tartarus*, Weinstein.			
Srpac, (osjak), *Serratula*, Scharte	207	144	
Srpak, *Falcaria*, Sicheldolde.			
Srpast, *falcatus*, sichelförmig.			
Srporod, *Drepanocarpus*, Sandelholz	98		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Stearin, lojevina.			
Steinnuss, koštunj.			
Steljikamen, *Dryas,* Silberwurz	—	113	267
Steljka, *Thallus,* Lager . . .	9		
Stellaria, zvjezdica, zviezduša; — *media,* mišjakinja, crievce.			
Stellatus, zviezdast.			
Stenactis, uzanac.			
Stěničarka, gl. Stjeničarka.			
Sterculia, lajnica.			
Sterium, tvrdka.			
Stèrkalj itd. gl. Strkalj.			
Sternbergia, lužanja.			
Stèršica, Stèrž, itd. gl. Stršica, itd.			
Steža, stežnik, *Tormentilla,* Rothwurz			
Sticta, piknjača.	110	108,113	
Stidak, *Orlaya,* Orlaye . . .			
Stigma, njuška.	—	85	
Stimulus, žaoka.			
Stipa, kovilje.			
Stipes, čapur, stručak, struk.			
Stipitatus (pappus), nasadjen.			
Stipula, palist, zalistak; *stipulae,* pališće.			
Stipulatus, palisnat.			
Stirps, panj.			
Stjeničarka, *Cimicifuga,* Wanzenkraut.			
Stjeničnjak, Stjeničnica, *Coriospermum,* Wanzensame	—	52,77	
Stoklasa, *Hordeum murinum,* Mäusegerste	267		
Stola, *Lavatera,* Lavatere . .	136	131	
Stolnjačar, *Mappa,* Tafeltuchbaum			
Stolo, vrieža.			
Stolonifer, vriežeći.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Sunčac, *Heliotropium*, Sonnenwende, Heliotrop	186	70	
Sunčanica, *Helianthemum*, Sonnenröschen	151	114	
Suniće, *Monadelphia*	—	39	
Sunovrat, *Narcissus*, Narzisse	—	91	360
Suobao, *semiteres, teretiusculus*, halbstielrund, samo s jedne strane obao, a s druge plosnat	—	—	54
Superpositus, nadstojni.			
Superus, nadstojni, nadplodan,			
Supka, *cotyledon*, Samenlappen	58	—	331,332 333
Suplodioci, *Gynandria*	—	43	
Suplodničnice, *Symphysogynae*	238		
Suprašničad, *Synanthereae*, Korbblüter	204	41	
Suprašničje, Suprašnjaci, *Syngenesia*.	—	41	
Surculus, sadjenica, (*musci*) badrljica.			
Surožka, *Diachenium*, Doppelachene	53	—	299—304
Na strani 53. I, diela ima biti u 7. redcu surožka, mjesto dvogolac.			
Suručica, *Spiraea*, Spierstaude	106	110,111 112,172	
Sustav, *systema*; — Linneov	84		
— naravni	87		
Sustavoslovje, *systematologia*, Systemkunde	83		
Sutura, šav.			
Suvrst, *varietas*, Abart, gl. Odrod.			
Suzika, *Dacrydium*, Schuppeneibe	235		
Suzica, *Melica*, Perlgras	—	59	
Suznica, *Coix*, Thränengras	267		
Suvratac, *Bunchosia*, Bunchosie	127		
Suvraćen, *revolutus*, zurückgerollt.			
Suzubka, *Didymodon*, Zwillingszahn.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Teres, obao.			
Teretiusculus, suobao.			
Tèrma, gl. Trma.			
Terminalis, krajnji, nakrajnji.			
Tèrn, Tèrnjina, itd. gl. Trn. itd.			
Ternatus, trojni.			
Terpentin	232		
Těsnilja, gl. Tjesnilja.			
Testa, tapina.			
Testiculus, kaćunica.			
Tetèrljan, gl. Tetrljan.			
Tetivaš, *Chordaria,* Sehnentang	280		
Tetivika, *Smilax,* Sassaparilla	247	170	
Tetradynamia, četrmoćje.			
Tetrafidus, četrciepan.			
Tetragonia, četrbok.			
Tetragonolobus, krilobob.			
Tetragynia, četrpestićje.			
Tetrandria, četrprašnjaci.			
Tetrapetalus, četrlatičan.			
Tetraphis, četrzub.			
Tetraphyllus, četrlap.			
Tetrljan, *Marrubium,* Andorn .	—	120	
Teucrium, dubačac.			
Tevje, *Hacquetia,* Hacquetie .	—	78	
Textus cellulosus, staničevina.			
Težac, *Baryxylum,*	102		
Thalamium, plodište, trusište.			
Thalamus, loža, cvietište.			
Thalia, kljunica.			
Thalictrum, vredovac.			
Thallus, steljka.			
Thea, čajevac.			
Theca, lončić.			
Theligonum, kupusac.			
Theobrama, kakaovnjak.			
Theoreticus, zorben.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Tormentilla, stežnik, srčenjak.			
Torula, lančić.			
Tortuosus, vijugast.			
Tortus, zavrnut.			
Tournefortia, svitan.			
Trachelium, kreštelica.			
Trachynia, oštrika.			
Tradescantia, podarka.			
Tragopogon, turovac, kozja bradica.			
Tragus, lopušnik.			
Trajanje, *duratio,* Dauer.			
Trajući, bleibend.			
Trakače, gl. Zrakače.			
Trapa, rašak, vragolić.			
Trator, *Amaranthus,* Amarant ·	—	56,64,67 77,88,161 162	
Trave, *Gramina,* Gräser · · ·	16		
Travica, *Chamagrostis,* Zwerggras	—	56	
Travulja, *Armeria,* Nelkengras	—	88	
Travurina, bilina nalik na travu, (Scheingras, Halbgras).			
Trbulja, *Oenanthe,* Rebendolde	171		
Trbuljica, *Coleanthus,* Scheidengras.			
Trće, *Atragene,* Alpenwaldrebe	—	116	
Tremella, drhtulja.			
Trepavičast, *ciliatus,* wimperig, imajući kao trepavicu, n. p. list ·	—	—	156
Trepetljika, gl. Jasika.			
Treset, Torf.			
Tresetar, *Sphagnum,* Torfmoos ·	273	180	
Tresetka, *Tofjeldia,* Torflilie ·	—	94	
Tresetnjak, gl. Tresetar · · · ·	273		
Treskavica, *Scleranthus,* Knaul ·	147	102	
Treslica, Zvečac, *Briza,* Zittergras	263	62	
Trěslo, gl. Trieslo.			
Trešnja, *Cerasus,* Kirschbaum	104		

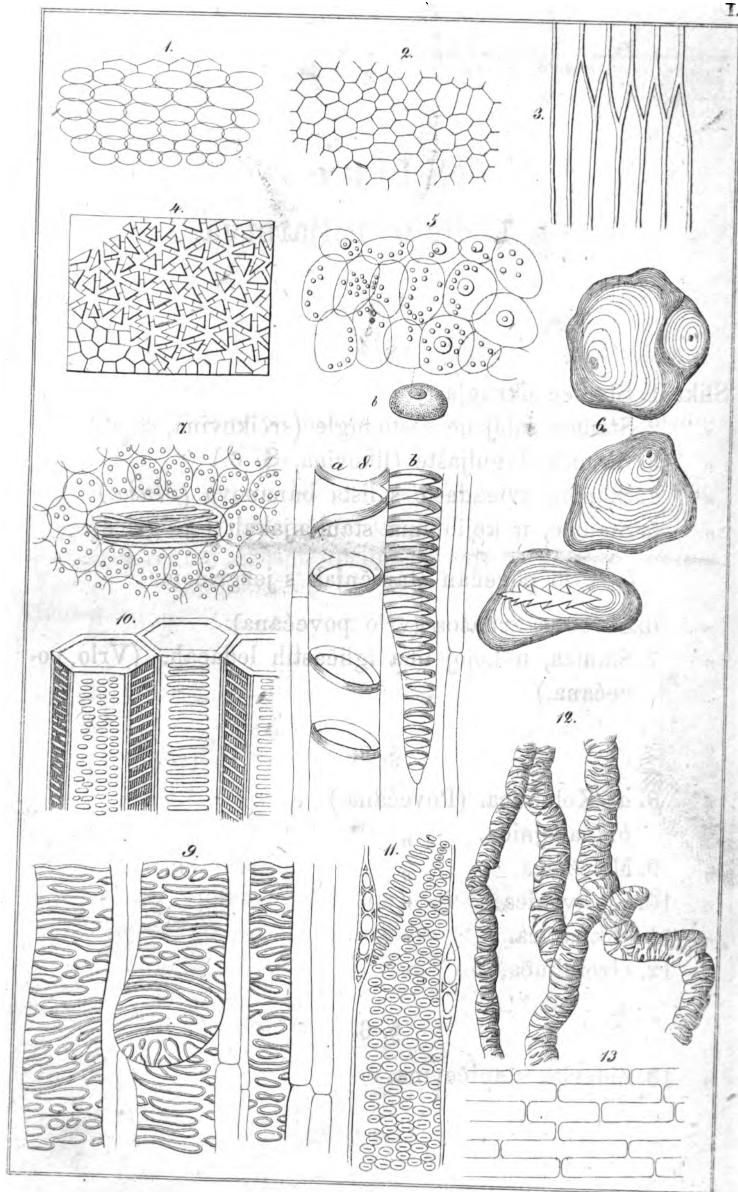
	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Triadelphus, trosunićan, trobratan.			
Triandria, troprašnjaci.			
Triangularis, tronugli.			
Trianthema, trocviet.			
Tribulus, gložčić, glošje, volikac.			
Tribus, četa.			
Trichonema, brnduša.			
Trichostoma, tankozubka.			
Trichotomus, izpretrojen.			
Tricoccus, tropucetan, od tri puceta.			
Tridentatus, trozub.			
Trientalis,, trojičnica.			
Trieslo, Gerbstoff.			
Trifidus, trociepan.			
Triflorus, trocvietan.			
Trifolium, djetelina.			
Trifurcus, bodvast, ostvast.			
Triglochin, trošipan.			
Trigonella, piskavica.			
Trigonus, trostran.			
Trijugus, trojarmen.			
Trillium, trojka.			
Trilobus, trokrp.			
Trilocularis, tropregradan.			
Trinervis, trorebren; trožili.			
Trinia, bedrinac.			
Trinus, trojni.			
Trinervis, trorebren.			
Triodium, trozubka.			
Triosteum, tropećka.			
Tripartitus, rastrojen.			
Tripetalus, trolatičan.			
Triphyllus, trolistan; *(calyx)* trolap.			
Tripinnatus, trojno ili trogubo perast.			
Triplaris, mravnjak.			
Triqueter, trosrh.			
Trišlja, *Pistacia Lentiscus*, Mastixbaum	117		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Trubeljika, *Cicuta*, Wasserschierling	170	81	
Trud, *Polyporus fomentarius*, Zunderschwamm	284		
Trudnjak, *Cargota*, Brennpalme; gl. Trud	253		
Truhlica, *Sepedonium*, Faulschimmel	289		
Truncatus, osječen.			
Truncosus, stablast; *folium truncosum*, stablen list.			
Truncus, stablo.			
Truncus arborum, deblo.			
Trup, Palmstamm	16	—	71
Trus, *spori*, Sporen	59		
Trusište, *thalamium*, Fruchtlager			
Truska, *sporus*, Spore	59		
Trusnik, *sporangium*, Sporenschlauch (orah ili tobolac, u kojem je trus zaklopljen)	59		
Trutovac, *Merulius*.			
Tubast, *obtusus*, stumpf	—	—	145
Tuber, gomolj.			
Tuber cibarium, gomoljika, jelengljiva.			
Turberculosus, čvornat, čvorav.			
Tuberosus, gomoljast.			
Tubiflorae, tulajnice, cievkovice.			
Tubulosae, cievkovice.			
Tubulus, svička.			
Tubus, tulajica.			
Tučak, *Boletus pachypus*, Dickfuss	283		
Tučan, *crassus*, dick.			
Tučnica, gl. Mastnica.			
Tučnjak, *Talinum*.			
Glinus	145,148		
Tučnostapka, *Hovenia*.			

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Tvar, *materia,* Stoff.			
Tvèrdka, itd. gl. Tvrdka.			
Tvorben, *practicus.*			
Tvorivo stanicah, *cambium,* Bildungssaft	76		
Tvrdka, *Sterium,* Hartfrucht .	53	—	305
Tvrdokožka, *Scleroderma,* Fellstäubling	89		
Tvrdulja, *Sclerotium.*			
Tympanis, talambas.			
Typha, rogoz.			
Uborak, *calathidium,* Blütenkörbchen	37	—	221,222
Ucvast, cvast, *inflorescentia,* Blütenstand	33		
Udaljen, *remotus,* entfernt.			
Udopis, *Organographia*	2		
Udvojen, *duplicatus.*			
Uglat, *angularis,* eckig.			
Ugriznut, *praemorsus,* abgebissen	—	—	147
Uhat, *auriculatus,* geöhrt, n. p. list, imajući u podine kao ušice .	—	—	139
Uho, *Exidia auricula Judae,* Judasohr, gl. Babino uho . .	285	181	
Ukrivljen, *incurvatus,* gekrümmt, n. p. čaška	—	—	238
Ukrstak, *Crucianella,* Kreuzkraut	—	66,74	
Ukrstica, *Jungermannia,* Jungermannie	—	180	388
Ukršten, *decussatus,* kreuzständig	17	—	74,104
— vjenčić, gl. krstat, n. p. grane ili lišće	17	—	74,104
Ulex, gladiš.			
Uljanika, *Elais,* Ölpalme . .	252		
Ulok, *Mithridatea*	229		

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Valeriana, odoljen.			
Valerianella, motovilac,			
Valina, *Bauhinia,* Bauhinie .	102		
Valjast ili obao, *cylindricus,* walzenförmig, t. j. okrugao, kao valjak, n. p. stablo ili čaška . .	—	—	235
Vallecula, brazda.			
Vallisneria, uvijuša.			
Valovit, *undulatus,* wellig.			
Valva, valvula, klopac, klopak, klopka.			
Valvatus, sklopljen.			
Vanda, labrda.			
Vanilja, *Epidendron Vanilla,* Vanille	242		
Vanqueria, odan.			
Variegatus, šaren.			
Varietas, suvrst, razlika.			
Varzilo, Brasilienholz; žuto varzilo, Sappanholz . . .	100		
Vasa, cievčice.			
Vasa spiralia, zavojnice.			
Vascularis, cievnat.			
Vaščije groždje, *Lonicera,* Lonicere	182		
Vateria, kopalovac.			
Vaucheria, puharka.			
Vavoljčar, *Pilullaria,* Pillenkraut	—	177	380
Vazdazelen, *sempervirens,* immergrün.			
Vazdaživ, *Aizaon,* Immergrün .	145		
Večernica, *Hesperis,* Nachtviole	155	127	
Vegetabilis, biljevni, biljski.			
Velestika, *Ligusticum,* Leckermaul	—	84	
Velezia, golesak.			
Veljožil, *Rhizobolus*	127		
Velum, zavoj.			
Venosus, žilovit.			
Ventilago, vijača.			
Veprinac, *Ruscus,* Mäusedorn .	—	129,173	

	Prvi dio	Drugi dio	Slika
Veprovac, *Arnica,* Wohlverlei	207	152	
Veratrum, čemerika, kihavka.			
Vèrba, gl. Vrba.			
Verbascum, divizma, sviećnik, vučji rep.			
Verbena, sporiš.			
Vèrganj, gl. Vrganj.			
Vernonia, gujocjel.			
Veronica, čestoslavica, razgon.			
Verruca, bradavica.			
Verrucaria, bradavičnjak.			
Verrucosus, bradavičav.			
Vèrst, Vèršnik itd. gl. Vrst, itd.			
Verticillatus, prešljenast.			
Verticillus, prešljen.			
Vèrtljanica, gl. Vrtljanica.			
Verugast, *repandus,* ausgeschweift, n. p. krajac od lista, nejednako i plitko izrezuckan	—	—	170
Vesicaria, mjehurika, mjehurnik.			
Veslast, *spathulatus.*			
Veslo, krilo, *ala,* Flügel (u vjenleptirasta)	44	—	272
Vestitus, odjev.			
Vĕtrenica, itd. gl. Vjetrenica itd.			
Vexillum, jedro.			
Vezanka, *Desmodium,* Büschelkraut	101		
Vezica, *connectivum,* Connectiv	46	—	375
Veziljka, *Gastridium,* Nissengras	—	58	
Vibrisaea, micaljka.			
Viburnum, hudika ; — *Lantana,* šibikovina.			
Vicia, grahor ; — *Faba,* bob.			
Vidac, Zornica, *Euphrasia,* Augentrost	195	65,122	
Vignea, osoka.			
Viencolik, vjenčast, *corollatus,* blu-			

I.
1.
2.
3.
4.
5.
b
6.
7.
8.
a
b
9.
10.
11.
12.
13
Jul. Hühn u Zagrebu.

Slike
k I. dielu Biljarstva.

---

§. 4.

Slika 1. Stanice okruglaste.
„ 2. Stanice sabijene šestonugle (srčikovina, §. 6.)
„ 3. Stanice duguljaste (likovina, §. 6.)
„ 4. Stanice zviezdaste s lista bananova (*Musa.*)
„ 5. Stanice, u kojih ima staničnjakah i jezgrice.
b. Vrlo povećan staničnjak s jezgricom.
„ 6. Škrobna zrnašca (vrlo povećana).
„ 7. Stanica, u kojoj ima igličastih ledacah. (Vrlo povećana.)

§. 5.

„ 8. *a.* Kolutnica. (Povećana.)
b. Zavojnica. „
„ 9. Mriežnica. „
„ 10. Ljestvenica. „
„ 11. Pikmatica. „
„ 12. Grotuljača. „

§. 6.

„ 13. Zidovita staničevina.

Slika 14. Staničevina u stapci od dinje; medju *a—a* vide se postanične jažice. (Zellenzwischengänge.)

„ 15. Mliečnica (Milchgefäss), puna zrnolika mlieka. (Povećana.)

„ 16. Sočnice. (Povećane.)

§. 8.

„ 17. Okomit, vretenast korien rotkve. *(Raphanus sativus.)*

„ 18. Kos korien koprnika četinastoga. (*Meum athamanticum.)*

„ 19. Razit korien bieloga jasenka *(Dictamnus albus.)*

„ 20. Vijugast korien račjaka *(Polygonum bistorta.)*

„ 21. Pregnut korien planinske djeteline *(Trifolium montanum.*)

„ 22. Mrkvast, jednostruk, smežuran korien pitome mrkve (*Daucus Carota.*)

„ 23. Čvorav korien bljuvnjaka *(Cephaëlis Ipecacuanha.*)

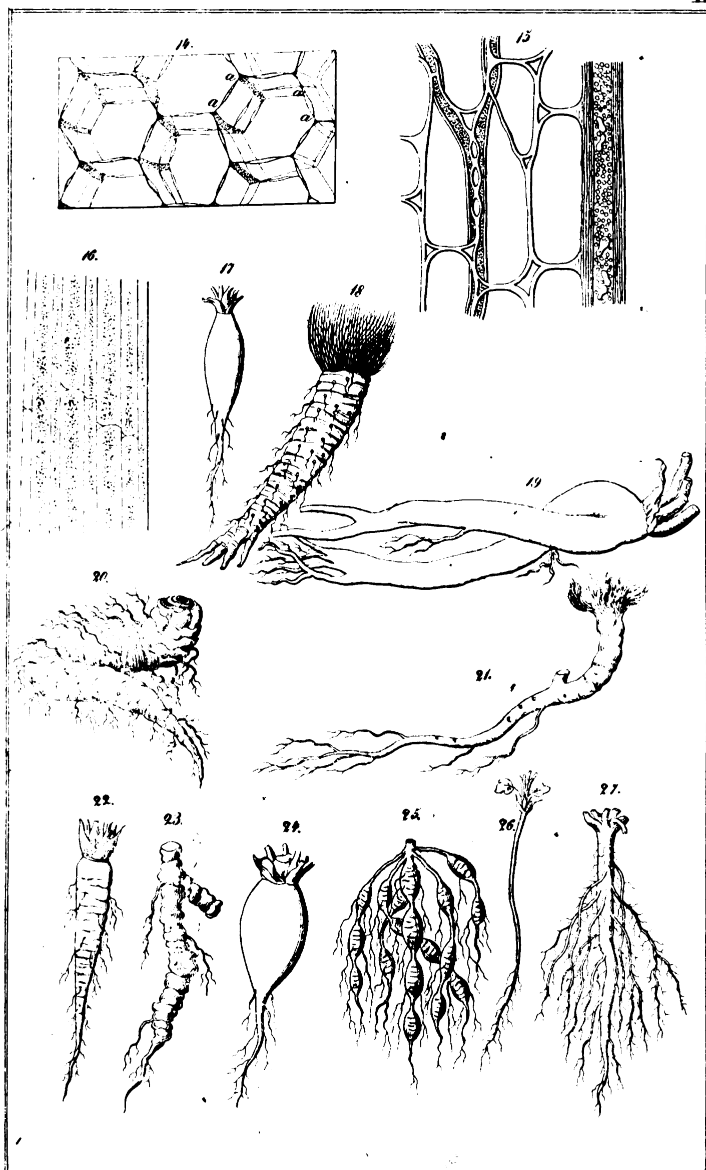
„ 24. Repast, gladak korien repe *(Brassica Rapa.)*

„ 25. Grotuljast korien turobnoga žeravca *(Pelargonium triste.*)

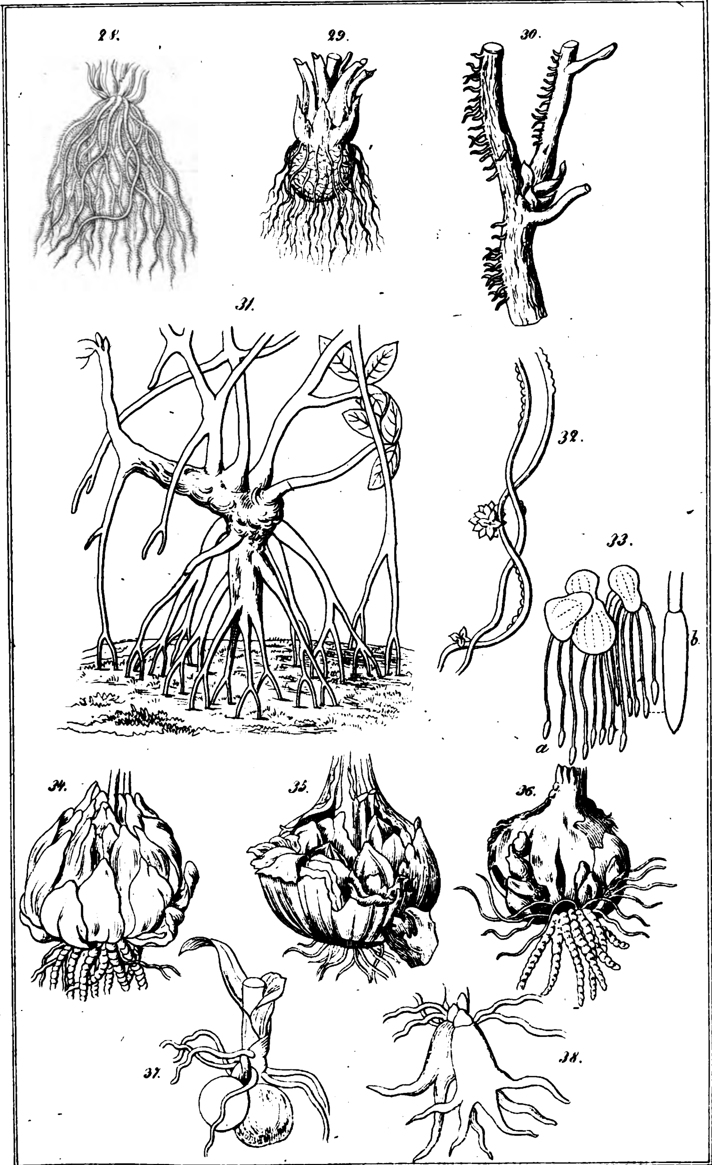
„ 26. Žičast ili končast korien planinskoga grbača *(Lepidium alpinum.)*

„ 27. Razgranjen korien šljezovače krugoliste *(Malva rotundifolia*)*:* srednja žila je svrdao ili srčanica, a sitne crte uza žile to su brandusi.

II.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Slika 28. Čupav korien ječma šestoredca (*Hordeum hexastichum.*)

„ 29. Gomoljast korien žabljaka gomoljastoga (*Ranunculus bulbosus*); o gomolju vise brandusi.

„ 30. Pricjepke (Klammerwurzel) bršljana (*Hedera Helix*), njimi se hvata za drvo, uz koje se penje.

„ 31. Uzdušnjaci (Luftwurzel) korjenaša (*Rhizophora Mangle*), spuštajući se u zemlju.

„ 32. Zubčasta sisala (Saugwurzel) predenca manjega (*Cuscuta epilinum*); ono u sredini kao ružica, to je cviet.

§. 9.

„ 33. Mnogokorieni okriek ili vodena leća (*Lemna polyrhiza*), plivajuća na vodi, *a)* njezini sasci, *b)* jedan vrlo povećan sasak.

§. 10.

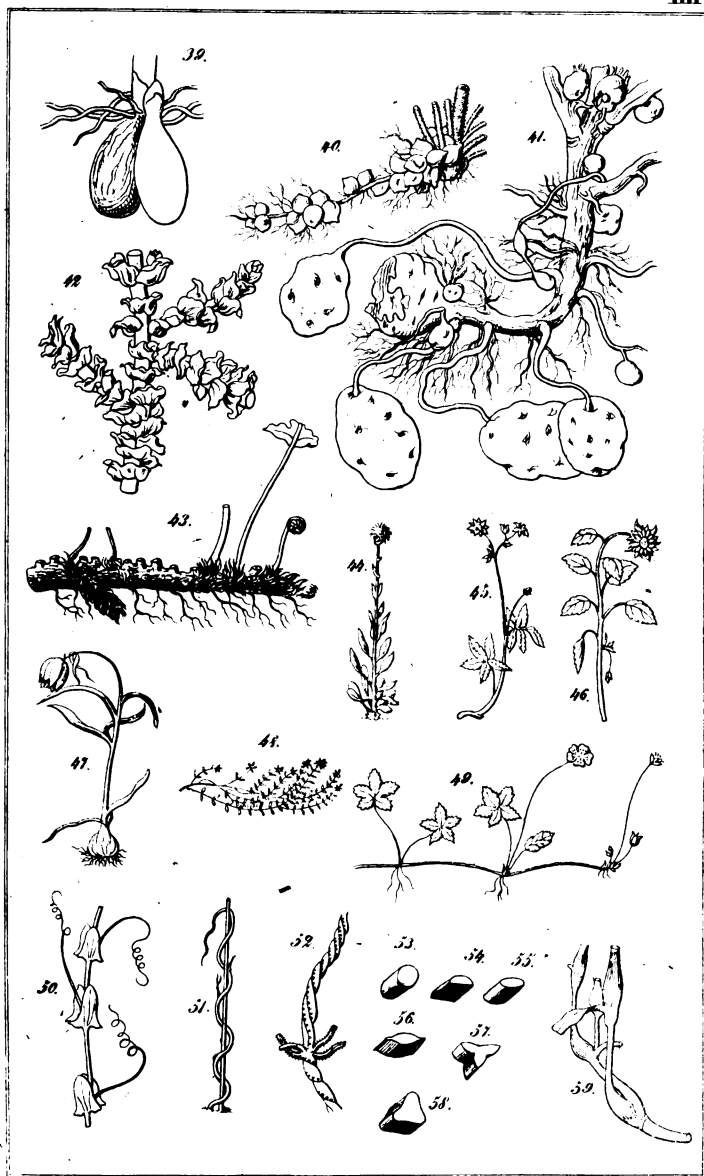
„ 34. Ljuskava lukovica bieloga liera (*Lilium Candidum*).

„ 35. Nagomilane lukovice češnjaka; gornja je ljuska oljuštena, da se bolje vidi gomila lukovicah.

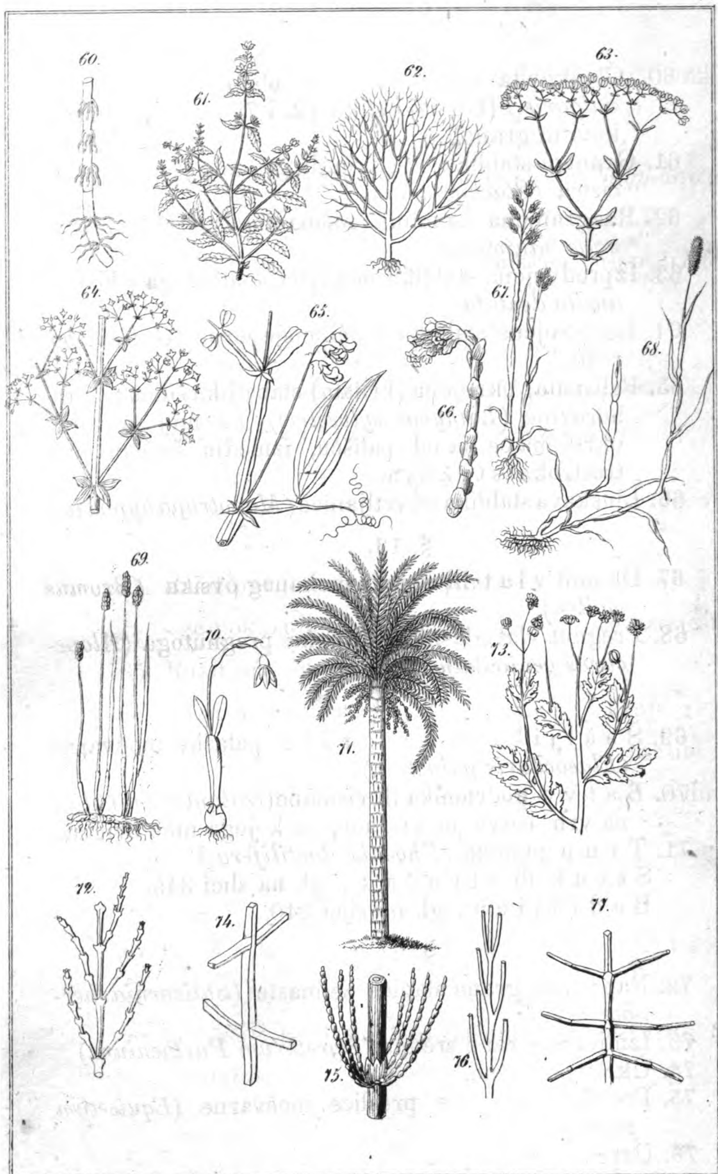
„ 36. Lukovica crljenoga luka; na njoj se vide lukci ili lučice.

„ 37. *a. b.* Okrugli gomolji (kaćunice) običnoga kaćuna (*Orchis Morio.*)

„ 38. Dlanasti gomolji miomirisnoga vranjka (*Gymnadenia odoratissima*).

Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Slika 60. Člankovita stablika borka običnoga (*Hippuris vulgaris.*) (Gledaj i sliku 72. i 75., gdje ima člankovitih granah.)

" 61. Granata stablika odmaknutih granah, jednoljetnoga čistca (*Stachys annua.*)

" 62. Razgranjena stablika najmanjega bosiljka (*Ocymum minimum.*)

" 63. Izpredvojena stablika motovioca zubatoga (*Valerianella dentata.*)

" 64. Izpretrojena stablika broćine sjeverne (*Galium boreale.*)

" 65. Palisnata, okriljena (krilata) stabaljika šumske grahorovine (*Lathyrus sylvestris*), na njoj se vidi i okriljena petlja od pališća, izmedju kojega niče trostruka **stržaja**.

" 66. Ljuskava stablika od vrtljanice (*Monotropa hypoxia.*)

§. 13.

" 67. Okomit **vlat** ili slamka mekanog ovsika (*Bromus mollis.*)

" 68. Pregnut vlat glašnika ili repka pregnutoga (*Alopecurus geniculatus.*)

§. 14.

" 69. **Šašljika** ili **šašarika** palaške močvarne (*Elaeocharis palustris.*)

" 70. **Batvo** podriemka ili visibabe (*Galanthus nivalis*), na vrh batva je **tulac**, iz kojega niče cvietak.

" 71. **Trup** prstaka (*Phoenix dactilifera.*)
Struk ili **stručak**, gl. na slici 345.
Badrljicu, gl. na slici 340.

§. 15.

" 72. Napramne grane slanice zelinaste (*Salicornia herbacea.*)

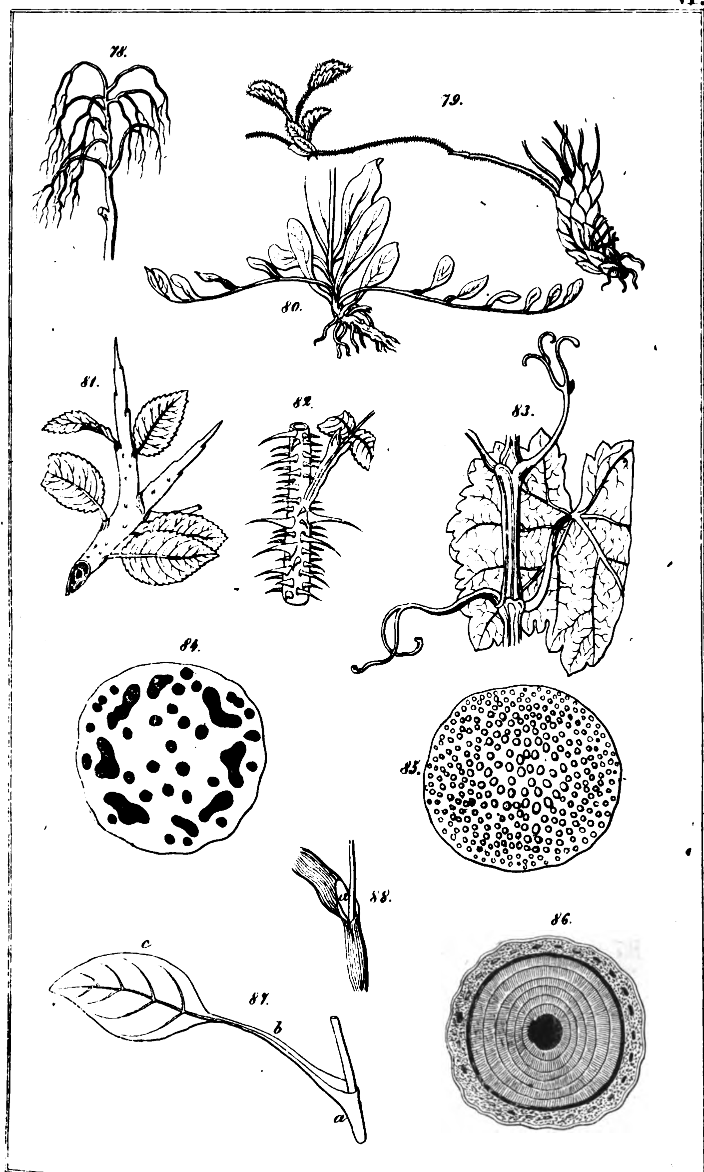
" 73. Izmjenite grane srčuna (*Pyrethrum Parthenium.*)

" 74. Ukrštene grane.

" 75. Prešljenaste grane preslice močvarne (*Equisetum palustre.*)

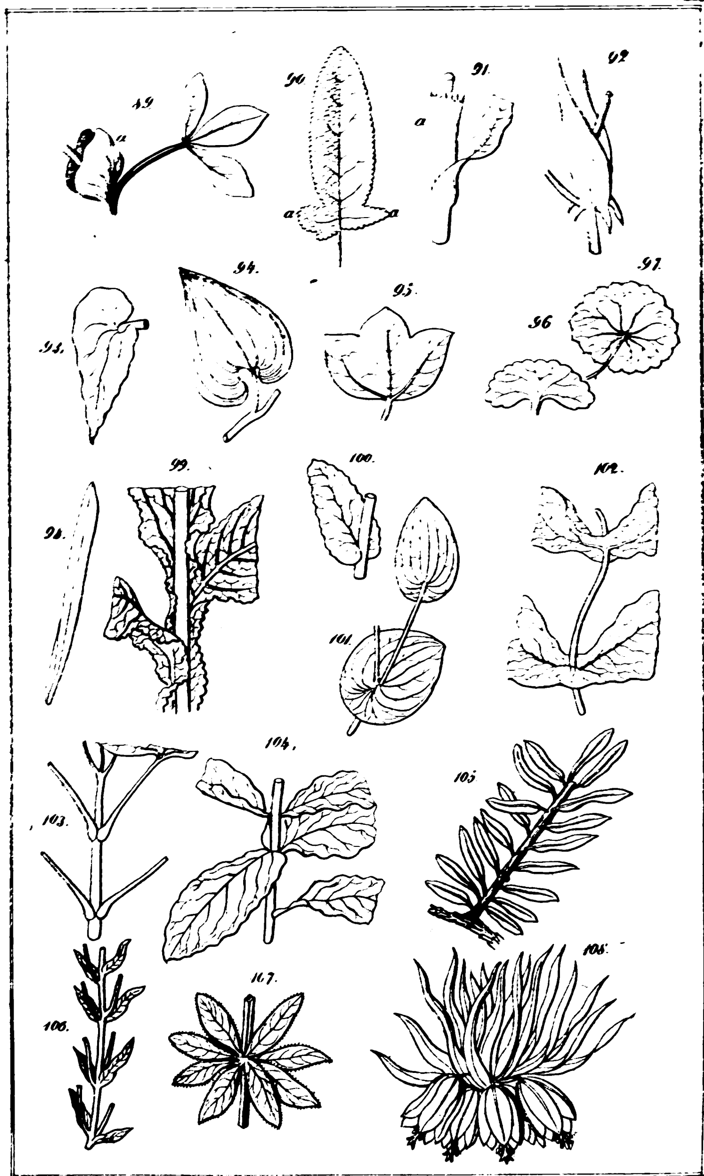
" 76. Uzprave grane.
Odmaknute grane, gl. na sl. 61.

" 77. Razmaknute grane.

Jul. Hühn u Zagrebu.

VII.

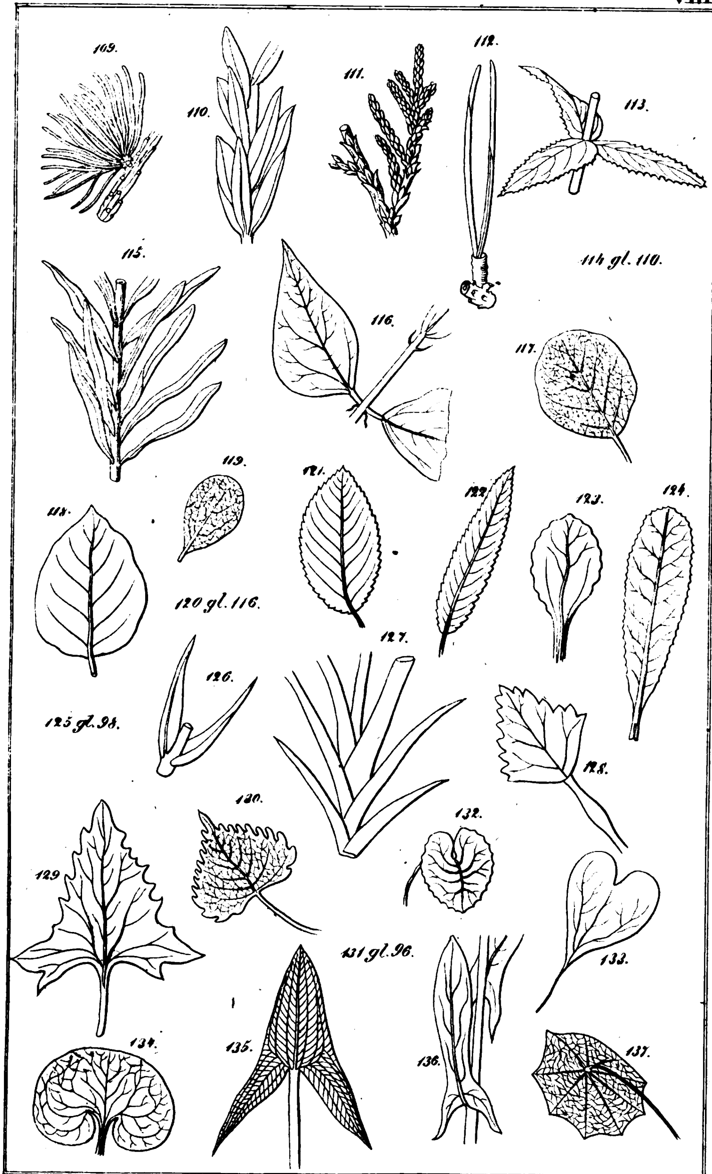

Jul. Kühn u Za[illegible]

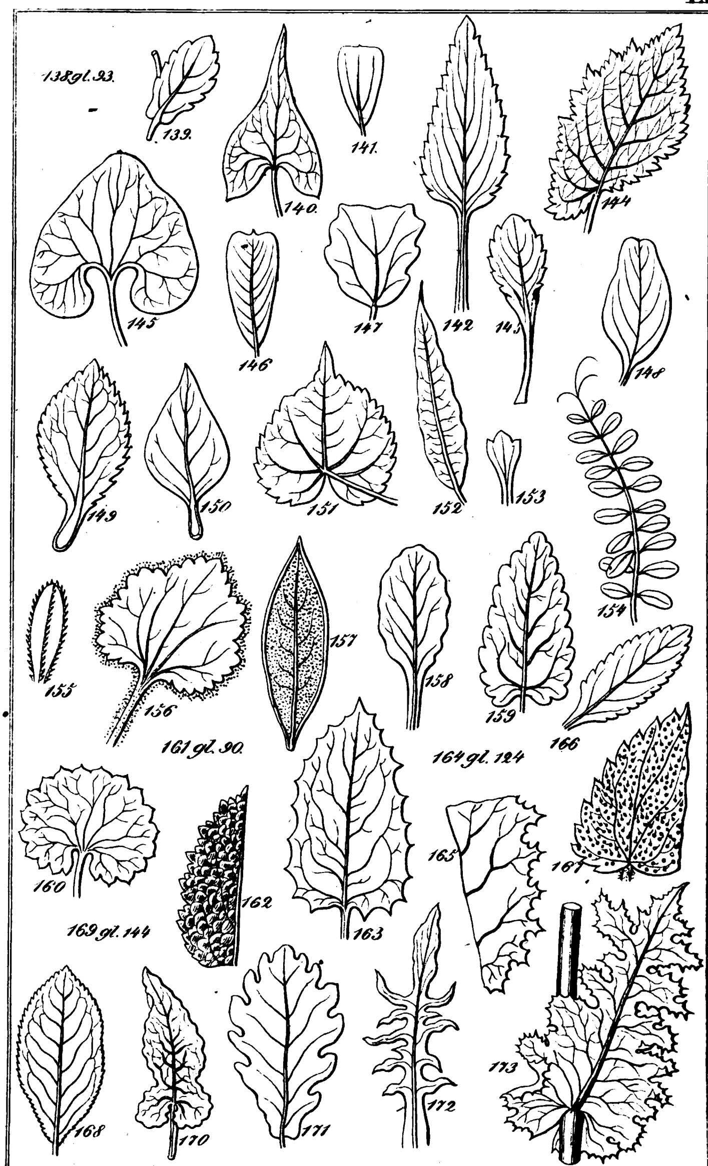
Slika 89. P a l i š ć e pod *a*); gledaj i slike 50 i 65.
„ 90. U š c e *a* ljekarske kadulje ili slavulje (*Salvia officinalis.*)
„ 91. K o p r i c a od ptičjega dvornika (*Polygonum aviculare.*)
„ 92. Pališće od livadne grahorice.
Petljav je list na sl. 87.
„ 93. List nejednake podine; (jedna strana podine je veća od druge.)
„ 94. List žilovit od prestupnice dvoliste (*Smilacina bifolia.*)
„ 95. List trorebren od trokrpoga javora (*Acer monspessulanum.*)
„ 96. List peterorebren od mladinastoga pupca (*Hydrocotyle lunata.*)
„ 97. List štitasto-rebren i okruglast od prostoga pupca (*Hydrocotyle vulgaris.*)
„ 98. List jednožili oštroliste žaglje (*Potamogeton acutifolium.*)

§. 19.

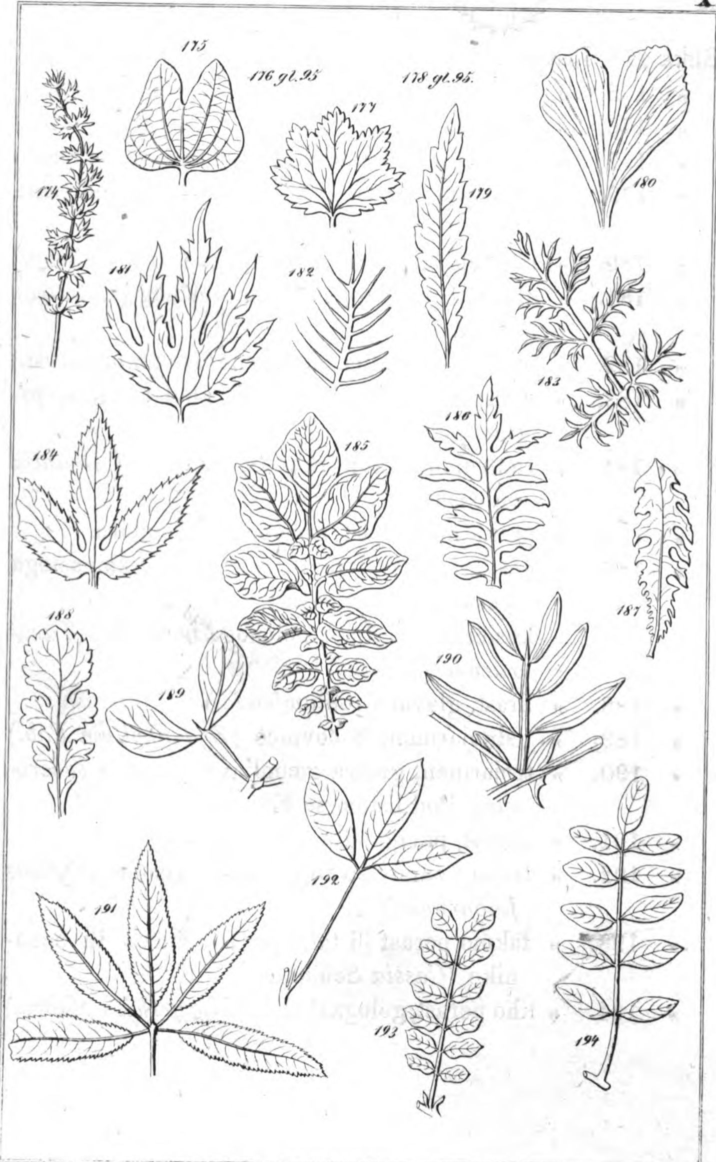
„ 99. List silazeći, od divizme velocvietne (*Verbascum Thapsus.*)
„ 100. List obmotan oko stabla, od kupusa.
„ 101. List probušen od svinjca kružnolistoga (*Bupleurum rotundifolium.*)
„ 102. List srastao, od kozje krvi (*Lonicera Periclymenum* ili *Caprifolium hortense.*)
List štitast gl. sl. 97.
„ 103. Lišće napramno, od klena (*Acer campestre.*)
„ 104. Lišće ukršteno, od prostoga protivka (*Lysimachia vulgaris.*)
„ 105. Lišće dvoredno od tise (*Taxus baccata.*)
„ 106. Lišće izmjenito.
„ 107. Lišće prešljenasto, od prvenca (*Asperula odorata.*)
„ 108. Lišće hvojno, od zvonika (*Fritillaria Imperialis.*)

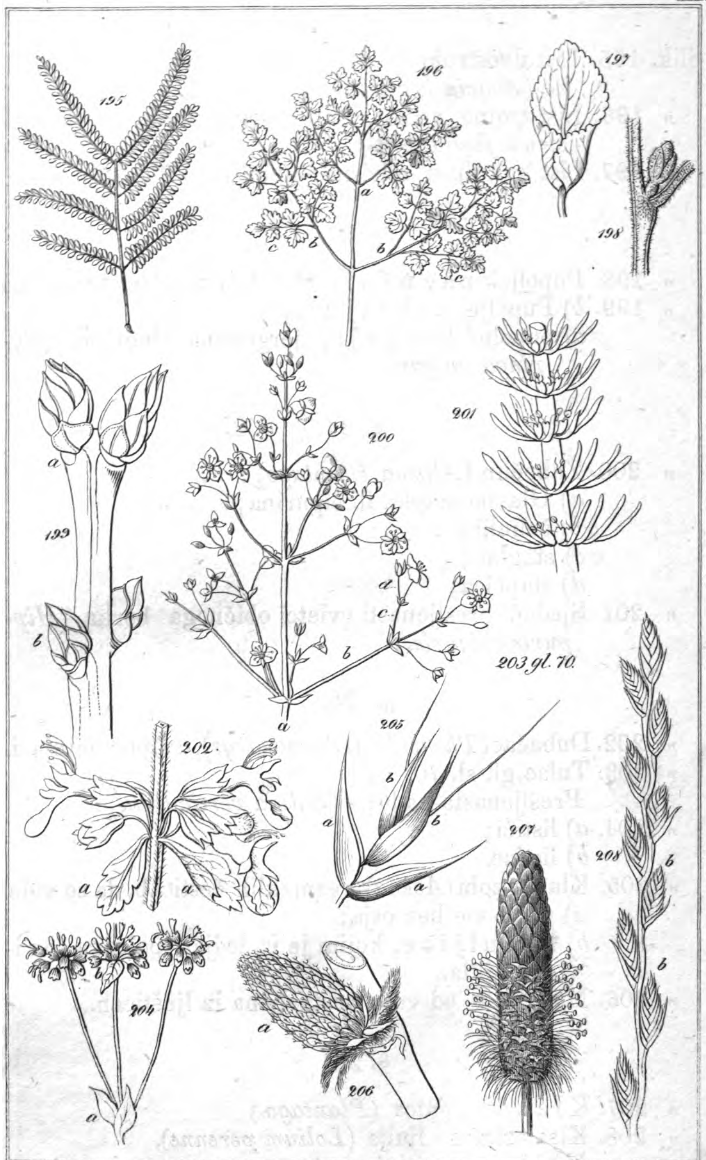
Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul. Hühn u Zagrebu.

195
196
a
b
b
c
c
197
198
199
a
b
200
a
b
c
d
201
202
a
a
203 gl. 70.
204
a
b
205
a
b
b
a
206
a
207
208
b
b

Jul Hühn u

Slik. 195. List dvostruko ili dvojno perast, Smithove kapinike (*Acacia Smithiana.*)
„ 196. List trojno perast, smrdljivoga vredovca (*Thalictrum foetidum.*)
„ 197. List kukuljast, mirisne ljubičice (*Viola odorata.*)

§. 22.

„ 198. Pupoljak p a z u š n i, johe ili jove (*Alnus incana.*)
„ 199. *b*) Pupoljci p o k r a j n j i,
a) pupoljci k r a j n j i, jergovana običnoga (*Syringa vulgaris.*)

§. 24.

„ 200. Žabočun (*Alisma Plantago*):
a) Glavna stapka ili šipurina;
b b) čehuljice;
c c) staglac;
d) stapčica;
„ 201. Sjedeći prešljenasti cvietci običnoga borka (*Hippuris vulgaris.*)

§. 25.

„ 202. Dubačac (*Theucrium Chamaedrys*), *aa*) pocvjetnjaci.
„ 203. Tulac, gl. sl. 70.
Prešljenasta kadulja (*Salvia verticillata*):
„ 204. *a*) listići;
b) listice.
„ 205. Klasak zobi (*Avena*), razmaklih čestica, da se vide
a) p l j e v e bez osja;
b) k o š u l j i c e, kojim je iz ledjah pojedna o s i n a nikla.
„ 206. M a c i c a od vrbe, sastavljena iz ljušticah.

§. 26.

„ 207. K l a s od trputca (*Plantago.*)
„ 208. Klas ozimoga ljulja (*Lolium perenne*),
bb) klasci pojedini.

Slika 209. Kozlac pjegavi (*Arum maculatum*),
a) pocvjetnjak,
b) k l i p.

„ 210. R e s a od lieske (*Coryllus Avellana*),
a) cvietak plodnički,
b) cvietci prašnički.

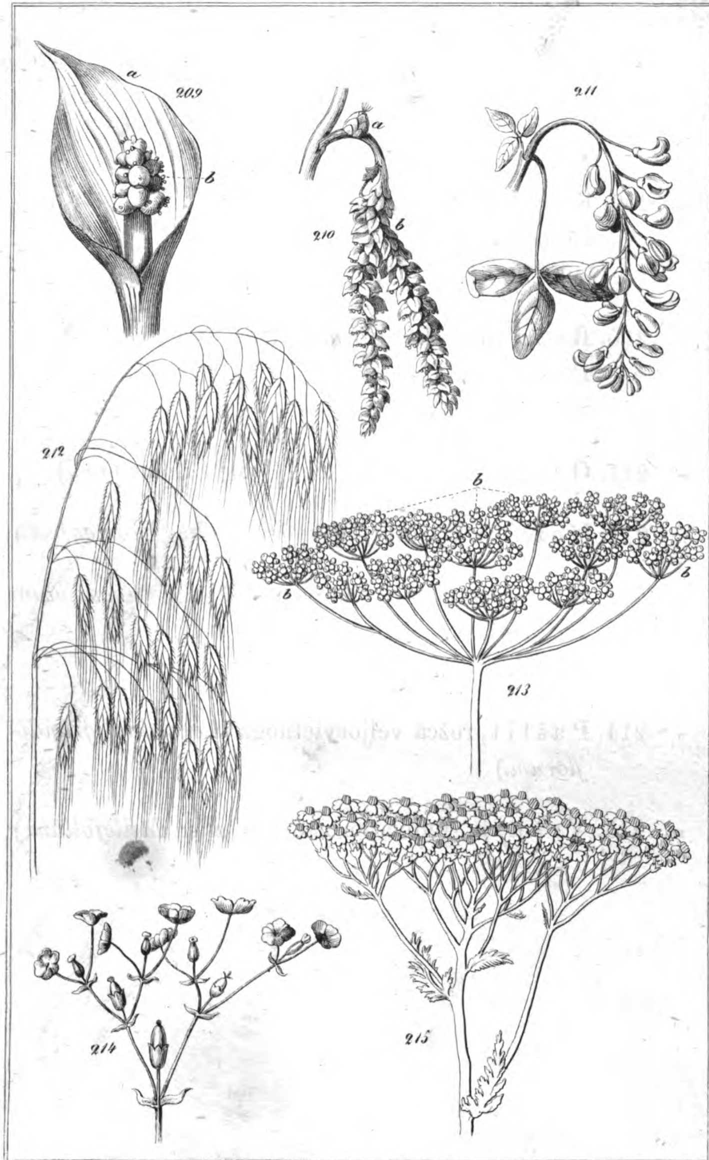
„ 211. G r o z d zanovieti visuće (*Cytisus Laburnum.*)

„ 212. M e t l i c a klasasta, krovnoga ovsika (*Bromus tect.*)

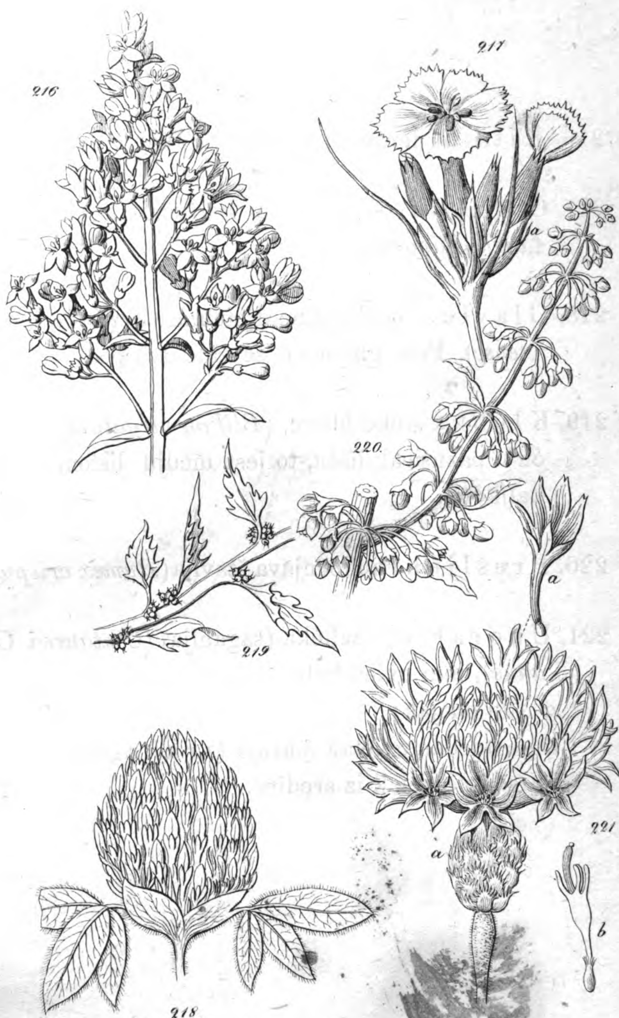
„ 213. Š t i t sastavljen, komorača običnoga (*Foeniculum vulgare*),
b) štitci.

„ 214. P a š t i t, rožca veljocvietnoga (*Cerastium grandiflorum.*)

„ 215. V r š n i k, kunice proste (*Achillea Millefolium.*)

Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Slika 216. K i t a od jergovana (*Syringa vulgaris.*)

„ 217. Č u p e r a k od klinčića kartužkoga (*Dianthus Carthusianorum*).

„ 218. G l a v i c a od livadne djeteline (*Trifolium pratense*). Pod glavicom se vide dva pocvjetnjaka.

„ 219. K l u b k a šibke blitve (*Blitum virgatum*), čučeća u pazušicah lišća, to jest medju listom i stabaljkom.

„ 220. P r e š l j e n i kokornjava štavlja (*Rumex crispus*).

„ 221. U b o r a k od različka (sagafilja) (*Centaurea Cyanus*), pun cvietakah;
a doli) obojak;
a gori) jedan cvietak s kraja (z r a k a č a);
b) jedan cvietak iz sredine.

Slika 222. Uborak od titrice (*Matricaria Chamomilla*), *a*) jezičast cvietak, *b*) cjevčast cvietak (tulajnica).

§. 27.

„ 223. Ocvieće ničuće iz pocvjetnjaka, bogiše jajaste (*Funkia ovata*); *a*) pocvjetnjak, *b*) tulajica, *c*) krajac ili obrub.

„ 224. Podpun cviet kitajskoga prosvirnjaka (*Hibiscus Rosa sinensis*): *a*) obojak; *b*) čaška; *c*) vjenčić; *d*) prašnici, kojim su se niti u cjevčiću srasle; *e*) pestić, ozgor razpetoren.

§. 28.

„ 225. Cvjetište plosnato, hudoljetnice ljute (*Erigeron acre*).

„ 226. Cvjetište čunjasto, krasuljka prostoga (*Bellis perennis.*)

„ 227. Cvjetište satoliko, skrde ozime (*Crepis bien.*)

§. 30.

„ 228. Podplodna čaška od šljive (*Prunus*), *aa*) lapovi čaške, nad kojimi se vide latice vjenčića.

„ 229. Oplodna čaška od lomike varave (*Saxifraga decipiens*): *a*) čaška, iz koje vire dva pestića; *b*) presjek, da se vidi, kako je plod čaškom obavit.

„ 230. Naplodna čaška od pustorilja (*Philadelphus coronarius*): *a*) ciela čaška; *b*) presjek.

„ 231. Čaška dvolapna padava, od maka (*Papaver*).

„ 232. „ četrlapa prostolapa, ljubičine (*Mathiola annua*). Dva su lapa ozdol grbava.

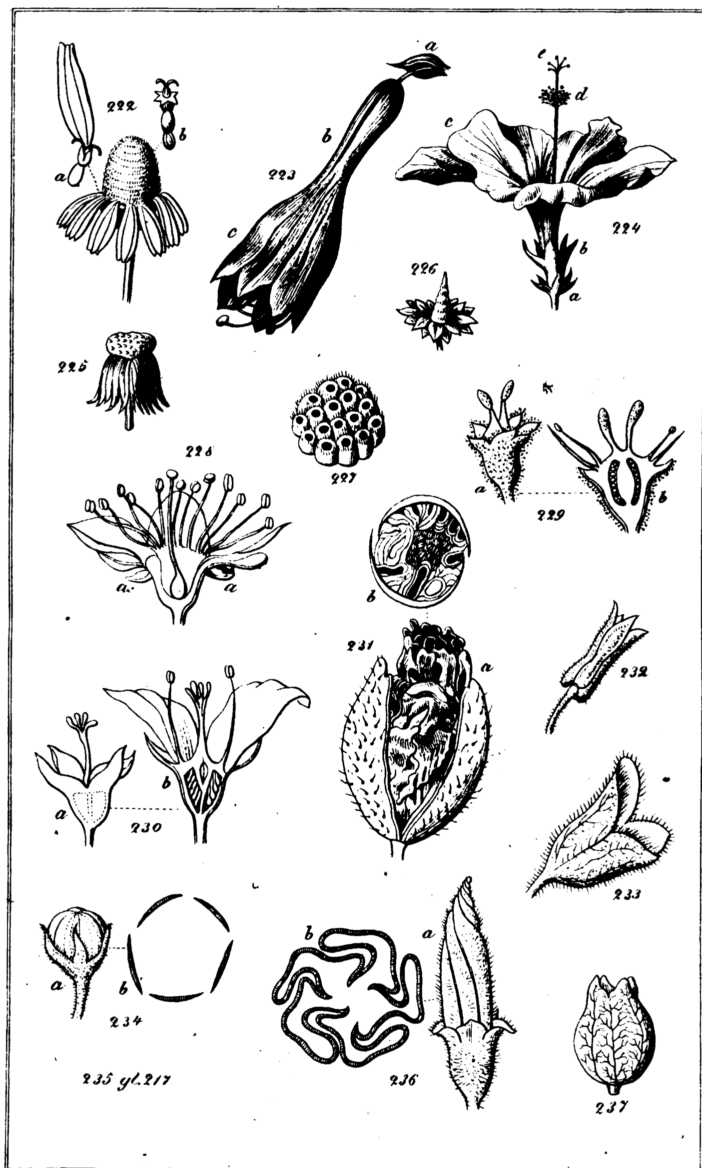
„ 233. „ sulapa t. j. sraslih lapovah, od medenike (*Melittis Melissophyllum*).

„ 334. „ sulapa, sraslih samo ozdol lapovah (razpetorena), od trandofilja (*Althaea rosea*).

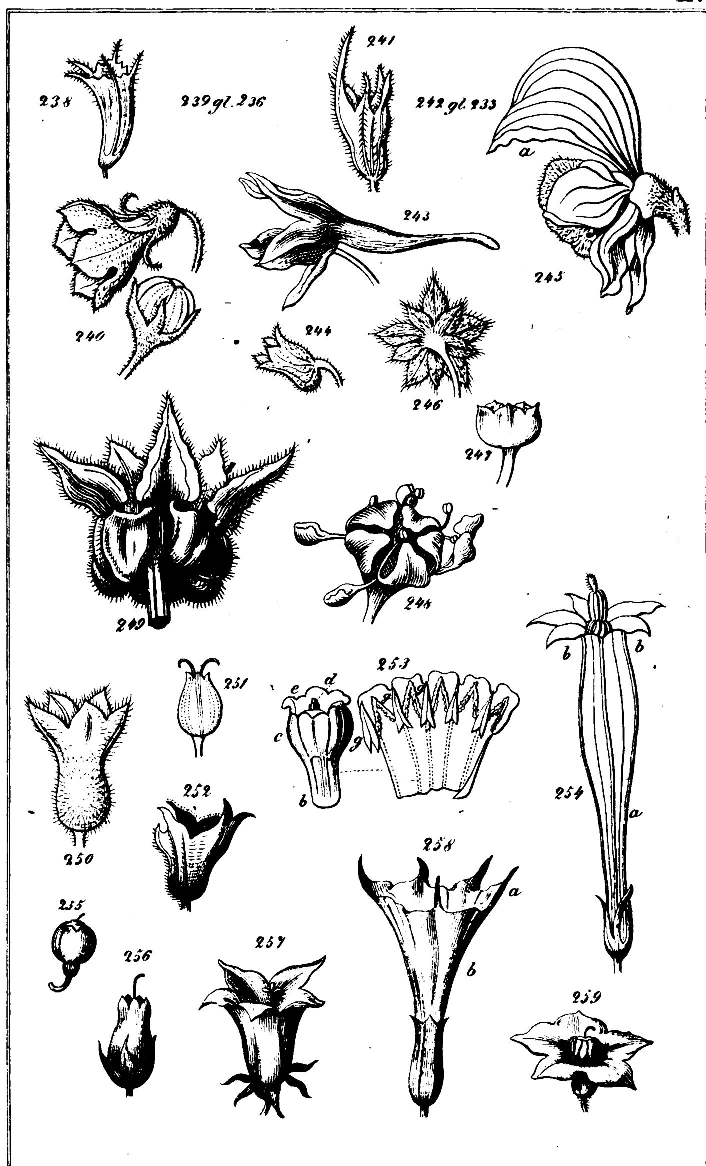
„ 235. „ cjevasta ili valjasta, gl. sl. 217.

„ 236. „ zvonasta, petokrpa, od slaka trošarnoga (*Convolvulus tricolor*): *a*) prosjek, da se vidi, kako su namještene latice.

„ 237. „ nabrekla ili naduta, od pietlove kreste veće (*Rhinanthus major.*)

Jul. Hühn u Zagrebu.

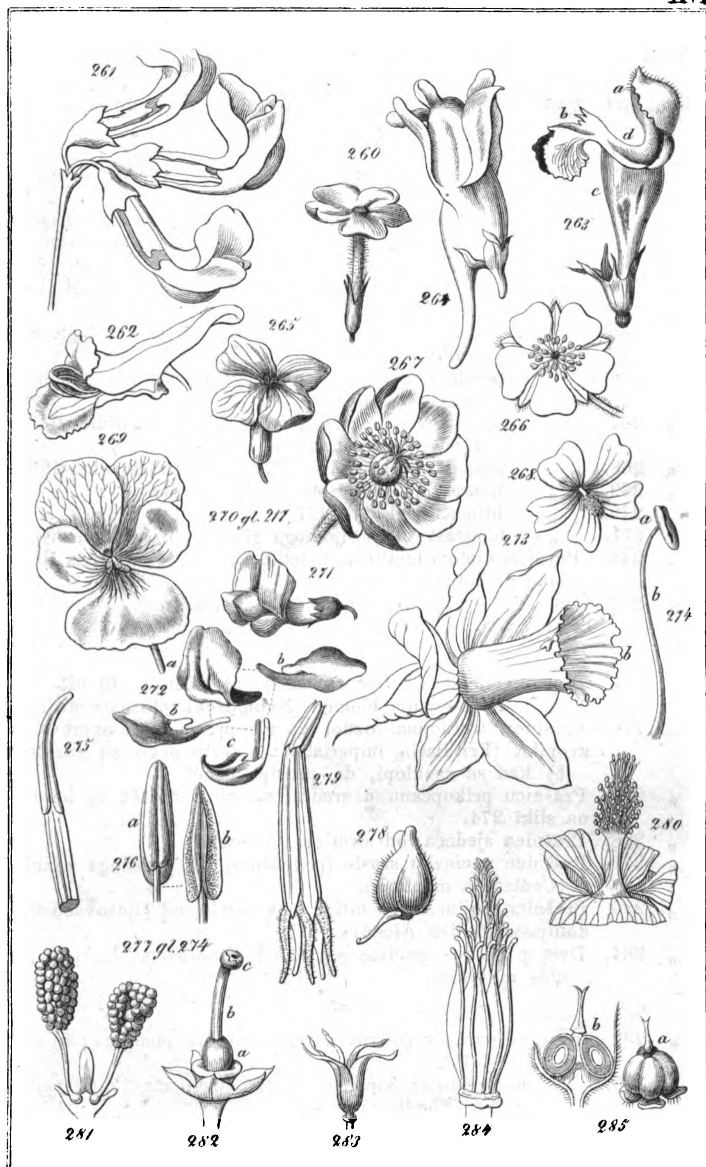

Jul. Hühn u Zagrebu.

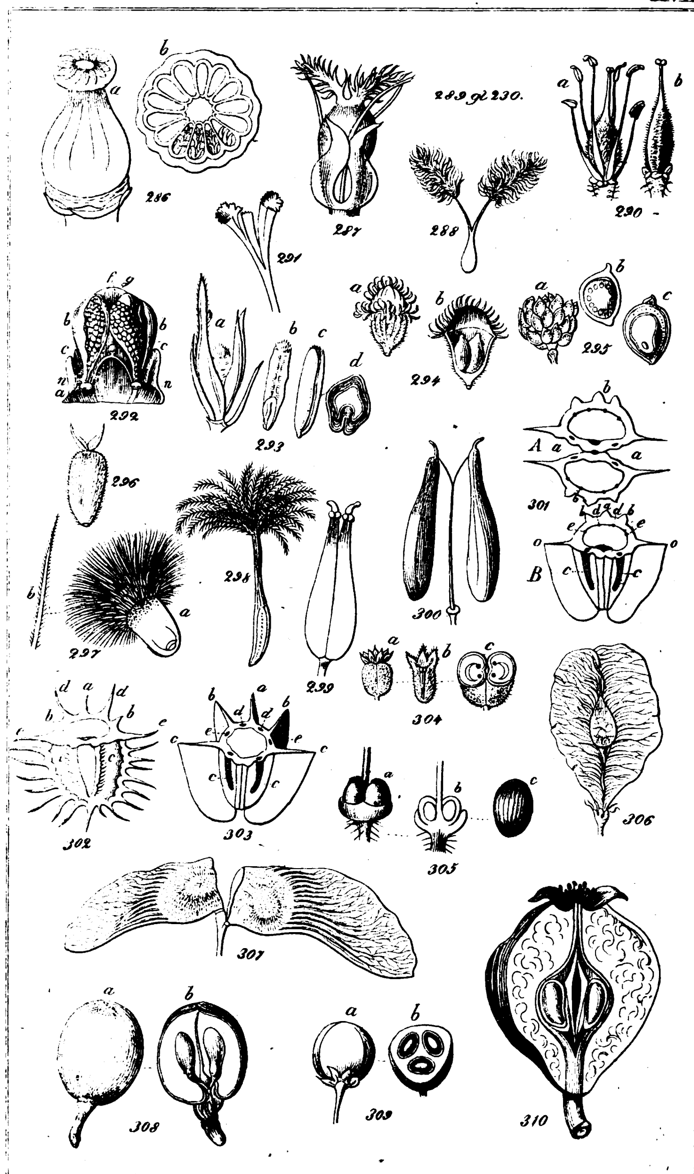
Sl.
238. Čaška ukrivljena i zubata, od gomoljave runjke (*Phlomis tuberosa*).
239. „ petokrpa, gl. sl. 236.
240. „ petociepa, od kukučnjaka ili mjehurice (*Physalis Alkekengi*).
„ razpetorena, gl. sliku 234 i 256.
241. „ petociepa nejednakih ciepacah, od djeteline hrdjaste (*Trifolium ochroleucum*).
242. „ dvousnata, gl. sl. 233.
243. „ nepraviona i ostrugasta, od većega dragoljuba (*Tropaeolum majus*).
244. „ ozdol grbava, od groznoga dubačca (*Teucrium Botrys*); gl. i sl. 232.
245. „ poput šisaka ili kacige, pod *a*, od naliepa (*Aconitum Napellus*).
246. „ razastrta, od proljetn. petoprsta (*Potentilla verna*).
247. „ zdjeličasta, od limuna (*Citrus medica*).
248. „ sklopljena, od dolnjorupa amerikanskoga (*Ceanothus americanus*), a vjenčić je u njega razastrt i pojedine latice pružaju se medju lapovi čaškc.
249. „ uzvita, od zvončića veljocvjet. (*Campanula Med.*)
250. „ grnčasta ili poput lončića, od bunike crne (*Hyoscyamus niger*).
251. „ neznatna, od bedrenika lomika (*Pimpinella Saxif.*)
252. „ nepraviona, od livadne kadulje (*Salvia pratensis*).

§. 31.

253. *a*) Vjenčić sulatičan, cjevast, od lisičine obične (*Echium vulgare*): *b*) dno od tulajice; *c*) grlo; *d*) zjalo ili ždrielo; *e*) krajac ili obrub. *f*) Isti vjenčić razciepljen i razastrt, da se vide ljuštice g. g. g.
254. Vjen. kijački od kalanke crvačke (*Spiegelia marylan.*)
255. „ kruglast, od risnice ili borovnice (*Vaccinium Myrtillus*).
256. „ grnčast (to jest poput krčaga ili lončića), od putenastoga vriesa (*Erica carnea*).
257. „ zvonast od zvončića (*Campanula Rapunculus*).
258. „ lievast ili lievčast, od smrdca (*Datura Stramonium*).
259. „ kolast, od kukučnjaka il mjehurice (*Physalis Alkekengi*).

Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Slika 286. Pestić bez vrata od bieloga lokvanja (Nymphaea alba) sa štitastom njuškom na plodnici sjedećom.
b) Prosiečena plodnica, da se vidi, iz koliko je plodacah sastavljena, i koliko ima pregradakah. Ozdol se vide u 4 plodka zametci.
„ 287. Pestić (vrlo povećan) sa dvie peraste njuške, od ozimoga ljulja (Lolium perenne).
„ 288. Pestić sa dvie njuške poput škropila ili kista, od runjava djipa (Andropogon hirtus).
„ 289. Pestić podstojni sa 4 njuške, gl. sl. 230.
„ 290. Pestić nadstojni sa 2krpom njuškom, od sive sivke (Berteroa incana).
„ 291. Pestić izciepane njuške, od brnduške (Trichonema).
„ 292. Plodnjak od zelenoga vranjka (Gymnadenia viridis): a) njuška, bb) dva pregradka prašnika, c) okrnjak od prašnika, f) grudice peludne, g) vezica. n) držci.

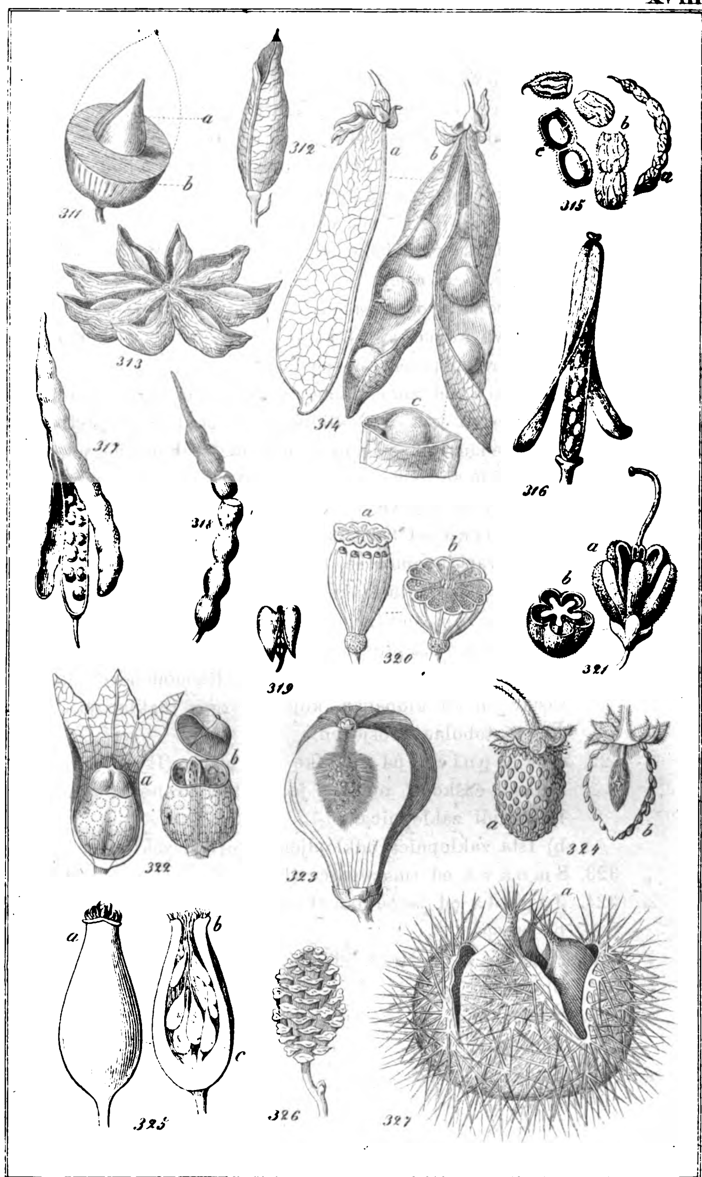
§. 38.

„ 293. a) Klasak od raži (Secale cereale); u sredini se vidi zrno (pšeno);
b) Pšeno s jedne strane;
c) „ s druge strane, da se vidi brazda.
d) Prosječeno pšeno, da se vidi, kako je jezgra omotana podovcem (§. 36).,
„ 294. Dva golca od turike (Agrimonia Eupatoria),
a) cieli plod, obavit čaškom;
b) čaška razciepljena, da se vide oba golca.
„ 295. Više golacah na jednoj stapci, od dlakavoga žabljaka (Ranunculus Philonotis),
a) čitav plod.
b) Jedan golac, povećan.
c) Jedan golac presječen, da se vidi jezgra i klica.

Opazka. U I. dielu ovoga biljarstva pogreška je na strani 52., jer se ondje kaže, da se rožka latinski zove caryopsis, a golac da je achaenium; pa imalo bi se baš protivno kazati, da je golac = caryopsis, a rožka je achaenium; jer neima caryopsis rožčića, nego achaenium. Mjesto dvogolac (diachaenium) na strani 52. treba dakle čitati dvorožka ili surožka.

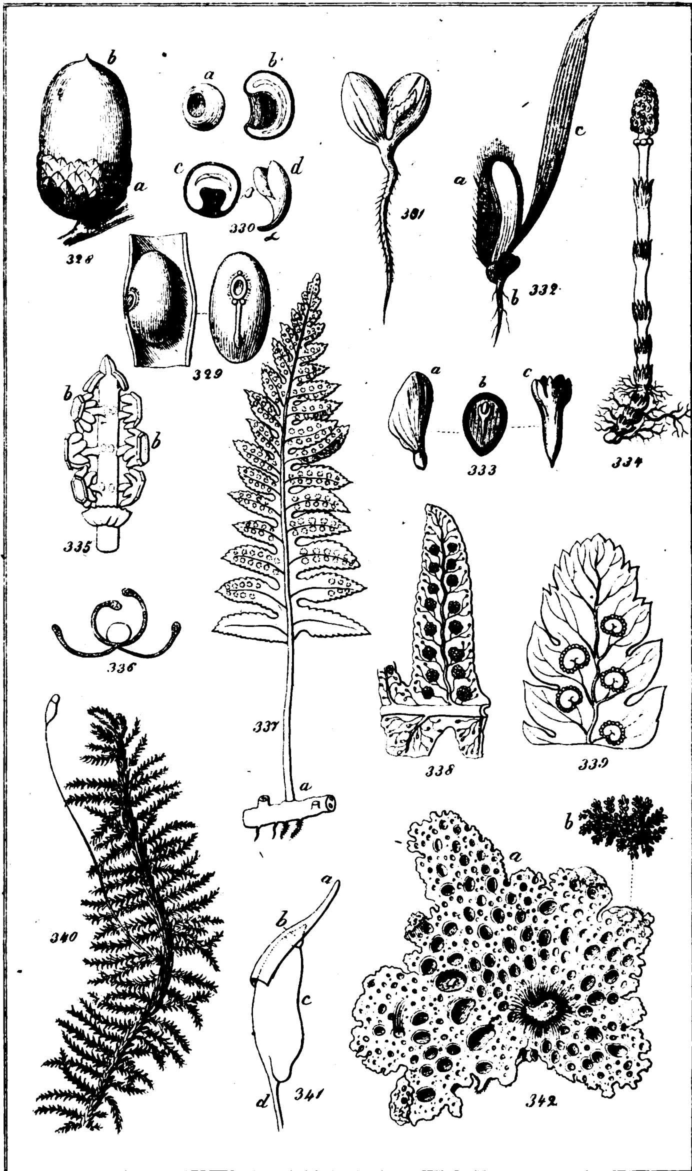
„ 296. Rožka od čičoke ili nahoda (Helianthus annuus).
„ 297. „ od obične krupine (Crupina vulgaris); na vrhu se vidi sjedeća kunadra.
b) Jedna dlaka kunadre (povećana)
„ 298. „ od osmostranoga zmijaka (Scorzonera octangularis), imajuća nasadjenu i perastu kunadru.
„ 299. Surožka od krosuljice (Anthriscus sylvestris).
„ 300. Ista surožka već razciepljena.
„ 301. A) Prosječena i povećana surožka od kravojca (Angelica sylvestris),
aa) sljubnica; početak sljubnice je šav;
bb) hrbat.
B. Jedna rožka prosiečena: b, a, b) rebra, i to, a) glavno; dd, ee) brazde; a one točke do kojih dopiru crtice, od ovih pismenah vodeće, to su pruje. Na sliki A vide se iste pruje na okolo jezgre;
cc) su pruje od sljubnice.
„ 302. Povećana rožka od mrkve: (Daucus Carota), rebra su bodljava, i
a) glavno, manje od pobočnih dd).
„ 303. Povećana rožka od selena kuminastoga (Selinum carvifolium) okriljenih rebarah;
a, bb) su (glavna) rebra; po imenu a) hrbteno,
bb) su rebarca,
cc) krajnja rebra;
dd, ee) brazde, a pod njimi pruje.
„ 304. Surožka od vjenčanice poljske (Sherardia arvensis).
„ 305. Četiri tvrdke ili oraščići od dobričanice (Glechoma hederaceum),
a) kako su namještene oko vrata; b) prosjek; c) jedna tvrdka.
„ 306. Perutka naokolo okriljena, od poljskoga briesta (Ulmus campestris).
„ 307. Dvosjemena, samo s jedne strane okriljena perutka od klena (Acer camp).
„ 308. Bobulja od vinova grozda,
a) čitava, b) razsječena.
„ 309. Bobulja od šparoge (Asparagus officinalis),
a) čitava,
b) prosječena, da se vide, kako je pregradjena na troje.
„ 310. Kruška razsječena, ima na vrhu mušicu, kojom se razlikuje od bobulje).

Slika 311. Pećkovica od šljive; a) pećka, b) mekač.
„ 312. Mjehur od modrice ili jadića bilježenoga (Delphinium Ajacis), kako se je počeo ozgor razklapati.
„ 313. Plod od badijana (Illicium anisatum), sastavljen iz 8 mjehurah u prešljen namještenih.
„ 314. Ljuštika ili komuška od graška; a) čitava, b) razljuštena, te se vidi, kako su sjemenke prikopčane za pupčanik (§. 39.); c) presjek.
„ 315. Člankoša od tić-noge majušne (Ornithopus perpusillus), a) čitava komuška, b) kako se razpada na članke; c) dva članka razciepljena, nu povećana.
„ 316. Mohuna od žutoga šeboja; sa svake strane vidi se pojedna klopka kako se odljupluje, u sredini je pretinac, a na njem jedan red sjemenja izmjenice prikopčanoga.
„ 317. Mohuna imajuća na pretincu po dva reda sjemena.
„ 318. Člankoša od rotkve.
„ 319. Mohunica od tarčužka ili gusomače (Capsella Bursa pastoris) razklapajuća se, da se vidi kako je stisnuta.
„ 320. Tobolac od turčinka (Papaver Rhoeas) ili makovka pucajuća rupicami izpod njuške, te se onuda sjeme prosiplje. b) Ista makovka prosječena, da se vidi, kako je izpregradjena.
„ 321. Tobolac od pjenišnika najvećega (Rhododendron maximum), sastavljen od klopakah, koje se ozgor razklapaju. b) Isti tobolac prosječen.
„ 322. Zaklopnica od bunike ili blena (Hyoscyamus niger), obrasla čaškom, nu ova je s jedne strane sguljena, da se bolje vidi zaklopnica. b) Ista zaklopnica odklopljena; gori je zaklopac.
„ 323. Smokva od smokvenice (Ficus Carica).
„ 324. Jagoda od jagodnika (Fragaria vesca). b) presjek.
„ 325. Šipurak od šipka ili sipčanice (Rosa canina). b) presjek.
„ 326. Češerika ili šešarka od ljepke johe ili jove (Alnus glutinosa).
„ 327. Ježica od pitomoga kestena (Castanea vesca).

Jul. Hühn u Zagrebu.

XIX.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Slika 328. Želud od hrasta (Quercus Robur);
a) zdjelica ili kupica;
b) pravi plod.

§. 40.

„ 329. Pasulj (Phaseolus vulgaris):
a) pupak;
b) okica.

§. 41.

„ 330. a) Sjemenka od broća (Rubia tinctorum);
b) presječena, da se vidi klica, kao crvić;
c) ista sjemenka prosječena;
d) izvadjena klica; α) je korienić; β) pupoljica, sastavljena iz dvie supke; medju pupoljicom i korienićem je stručić.

„ 331. Sjeme od bundeve (Cucurbita Pepo), pošto je proklilo: ozdol je korienić, ozgor su dvie supke, a medju njimi u sredini kljunić.

„ 332. Sjeme od zobi ili ovsa (Avena sativa) pokle je proklilo:
a) supka;
b) korienić;
c) listak.

„ 333. Sjeme od ariša (Larix europaea):
a) čitavo;
b) presječeno;
c) klica izvadjena, da se vide ozgor izciepane supke.

§. 43.

„ 334. Preslica ili hvošće (Equisetum) sa svojom šešarkom.
„ 335. Njekoliko povećanih ljušticah od ove šešarke.
„ 336. Truska sa dva poskočka već pružena (povećana).
„ 337. Jedan list (hvoja) od oslada (Polypodium vulgare).
„ 338. Povećan ciepac istoga lista, da se vide gomilice.
„ 339. Gomilice zastorkom zastrte.

§. 44.

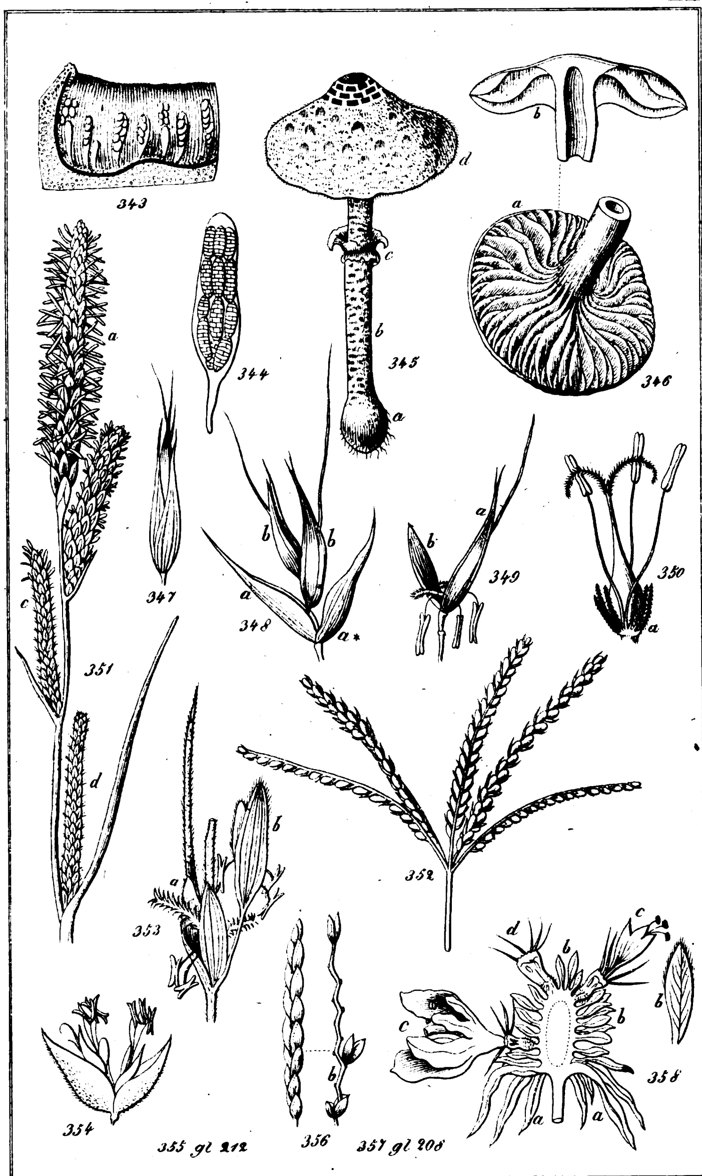
„ 340. Badrljica mahova (Muscus), iz koje je nikla mahovka.
„ 341. Povećana mahovka:
a) na vrhu je kapica;
b) pod njom se vidi poklopac;
c) izpod njega lončić;
d) čekinja.
„ 342. Lišaj (Lichen); one crne pjege su zdjelice.

Slike 343. Lišaj ozgor do dna presiečen, da se vide zdjelice pune t r u s a (povećane).
„ 344. Jedna zdjelica vrlo povećana: u njoj se vidi 12 trusakah,
„ 345. Gljiva (Fungus),
a) gljivača;
b] stručak;
c] prstenak;
d) klobuk.
„ 346. Obrnuta gljiva, da se vide p l o j k e i nad njimi stručak,
b) Presječena gljiva.

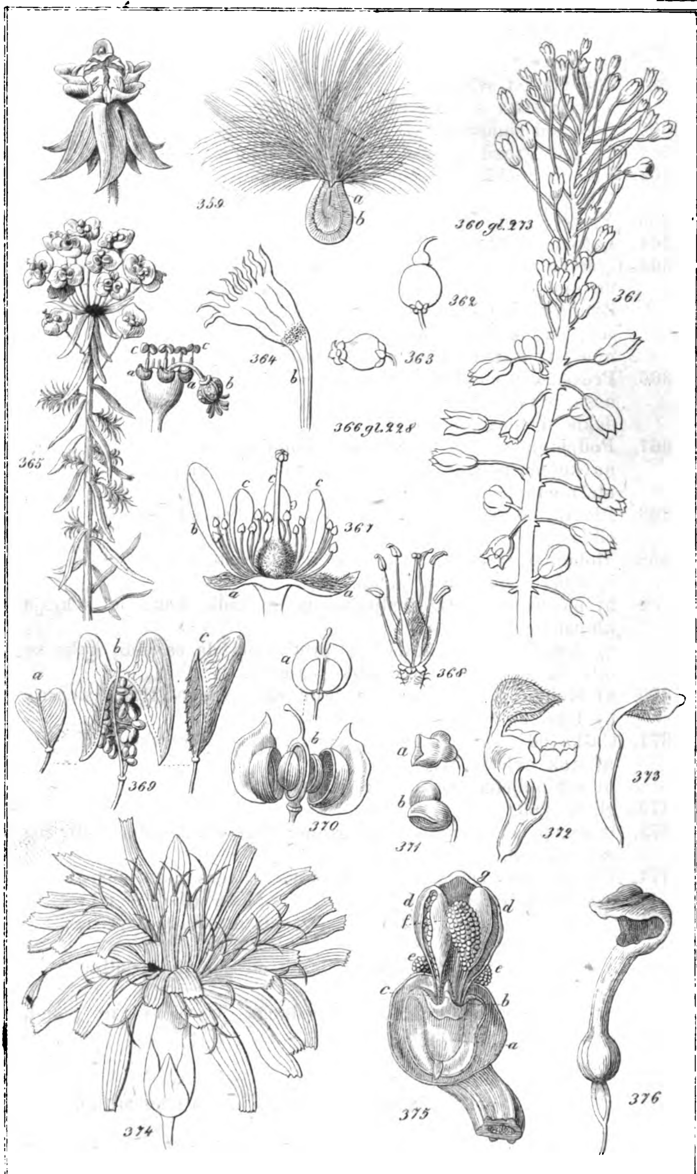
Slike

k II. dielu Biljarstva.

„ 347. Klasak od pitome zobi (Avena sativa).
„ 348. Isti klasak, nu p l j e v e aa) su razmaknute, da se vide k o- š u l j i c e bb).
„ 349. Jedan cvietak od zobi, s kojega su pljeve skinute:
a) spoljašnja košuljica, nosi na hrbtu dugačku osinu;
b) nutrnja košuljica.
Medju njimi se vide 3 viseća prašnika i dvie kistolike njuške.
„ 350. Povećan cvietak od kljunka (Rhynchospora)
Izmedju tri uzprava prašnika niče pestić sa dvie peraste njuške, a okružen je čekinjom.
„ 351. Vlat od kruta šaša (Carex stricta),
a) prašnički klas;
b, c) obojni klas;
d) pestićki klas. (Sve povećano).
„ 352. Vlat od zubače (Cynodon Dactylon), ozgor razgranjen na 5 klasovah, na kojih se vide jednostrani klasci.
„ 353. Povećan klasak uskolistoga djipa (Andropogon Ischaemum):
a) obojni cvietak noseći osine;
b) prašnički, bez osja.
„ 354. Klasak od pahulje vunate (Holcus lanatus), razmaknut i povećan.
„ 355. Metlica krovnog ovsika; gl. sl. 212.
„ 356. a) Klas od pirevine (Glyceria fluitans);
b) njegovo člankovito izrezuckano vreteno.
„ 357. gl. 208.
„ 358. Presječena glavica od mrkobagrene prženice ili preskoča (Scabiosa atropurpurea):
a) obojak,
b) pljevice,
c, c) cvietci;
d.) plod.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul Hühn u Zagrebu.

Slika 359. Cvietak od svionice (Apocynum venetum),
a) sjemenka s kunadrom.
„ 360. Cviet od sunovrata gl. na sl. 273.
„ 361. Cvatući grozd od prele (Muscari racemosum).
„ 362. Vjenčić i čaška od borovnice ili risnice (Vaccinium Myrtillus).
„ 363. Vjenčić i čaška od planike (Arbutus Unedo).
„ 364. Latica od klinčića, na njoj se vidi nokat b); gl. sl. 217.
„ 365. Cvatuća stabljika mlječera hvojnoga (Euphorbia Cyparissias), uz nju je jedan povećan obojni cvietak.
Zvonast obojak ima ozgor žliezdice aa) nalik na mladi mjesec, nad ovimi stoje prašnici, i niti, s kojih su opale prašnice; iz sredine niče pestić viseći o držku.
„ 366. Presječen podplodan cvietak od crnoga trna (Prunus spinosa, da se vidi, kako prašnici stoje na čaški — ovo je dakle dvadesetoprašnjak.
„ 367. Podplodni cvietak od lipe raznoliste (Tilia heterophylla) na kojem se vidi, da prašnici niču iz cvjetišta; lipa dakle ide medju mnogoprašnjake.
„ 368. Plodila od sivke (Berteroa incana): dva su prašnika kraća od ostalih.
„ 369. Mohunica tarčužka (Capsella Bursa pastoris),
a) čitava, obsrcasta mohunica;
b) povećana i razklopljena, da se vidi, kako je s kraja klopakah spljoštena.
c) Jedna prazna klopka s pretincem, da se vidi, kako su bile za njega sjemenke prikopčane.
„ 370. a) Mohunica okriljena, od ognjivca gorkoga (Iberis amara).
b) Ista mohunica razpukla i povećana.
„ 371. Čaška od šišaka običnoga (Scutellaria galericulata),
a) dok cvjetâ, otvorena;
b) zaklopljena, poslie cvatnje.
„ 372. gl. sl. 263.
„ 373. Pestić plosnate njuške, od grahorovine člankovite (Lathyrus articulatus).
„ 374. Uborak od zmijaka španjolskoga (Scorzonera hispanica), sastavljen iz samih jezičastih cvietakah. (J e z i č n i c a).
„ 375. Cviet od kaćuna ljekarskoga (Orchis mascula) povećan:
a) njuška,
b) vreća, u koju je utaknut držak od peludne grudice,
c) kljunčić,
d, d) pregradci prašnice; iz jednoga je već izpao pelud,
ee) okrnjci prašnikah,
f) peludne grudice,
g) vezica.
„ 376. Cviet kokotinje ili jabučnjaka (Aristolochia Clematitis).

Slika 377. Rojta od bukve (*Fagus Sylvatica.*)

„ 378. Nepučka plivajuća (*Salvinia natans.*)

„ 379. Raznorodka četrlista (*Marsilea quadrifolia.*)

„ 380. Vavoljčar (*Pillularia globulifera.*)

„ 381. Šilatica obična (*Isoëtes lacustris.*)

„ 382. Crvotočina obična (*Lycopodium clavatum.*)

„ 383. Zmijin jezik (*Ophioglossum vulgatum*),

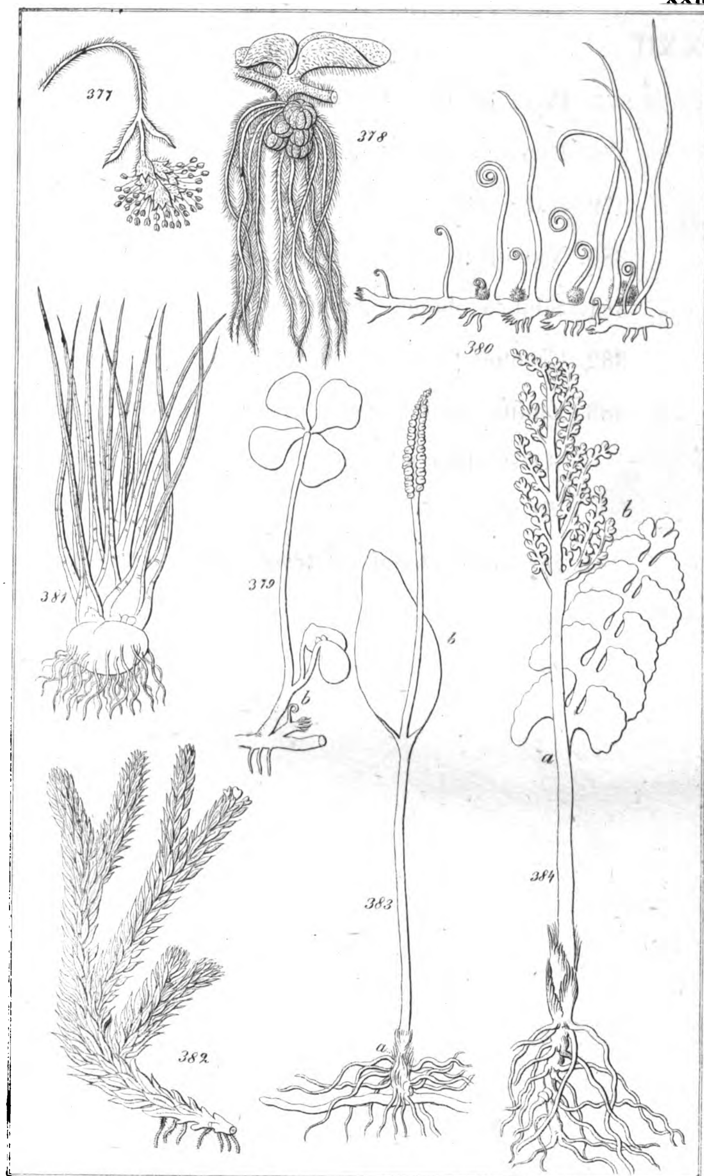
A) stablika s hvojom;

B) klas.

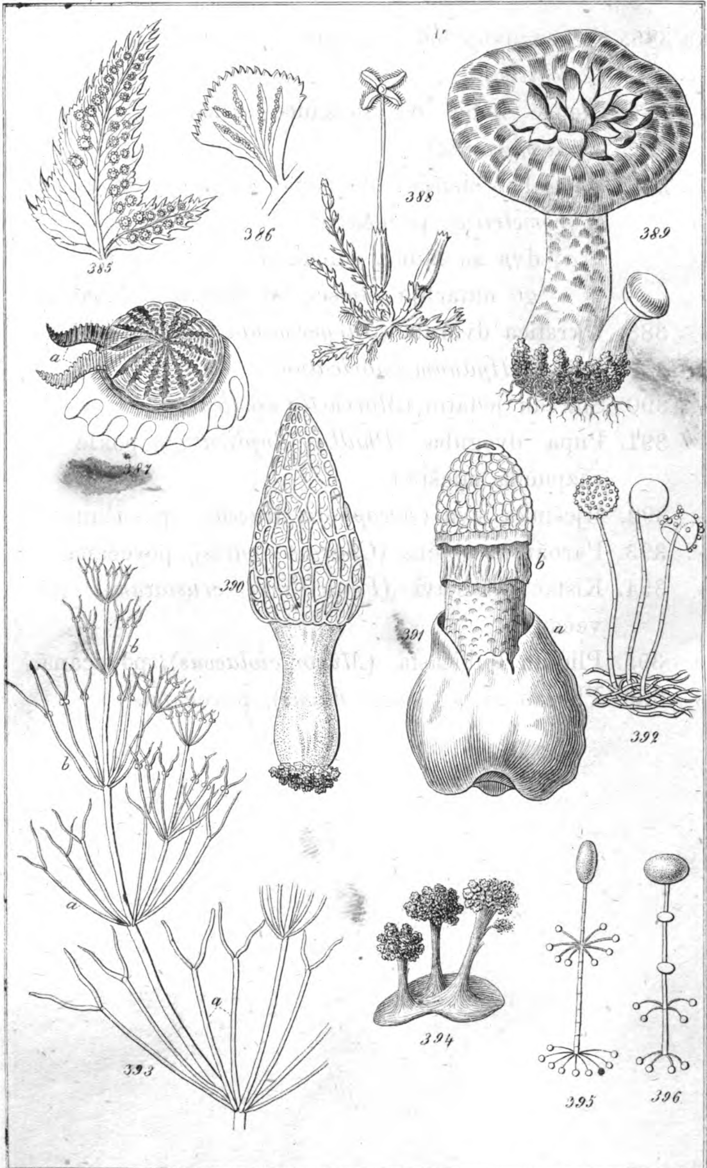
„ 384. Sirišnjak obični (*Botrychium Lunaria*),

a) stablika s neplodnom hvojom;

b) trusna metlica.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Jul. Hühn u Zagrebu.

Slika 385. Ciepac hvoje od prapruta bodljava (*Aspidium Lonchitis.*)

" 386. Ciepac hvoje od slezenice-rutice (*Asplenium Ruta muraria.*)

" 387. Dvogubo obušće običnoga obrtalja (*Funaria hygrometrica*), povećano:

a) dva su zubca odmaknuta, da se vidi drugo nutarnje obušće od sklonitih zubacah.

" 388. Ukrstica dvorata (*Jungermania bicuspidata.*)

" 389. Lošak (*Hydnum imbricatum.*)

" 390. Smrčak jedatni (*Morchella esculenta.*)

" 391. Pupa dvoguba (*Phallus duplicatus*), pokle je razpučila mješinu.

" 392. Mješinka siva (*Ascophora Mucedo*), povećana.

" 393. Parožnica obična (*Chara vulgaris*), povećana.

" 394. Kistac krastavi (*Penicillium crustatum,*) povećan.

" 395. Pliesan ljubičasta (*Mucor violaceus*), povećana.

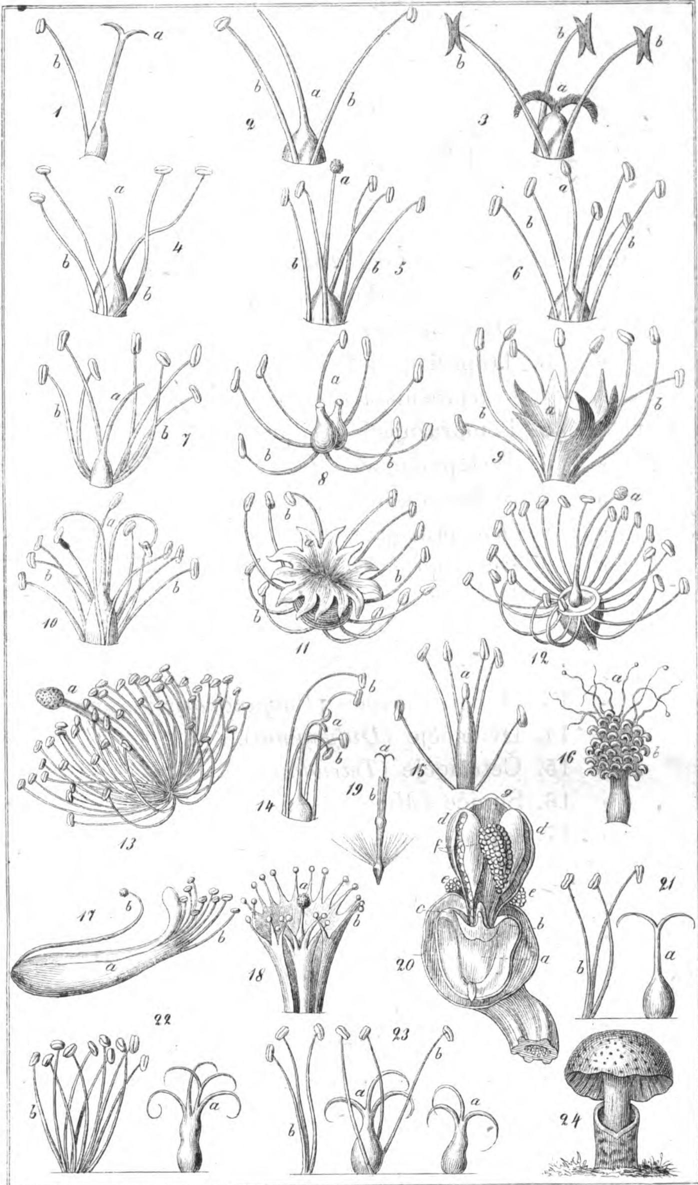
" 396. Pliesan rusa (*Mucor flavus*), povećana.

XXIV reda

Linnéova sustava.

Slika 1. Jednoprašnjak (*Monandria*).
a) pestić; *b*) prašnik.
„ 2. Dvoprašnjaci (*Diandria*).
„ 3. Troprašnjaci (*Triandria*).
„ 4. Četrprašnjaci (*Tetrandria*).
„ 5. Petoprašnjaci (*Pentandria*).
„ 6. Šestoprašnjaci (*Hexandria*).
„ 7. Sedmoprašnjaci (*Heptandria*).
„ 8. Osmoprašnjaci (*Octandria*).
„ 9. Devetoprašnjaci (*Enneandria*).
„ 10. Desetoprašnjaci (*Decandria*).
„ 11. Dvanaestoprašnjaci (*Dodecandria*).
„ 12. Dvadesetoprašnjaci (*Icosandria*).
„ 13. Mnogoprašnjaci (*Polyandria*).
„ 14. Dvomoćje (*Didynamia*).
„ 15. Četrmoćje (*Tetradynamia*).
„ 16. Suniće (*Monadelphia*).
„ 17. Dvosuniće (*Diadelphia*).
„ 18. Velesuniće (*Polyadelphia*).
„ 19. Suprašničje (*Syngenesia*).
„ 20. Suplodioci (*Gynandria*).
„ 21. Jednodomstvo (*Monoecia*).
„ 22. Dvodomstvo (*Dioecia*).
„ 23. Mješavina (*Polygamia*).
„ 24. Tajnocvietke (*Cryptogamia*).

XXIIII.

Jul. Hühn u Zagrebu.

